UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 01 25 12 024 7

DR 414 R5 v.6
Rif'at, Ahmed
Lugat-i tarihiye cugrafiye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/lugatitarihiyeva06rifa

Rifat, Ahmed
Lugāt-i tarihiye
ve cuğrafiye

اثر خامهٔ احمد رفعت

معارف نظارت جليله‌سنك رخصتيله

امثال

باب عالی جوارنده ابوالسعود جاده‌سنده (محمود) بكك
۷۲ نومرولی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر
۱۳۰۰

DR
414
R5
v.6
LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO
973593

لغات تاریخیه وجغرافیه

جلد

٦

بقیهٔ حرف ق

﴿ قریش ﴾ — جازده مسکون عرب مستعربه‌دن بنی فهر قبیلهٔ قدیمه‌سنك نام اخیریدر بونلردن (قصی) نامنده برذات‌وقتیله قبیلهٔ مذکوره‌یی بطاح مکه‌یه جمع ایله ولایت بیتی فتح وضبط وحکومت ارض حجازی بنی خزاعه‌دن اخذ ونزع ایدوب ظهور اسلامه قدر مکه ولایتی قریش قبیله‌سی یدنده قالمشیدی . جدامجد جناب رسالتمآب عبدالمطلب وعم اکرم حضرت نبوی ابوطالب حضراتی دخی عظمای رجال قریشدن اولوب حین ولادت نبویه یکدیکرینی متعاقب قوم مکه ریاستنه تعیین اولنمشلردر .

§

﴿ قریظه ﴾ بنی‌قریظه — وقتیله‌مدینهٔ‌منوره‌حوالیسنده‌مسکون یهود قبیله‌سنك اسمیدر . حوالیٔ مذکوره‌ده بنی‌نضیر وقینقاع کبی دها پك چوق یهود قبیله‌لری اولوب کندولرینه مخصوص برطاقم حصون وشهرلر درونده اقامت ایدرلر ایدی . (غزوه) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قریم ﴾ — قدیمده (کیرسینیس توریك) دینور ایدی آورو پای روسیه وقره‌دکزده برشبه جزیره‌در شمالاً کندوسنی بره وصل ایدن پره‌قوب دیلی ایله تحدید اولنور . اوچیوز بیك نفوسی حاوی اولوب

کرسیٔ اداره‌سی سیواستپول وباشلی شهرلری (اوپاتوریا)(کفه)(یکی قلعه) (بغچه‌سرای)(کرج) و سائره‌در واراضیسی غایت منبت اولوب نهایت درجه لطافتله مشهور اولان چایر وچنلرنده لایعدآت اوکوزقیون سوریلری بسیلنمکده‌در .

قریم اولا توریلر طرفندن مسکون ایدی میلادك یدی عصر مقدمنده دخی میلیزیه‌نلر توطن و برچوق شهرلر تأسیس ایلدی و (٥١١٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان سنه مقدمنده بوسفور کوچك قرالیتی تشکل ایدوب مؤخراً اشبو قرالیت ایرانیلر رومالیلر الینلر غوتلر هونلر مجارلر طرفلرندن متعاقباً تحت اطاعته آلندی و (ژوستنین) التنجی عصر میلادیده مجارلری اورادن دفع ایلدیسه‌ده (٦٧٩ م و ٦٠ ه) تاریخنده حززلر و برچوق وقت صکره قپچاق تاتارلری ینه ضبط ایلدیلر . تاتارلر زمانده وندیکلیلر جنویزلر اوراده برطاقم تأسیسات وجوده کتوردیلرکه الیومشهوری کفه شهریدر . (١٤٧٥ م و ٨٨٠ ه) تاریخنده سلطان محمود ثانی حضرتلری قریمی ضبط واداره‌ٔ داخلیه‌جه سربستیتنه مساعده و(١٧٨٢ م و ١١٩٧ ه) ده ایکنجی قترینه استیلا ایتدی و (١٨٥٤ م و ١٢٧١ ه) تاریخنده دولت‌علیه ومتفق اولان فرانسزوانکلیز اردولری حرباً ضبط ایدوب بعدالمصالحه ینه ترك ایتدیلر .

(قریم) — استاوری قریم دخی دینور . قریم شبه جزیره‌سنك قدیم مقری اولوب سیواستپولك شرقندن یتش وکفه‌نك شمال غربیسندن یکرمی ایکی کیلومتروده کائندر که وقتیله نامنی جزیره‌یه ویرمشیدی . الیوم التی یوز خانه‌لی بر قریه‌در .

§

﴿ قزاق ﴾ — قسماً بدوی بر قومدر وقتیله‌اسلاو وتاتار اختلاطندن نشأت ایدوب روسیه ممالکنك جهات مختلفه‌سنه طاغلمشلر ایدی باشلیجه اویماقلری جنوبی‌روسیه‌ده دون نهری‌سواحلنده ساکن دون‌قزاقلری وایکنجی درجه‌ده چوغیف و بوغ قزاقلریدر . قزاقلر اورته بویلی وقوی‌البنیه‌درلر صورتلرینك هیئت‌مجموعه‌سی تاتارنسلندن اولدقلرینی اکدیرر سوار یلکده

مهارتلری جهتیله برقسمی روسیه‌نك غیرمنتظم سواری عسکرلکنده استخدام اولندقلری کبی بر قسمی دخی روسیه ایمپراطورلغنك هیئت مستحفظه‌سنی تشکیل ایدرلر ورئیسلرینه خطمان دیرلر . هرنقدر رئیسلری روسیه طرفندن تعیین اولنور ایسه‌ده بعض قوانین و نظامات داخلیه و خصوصیه‌لری وبعض امتیازلری واردر . قزاقلر تاریخچه برنجی دفعه اوله‌رق اون بشنجی عصر اواسطنده کورنمکه باشلایوب ابتدا لهلیلر طرفندن استخدام اولندیلر و (١٦٥٤ م و ١٠٦٥ ه) تاریخندن صکره لهستانك انقراضنه دکین جله‌سی روسیه‌یه تابع اولدیلر و برقاچ دفعه عصیانلری و بیوك پترو زماننده اسوج قرالی اون‌ایکنجی شارل ایله اتفاقلری وقوعبولدیسه‌ده هیچ برنتیجه حاصل ایده‌مدیلر .

§

﴿ قزامق ﴾ حصبه — ساری برتزهر اولوب سرایتی حسبیله جدریٔ کاذبدن فرق ایدیلور . صفات مخصوصه‌سندن الك باشلیجه‌سی انسانی مدت حیاتنده یالکز بردفعه یقالدیغیدر . قزامق خارجاً پیره‌اصیریمی جسامتده قرمزی لکه‌جکلر ایله توصیف اولنورکه اشبو لکه‌لر قزامغك هجومنك اوچنجی یادردنجی کونی برر مقدار ارتفاع کسب ایدرلر ونقاط مرتفعه بری برلرندن برمسافهٔ غیر منتظمه ایله آیری بولنورلر . مسافهٔ مذکوره ده جلد لون طبیعیسنی ابتدای امرده حفظ ایدر ایسه‌ده مؤخراً بولکه بر برلریله اتصال کسب ایدرك اهلهٔ صغیره شکلنی آلدقلرینك اوچنجی ویا دردنجی کونی یعنی بدایت مرضك یدنجی ویاخود سکزنجی کونی نقاط مرتفعه سونوب بعده علی العاده تفلس ایلرلر .

قزامغك سببی برمادهٔ ساریه ایسه‌ده مع مافیه علت مذکوره بعضاً بنفسه تکون ایلدیکی دخی واردر . قزامق سرایت ایله بر ذاته منتقل اولدقده سرایت ایلدیکی ساعتدن اعتباراً مرضك ظهورینه دکین مرور ایدن وقته دور تفریح تعبیر اولنورکه دور مذکور اون ایکی کوندن اون بش کونه قدر امتداد ایلدیکی کورلمشدر .

برخانه‌ده قزامق ظهور ایلدکده اول خانه‌ده بولنان نفوس سائره‌یه مرض

مذكور بالسهوله سرايت ايدرك انلردن دخى اول عموم بلده‌يه منتشر اوله‌جغندن قزامق ظهور ايدن خانه‌دن علت مذكوره‌يه زياده‌سيله مستعد بولنان اطفالك درحال اخراج ايدلمسى لزمدر .

هرنقدر قزامغه اطفال‌زياده مستعد ايسه‌لرده اسنان سائره‌ده قزامق چيقارميان كسان‌دخى بومرضدن معاف اوله‌مزلر علت مذكوره بالجمله اقاليمده بلااستثنا اجراى احكام ايدر . بو علت ياتماس ايله و ياخود قزامقلى خسته‌نك تنفس ايلديكى هواى منتنه واسطه‌سيله سرايت ايدر والك زياده انتهاء شتاء ايله ابتداء صيفده وقوعبولور .

قزامق برقرقلق واوكسورك وقرمزيلق وذكام وغشيان وبرصداع ايله قئ واحتقان طبقهٔ مناظمه ايله بدأ ايدوب اوج درت كوندن صكره اعراض مبسوطه كسب شدت ايلدكده اندفاعات ظاهر اولمغه باشلارلر . اندفاعات مذكوره ابتدا وجهده وجبهه‌ده وعنقده پيدا اولوب بعده صدره وبطنه واورالردن دخى بتون وجوده منتشر اولدقلرنده حما ايله اعراض سائرهٔ مخبره تقلل ايدر ايسه‌ده سعال وكوزلرده حمرت وذكام متداوم اولور .

قزامغك هجومنك باشليجه اعراضى كوزلرك يشارمسى ايله حمرتى وزكام وآقسرق وطالغينلق ايسه‌ده اورته‌لقده قزامق اولديغى تقديرده اعراض مذكوره‌نك وقوعيله مرضك قزامق اولديغنه بردن بره حكم اولنه‌ماز لكن قزامق علت مستوليه اورته‌لقده بولنيور ايسه و مريض مقدم قزامق چيقارمامش وعلى‌الخصوص بولنديغى خانه‌ده برقزامقلى وار ايسه وياخود قزامقلى برخسته‌نك بولنديغى محله كيتمش ايسه اولوقت اشبو اعراض قزامغك اعراض مخبره‌سى اولديغنه شبهه قالماز .

قزامغك اندفاعاتى يكى باشلادقده هرنقدر جدرينك اندفاعاتنه بكزه‌دكارندن جدرى قياس ايديلور ايسه‌ده برمدت قليله ظرفنده بوايكى مرض برىرندن فرق ايديلور چونكه قزامغك اندفاعاتى برىرلرينه اتصال ايدرك برده قوسيت پيدا ايدرلر حالبوكه جدرينك اندفاعاتى مقوس اولماز وبوندن بشقه جدرينك اندفاعاتى چندكون صكره قرحهٔ حقيقيه‌يه مبدل اولور كه بونك ايله دخى قزامق ايله جدرى بينى تفريق وتميز قابلدر .

قزامق قزل خسته‌لقدن شـول وجهله تفريق ايديلور كه قزل خسـته‌لقده حمرت مسـتوى وبلافاصله ولكه‌لرى غايت واسـع اولوب قزامقده‌كى كبى لكه‌لرك اره‌لرنده بولنان مسـافه جكلر لون طبيعيسنى حفظ ايتمزلر وبرده قزامقده همان دائما اوكسورك وقشوع اولمسى دخى بوايكى مرضى يكديكرندن تفريق ايدر چونكه قزل خسته‌لقده نه اوكسورك ونه‌ده قشوع واردر قزامق اكر بسيط ايسه مريض اكثريا كسب افاقت ايدر لكن امراض سائره ايله رفاقت ايده‌جك اولور ايسـه اولوقت تهلكه‌سى متزايد اولور كنجلرده قزامق اطفالدن زياده مهلكدر .

§

﴿ قزان ﴾ — آوروپاى روسيده قزان ولايتنك كرسئ اداره‌سيدر وولغا وقزانقا نهرلرينك ملتقاسى قربنده ومسـقوه‌نك شرقندن طقوز يوز وسن پترسبورغك جنوب شرقيسـندن بيك التى يوز اللى التى كيلومترو مسافه‌ده‌اوله‌رق قرق بيك نفوسى وبرمكتب عالى ورصدخانه‌يى حاوى اولوب سيبريا وبخاراوآوروپاى روسى بينده تجارت انبارى صايلمقده‌در . چوقه‌ومشين واعمـالات حديديه و خشبيه‌سى اوراليرجـه معتـبردر . تاتارلر بو شهرده تدريجاً آزالمقده اولديغندن شمـدى يدى بيكه تنزل ايتـدى . قزان شهرى (١٢٥٧ م و ٦٥٥ ه) ده باتوخانك اوغـلى معرفتيله تأسيس اولنوب (١٣٩٧ م)ده واسيل ديمترى يوانويچ ضبط وتخريب وبرمدت صكره تاتارلر ينه مجدداً انشا ايلدى و (١٥٥٢ م و ٩٦٠ ه) تاريخنده شديد بر مقاومتدن صكره دردنجى يوان تكرار ضبط ايله بتون بتون تحت حمايه‌يه آلدى .

(قزان ايالتى) ويانقه اورانبورغ سمبريسـق نژنينوغرون وپانژا ايالتلرى بينده اولوب اللى يدى بيك درتيوز كيلومترو اتساعى و بر مليون اوچ يوز يتمش بيك نفوسى حاويدر . اراضيسى منبت وتيور و باقر معدنلرى و بياض مرمرى واردر .

(قزان خانلغى) — قبچاق خانى (كيجين) لكبرادرى محمدخان طرفندن اون دردنجى عصرده تأسيس اولنمشدر محمد قرنداشى مومى اليهك مضرتنى دفع وكسب وسعت ايتدكدنصكره (١٣٩٧) ده‌روسلر طرفندن تخريب اولنان قزان

شهرینی تعمیر و بلغارلر ومغوللر ایله نفوس واهمیتنی توفیر ایتدی . اشبو خانلق قپچاق خانلغندن زیاده یشایوب (۱۵۵۲ م) ده دردنجی یوان طرفندن محو ایدلمشدر .

§

﴿ قزل خسته‌لق ﴾ — برمرض تزهری اولوب یاداری دانه‌سی بوکلکنده وقرمزی رنکده برطاقم نقطه‌لر و یاخود فرنك اوزومی قرمزیلغنده غیر منتظم برچوق لوحلر صورتنده تکون ایدر . بومرض برجای اندفاعیه اولوب بوده قزامق کبی برمادهٔ ساریه‌دن حصوله کلورکه شخص واحد عمرنده انجق بردفعه بوحمایه مبتلا اولور وهمان دائما اون یاشنك مادونده بولنان اطفالده وقوعبولوب اون یاشنی تجاوز ایدنلرده اندر کورینور واکثریا ایلك بهار ایله کوز موسمنده وقوعبولوب بعضاً دخی علت مستولیه صورتنی کسب ایدر .

قزل خسته‌لق قئ واضطراب حلقوم وعارضات عصبیهٔ متنوعه ایله وجوده کلور وجلد قرمزی چوقه کبی برکسکین رنك پیدا ایدر . والتنجی کوندن یدنجی کونه طوغری اندفاعه باشلایوب حما دخی سکونت بولور وسکزنجی کونه طوغری اضطراب حلقوم یعنی حاصل اولان حناق مندفع اولوب قزللق دخی تفلسه یعنی سو یمکه بدأ ایدر . مذکور خسته‌لق مرض مستولی صورتنده اولدقده بعضاً حناق غایت شدیداولدقدن ماعدا حناق غمامی وحناق غنغرنی صورتلرینی دخی اکتساب ایلدیکی کورلمشدر .

بوحالده حناق عرض غالب اولمش اولور . حناق شدید اولدیغی تقدیرده اندفاع دخی غایت آغر وغیر منتظم اولور واول وقت جانك شدتیله برابر مرضك مخاطره‌سی دخی تزاید ایدر . قزل خسته‌لغك بر دیکر نوعی دخی واردرکه بوکا . شوکهٔ خبیثهٔ عصبیه تعبیر ایدرلر .

قزل خسته‌لق قزامقدن زیاده مخاطره‌لی بر مرضدر بو ایکی مختلف مرضی اکثریا بربرینه قارشدیررلر یعنی تمیز اولنه‌میور دیرلرایسه‌ده عرضلری واسطه‌سیله بربرندن تفریق پك قولایدر زیرا قزل خسته‌لقده دائما حناق

ایله سعال اولوب حالبـوکه قزامقده دائما مریضك کوزلری یشارر . قزل خسته لقده حناق شـدید اولدیغی صورتده درحال بوغازه التی عدد سلوك یاپشدیریلوب یومشادیجی غرغره‌لر استعمال ایتمك ومرضك نهایتنه طوغری ارپه مطبوخیله یاپیـله‌جق غرغره‌یه (کئول) و (خلیت اسرب) دخی علاوه ایتمك لازمدر فقط هرحالده حکمایه مراجعت اقتضا ایدر .

§

﴿ قزوین ﴾ — قدیم نامی آراسیادر عراق عجمده برشهر اولوب طهرانك جنوب غربیسـندن یوز قرق کیلومترو بعدده واقـع وقرق بیـك نفوسی جامعدر . وقتیله غایت مهم وعجمسـتانك کرسیٔ اداره‌سی ایدی الیوم همان خرابه زاردر .

(۱۷۳۲ م و ۱۱٤٥ ه) ده عثمانلیلرله وایرانلیلر بینده تنظیم اولنان برمعاهده نامه بوراده امضالنمشدر .

§

﴿ قسانتیب ﴾ — لاقدومونیالیلرك آمیرالیدر . بوذات (٥٣٣٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز اللی طقوز سنه مقدمنده رومالیلرك برنجی دکز محاربه‌سنی قزانان مشهور امیرال (دوئیپوس) ی اسیر ایلدی‌که اولوقت اشبو دوئیپوسك نامنه ایتالیاده فورم شهرنده برمرمر دیرك رکز اولنمشیدی .

§

﴿ قسطلانی ﴾ — نامداران فضـلادن (۱۵۱۷ م و ٦۲۳ ه) تاریخنده مرتحـل دار بقـا امام شهـاب الدین ابی العباس احمـد بن محمد مصرینك شهرتیدر .

مومی‌الیه زماننده خطهٔ مصر یه‌نك اعلم علماسی اولوب مشهور شیخ جلال الدین سیوطی ایله معاصر ایدی (مواهب اللدنیه) و (فتح الدانی) نام کتابلر جملهٔ تألیفاتندندر .

اشبو مواهب سیرت نبویه‌ده امثـالی یازلمامش برکتاب جلیل وبراثر بیمثیل وعدیل اولوب اون مقصد اوزرینه موضوع ومرتبدر . مقصد اول — جناب واجب الوجودك نبی آخر زمانی سبق نبوتله تشریفندن وعلیه الصلاة والسلام افندمزك طهارت نسب وولادت ورضاعتدن وترتیب سنین اوزره

ارتحال عالیلری وقوعنه دکین حائز اولدقلری شرف مغازی وسرایادن ٠
ایکنجیسی — اسماء واولاد وازواج واعمام وخدم ملائك توأملرندن
اوچنجیسی — اوچ فصلی مشتمل بولنان حقیقت وشرف خلقتلرندن دردنجیسی
— معجزات وخصائص جلیله لرندن بشنجیسی — خصائص معراجدن
التنجیسی — رفعت شان نبوی حقنده شرفوارد اولان آیات کریمه دن
یدنجیسی — وجوب محبت واتباع سنت نبویه دن سکزنجیسی —
نزد نبویده مستعمل بعض معاملات طبیه وتعبیر رؤیادن طقوزنجیسی — فخر
رسالت افندمزك حقائق عباداتندن اونجیسی — جناب باری تعالانك
حبیب اکرمی حقنده نعمت الهیه سی اتمامندن باحثدر ٠

دیکر (قسطلانی) — علمای بنامدندر کستللی کلمه سنه نظر بیوریله ٠

دیکر (قسطلانی) یاخود (عسقلانی) — مشاهیر فضلای
مصریه دندر (ابن حجر) کلمه سنه نظر بیوریله ٠

قسطل یاخود کستل یونانجه قلعه معناسنه اولان (قستل) لك معربیدر ٠

§

﴿ قسطمونی ﴾ — نام عتیق ژیر مانیقو پولیس در اناطولیده
دولت علیه نك بر شهری و بونامده کی ولایتك کرسئ اداره سی اولوب
استانبولك جهت شرقیسندن درتیوز کیلومترو مسافه ده واقع ومع نواحی
یکرمی التی بیك نفوسی والتمش اوچ جامع ومسجد واون التی مدرسه واون
ایکی تکیه واوتوز بر مکتب واون درت حمام وایکی قشله یی جامعدر هر
نوع حبوبات وتفتك وکتان وکندیر واورمانلرنده کراسته حاصل اولور
وپك کوزل باقر وایپ اعمال اولنور قیومجیلغی دخی مکملدر ومیوه سی
وازجله (عریانی اریکی) مشهوردر مقدما دها معمور ایدی ٠

(قسطمونی ولایتی) شمال وشمال شرقیده دکزله محدود اولوب قدیم
بافلاغونیانك برقسمندن تشکل ایلمشدر بوراسی سلجوقیلر زمانندبرو مستقلاً
اداره اولنمقده اولدیغی حالده (١٣٩٢ م و٧٩٥ ه) تاریخنده حاکمی بولنان
طوپال بایزیدك دولت علیه یه عصیان ایدن افلاقلولرایله اتفاقی تحقق ایلدیکندن
یلدیرم (بایزید) حضرتلری کیدوب ولایت مذکوره یی ضبط ایلدی ٠

§

﴿ قسطنطين ﴾ بيوك قسطنطين — فلاويوس واليريوس اورليوس قلوديوس قسطنطينوس نامليله دخى بنام اولمق اوزره روما ايمپراطويدر (٢٧٤ م) تاريخنده (نيسه) شهرنده تولد ايدوب (٣٠٦ م) ده پدرينك وفاتى اوزرينه بيوك بريتانيا الايلرى واسطه‌سيله واوكوست عنوانيله ايمپراطورلغنى اعلان ايلدى . غوللر ايله مصالحه‌دن صكره ايتاليا و افريقايى ربقهٔ مظالمى التنده تضييق ايدن (ماقسيمين) عليهنه يوريوب مومى‌اليهى رومانك سورلرى التنده و تورن صحرالرنده مغلوب ايتمسى اوزرينه ايتاليايه حاكم اولدى ومؤخراً تقرير آسايش وعدالته بذل مجهود وخرستيانلغى قبول ايله خرستيانلر عليهنه‌كى تعديانى رفع ونابود ايلدى و (٣١٥م) ده خرستيانلق دشمنى اولان شرق ايمپراطورى ليسينوس ايله محاربه‌سنده دخى كراراً غالب كلەرك پانونى وداسيا وايليريا و يونانستانى ضبطنه آلدى و(٣٢٣م) ده اشقودره وادرنه مظفرياتى اوزرينه خصمنك ممالك متباقيه‌سنه دخى مالك اولدى وخاچلنمق اشكنجه‌سنى و پهلوانلرك مقاتله‌سنى منع واطلاق اسرايه مساعده ايدوب لكن كندو قائن والده‌سيله بيهوده يره اتهام اولنان قريسپوس نام اوغلنى بلا تحقيق قتل ايتديكندن شانه براز شين ويردى و (٣٣٠ م) ده مقر حكومتنى اولوقته قدر بيزانس ناميله متعارف اولوب بعدالتعمير قسطنطينوپل نامنى آلان استانبوله نقل ايدرك نهايت (٣٣٩ ياخود ٣٣٧ م) تاريخنده وفات ايلدى .

§

﴿ قسطنطين ﴾ اون‌ايكنجى — استانبولك صوك ايمپراطوريدر (١٤٠٣ م و ٨٠٦ ﻫ) ده عالم وجوده كلوب (١٤٤٨ م و ٨٥٢ ﻫ) ده ژان‌پالى اولوق نام قرنداشنه خلف اولدى و بش سنه صكره سلطان محمد ثانى حضرتلرينك استانبولى فتح آرزوسنده اولديغنى حس ايدرك برطرفدن سور وطابيه‌لرى تعمير وجنوبزلردن استمداد ايله برقاچ قطعه حرب سفينه‌سى وعسكر جلب وزندان قپوسندن غلطه‌يه زنجير كشيده ايدوب ديكر طرفدن وزيراعظم خليل پاشا واسطه‌سيله استرحامه باشلادى واواثناده سلطان مشاراليه روم‌ايلى حصارينك اولديغى محلى طلب ايلدكده اورانك متصرفى بن‌دكلم جنوبزلردن ديمسيله مانع اولمديغى اكلاشيلوب اورايه درحال يعنى

درت ماه ظرفنده حصار مذکور انشا وقارشوسنده مقدما یلدیرم بایزیدك امریله پایلان اناطولی حصاری تعمیر اولندی وخلیل پاشانك رجاسی اوزینه اکرچه ایش التی آی قدر تأخر ابتدیسه ده دها ایلروسنه تأثیر ایده مدیکندن سلطان مشارالیه (۱۴۵۳ م و ۸۵۷ ه) تاریخنده هجوم واللی درت کون محاصره ایله استیلا ایلدی . (قسطنطین) اشبو محاصره اثناسنده شجیعانه مدافعه اوزره ایکن تکفور سرایی جوارنده پرسور دلیکی اوزرنده روبراه عدم اولمشدر . دیکر روایت ضعیفه یه کوره عساکر اسلامیه فرقه فرقه ایچرو کیردکاری صره ده مشارالیه دخی خاصه عسکریله سرای مزبوردن ایاصوفیه یه طوغری کیدرکن بر یاره لی عثمانلی نفری طرفندن قتل اولنمشدر . (قسطنطنیه) ایچون استانبول کلمه سنه مراجعت بیوریله .

§

﴿ قشیری ﴾ — علم فقه تفسیر حدیث اصول وادب وکتابتده امام اولوب سلجشورلقده دخی مهارت کامله سی وار ایدی . اسمی عبدالکریم کنیه سی ابولقاسم در علوم ظاهره یی استادکل ابواسحق اسفرائینی دن وباطنه یی شیخ کامل ابوعلی الدقاقدن تحصیل ایدرك التمش طقوز یاشنده و (۱۰۷۲ م و ٤٦٥ ه) تاریخنده مسقط رأسی اولان نیشابورده وفات ایلشدر . (تیسیر) نام تفسیر کبیری ایله (لطائف الاشارات) و (رساله قشیری) نامنده و سائر هرفنده تألیفاتی واردر . مخدومی (عبدالرحیم) دخی فضل وکمالده پدری کبیسنه یاقلاشمش ایدی .

جامع الصحیح مؤلفی (قشیری) نك اسمی مسلم بن حجاج کنیه سی ابوالحسن اولوب وفاتی (۸۷٤ م و ۲٦۱ یاخود ۲٦۷ ه) تاریخنده وقوعبولمشدر .

§

﴿ قصاره ﴾ صوبی — بزی یاضلتمق ولکه لری چیقارمق ایچون استعمال اولنور برنوع صوکه قلیه ایله قلور (هیپوقلوریت دپوتاس) ترکیب کیمیویسندن عبارتدر فرانسزلر پارس قربنده ژاول نام قصبه یه نسبتله (ژاول صوبی) دیرلر .

§

﴿ قصر شیرین ﴾ — ساسانیاندن فرس پادشاهی خسرو پرویزك علاقه کرده‌سی اولان (شیرین) نام برمغنیه ایچون بغداد جوارنده خانقین ایله حلوان اراسنده یاپدیردیغی قصر مشهوردز .

§

﴿ قصیدهٔ برده ﴾ — (۱۲۹٤ م و ٦۹٤ ه) ده متوفی شیخ شرف‌الدین ابی‌عبدالله محمدبن سعید بوصیری‌نك (کواکب‌الدریه فی‌مدح خیرالبریه) نامیله رشتهٔ نظم و بیانه چکدیکی قصیدهٔ لالی نضیدهٔ میمیه‌درکه یوزالتمش ایکی بیتدن عبارت اولوب بوندن اون ایکی بیتی مطلع واون التیسی نفس وهوای نفسی واوتوزی مدح رسول علیه‌الصلوة والسلامی واون طقوزی مولد نبوی‌یی ویکرمی ایکیسی جهاد رسالت استناد پیغمبری‌یی واون‌دردی استغفار وباقیسی مناجاتی متضمندر . روایته نظراً ناظم‌مشارالیه اشبو قصیدهٔ مبارکه‌یی کندوسنه قلج اصابت ایتدیکی برزمانده انشادایدوب انکله استشفاع ایلمشیدی او گیجه منامنده فخررسالت حضرتلرینی کوروب نبی‌مشارالیه حضرتلری بدننی مسح ایتکله اویانه‌رق کندوسنی اولکی آوان صحتندن دها ایی برحالده بولمشدر . ملك الظاهرك وزیری بهاءالدین قصیدهٔ مذکوره‌یی استنساخ ایدوب کندوسی واهل بیتی حرمتنده صولك درجه‌یه واردقلرندن دین ودنیالرنده امور عظیمه‌یه موفق اولمشلردر . قصیدهٔ مذکوره‌نك برده‌ایله شهرتنه سبب شودرکه‌سعدالدین فارقی نام ذات بر سببله نوربصردن محروم اولدقده منامنده برکیمسه ظهور ایدرك (قالق بهاءالدینه کیت وآنده اولان برده‌یی اوب کوزلریکه سور ان‌شاالله افاقت بولورسك) دیر مومی‌الیه دخی اویقودن قالفدیغی کبی همان بهاءالدینه کیدوب واقعه‌یی سویلر بهاءالدین (برده نامیله یانمده برشئ یوق بنم نزدمده اولان بوصیری‌نك یاپدیغی مدیحهٔ نبویه‌درکه بزده انکله استشفا ایدیورز) دیه‌رك قصیده‌یی چیقارر سعدالدین کوزینه سورمه‌سیله درعقب درد عمادن رهایاب اولور . اشبو قصیدهٔ زهراومدیحهٔ غرانك برکاتی کثیراولوب‌حقیقةً اقطاراسلامیه‌ده وجودیله تبرك‌ایدیلوراثاردندر . بونك برده‌ایله اشتهارینه وجوه اخری دخی کوسترلمکده ایسه‌ده قبوله اقرب بالاده سرد اولنان سببدر .

قصيدهٔ شريفهٔ مذكوره‌نك فضلا طرفلرندن كمال اعتنا ايله يازيلان شرحلرى خارج از دائرهٔ احصا اولمغله هيچ اوجهتله سوق كلام ايدلمدى .

(قصيدهٔ منفرجه) — ابى الفضل يوسف محمد بن يوسف التورزينك اثريدركه لقبنه ابن نحوى ديرلر . قصيدهٔ مذكوره ابى الحسن يحيى بن عطار قرشينك اثرى اولديغى حقنده‌دخى برروايت وارسه‌ده ارجح اولان ابن نحوينك منظومه‌سى اولمقدر . خلقدن بعضيلرى قصيدهٔ مزبوره‌نك اسم اعظمى جامع اولمسنى دخى اعتقاد ايدرلر متعدد وباشلى شرحلرى واردر .

§

﴿ قصيدهٔ ابن صائغ ﴾ — (١٣٢٠ م و ٧٢٠ ه) تاريخنده وفات ايدن شمس الدين محمد بن حسنكٔ فنون شتايه متعلق بيك بيتى جامع اثريدر .

(قصيدهٔ ابن عبدون) — محمد بن عبد الله‌ك تاريخه دائر اثريدر جمال الدين ابن جوزى و اديب فاضل عبد الملك بن عبد الله بن بدرون حضرمى وسائر بعض ذوات شرح ايلديلر . مطلعى

الدهر يفجع بعد العين بالاثر فما البكاء على الاشباح والصور

(قصيدهٔ ابن قضيب البان) — (١٦٨٤ م و ١٠٩٦ ه) تاريخنده وفات ايدن سيد عبد الله بن سيد محمد حجازينك مدح نبوى يى مشتمل اثريدر (اهلاً نبشر من مهب زرود احيى فؤاد العاشق المجهود) شيخ عثمان عريان كليسى بن عبد الله شرح ايتدى .

(قصيدهٔ بانت سعاد) — كعب بن زهير بن ابى سلمىٔ مزنىٔ صحابينك مقدما وقوعبولان هجوندن طولايى حضرت فخر كائنات عليه السلامه عتذارى متضمن يازديغى اللى يدى بيت اثريدر . اولى (بانت سعاد فقلبى اليوم متبول . متيم اثرهالم يفد مكبول) مشاراليه قصورينك عفوينى (العفو عند رسول الله مأمول) مصراعيله استرحام ايتمشدر . قصيدهٔ مذكوره‌نك شروح ونظائر عديده‌سى واردر .

(قصيدهٔ بستى) — (١٠١٠ م و ٤٠١ ه) ده وفات ايدن ابو الفتح

على بن محمد كاتب شاعرك زهد ومعارفه دائر التمش بيتدن عبارت يابديغى اثردر اولى (زيادة المرء فى دنياه نقصان وربحه غير محض الخير خسران)

§

﴿ قصيدهٔ تائيه ﴾ — (١٤٣٣ م و ٨٣٧ ه) ده وفات ايدن شرف الدين اسماعيل بن مقرئ يمينينك اثر يدر . اولى (الى كم تمادى فى غرور وغفلة) (١٥٠٩ م ٩١٥ ه) ده وفات ايدن شيخ ابراهيم بن محمد حلبى شرح ايتدى .

(قصيدهٔ خزرجيه) — علامه ضياء الدين ابى محمد عبدالله بن محمد خزرجئ اندلسينك عروضه دائر اثر يدر . اولى (و للشعر ميزان يسمى عروضه) بوقصيده يه (رامزه) دخى دنيلور . (١٥١٩ م و ٩٢٦ ه) ده وفات ايدن قاضى زكريا بن محمد انصارى شرح ايدوب (فتح البرية بشرح قصيدة الخزرجية) وشمس الدين محمد بن محمد ايجنى عثمانى (رفع حجاب عيون القاهره عن كنوز الرامزه) تسميه ايلديلر . احمد بن عبدالرحمن بن محمد نقاشينك دخى قصيدهٔ مذكوره يه بريوك شرحى واردر .

§

﴿ قصيدهٔ ذى النون مصرى ﴾ — صنعتيه دائر در . اولى (عجب عجب عجب عجب قطة سودا ولها ذنب) (آيدمر بن على جلدكى) شرح يازوب (در المكنون) تسميه ايلدى .

(قصيدهٔ رائيه) — (١٠٢٢ م ٤١٣ ه) ده وفات ايدن ابى الحسن على بن هلالك فن خطه دائر اثر يدر . مومى اليه (ابن بواب) لقبيله معروفدر . اول قصيده .

وارغب لنفسك ان تخط بنانها خيرا تخلفه بدار غرور
فجميع فعل المرء يلقاه غدا عند التقاء كتابه المنشور

(٧٣٢ ه) ده وفات ايدن شيخ برهان الدين ابراهيم بن عمر جعبرى شرح ايلدى .

(قصيدهٔ شينيه) فارسى — شاعر مشهور خاقانينك يكرمى درت

بيتى جامع اثريدر . مير خسروك يوز اللى بيتى شامل مرأة الصفامى ونورالدين عبد الرحمن جامينك يوز اوتوز بيتدن عبارت (جلاء الروح) ى وفضولينك يوز اوتوز درت بيت (انيس القلب) ى وشيرازينك التمش التى بيت (عمان الجوهرى) قصيدهٔ مزبوره يه يايلان نظائردندر .

(قصيدهٔ طنطرانيه) — معين الدين ابى نصر احمد بن عبدالرزاق طنطرانينك وزير مشهور نظام الملك حقنده ياپديغى مدحيه در . اولى (ياخلى البال قدبلبلت بالبال) الى آخره محمد بهشتئ اسفرائنى شرح ايلدى .

§

﴿ قصيدهٔ عينيه ﴾ — (١١٨٥ م و ٥٨١ ه) ده وفات ايدن سهيلى ابى القاسم عبد الرحمن بن عبد الله بن احمدك اثريدر . اولى (يا من يرى مافى الضمير ويسمع انت المعد لكل مايتوقع) (٨٣٧ ه) ده متوفى اديب معروف ابن حجة ابو بكر على حوى تخميس ايلدى . اولى (قالوا عدالك وانت حى لاتسمع)

(قصيدهٔ وزير عبدالله پاشا) — مشاراليه كوپريلى زاده لردن وزير اعظم مصطفى پاشانك مخدومى اولوب اشبو قصيده سيله شيخ الاسلام شهيد فيض الله افندى يى مدح وثنا و (١١٤٨ ه) تاريخنده عزم دار بقا ايلدى . اولى (ماذا يهيجك من صباك الاقدم) شيخ الاسلام محمد پيرى زاده عثمان افندى تخميس وبو تخميسله قصيده نك هر ايكيسنى شيخ عثمان بن عبدالله عريانى تشريح ايلدى .

(قصيدهٔ عينيه) — شيخ رئيس ابى على بن سينانك اوتوز بيتى جامع اثريدر . اولى (هبطت اليك من المحل الارفع ورقاء ذات تعزز وتمنع) (٨٧٥ ه) ده مصنفك شيخ على بن محمد بسطامى وشيخ عبد الرؤف مناوئ حدادى (١٠٣١ ه) ده وسائر فضلا شرح ايلديلر . بوكاروحيه دخى ديرلر .

(قصيدهٔ ابى الرجا) — (٩٤٦ م و ٣٣٥ ه) ده وفات ايدن ابى رجا محمد بن احمد بن ربيع اسوانى نك اخبار عالم وقصص انبيا ومختصر

مزنی و طب و حدیث و فلسفه و سائره‌یی ناطق اثریدر . مومی الیهه حیاتنده بعضیلری بوآنه قدر قصیده‌ك نه‌یه بالغ اولدی دیدکلرنده یوز اوتوز بیك بیته واردی جوابنی ویردی .

§

﴿ قصیدهٔ میمیه ﴾ — مولانا جلال الدین رومی حضرتلرینك اثریدر . امیر احمد بخاری و (١٠٤٩ ه) ده متوفی شیخ عبد المجید بن محرم سیواسی شرح ایتدیلر .

(قصیدهٔ میمیه) — ابی السعود بن محمد عمادینك اثر ادبا اعتمادیدر . مطلعی . ابعد سلیمی مطلب و غرام (٩٨٧ ه) ده عبدالرحمن بن صاچلی امیر (٩٧١ ه) ده رضی الدین محمد بن ابراهیم حلبی و غرس الدین حلبی شرح ایلدیلر .

(قصیدهٔ نونیه) — (١٤٥٨ م و ٨٦٣ ه) تاریخنده خضر بك بن جلال الدینك علم کلامه دائر یازدیغی اثر در . اولی (الحمد لله عالی الوصف والشان منزه الحکم من آثار بطلان) بشقه برقصیدهٔ نونیهٔ سی ومتعدد شرحلری دخی وار .

(قصیدهٔ یائیه) — امام سراج الدین علی بن عثمان اوشی فرغانینك التمش التی بیتی شامل وبین الادبا مقبول و متداول اثریدر . اولی

یقول العبد فی بدأ الأمالی لتوحید بنظم کاللآلی
وانی الدهر ادعوکنه وسعی لمن بالخیر یوماً قدد عالی

§

﴿ قضاعه ﴾ — یمنده بنوسبأ سلاله‌سندن برذاتك اسمیدرکه کندواسمنه منسوب اولان قبیلهٔ مشهوره‌دن بشقه بنی کلب وجهینه وبهرامه و بنوعذره ودها برقاچ قبیله‌نك دخی جدی ظن اولنور قبری جبل شحرده‌در . قبائل مذکوره‌دن بعضیلری وقت جاهلیتده دومة الجندل و تبوك وشام طرفلرینه کوچمشلر ایدی . (١٦٠٢ م و ٤٥٤ ه) تاریخنده وفات ایدن علمای حدیثدن امالی صاحبی ابوعبدالله حضرتلری بوقبیله‌یه منسوبدر انك ایچون امام قضاعی دیرلر .

§

﴿ قطب الدین ﴾ ابو محمد عبدالحق بن ابراهیم الاندلسی — ابن سبعین دیمکله مشهوردر علوم وآدابده وبتخصیص فلسفه ده مبسوط آفاق ایدی . اندلسدن سبته یه هجرت ایدوب اوراده قواعد فلاسفه اوزره تصوفه منسلك اولدی . عرفانه دائر برچوق کلامی وتصانیفی واردر . خصوصی اوله‌رق برطاقم مرید واتباعی دخی وار ایدیکه سبعینیه دیو متعارف ایدیلر . سبته‌ده بر ایام اقامتدن صکره مشرق طرفنی شعشعهٔ علم وکمالی ایله اشراق ومکهٔ مکرمه‌یی زیارت ایدرك کرك ذکر جمیلی وکرك آثاری بتون اقطاره شایع اولمغه باشلادی . مکه‌ده ایکن سکسان بیك دینار انفاق ایلمشدر . مومی‌الیهك مغایر شرع شریف بعض احوال وحرکاتی جهتیله مغربدن نفی اولندیغی دخی جملهٔ روایاتدندر . محکیدرکه مومی‌الیه وطنندن چیقدقده طلبه واتباعندن برچوق ذوات دخی کندوسیله برلکده چیقارلر . اون کون صکره برقصبه‌یه وصوللرنده یول زحمتی چیقارمق ایچون حمامه کیررلر دلاك کلوب شیخك (ابن سبعینك) ایاقلرینی اوغمغه باشلار ونه‌طرفدنسکز دیو صورار شیخ ویانندهکیلر اندلسده مرسیه‌دنز دیملری اوزرینه دلاك (ها شو ابن‌سبعین زندیقنك ظاهر اولدیغی محلدن‌می) دیمسیله ابن‌سبعین اتباعنه سکوتلرینی ایما ایله‌اوت دیر دلاك بونك‌اوزرینه حقنده کوناکون سب ولعنه باشلایوب ابن‌سبعین دها مساعد کورندکجه حریف لعن وشتمی ارتیرر بردرجه‌یه وارکه مشارالیهك اتباعندن بری طیانه‌میوب دلاکه (وای باشکه الله سنی دمندنبرو سوکدیکك کمسه‌نك ایکی ایاقلری التنده بولندیریور) دیر دلاك دخی نه‌یه اوغرادیغنی شاشیردرق هزارخجالتله اعتذاره باشلار . ابن سبعینك علوم‌غریبه‌دن برچوق شیلرینی حکایه وبعضیلری سیمیا وکیمیایه وقوفنی اعتقاد ایدرلر . مومی‌الیه کتاب الاحاطه ایله جوهره دائر برکتاب تألیف ایتمش وبرچوق رسائل بلیغه وفصیحه براقمشدر . رسائل مذکوره بتمامها زیرده رسالة‌العهد نام اثرندن مأخوذ اوله‌رق عباره اسلوبنده یازلمشدر . عباره [یاهذا اهل عمرك الا کلمح اوعطاء نکد لا سمح وآصالك لهو ولعب واسحارك سهر وعلل] .

ابن سبعین حسن اخلاق صاحبی و اذا و بلایه صبور وعزیز النفس اولوب فقرا و بیوایکانه بنفسه خدمت ایتمك عادتی ایدی . مشرق و مغرب اعلامی ایله کندو بینده خطوب کثیره جریان ایتمشدر . اشعار رائقه‌سندندر .

کم ذاتموه بالشعبین و العلم والامر اوضح من نار علی علم
و کم تعبر عن ساع وکاظمة وعن زرود وجیران بذی سلم
ظللت تسأل عن نجد وانت بها وعن تهامة هذا فعل متهم
فی الحی حی سوی لیلی فتسأله عنها سوألك وهم جر للعدم

ولادتی (١٢١٧ م و ٦١٤ ه) ده وفاتی (١٢٧٠ م و ٦٦٩ ه) ذه وقوعبولمشدر . روایته نظراً مومی‌الیه ایکی الدن قان آلوب قانی‌علی‌حاله جریانه براقغله وفات ایلدی .

§

﴿ قطب‌الدین ﴾ شیرازی — علامه محمود بن مسعود بن مصلح الفارسینك شهرتیدرکه سردفتر اذکیاء عالم وکافهٔ علوم عقلیه ونقلیه‌ده براعتی مسلم برذات فضائلسمات ایدی . ولادتی شیرازده (١٢٣٦ م و ٦٣٤ ه) ووفاتی (١٣١٦ م و ٧١٦ ه) تاریخنده در . اولا جانب رومه رغبتساز قدوم اولوب اهلیت باهره‌سی سایه‌سنده نائل انواع نوازش واکرام وسیواس وملاطیه‌ده دخی منصب حکم وقضا ایله بکام اولدی . مؤخراً شامه وبعده‌تبریزه کیدرك اوراده تکرار تحصیل علوم عقلیه‌یه‌حصر ایام ایلدی .

طبعی غایت لطیف وکندوسی عابد وعادل بر مرد عفیف اولوب علوم مذکوره‌دن بشقه شطرنج وشعبذه وضرب رباب امثالی فنونده دخی ید طولا قزانمشیدی . (شرح مختصر ابن حاجب) (شرح مفتاح) (شرح کلیات قانون ابن سینا) (شرح حکمة الاشراق) وزبان فارسیده (سنزاوار افتخار) وعلم‌هیئتده (تحفه) و (نهایة الادراك) نام کتابلری تألیف ایلدی که جمله‌سی اربابی عندنده مانند اوراق زر مقبول ومعتبر اولوب ازجمله (درة التاج) ی جمیع اقسام حکمت نظریه وعملیه‌یی جامع بر کتاب فوائد نصابدر .

§

﴿ قطب الدين ﴾ رازی — اسمی محمد بن محمد وشهرتی (تحتانی) در بو نسبت قطب فوقانیدن تمییز ایچوندر زیرا ایکیسی دخی بر مدرسه ده وبری طبقهٔ فوقانیه دیکری طبقهٔ تحتانیه ده بولنور ایدی .

اشبو قطب تحتانی جمیع معقولاتده امام جهان وفرید زمان اولوب نامی السنهٔ عالمیانده اشتهار وصیت جمیلی اقطار بعیده یه انتشار ایتمشیدی .

یتمش درت یل مقداری معمر اولوب خارج دمشقده (١٣٦٤ م و ٧٦٦ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر . کشافه حاشیهٔ مشهوره سی و علم منطقده (مطالع ارموی) یه غایت معتبر بر شرحی وکذا منطقده (کاتبی) نك رسالهٔ (شمسیه) سنه دیکر برکوزل شرحی واردر .

قطب تحتانینك (مبارکشاه) لقبیله مشهور برعبد مملوکی وار ایدی که هنکام طفولیتندن برو مومی الیهك آغوش تربیه وتعلیمده پرورش بوله رق علماء اعلام ومؤلفین کرام زمره سنه انخاق ایلمشیدی حتی علامه سید شریف جرجانی مومی الیه قطب رازینك شرح مطالعنی اشبو مبارکشاهدن تدرس ایچون تامصره قدر عزیمت ایتمشدر .

§

﴿ قطرالندی ﴾ — ملوك بنی طولوندن مصر ملکی خمارویه نك قزیدر عباسیه دن معتضد خلیفه یه بیك کره بیك یعنی بر ملیون التون ایله نکاح و (٨٩٤ م و ٢٨١ ه) تاریخنده زفاف اولندی مومی الیها فرط حسن وجمال ومزید عقل وکیاست وکمال ایله معروفه برقادین ایدی بعض عقلا دیرلرکه معتضد قطرالندی یی مجرد بنی طولون دولتنی فقیر دوشورمك ایچون تزوج ایتمشدر زیرا باباسی اکا اولقدر اشیاء نفیسه وجواهر ثمینه وتحف فاخره جهاز ویرمشیدی که نظیری بروقتده و براقلیمده کورلمش دکل ایدی ازجمله اشیای مزبوره ایچنده جهاز اوله رق یالکز یوز عدد التون هاون وار ایدی که سائرلری دخی بوکا قیاس اولندیغی حالده جهاز مزبورك نه درجه مکلف برشئ اولدیغی اکلاشیله بیلور . مومی الیهانك خالته سی عباسه بنت احمد بن طولون مصرك شام طرفنده اولان سرحدینه دکین کلوب اوراده چادرلربنی قوردیغی محلده بر قریه بنا ایلدی که الآن مشار

الیها نامنه عباسه تسمیه اولنور . قطرالندی (۹۰۰ م ۲۸۸ ه) ده وفات ایدرك بغدادده رصافه نام محلده‌کی قصر داخلنده دفن اولنمشدر . بو مصاهره‌دن صکره خمارویه معتضد طرفنه بهرسنه ایکیشر یوز بیك التون کوندرر ایدی .

§

﴿ قطع ناقص ﴾ — علم‌هندسه‌ده برشکل بیضی‌اولوب داخلنده بری برینی قائماً قطع وتنصیف ایدن خطین مستقیمینك اطولنه (محور کبیر) واقصرینه (محور صغیر) و بونك نقطهٔ تقاطعنه (مرکز) و محور کبیرك اوزرنده مرکزدن مساوی بعدده واقع ایکی نقطه‌یه (نقطهٔ احتراق) تسمیه ایدرلر .

§

﴿ قطورا ﴾ — ابراهیم علیه‌السلامك زوجه‌سی ساره‌نك وفاتندن صکره (۳۵۹۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك طقوزیوز طقسان‌بش سنه مقدمنده قبائل اتراکدن یاخود کنعانیلردن تزوج بیوردیغی خاتوندرکه بوندن التی نفر اولاد کرامی ظهوره کلمشیدی . برروایتده اسمی قنطورادر . حضرت ابراهیم حیاتنده اشبو قطورادن اولان اولادینی اموال کثیره اعطاسیله شرق طرفنه کوندرمشدر . بعض مورخین (مادی) لر بونلردن تشعب ایتدی دیرلر .

§

﴿ قعریه ﴾ یاخود (قهریه) — درسعادتده تکفور سرایی جوارنده واقع جامع شریف ومحله‌نك اسمیدر . جامع مذکور درونده اصحاب کرامدن (ابوسعیدالخدری) حضرتلرینك مقامی بولنور . بوجامعی ابتدا ایمپراطور (ژوستنین) حضرت عیسی نامنه یاپدیروب صکره خراب اولدیغندن (۱۳۳۰ م و ۷۳۱ ه) تاریخنده اغنیادن (تئوطور متوحتیس) شمدی کورلدیکی کبی انشا ایتدیرمش وچورلیلی علی پاشا زمانه‌قدر کلیسا اولهرق قوللانیلوب پاشای مشارالیهك امریله جامعه تحویل اولنمش ایدی .

§

﴿ قلادوه ﴾ — طونه‌نك یوقاروسنده واقع فتح‌الاسلام قلعه‌سنك نام دیکریدر .

§

﴿ قلازومن ﴾ — ازمیر جوارنده واقع کلیزمان یاخود اورله شهرینك نام عتیقی در .

§

﴿ قلاوی ﴾ — مقدما وزرانك باشلرینه کیدکاری درت کوشه تلای صاریق درکه باش اشاغی قوندیغی حالده طاش هاون رسمنده کورینور .

§

﴿ قلای ﴾ — طبیعتده حمض وکبریت حالنده بولنوب مؤخراً کور ایله تسخین و تصفیه اولنور خالصی بیاض و مجلا وآز متصوت وزیاسیله متطرق وایکیوز اون ایکی درجهٔ حرارتده مذاب بر معدندر آچقده اریدلدکده اوزرینی قاپلیان زار (حمض قلای) در بوحمض قپالی برقاب ایچنده شدید حرارتله تسخین اولندقدن صکره هوایه ترك اولنسه همان آتش آلوب بخاره منقلب اولور .

§

﴿ قلب ﴾ — اهل تحقیق عندنده قلب یورك تعبیر اولنان لحم صنوبری یه تعلق ایدن لطیفهٔ ربانیه درکه جمیع قوتك مبدئیدر نه کیم دماغ جمیع حواسك مبدئیدر . حکما سویدای قلبك سر استوامی حقیقت انسانیه در وقلب نفس ناطقه نك تخت سلطنتیدر و منبع فیض و حیاتدر و اهل تشریح قلب دینلان یورك مرکز جهاز دوران دم بر جوف عضلی اولوب (اورده) امانه سیله اخذ ایلدیکی دمی شرایین واسطه سیله اعضایه دفع و طرده مأموردر دیرلر . قلبده دم اسوده مخصوص ایکی جوف ایمن و دم احمره مخصوص ایکی جوف ایسر اولوب بونلر بینلرنده اصلا اشتراك ایتمیه جك صورتده برحجاب تام واسطه سیله مفصول بولندقلری کبی ایمن وایسردن عبارت اولان قلبك هر برنصفی دخی دسام ایله مزین بر حجاب غیر تام امانه سیله بری علوی (اذین) و دیکری سفلی (بطین) اولمق اوزه ایکی جوفه تقسیم اولنورلرکه جوف اعلانك دم وریدی یی قبول ایتمی عقیبنده دم جوف اسفله نزول واشبو جوفدن شرایینه توجه ایدر بین الاذینین والبطین واقع اولان دسامه دمك اذینden بطینه مرور ینه کافل وبطینden اذینه رجوعنه حائلدر . اذین ایمن رئتینden ماعدا کافهٔ اقطار

بدنك دم وریدیسنی اخذ ایلدیکی کبی بطین ایمن دخی اشبو دمی الوب شریان رئوی طریقیله رئتینه طرد ایدر . اذین ایسرایسه اوردهٔ رئویه‌نك جلب ایتدیکی دم احری قبول و بطین ایسر اشبو دمی اخذ ایدرك شریان ابهر کافهٔ واسطه‌سیله کافهٔ اجزای بدنه دفع ایدر .

§

﴿ قلزم ﴾ — بحر احمرك یعنی شاب دکزینك نام دیکریدر . بحر احمر کنارنده قصیری اسکله‌سنه قریب برشهر قدیمه دخی وقتیله قلزم دینور ایدی .

§

﴿ قلعهٔ سلطانیه ﴾ — مرمره دکزندن اق دکزه چیقاجق بوغازده مستحصن برشهردر (داردانیل) دنیلان چناق قلعه‌نك ممر بحریسنده وکلیبولینك التمش کیلو مترو جنوب غربیسنده بولنور ونفوسی اون اوچ بیك تخمین اولنور . بوغازك ممرینه حاکم اولان بر قصری غایت مستحصن وساحلنده کائن طپراق قلعه‌لر فوق‌الغایه متین ومستحسندر .
(سلطانیه) ایراندہ برشهر قدیمدر (سلطانیه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قلقان ﴾ — محاربادہ وجودی ضربات خصمدن محافظه ایچون صول قولده طاشینور محدب الشکل بر سلاح مدافعه‌در ایلك قلقانلر سکود واخلامور وامثالی خفیف اغاجلردن یاپیلور ایدی مؤخراً مشین ایله قاپلنوب کنارلرینه معدن صفیحه‌لر چکلمکه باشلادی . بونلرك بعضیلری مدور و مستطیل شکلده و بعضیلری دخی یصی وهلال و قوس و دیکر شکللرده واوزرلری بر طاقم صور مرموزه ایله منقش ایدی . ومیدان محاربه‌ده قلقان براقق باش براقق قدر آغر برشئ صایلور ایدی . فرانقلر انتخاب ایتدکلری قرالرینی اهالی یه کوسترمك ایچون (پاووا) تسمیه ایتدکلری برقلقان اوزرینه اوتوردوب بو وجهله میدانه چیقاردقلری یعنی قرالك بربیوك قلقان اوزرینه اوتوردیغی حالده جلوس آلاینه چیقدیغی بعض تواریخده کورلمشدر .

§

﴿ قلندر اوغلی ﴾ علی — ملاطیه ده عشیرتدن یتشمه برآدمدر . خیلی مدت مغاره‌لرده اختیارعزلتله جلب انظار محاسنه بذل مجهود وکیده‌رك کویا اولیالغك طبقهٔ علیاسنه صعود ایدوب بندکانك ایکی وقت نمازلرینی باغشلامش ومؤخراً بوکستاخلغنه‌ده قناعت ایتیوب باشنه طوپلانان اوج بش بیك خرکله ایله دائرهٔ اطاعتدن بالخروج حکومت سوداسنه دوشمش واناطولی ایچنده اوته‌یه برویه صارقندیلق ایدرك خیلی فقیرك قلندرانه اوجاغنی سویندیرمش اولدیغندن (۱۷۵۰ م و ۱۱۶۵ ه) تاریخنده طرف دولتدن اوزرینه عسکر کوندریله‌رك جمعیتیله برابر زیر وزبر ایدلمشدر .

§

﴿ قلوبر ﴾ — فرانسه جنرالرندندر (۱۷۹۸ م و ۱۲۱۳ ه) تاریخنده بوناپارت ایله مصره کاوب جزئی بر محاربه وبعض مقاوله ایله اسکندریه‌یی آلدقدن ودها خیلی محار باتده بولندقدن صکره بوناپارتك پارسه عودتنده طرفندن بالوکاله مصرده قالمش ایدی (۱۲۱۵ ه) تاریخنده باغچه‌لری سیر وتماشا ایدرکن سلیمان نامنده برفدایی یدیله قتل اولندی و مؤخراً فدایئ مرقوم دخی طوتیلوب درلو اشکنجه‌لرله اعدام ایدلدی .

§

﴿ قلود غالیه‌ن ﴾ ویا (غالیه‌نوس) — (۱۳۱ م) ده برغمه‌ده تولد و (۲۰۰ م) تاریخنده وفات ایتمش بر حکیم یونانیدر . خوی و مشربنك لطافتندن ناشی کندوسنه حلیم معناسنه اولان غالیه‌نوس نامنی اعطا ایدن (نیقون) نام ماهر معمارك اوغلی ایدی . اولا فلسفه‌یه وباخصوص ارسطوسلکنه دوام ایدوب مؤخراً طبابته حصر نفس ایلدی واکمال تحصیل ضمننده اسکندریه شهرینه کیدوب اوراده عریض وعمیق تشریح درسی کوردکدن صکره تحصیل ایتمش اولدیغی صنعت طبابتی برغمه ده موقع اجرایه قویه‌رق بعده اوتوز درت یاشنده اولدیغی حالده رومایه کیتدی واوراده آز برمدت ظرفنده کسب شهرت ایدرك (مارق اوره‌ل) و(وه‌روس) و(قومود) نام روما ایمپراطورلرینك متعاقباً حکیم خصوصیلری اولدی . آخر عمرینه طوغری برغمه‌یه تکرار رجعت ایتدیکی

ظن اولنمقده در . بقراطدن صکره متقدمینك برنجی حکیمی غالیه‌ن ایدی استانکوی اختیارینك یعنی بقراطك وضع ایتمش اولدیغی طریق فلسفه‌نك اساسنی تجدیداً احیایه بر چوق وقت مشغول اولوب طب و تشریح خصوصاتنجه خیلی تألیفات مفیده براقدیسه‌ده آثارینك اکثریسی ضایع اولمشدر . الیوم آثار متباقیه‌سی ایچنده باشلیجه‌لری تشریح وطبك لزوم ومنافعی حقنده اولان مؤلفاتیله اون درت کتابدن عبارت اولان فن مداوات وبقراطك تألیفات مختلفه‌سنه دائر تشریحاتی وعلته باعث مواد وقان آلمغه دائر اولان تألیفاتیدر . دیکر فنونه و باخصوص فلسفه‌یه عائد تألیفاتی دخی واردر وعلم منطقده قیاسك دردنجی شکلنی اختراع وتاریخ فلسفه وفن مناظره‌یه دائر کتابلریله دخی فضلنه اذهان عمومیه‌یی اقناع ایلمشدر . یالکز فرضیاتدن قورتیله‌مامش ایدی . حیاتك احوالندن معلومات ویرمك ایچون روح حیوانی بی قبول ایلر ایدی .

§

﴿ قلودی ﴾ ایکنجی — روما ایمپراطوری مشهور (غالیین) لك میلاندہ محصوراً وفاتی اوزرینه (٢٦٨ م) تاریخنده یرینه کچن ذاتدر . غایت شجیع وبهادرایدی مشارالیهك ملکنی غوت طائفه‌سنك تسلط وحشیانه‌سندن قورتارمق اوزره همان اوزرلرینه هجوم ایدرك اوچ یوز بیك قدرینی اوکنه قاتوب بالقانه قدر تعقیب وتهدید ایتدیکی وایکی بیك عدد قایقلرینی طونه‌ده غرق ونابدید ایلدیکی تاریخچه مشهوردر .

§

﴿ قلودین ﴾ — برنجی فرانسه قرالیدر (٤٨١ م) تاریخنده جلوس ایدوب اوتوز سنه سلطنت سورمشدر (ساوت) ایله (رون) وادیسی بینده متشکل بورغون حکومتنه غلبه ایله قرالریني ویرکویه ربط وویزیغوتلری دخی پریشان ایدرك پارس روئن بوردو تولوز شهرلرینی حربسزجه ضبط ایلدکدن صکره (٤٨٧ م) تاریخنده فرانسه حکومتنی تشکیله موفق اولدی . بوندن صکره دخی استروغوتلری تحت حمایه‌یه والمانلری درکهٔ مغلوبیته ایصال ایدوب (٥١١ م) تاریخنده وفات ایتمکله ممالکی (پارس) (لیمبورغ) (اورلیان) (پخ) قرالغی نامله درت

اوغلی بینده تقسیم اولندی . اشبو درت قرنداش پك آز وقتده اتفاقی اختلافه تحویل ایلدکلرندن ممالك مزبوره نهایت بونلردن (قلور) عهده‌سنده تقرر ایلمشدر .

§

﴿ قلور ﴾ — علم ژئولوژیده اهمیتلری درکار وعددی اون التی یه بالغ اولان اجسام عنصریه‌دندر . اشبو عنصر یشیله قریب صاری رنکلی وکریه رایحه‌لی وتنسم واشتعاله غیر صالح بر غاز اولوب طبیعتده خالصنه تصادف اولنمامش و دائما مواد سائره ایله مختلط بولنمشدر . مولد الماء ایله امتزاج ایدوب (حامض قیلور مولد المائی) و سودیوم ایله دخی عادی مطبخ طوزینی احداث ایدر .

غاز قلور تنفس اولنسه صدری تضییق ایدرك شدید بر اوکسورك پیار وزیاده‌جه تنفس اولنسه هلاك ایلر ولونلری بوزار واینجه لوحه اولمش بر جسم معدنی‌یه طوقندیرلسه درحال اشعال ایدر .

اشبو قلوری ابتدا کشف ایدن (شه‌ئل) نام کیمیاکر ایدی .

§

﴿ قله‌ئوپاطری ﴾ — ملوك بطالسهٔ مصریه‌دن برخاتونك اسمیدر . (۵۵۴۴ خ) تاریخنده یعنی میلادك اللی سنه مقدمنده هنوز سن بلوغه ایرمیان قرنداشی (دینس) ایله عقد ازدواج ایدوب مومی الیه شریك سلطنت اولمش و مؤخراً یالکزجه اجرای نفوذ ایده بیتمك هوسنه دوشدیکندن دنیسك وصیلری طرفندن طرد اولنوب ایمپراطور سزارك امریله تکرار اجلاس ودیکر قرنداشنه تزویج اولنمشیدی بوندن صکره دخی اسیر حسن وآنی اولان روما جنرالی انطوان ایله تزوج ایتدی وروما ایمپراطوری اوکوست انطوانك شرقده قزاندیغی استقلالی ومرقومه ایله تزوج واتفاقنی چکه‌مدیکندن رومالولری علیهنه تحریك و برچوق عسکر جمع ایدرك اوزرینه یوریدی وانطوان دخی زوجه‌سیله برابر اقسیومده مقابله ایتدیسه‌ده قله‌ئوپاطری کندو طرفلرینك مغلوب اوله‌جغنی حس ایله صاووشوب زوجنی یالکز براقدیغندن بیچاره انطوان مغلوب اولوب عارندن کندوسنی تلف ایلدی و قله‌ئوپاطری دخی معشوقنك مغلوب و تلف

اولدیغنی ایشتدیکی و تعقیباً مصره کلان اوکوستك پکده التفاته مظهر اولهمیه جغنی وبالعکس التون زنجیر ایله رومایه کوندریله جکنی خبر آلدیغی کبی بر مناسبتره چکیلوب واورادہ کندوسنی برحیه یه صوقدیره رق تلف ایدوب آخرته کتدی وبونجه سنه لردنبرو پایدار اولان ملوك بطالسهٔ مصریه بوصورتله محو وممالکی روما دولتنه منتقل اولدی . (٥٥٦٤ خ)

§

﴿ قلیج ﴾ — تدافعی وتعرضی بر سلاح قاطعدر شکل وطرزی برچوق دفعه لر تبدل ایتدی غولوالیلرك قلیجی اوزون وعریض اولهرق باقردن معمول ایدی رومالیلرك کی تیموردن اولوب قیصه واورته سی قالین واوجی سیوری وهر ایکی طرفی قاطع ایدی عجملر وجرمانلر وغولوالیلر قلیجی هرزمانده ورومالیلر ویونانلیلر محاربه اثنالرنده طاشیرلر ایدی . فرانقلرك قلیجی قیصه آغر اوجسز وایکی طرفی قطعه الویرشلی صورتده ایدی صلیبیون محاربه سنده خرستیانلرك قلیج قبضه لری خاچ شکلنده وشرقلیلرك قلیجلری اوراق شکلنده ایدی قلیج اون بشنجی عصره قدر یالکز محاربه زمانلرنده بله آصیلور ایکن عصر مذکوردن اعتباراً زمان آسایشده دخی طاشمغه باشلامشدر والیوم هر دولتده ضابطان عسکریه نك علامات رسمیه لرندن معدود در . (الروض المسلوف فیما له اسمان الی الالوف) نام رساله ده محرر اولدیغی اوزره قلیجك ممالك شرقیه ده بیکدن متجاوز اسمی واردر .

§

﴿ قلیج علی ﴾ پاشا — (اولوح) کلمه سنه نظر بیوزیله .

§

﴿ قمانه ﴾ — بیوك قسطنطینك والده سی (سنت النی) نك (٣١٤م) تاریخنده قدس شریفده حضرت عیسانك کویا صلب اولندیغی محله یاپدیردیغی مشهور کلیسانك اسمیدر بو کلیسایی ملوك فاطمیه دن حاکم بامرالله (١٠٠٩ م و ٤٠٠ ه) تاریخنده هدم ایتدیرمش و (٤٢٩ ه) سنه سنده رومللرك التماسی اوزرینه مصر حکمداری مستنصر بش بیك مسلمان اسیرینی استرداد شرطیله تکرار یاپدیرمشدر . بونك سدانتی حضرت

عمر زماندن برو روملره عائد ایکن (۱۶۰۹ م و ۱۱۰۲ ه) ده روسیه‌نك ایتدیکی نقض عهد وفرانسزلرك کوستردیکی مخالصت و صداقته بناءً فرانسزلره یعنی قتولکلره و یرلمش ومؤخراً ینه روملره چکوب (۱۸۵۲ م ۱۲۶۹ ه) ده قتولکلر دعوای تصرفه قالقشملریله بودفعه دخی انلره اعطا اولنمش ایسه‌ده بو خصوص روملره صحابت ایدن روسیه دولتنه آغر کلدیکندن برسنه صکره دولت علیه‌یی تضییقه باشلادی ودولت علیه دخی اوروپا دولتلریله مخابره واتفاق ایدرك جواب رد ویروب ایکی طرفدن اعلان حرب وقوعبولدی ومحاربه ایکی سنه سوردی .

§

﴿ قمر ﴾ — کواکب سیاره دن کرهٔ ارضك پیکی بر کوکبدر ارضه اولان بعد اعظمی ایکیوز اللی اوچبیك وبعد اصغری ایکیوز یکرمی بر بیك وبعد وسطیسی ایکیوز اوتوز یدی بیك میله بالغ اولور . حجمی ارضك ($\frac{1}{49}$) نسبتنده‌در . کرهٔ ارضك اطرافنده دور ینی یکرمی یدی کون یدی ساعت قرق اوچ دقیقه‌ده اجرا ایدر .

قرك اشبو دوری ایکی استقبال و یا اجتماع بینده کی کذران ایدن مدت اولوب بوکا اهل هیئت دور قمری دیدیلر بزلر ایسه بر ماه قمری دیرز چونکه دور قرینك مدتی دور نجومیدن ایکی کون و بر قاچ ساعت دها اوزونجه‌در یعنی اشبو مدت برنجی اجتماعندن بری شمسك قطع ایلدیکی مسافه‌یی قرك سیر ایتك یولنده صرف ایتدیکی زماندر بناءً علیه بر دور قمری یکرمی طقوز کون اون ایکی ساعت قرق درت دقیقه‌دن عبارت اولور . سطح قمرده وقتیله پك چوق انقلابات وقوعه کلدیکی اوزرنده کی علاماتدن اکلاشلمقده‌در اجرام سماویه ایچنده بزه قمردن یقین بر جرم بولنمدیغی جهتله اك قوتلی برتلسقوپ ایله سطح زهره‌ده کوره مدیکمز شیلری اك عادی بر دوربین ایله قمرده کوره بیلورز .

تربیعه قریب زمانده سطح قرك قسم منوریله قسم مظلمی فاصل اولان خطده کوریلان غیر منتظم و کیرنتیلی چیقنتیلی شیلر و پارلاق خلقه‌لر وسیاه لکه‌لر هب قرك عوارض جبلیه و سائره سیدر . اهل هیئت عوارض مذکوره‌یی صنوف ثلثه‌یه تقسیم ایدوب برنجی صنفده بولنانلرینه

جبال مجرده اطلاق ایلدیلر که عموماً مناره کلاهی هیئتنده اولهرق مستوی اووه‌لرده کیف ما اتفق پوسکروب چیقمش و درت میلدن بر میله قدر ارتفاعلری بولنمشدر . ایکنجی صنفه جبال متسلسله دیدیلرکه ارتفاعلری اون سکز بیك قدمدن یکرمی بیك قدمه قدر و امتدادلری ایکیوز میلدن اوچیوز میله قدردر . اوچنجیسی سطح قرك بشده اوچنی استیعاب ایدن جبال مستدیره‌درکه مسلسل و متصل اولدقلرندن قرك شکل طبیعیسنی تشکیل ایدرلر و برچوق جبال حلقوی دخی موجود اولوب بونلرك اورته‌لری اوج بش میل ودها زیاده وسعتده وغایت درین اولدیغنه نظراً منطفی برروولقان منفذی اولدقلرنده شبهه قالمامشدر . حالا ینار وولقان یوقدر .

قرك ضیاسنه قارشومدت مدیده اوتورمق وجود انسانیه‌یه مضر اولدیغی وسیمایه چرکینلك وبعضاً چاپقلق کتوردیکی مجرباتدندر .

§

﴿ قناده ﴾ — انکلیز امریقای شمالی مستملکاتندندر . شمالاً (لابرادور) و (هودسون) دکزی وجنوبی یکی غال غرباً اراضیٔ خالیه جنوباً امریقای مجتمعه شرقاً یکی برونسویك سن‌لوران کورفزی وبحرمحیط اطلاسی ایله تحدید اولنور طولاً ٢٢٠٠ عرضاً ٩٠٠ کیلومترو اتساعی اولوب اکثریسی فرانسوی‌الاصل اولمق اوزره ایکی ملیون التی یوز بیك نفوسی حاویدر سن‌لوران واوتاوا ونیاغاوا نهرلریله اسقا ایدیلور الیوم قناده بری جنوب غربیده قنادهٔ علیا و یا غربی دیکری شمال شرقیده قنادهٔ سفلا و یا شرقی نامیله ایکی یه منقسمدر . قناده‌نك قسم اعظمی دها بالطه کیرمامش اورمانلرله مستور اولوب اراضیسی حبوبات ومیوه‌جه غایت منبت و باخصوص حدید قورشون جیوه معدنلری پك زنکیندر وهواسی زیاده صغوقدر تجارتی آن بان ترقیات عظیمه کوسترمکده اولدیغی کبی معارفی دخی روز بروز انتشار کسب ایتمکده‌در . قناده (١٤٩٧ م و٩٠٣ ه) تاریخنده انکلتره خدمتنده بولنان وندیکلی (قابو) طرفندن کشف اولندی . (١٥٣٦م) ده (ژاق قاریته) نام فرانسزلی سن‌لورانه چیقه‌رق بتون مملکتی برنجی فرانسوا نامنه یکی فرانسه تسمیه ایلدی مؤخراً (١٧٥٤ م) ده بالمحاربه انکلیزلر فرانسزلردن آلوب (١٧٦٣م) ده پارس معاهده‌سی

موجبنجه قطعیاً انکلتره یه ترك ایدلدی . استقلال محاربه‌سی اثناده یعنی (۱۷۷۵م) تاریخنده امریقالیلر بورایه استیلا ایلدیلرسه‌ده نتیجه‌سز قالدی . کرسئ ایالت مقدما (مونتریال) اولدیغی حالده الیوم (اوتاوا) شهریدر .

§

﴿ قنال ﴾ یاخود (جدول) — کرهٔ ارض اوزرنده اولان مصنوع قنالدرك الك مهمی بحر سفیددن بحر احمره آچیلان سویش قنالیدر بوقنالك طولی یوز میل (تقریباً قرق ساعت) وسطحی یوز سکسان یاخود یوز طقسان قدم وقعرنده اولان سطحی یتمش ایکی قدمدن یوز قدمه قدردر عمق هرطرفنده یکرمی التی قدمدن اشاغی دکلدر بویله برقنالك لزومنی اوروپا دولتلری خیلی وقتدن برو حس ایدرك برقاچ کره کشف ایتدیردکاری کبی (۱۸۵٤م و ۱۲۷۱ه) تاریخنده دخی موسیو فردینان دولسپس کشف وتدقیق ومصر والیسی سعید پاشایه عرض ایدرك واقع اولان مساعده وامر پادشاهی اوزرینه تشکیل اولنان قومپانیه واسطه‌سیله و بهری بشیوز فرانق قیمتنده درتیوز بیك حصه بدلیله ایشه مباشرت اولنوب (۱۸٦۹م ۱۲۸٦ه) تاریخنده اکمال ورسم کشادی اجرا اولندی . مدت انشا أت اولان اون درت سنه ظرفنده وقوعبولان مصارفك یکونی ایکیوز التمش سکز ملیون فرانقه بالغ اولدیغی تخمین اولنیور .

اشبو قنالك چکدیکی محللرك کافه‌سی قومسال و برقاچ قوریمش وطوز ایله طولمش کول مواقعی اولوب یالکز (سراپیوم) دنیلان نقطه‌سی قیالق ایدی . ذکر اولنان قوری کوللرده اولان بعض اثاره نظراً اورالرده بوندن برقاچ بیك سنه اول دخی قنال حفر اولدیغی یاخود ابتدای خلقتده اق دکز ایله بحر احمرك بربرینه متصل ایدوکی ظن اولنیور . روایته نظراً فراغهٔ مصریه‌دن سیزوستریس زمانده نیلك فرع شرقیسندن سویش کورفزینه برقنال حفرینه مباشرت اولنوب لاژیدلر زمانده ایکیوز کیلومترو اولمق اوزره تکمیل اولمش ومؤخراً برقاچ دفعه مطالعات سیاسیه‌یه مبنی سدوینه کشاد اولنوب الك صکره (۷۷۵م و۱۵۹ه) تاریخنده خلیفه منصورك امریله اغزلری قپادلمشدر .

شمدیکی قنال اق دکز ساحلنده واقع پورت سعید (باب السعید) دن یکرمی

التی میل قدر جنوبه طوغری خط مستقیم اوزره کیدوب اورادن شرقه طوغری انحنا وایکی میل قدر امتداد وبعده ینه جنوبه طوغری کیده‌رك (الجسر) ه مواصلت ایدر پورت سعیددن قرق ایکی میل مسافه‌ده اولان وقنال قومپانیه‌سنك مرکز اداره‌سی بولنان (اسماعیلیه) شهری و بر از اوته‌ده تمساح کولی واقع اولوب اندن شرق وجنوب جهتلرینه دونه‌رك وبیوك کوللره اوغرایه‌رق سویشه وارر. اسماعیلیه ایله قاهره اره‌سنده واقع (زقازق) جوارنده نیلدن قنال سواحلنه ایکی مترو عمقنده برطاتلی صو جدولی دخی آچلمش و بوجدول واسطه‌سیله کلان صوقنالك کنارلرندن اجرا ایدیله‌رك مهم نقطه‌لر صو احتیاجندن قورتارلمشدر.

قنالك وارداتی برقاچ نوع اولوب برنجیسی مرور ایدن سفاینك بهر طونیلاته‌سندن اونر فرانق حسابیله النان مروریه ایکنجیسی داخلی لیمانده توقف ایدن سفایندن بهر طونیلاته‌سی بر فرانق حسابیله النان رسم تیور اوچنجیسی نیل ایله قنال بیننده واقع اراضی اصحابنك طاتلی صو جدولندن اراضیلرینی اسقا ایچون الدقلری صویك رسمی دردنجیسی قومپانیه‌یه ترك اولنان اراضی حاصلاتی ومستقفات ایجاری و امثالی شیلردر کلوب کچن سفینه‌لره لزومی اولان طاتلی صو بیله پاره ایله صاتیلور. سویش قنالی اوروپادن هندستان وچین سواحلنه کیدن سفینه‌لرك یولنی پك چوق قیصالتدی مقدما استانبولدن بومبایه کیده‌جك اولان برسفینه امید برونندن طولاشمغه محتاج اولدیغندن (٦١٠٠) ساعتده کیده بیلور ایدی شمدی (١٨٠٠) ساعتده واره‌جغنده شبهه یوقدر.

کذا بومبایه کیده‌جك اولان بر سفینه

محرك	امید برونی طریقیله	سویش طریقیله	
لوندره‌دن	٥٩٥٠	٣١٠٠	ساعت
فرانسه‌دن	٥٦٥٠	٢٨٠٠	
تریستدن	٥٩٦٠	٢٣٤٠	
اسپانیادن	٥٢٠٠	٢٢٢٤	
پترسبورغدن	٦٥٥٠	٣٧٠٠	
نیورقدن	٦٢٠٠	٣٧٦١	

§

﴿ قنبر ﴾ — امام علی کرم‌الله وجهه ورضی‌الله عنه حضرتلرینك غلامی وزمان خلافت علیه‌لرنده حاجبی اولوب حضر وسفرده معیتلرندن انفکاك ایتمز ایدی . حجاج زماننده شهید اولدی . قبری بغدادده‌در .

§

﴿ قندهار ﴾ — افغانستانده اهالیسی یوز بیکه قریب بر ولایت مرکزیدر . بوولایت خیلی زمانلدن برو ایران دولتی اداره‌سنده ایکن افغان امیری او یس خانك اوغلی محمود خان (۱۷۲۱ م و ۱۱۴۳ ه) تاریخنده عجمستانی اصفهانه قدر تهدید ایلدیکی صره‌ده قبضهٔ تصرفه کچورمشیدی . قندهار افغانستانك پای‌تخت قدیمیدر والیوم اعلاسرایلر وجامعلر وضریخانه واوستی کرلی چارشولری واردر .

قندهارك استیلاسی اثناده ایران دولتی افغانیلره قارشو پك فنا برحالده پریشان ونائره اختلالات داخلیه هرجهتدن شراره فشان اولدیغنه بناءبغداد والیسی ایران ممالکنك شوصره‌ده کاملاً ضبطی غایت اسهل وآسان ایدوکنی در بار شوکتقراره عرض و انها ایتدیسه‌ده دولت علیه بویله بر زبونکشلکی هیچ بر وقتده شاننه لایق کورمدیکندن جواب‌رد یازلدی .

§

﴿ قنطارون ﴾ — لسان یونانیده اشك قولاغی معناسنه اولان (قنطاریون) دن غلط اولهرق اکثریا معالجه‌ده قوللانیلور برنوع چیچکدر یاره‌نرده دخی قوللانلدیغیچون صاریسنه قلیج اوتی دیرلر .

§

﴿ قنیژه ﴾ — آوسترياده سکنتوار پچوی پوژغه نداژالپوه وشیقلوس سنجاقلرینی حاوی بر ایالتدر . مقدما دولت علیه اداره‌سنده ایدی .

§

﴿ قو ﴾ — استانکوی جزیره‌سنك اسکی نامیدر .

§

﴿ قوالو ﴾ — متحیزان ارباب حکمدندر (۱۷۴۹م و۱۱۶۳ه) ده ناپولیده تولد و (۱۸۰۹م و۱۲۲۴ه) تاریخنده لوندره‌ده وفات ایلدی . (میقرومترو) (الکترومترو) یی ایجاد وسیالهٔ الکتریقیه حقنده بعض

تحقیقات وهوانك جنس وخاصه‌سی ومانیاتیزمو حقلرنده تدقیقات مکمله اجرا وبشقه بشقه معتبر کتابلر تألیف ونشر ایلمشدر .

§

﴿ قواعد الحقائق وضوابط الدقائق ﴾ — شیخ الاسلام ومقتدی الانام بهرام بن یعقوب فضائل اتسامك علم تصوفه دائر اثر لطیفیدر . مشار الیه بو کتابنه برده شرح یاپدی .

(قواعد العقائد) — امام غزالینك علم کلامه دائر اثر مالاکلامیدر . (٧١٧ و ١٠٣٦ ه) ده سید رکن‌الدین حسن بن محمد استرابادی وعلامه محمد امین بن صدرالدین شروانی شرح ایلدیلر .

(قواعدالکبری) — فروع شافعیه‌دن (٦٦٠ ه)ده متوفی شیخ عزالدین عبدالعزیز بن عبدالسلام شامینك ناقابل امثال بر اثریدر . مومی‌الیهك برده (قواعدالصغری) سی واردر . (٨١٩ ه) ده متوفی قاضی عزالدین محمد بن احمد بن جماعة الکنانی هر ایکیسنه ایرو ایرو اوچر شرح ونکت یازدی .

§

﴿ قوالیر ﴾ — (شوالیه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قوالیه‌ری ﴾ — ارباب هندسه مشاهیرندندر (١٥٩٨م و١٠٠٧ ه) ده میلاده طوغوب (١٦٤٧ م و ١٠٥٧ ه) تاریخنده وفات ایلدی . (غالیله) ایله عقد مناسبات ایدرك توصیه‌سی اوزرینه بولوبناده ریاضیات خواجه‌سی اولوب وفاتنه طوغری منزولاً امراراوقات ایلمشدر . مومی‌الیه غیر مرئیاته دائر اولان فن هندسینك موجدیدر خطی بر طاقم نقاط نامتناهیه‌دن مرکب اولمق اوزره تعریف وسطحلری نامتناهی خطلردن و اجسام صلبه‌یی ایسه کذالایتناهی سطحلردن عبارت اوله‌رق توصیف ایدردی . اشبو اتخاذ ایلدیکی اصول سایه‌سنده بر چوق مسائل مبهمه‌یی حل وایضاحه موفق اولمشدر .

§

﴿ قوپا ﴾ — امریقاده بیوك انتیللرك الك جسیمیدر جنوباً فلوریت شمالاً ژامایق وحایتی ایله تحدیداولنور شرقدن غربه طولاً بیك یوزالی عرضاً یوز یتمش کیلومترو وسعتی اولوب ثلثانی مهاجر بر ملیون درت یوز بیك نفوسی حاوی ومقری (هاوان) شهریدر وهواسی حار ویابس اولدیغی حالده سنه تولید ایتمکده‌در اشبواطه پورتوریقو ایله برابر اسپانیا دولتنك امریقا مستملکاتندن اولهرق الیوم اوچ ایالته تقسیم اولنور امتدادطولیسی بویدن بویه بر طاقم طاغلردن عبارت اولوب (ریوقوتو) (ریودیکنی) (ریودوس) (نیقروس) باشلیجه نهرلریدر بر چوق کمی یتاقلری و لیمان وشمندوفرلری و جسیم اورمانلری و ساحله قریب محالرده حیرت ویره جك درجه محصولدار اراضیلری والتون وتیمور مقناطیس باقر معدنلری واردر بوراسی (١٤٠٢ م و ٨٠٥ ه) ده قریستوف قولومبو طرفندن کشف و اسپانیا ممالکنه الحاق اولنوب (١٦٦٠ م و ١٧٦٢ م) ده انکلیزلر ضبط ایلدیلرسه‌ده (١٧٦٣ م و ١١٧٧ ه) تاریخنده ینه اسپانیولره انتقال ایلدی .

§

﴿ قوپرنیق ﴾ یاخود (نیقولاقوپرنیق) — مشاهیر ارباب هیئتدندر (١٤٧٣ م و ٨٧٨ ه) ده تورن ده تولد و (١٥٤٥ م و ٩٥٢ ه) ده وفات ایتمشدر الك ماهر و مشهور منجملرله کورشمك ایچون کیتدیکی ایتالیاده (ریژیومونتانوس) ایله دخی عقد رابطهٔ مخادنت و روماده برمدت ریاضیاتی تعلیم و تدریسه مداومتدن صکره وطننه رجعت ایلش و هیئتجه درمیان اولنان بر طاقم اصولی یعنی بطلیوسك ذهابنی نظرکاه تجدید ومحاکمه‌سنه آلمشیدی نهایت بالجمله سیاراتك اطراف شمسده غربدن شرقه طوغری دورانه و ارضك بری بالنفس کندو محوری اوزرنده و دیکری شمسك اطرافنده اولمق اوزره ایکی دوری اولدیغنه حکم ایده بیلدیسه‌ده بوکشفنی اووقتلر بعض محذورات مبرمه‌یه مبنی اظهار ایده‌میوب عمرینك صوك کونلرنده اعلانه موفق اولدی . (١٨٢٩ م و ١٢٤٥ ه)

تاریخنده نامنه هیکل رکز ایدلمش و (١٨٥٩ م) تاریخنده تکمیل تألیفاتی طبع ونشر اولنمشدر .

§

﴿ قوپنهاق ﴾ — سیئلان اطه سنده دانیمارقه دولتنك مقر حکومتیدر یوز قرق بش بیك نفوسی جامع اولوب اوروپانك اك کوزل انشا اولنمش شهرلرندندر نوروایال آمالیه‌ن بورغ قامیلتوری موقعلری وقریستیانسبورغ آمالیه‌ن بورغ رورنیزبورغ فریدریقسبورغ سرایلری شایان تماشا برصورتده اولوب معارف عمومیه ایچون تأسیسات متعدده‌سی فن مکتبلری جراحلق آقادمیسی متعدد کتبخانه‌لری تصویر وتاریخ طبیعی موزه خانه‌لری شمال آثار قدیمه‌لری وبرچوق علما جمعیتلری وآقادمیلری واردر بز چوقه فس اسقامبیل و سائر الوان کاغدلری پورسیلن قاش شابقه شکر فابریقه‌لری ایسه منتظماً موجوددر .

قوپنهاق (١٠٤٣ م و ٤٣٥ ه) ده تأسیس اولندی اندن اول بالقجیلر طرفندن مسکون برقریه ایدی .

قرال مقری اتخاذی (١٤٤٣ م و ٨٤٧ ه) تاریخنده در (١٧٩٥ م)ده برچوق حریقلرله خراب اولدیغی کبی (١٧٠٨ م) ده صلح و مسالمت موجود ایکن انکلیزلر طرفندن طوپه طوتلدی بو اثناده ایکی بیك قدر نفوس تلف اولمشدر .

§

﴿ قوت ﴾ — اصول حکمت طبیعیه‌ده اجسامك حرکاتنه بادی اولان سببدر قوت حد ذاتنده مجهول برشی اولوب انجق اثرندن وجودی حکم اولندیغنه واثر مزبور دائما قوتك شدتنه کوره اولمق لازم کلدیکنه بناءً انك ایله تقدیر وقیاس اولنور . برجسمه برقوت برآنده تأثیرایدرایسه اول جسم خط مستقیم اوزره حرکت ایدوب آوان متوالیه‌ده ومختلف جهتلرده تأثیر ایدرایسه اول وقت خط منحنی اوزره حرکت ایدر و ینه بر جسمه بردن زیاده قوتلر تأثیرایدرایسه اول جسم کذلك خط منحنی اوزره حرکت ایلر و بو صورتده حرکت ایکی قسم اولەرق بری مستقیمه دیکری منحنیه اولمش اولور وبرجسم متحرکك بر زمان معینده فرضا برثانیه ظرفنده

قطع ایلدیکی مسافه یه سرعت تسمیه ایدیلور (سرعت) کلمه سنه ده نظر بیوریله ·

§

﴿ قوجه مصطفی پاشا ﴾ — دولت عثمانیه ده یتیشان مشاهیر وزرادن بری اولوب افرنجی الاصلدر رومایه التجا ایدن سلطان جمی تبدیل قیافته کیدوب تسمیم ایتمکله سلطان بایزید طرفندن مکافاةً روم ایلی ایالتنه نائل اولدی و برسنه صکره یعنی (١٥١٢ م و ٩١٨ ه) تاریخنده کندوسی دخی بروسه ده اعدام اولندی محل معلومده اولان وایوانسرای خارجنده کلیسادن مبدل اولوب درونده اصحاب کرامدن حضرت جابر مدفون بولنان جامع شریف بونکدر ·

§

﴿ قودروس ﴾ — آتنه حکمدارلرندندر دوریسلرك آتنه یی شدیداً محاصره لری زمانده مدافعه دن عاجز قاله رق هاتف غیبه مراجعت ایتدکده قنغی طرفك قرالی مقتول اولور ایسه اول طرف غالب اوله جغی · جوابنی الدیغندن تبدیل قیافته معسکر اعدایه کیدوب یاخود فدای جان قصدیله بالنفس کندو عسکری ایچنه کیروب علی کلا التقدیرین وطنی اغور ینه تلف اولمش وفی الحقیقه مرقومك بوفداکارلغی آتنه لیلری کمال درجه غیرته کتوره رك بالاخره دوریسلر فنا حالده بوزلمغله ملتك بر مکافاة مخصوصه سی اولمق اوزره فدایئ مرقومك اوغلی ارخونلق عنوانیله رئیس جمهور نصب و تعیین اولنمشدر بو وقعه نك (٤٥٢٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك التمش سکز یاخود بیك طقوزسنه مقدمنده اولدیغنی روایت ایدرلر · (اولوقت هاتف غیب دیدکاری پاپاس افندیلر بوکشفی نه کوزل تصادف ایتدیرمشلر) ·

§

﴿ قودرینغطون ﴾ سیر آدوار — انکلیز آمیرالیدر (١٨٢٧ م و ١٢٤٣ ه) تاریخنده بحر سفیده انکلیز دونمامی قوماندانی ایدی · موره ده ظهور ایدن اختلالی تسکین ایچون دولت علیه طرفندن کوندرلمش اولان دونمانك ومصر حرب سفینه لری جملة اللی طقوز قطعه اوله رق ناوارین

لیمانـــده لنکر انداز اولدقلری حالده مرقوم فرانســه و روســیه دونمالری ایله سوزی برلشدیره‌رك دوســتلق صورتنده لیمـان مذکوره کیروب ذکر اولنان سفینه‌لرك الی قطعه‌ســنی اوچ ســاعت ظرفنده احراق ایلدی و بو حرکتی اول‌زمان مقام‌اقتدارده اولان(توری) قابینه‌سنك ویردیکی مأذونیت دائره‌سی خارجنده بولندیغیچون مرقوم کویا نظر اعتباردن دوشدیسه‌ده انکلتره‌یه دعوتنده بنه مظهر التفات اولدی . اولوقت چنکال اوغلی طاهر قپودان ایله سائر برقاچ قپودان کیلرینی قورتاروت درسعادته کلمشلر ایدی .

§

﴿ قودوز ﴾ — اکثریا کلب وکدی وقورد وتلکی‌وامثالی حیواناته عارض اولور برمرض علتدر قودوز اولان حیوان برانسان ویاحیوانی ایصیردیغی حالده سرایت ایدر ایســه‌ده اوچنجی یه انتقالی هنوز اثبات اولنه‌مدی . بوخســته‌لك کلبك ایصــیردیغی کوندن اعتباراً چوجقلرده نهایت یکرمی یکرمی بش وبیوکلرده قرق کونه دکین میدانه چیقار . بش التی آی صــکره ظهوری دخی کورلمشدر . بناء علیه حکیملر مظنون اولان کسه‌یه لاجل‌التحقیق بر برداق صو کوســترلر خســته دها اوزاقدن صو یی کوردیکی کبی فوق الغایه مضطرب اوله‌رق فریاد وفغانه باشــلار واولوقت علتك شــبهه‌سز قودوز علتی اولدیغنه حکم ایدیلوب تداوی یه مباشرت اولنور .

قودوز کلبك ایصیردیغی محل سمك انتشــاریني منع ایچون درحال برشرید ایله صیقیجه باغلانوب قیزدیرلمش تیمور پارچه‌ســیله همان داغلنمق لازمدر بوندن بشقه هیچ برعلاج کار ایتمز .

قودوز کلبلرك سالیاسی آقار وصداسی خروس صداسنه دونر وقفاسنی اشاغی طوتوب یه‌جك وایچه‌جکه رغبتی اولماز بویله برکلبه تصادف اولندیغی زمان سمتنه اوغرامادیدر .

قودوز کلب ایصیرانلردن انجق اوچده برینك قودوز علتنه دوچار اولدیغی عندالتجربه درجهٔ ثبوته وارمشدر .

§

﴿ قودومان ﴾ — (٥٢٥٨ خ) تاریخنــده یعنی میلادك اوچیوز

اوتوز التی سنه مقدمنده جلوس ایدن فارس حکمداری اوچنجی (دارا) نك لقبیدر . بولقب مؤخراً بعض حکمداران وخانان فرس طرفلرندن دخی قبول اولندی . کرجستان وقازاق وبعض قبائل ترکیه بکلرینه بر مدت عنوان اولان (خطمان) لفظی دخی بوندن قالمه‌در .

§

﴿ قورته ز ﴾ یاخود (فرنان‌قورته ز) — اسپانیول قپودانلرندندر ومکسیقانك فاتحیدر (١٥٠٤ م و ٩١٠ ه) تاریخنده هند غربی یه عزیمتندن اون درت سنه صکره قوپا حکمداری طرفندن اراضی جدیده کشفنه تخصیص اولنان بر دونمایه قوماندان ایدیلدرك کیدوب مکسیقاده طاباسقو قربنده‌قره‌یه یناشدی وطاباسقو اهالیسی درعقب کندوسنه اطاعت ایتمسی اوزرینه مکسیقو شهرینه کیدوب اوراده حکمدارانه برهیئتده حسن قبوله مظهراولدی وحکمدار مومی‌الیه قسقانجندن علیهنه بردونما کوندردی ایسه‌ده غلبه ایده‌مدی واندن صکره قورته ز مکسیقاده دها بر چوق یرلر فتح ایدوب ناحق یره خیلی قان دوکدی وبونك اوزرینه اسپانیا قرالی (شارل‌کن) طرفندن مکسیقایه والی تعیین اولندیسه‌ده علیهنده وقوعبولان بعض مفتریات حساده مبنی راحت اوتوره‌میوب عاقبت مادریده کتورلدی . (قورته ز) امریقایی ترکندن‌اول (١٥٣٥ م) ده قالیفورنیه و(ویرمه‌ی) دکزینی دخی کشف ایتمشیدی . بیچاره (١٥٤٧ م و٩٥٤ ه) تاریخنده فقیر ومتروك اولدیغی حالده وفات ایلمشدر .

§

﴿ قورسیقا ﴾ — ساردنیا اطه‌سنك‌جهت شمالیسنده‌ایکی یوز التمش بیك نفوسی جامع برجزیره‌در (١٧٦٨ م و١١٨٢ ه) تاریخندن برو فرانسه دولتنك‌تحت تصرفنده‌بولنور مقدملری ایتالیان وجنویزلردن مرکب‌برهیئت حاکمه‌یه تابع‌ایدی . اشبواطه الیوم برسنجاق اعتبار اولنور واعلا پورتقال ولیمون وزیتون اغاجلری بولنور مشهور بوناپارت ناپولیون بوراده طوغدی قورسیقا ساردنیا اطه‌لریله برابر (٦٦٩ م و ٤٩ ه)ده بولنان عساکراسلامه طرفندن دخی فتح اولنمشیدی مرکز اداره‌سی (اژاقسیو) شهریدر .

§

﴿ قورشون ﴾ — طبیعتده مولدالحموضه وکوکرد وقلورایله مخلوط اولهرق بولنور خالصی مجلا و یومشاق و غایت متطرق و ایکیوز التمش درجهٔ حرارتده مذاب بر معدندر و قوهٔ ارتباطیه‌سی کافهٔ معادندن دوندر صوده ورطوبتلی هواده حامض قاربون ومولدالحموضه جذب ایلمسندن ناشی اوزری طونقلق کسب ایدر.

قورشون جوهرلرینك اکثریسی برمقدار کوشی حاویدر وقال ایله کوشندن آیریلان قورشون (مردسنك) تعبیر اولنان حمض رصاصه منقلب اولور و اشبو مردسنك اریدیلهرك بوندن دخی قره قورشون دنیلان وغایت قومشاق اولان خالص قورشون استحصال ایدیلور.

§

﴿ قورشون قلم ﴾ — ایکنجی نوع (آمپلیت) نام معدندن اعمال اولنور. اشبو معدنك شیستئ کثیف دنیلان طاش انتساجنده طبقه‌لری اولوب ثقلت اضافیه‌سی (۱۱و۲) در کاغد اوزرینه سورلدکده یاغلمسی براثر ترك ایدر اصل لونی سیاه وسنجابی یه مائلدر.

قورشون قلمی فحمدن حاصل اولان (غرافیت) ایله دخی اعمال ایدرلر.

§

﴿ قورطووا ﴾ رینار — کیمیاکراندندر (۱۷۷۷م و ۱۱۹۱ه)ده دیژونده تولد و (۱۸۳۸ م و ۱۲۵٤ ه) ده وفات ایلدی کیمیایی تحصیلدن صکره صناعته دخی حصر نفس ایتمشدر.

مومی‌الیه تأسیس ایتدیکنی کهرچله فابریقه‌سنده سوده اعمالنی تجربه‌ایدرکن (۱۸۱۲ م) ده دکز صویندن (ایبوت) نام جسم مشهورك استخراجنی کشف ایلدی وبوندن طولایی التی بیك فرانق مکافاته نائل اولدی. جسم مذکوره بو نام (ایبوب) مؤخراً (کیساق) نام هنرور طرفندن ویرلمشدر.

§

﴿ قورنته ﴾ — قوهٔ سامعه‌سی ضعیف اولان کسهلرك استعمالی ایچون ایجاد اولنمش برآلتدر بوالت مخروطی الشکل اولدیغندن قولاغه زیاده مقدار طالغه‌لر ادخال ایتکله صدایی تشدید ایدر. بوکبی موسیقی بوریلرینك و (ترومپا مارینا) لرك مخروطی اولمسنك اشتداد صداده مدخل

کلیسی مجرب ومشهود ایسه ده سبب وحکمتی هنوز معلوم اوله مامشدر .

§

﴿ قورنه ﴾ — بغداده برشهردر بصره نك شمال غربیسندن اللی سکز کیلومتروده و فرات ودجله ملتقاسنده در (مذکور نهرلر بورادن اشاغی شط العرب نامنی آلور) الیوم بش بیك نفوسی جامعدر .

§

﴿ قورنه ی ﴾ ویا (پیرقورنه ی) — فرانسز لسانندہ حکایات مفجعه یازانلرك اولیدر (١٦٠٦ م و ١٠١٥ ه) ده تولد و (١٦٨٤ م و ١٠٩٦ ه) تاریخنده وفات ایلدی ابتدا قومیدیادن باشلایه رق برنجی حکایهٔ مفجعه سی اولان (میدہ) و (سید) نام رومانلری انظار عمومیه یه وضع ایلش . وتألیفات فجیعه سی پك زیاده وهربرلری فوق العاده اولدیغندن کندوسی بو سایه ده بیوك قورنه ی عنوانی حائز اولمشدر . مومی الیه (١٦٤٧ م و ١٠٥٧ ه) تاریخنده آقادیمی اعضالغنی دخی احراز ایلدی .

§

﴿ قورو ﴾ — هندستانده شاندرا یعنی قمر سلاله سندن اولمق اوزره ایکی شعبه یه آریلان حکمدار اندن برینك عنوانیدر . بوسلاله تخمیناً (٤٢٠٠ خ) تاریخلرنده یعنی میلادك بیك درتیوزسنه مقدملرنده ایدی دیرلر .

§

﴿ قورون ﴾ تاج — یونانستانده وسائر بعض ممالکده ایلك قورونلر خیالی الهه تخصیصاً برطاقم نباتاتدن اعمال اولنور یعنی (ژوپیتر) ك تاجی میشه وبعضاً دفنه دالدریله (آپولون) ك قامش ویادفنه پیراقلریله (وه نوس) ك کل ومرسین دالدریله (زنون) ك ایوایپراقلریله (باکوس) ك آصمه دالی وصارمشیق صاپلری ایله (مینوا) نك زیتون دالی (فلور) ك ازهار متنوعه (سرس) ك بشاق چوپلری (پیلونون) ك سلوی (پا) نك چام (هرکول) ك قواق دالدریله یاپیلور و بونلر بو الهلرك خاصه و یا علامات مخصوصه لرندن عد ایدیلور ایدی .

کاهنلر دخی اصحاب قرابین قربانلرینی تقدیم ایتدکلری اثناده زیتون اغاجی و یا دفنه دن معمول تاجلر کیرلر و یونانستانده اولمپیا لعبیات عمومیه سنده

غالبلره یبانی زیتون دالندن ودلفی زیارتنده دفنه‌دن و (نه‌مه ان) اویونلرنده یبان کروزندن وایسیتمبیك اویونلرنده چام دالندن معمول تاجلر کیدیرلر وروماليلر دخی شجاعت وبسالتی تشویق ایچون ایش کورن عسکرلره مترس تاجی سور تاجی دکز تاجی محاصره تاجی ناملریله مکافاة تاجلری اکسا ایدرلر ایدی . روما ایمپراطورلری برمدت ژول سزاره تقلیداً دفنه دالندن معمول اکلیل الظفر کیدیلر ودیوقلسین زمانندن اعتباراً تاجی کسوهٔ سلطنت ایله برلشدیروب حکمدارلره تخصص ایتدیلر . قرون وسطاده المانیا ایمپراطورلرینك ایچنده اوچ تاج کینلر اولمش وبرنجی سلاله‌دن اولان فرانسه قرالری درت نوع تاج اکتسا ایتمشدر بونلردن برنجیسی باش صارغیسی شکلنده یاپلش اینجودن ایکنجیسی ایمپراطورلرك کیدکاری تاج نوعندن اوچنجی ودردنجیسی هاوان واهرام شکلنده اینجولی برقلفاتدن عبارت وآوروپاده بولنان سائر دولتلرککیده فرانسه قرالرینککینه مشابه ایدی . وپاپارك دخی اوچ افسرله مزین برر باش کسوه‌لری وار ایدی .

اوروپا دولتلری مسکوکاتی ایچنده بر یوزنده تاج منقوش اولان بعض سکه‌لرك نامی دخی (قورون) در .

§

﴿ قوره ﴾ قرالیتی — چین ایمپراطورلغی اقسامندندر شمالاً مانجوری غرباً بحر اصفر شرقاً ژاپون دکزی جنوباً قوره بوغازی ایله محدود وسکز ملیون نفوسی جامع اولوب مقری (هانغ چین) شهریدر قسم اعظمی غرب جهتنده طولاً سکزیوز عرضاً ایکیوز التمش کیلومترو برشبه جزیره‌دن عبارت اولوب جنوب جهتی ایسه قوره جزایرینی تشکیل ایدن برطاقم اطه‌لردن مرکبدر . جنوب وسواحله طوغری اراضیسی منبت اولوب محصولاتی پرنج وسائر حبوبات ایله ایپك در . بوقرالیت (١١٢٠ م و ٥١٤ ه) دن برو چینه بالغ ایسه‌ده ادارهٔ داخلیه سنده مستقلدر . اهالی تاتار وچین لسانندن بشقه اوله‌رق بر لغت تکلم ایدرلر . ملت حاکمه بودادر . قوره وحوالیسی (١٨٥٦ م و ١٢٧٣ ه) دن برو اجنبی تجارتنه اعلان سربستی ایتدی .

§

﴿ قورينتوس ﴾ — نام قديمی ارغوليس اولوب يونانستانده موره‌نك طرف شماليسنده برلوا مركزيدر . بوراده اولان قورينتوس برزخی موره‌نيم جزيره‌سيله يونانستان شماليی يكديگره وصل ايدر . اشبو برزخه عثمانليلر كوردس دربندی ديرلر ايدی .

§

﴿ قوزان ﴾ — اطنه‌ده برسنجاق مركزيدر جد اعلای عثمانيان سليمان شاه‌ايله ديار رومه كلوب مشاراليهك فرات نهری كنارنده ارتحالی مناسبتيله آيرلمش اولان طقوز اوغوچدن بريدر اشبو طقوز اوغوچ قايی عشيری اويماقلرندن (قره‌عيسالو . اوزار . قوشمر . قوزان . نمرون . قصون . بوده‌كيل . يوركير . ارطغرل) اويماقلرينك رئيسلری ايديلر . اشته اولوقت مومی‌اليه شمديكی قوزان طاغی دنيلان محله كله‌رك باشنده اولان عشيرتله توطن ايتمش ونامنی اورالر اراضيسنه ويرمشيدی . (اوغوچ) كلمه‌سنه دخی نظر بيوريله .

§

﴿ قوستاريقه ﴾ — سواحل معموره ديمكدر امريقای وسطاده برجمهوريتدر شمالاً نيقاراغا جنوب وجنوب غربيده بحر محيط كبير شرقاً انتيل دكزی و قولومبيا ايله محدود اولوب ايكيوز سكسان كيلومترو طول ويوزاوتوز كيلومترو عرضی وايكيوز اللی بيك نفوسی حاوی ومقری (سان ژوزی) شهربدر وهواسی غايت صيجاقدر والتون وكموش معدنلری چوقدر . بوراسی اسپانيوللرده‌ايكن غائمالايه تابع ايدی (١٨٢١ م و ١٢٣٧ ه) تاريخنده استقلال بولوب ١٨٢٤ ده امريقای وسطی اتفاقنه داخل اولدی ونهايت (١٨٤٠ م و ١٢٥٦ ه) تاريخنده برجمهوريت مستقله‌يه تحويل اولندی .

§

﴿ قوسطانس ﴾ — بيوك قسطنطينك اورتانجه اوغليدر پدرينك وفاتيله روما ممالك وسيعه‌سی برادرلری وكندی بينده مقاسمه اولنديغی صره‌ده يونانستان‌ايله سائر ممالك شرقيه بوكا انتقال اتلشيدی مؤخراً يعنی (٣٥١ م) تاريخنده ديكر برادرلری دخی توسيع ممالك منازعه‌سيله اچيلان

محـاربه لرده قتل اولندقلرندن بتون رومايه مالك اولوب پدرينك واكثرى اهالينك قبول ايتدكارى خرستيانلغى ترك ايله اريوس مذهبنه ربط اعتقاد وبتپرستلر معبدلرينى كشاد ايلدى ونهايت فارسلولرايله وقوعبولان كته سيفون محاربه سنده آلديغى جريحه دن متأثراً وفات ايتدى ٠

§

﴿ قوسطه بن لوقه ﴾ — خلفاى عباسيه دن معتضد زمانلرنده شهرت بولمش برحكيم عالمدر ٠ بوذات لسان يونانيده ماهر و علم طب وفنون رياضيه ده متبحر اولوب بوفنلره دائر پك كوزل كتابلر تأليف ايلمشدر فى الاصل بعلبك اهاليسندن اولديغى حالده بلاد رومه كيدەرك پك چوق كتب يونانيه يه واقف اولدقدن صكره شامه عودت واندن دخى يونان كتابلرينى عربيه ترجمه ايتمك اوزره بغداده عزيمت ايتمش ونيجه كتب نفيسه وجوده كتورمشدر وفاتنده مورخ اسحق بن محمد النديمك تحرير ايتديكى وجهله كندوسنه اكراماً قبرى اوزرينه مقابر ملوك كبى برقبه يابلمشيدى ٠

مورخ مومى اليه ديمشدركه اكر طوغريسنى سويلمك لازم كلورايسه تأليفاتنك محتوى اولديغى علوم وفضائل و اختصار الفاظ وجمع معانى حسبيله جميع مؤلفينك افضليدر ديمك اقتضا ايدر ٠

§

﴿ قوس قزح ﴾ — جوهواده قوشاق مثللو برقاچ رنكدن عبارت مشاهده اولنان معروف علامتدر (شيطان ياى) (قسطلانى) (مريم انا قوشاغى) (علايم سما) دخى تسميه اولنور ٠

اشبو علامت ضياى شمسدن متولدالوان اصليه دركه هواده بولنان رطوبت واجزاى مائيه نك اوزرندن مذكور ضيانك انعكاسيله حاصل اولور واوقات مختلفه ده ظهورندن بحر يونجه برطاقم احكام هوائيه چيقاريلور ٠ قوس قزح بعض كيجه لرده قرك ضياسندن دخى حاصل اولورايسه ده الوانك غايت خفيف وطونق اولمسى مناسبتيله هر وقت مشاهده اولنه مز ٠

قوس قزح اكر نصف دائره اولورايسه (قوس قزح تام) و اكر كوچك اولورايسه (قوس قزح ناقص) و بوناقصك دخى كوچكنه (قوس قزح

صغير) بيوكنه (قوس قزح اعظم) تسميه ايدرلر . قوس قزح شمس افقه يقين يعنى ارتفاعى آز ايكن بيوك وبالعكس شمسك ارتفاعى نقدر زياده اولور ايسه قوس قزح دخى اولمقدار كوچك كورينور .

§

﴿ قوش اطه لى ﴾ شيخ ابراهيم افندى — رجال طريقت شعبانيه دندر مملكتنده علوم ظاهريى تحصيل وتكميل ايلدكدن صكره بوعلم ظاهرك برده علم باطنى واردر ديه رك استخاره ايدوب نصيبنى درسعادتده بشكجى زاده تكيه سى پوست نشينى بكپازارى الحاج على افندى حضرتلرنده بولنديغندن درسعادته كلوب شيخ مشار اليه حضرتلرينه انتساب واوچ سنه كمال خلوص ايله سعى ومجاهده سايه سنده شاهد امله اقتراب ايلمشدر بركون شيخ مشار اليه تناول بيوردينى طعامك بقيه سنى يمك ايچون امر ايلدكده ابراهيم افندى سزك اكلكزله بنم قارنم دخى طويدى ديوب ايرتسى كون دخى ابراهيم افنديك اكليله شيخ مشار اليهه شبع حاصل اولديغندن شيخ حضرتلرى ارتق وجودلر برلشدى وبنده كى حال سنده عرض جمال ايلدى بوراده طورميوب مصره كتمكز مناسب اولور بيورملرى اوزرينه شيخ ابراهيم افندى حضرتلرى مصره عزيمت وشيخنك وفاتندن صكره اورادهكى بعض چكه ميانلرك نفاقيله ينه درسعادته عودت ايدوب ابتدا سينكلى بقال جوارنده بر خانقاهده وصكره جهار شنبه پازارنده مبايعه بيوردقلرى قوناقده ارشاد عبادله مشغول اولدى و (١٨٤٣ م و١٢٥٩ ه) تاريخنده حج شريفه كيدوب عودتده اولى شام اخرى شام ديه رك شام شريفده قالمسنى اختيار واوچ سنه صكره بردها حج شريفه نيتله يولهچيقوب (رابوق) نام محلده اوجله نطق بيوردقلرى كبى دار اخرته ارتحال ايلدى .

§

﴿ قوشنشين ﴾ نام ديكر (جنوبى انام) — آسياى شرقيده انام حكومتنده برقطعه در شمالاً طونكن غرباً لاأوسون وقامبوج ديكر جهتده دكز ايله محدوددر وطولاً بيك اوچيوز عرضاً يوز يكرمى كيلومترو جسامتنده اولوب يتمش بيك قدرى خرستيان اولمق اوزره ايكى مليون نفوسى جامعدر وكرسئ اداره سى بالجمله آنام حكومتنك مقرى اولان

(هوئه) شهریدر . هواسی صیجاق اولدیغندن پرنج شکردار چین چای اکیلور و ایپك بوجکی حاصل اولور . مالابار ساحلی اوزرنده کائن قوشن ممالکی ایله مناسبتی وچینه جواریتی جهتیله پورتکیزلر اشبو مملکته دخی قوشنشین نامنی و یرمشلردر .

(١٤٧١م و ٨٧٦ه) دن برو طونکنه مربوط اولان اشبو قطعه اون التنجی عصرده استقلال بولوب اون سکزنجی عصرده حوزهٔ التحاقنه الدیغی قامبوج وسیامپاایله کسب عظمت ایتدی . لکن (١٦٨٢م و١٠٩٤ه) تاریخنده بر اوزون محاربه دن صکره فرانسزلر کرسیٔ اداره‌سی اولان (سایغون) قوشنشین سفلایی ضبط وتسخیر ایلدیلر .

§

﴿ قوصوه صحراسی ﴾ — پرشتنه قصبه‌سنك جهت جنوبیسنده و اسقوپیا وقوپانیق بینده اولوب اوزرنده وقوعبولان ایکی قطعی محاربه ایله شهرت بولمشدر برنجیسی (١٣٨٩م و٧٩١ه) ده صربلیلرك مغلوبیتی وسلطان مراد اولك شهادتی ایله صورتپذیر ختام وایکنجیسی (١٤٤٨م و٨٥٢ه) ده مجارلر بوهمیالر المانلر اولاخلردن متشکل برفرقهٔ جسیمه یه قوماندا ایدن (ژان هونیادی) یه سلطان مراد ثانی حضرتلرینك غلبه‌سیله کذلك واصل سرحد اختتام اولمشدر . (پرشتنه کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قوط ﴾ — حام بن نوحك اوچنجی اوغلیدر حین تفرقده منسوباتیله افریقانك جانب شمالیسنه کلوب فاسدن طرابلسه قدر ممتد اولان جبال اطلس کنارینه یایلمشلر ایدی . مغاربه ونومیدیا اهالیسنك ومورس قبیله‌سنك سلسلهٔ نسبلری بو ذاته منتهیدر دیرلر .

§

﴿ قوغه‌جی دده ﴾ — زماننده شیخ سوندك دیمکله معروف جذبات عظیمه صاحبی برذات ایدی . اولوقت استانبول قاضیسی بولنان (کرماسی) افندی درویشلر شرع شریفه مخالفت وذکر الله اثناسنده رقص کونه حرکت ایده‌یورلر دیه‌رك طرق علیه‌یی انکار یوزنده بولندیغی حالده برکیجه شیخ

سوندك مريدانيلر برابر مدعواً قاضئ مومى اليهك خانه‌سنه كيدر و بعد اداء الصلاة ذكره باشلامليله قاضى افندى دخى ناچار ايچلرنده بولنور و اول اثناده شيخ قاضينك قولاغنه بر صيحه اورديغى كبى قاضى بر طرفه عمامه‌سى اوبرطرفه دوشه‌رك مست ومدهوش اولوب برمدت صكره عقلى باشنه كلكده استغفار وطرق عليه‌يى اقرار ايلر • شيخ مومى اليه چهارشنبه پازارنده مسجد مخصوصنده مدفوندر •

§

﴿ قوق ﴾ — سياحت بحريه‌ايله شهرت قزانمش برذاندر سفر دريادە لازم اولان فنون رياضيه‌يى خواجه‌سز اوله‌رق تحصيل وطائفه‌لقدن قپودانلق مرتبه‌سنه ترفع وانكليز دولتنك امرى اوزرينه كرهٔ ارض اطرافنده اوچ سياحت مهمه اجرا ايلدى • برنجيسى (١٧٦٨م) ده باشلار كه بو سياحتده رفاقتنده اولان بانقس وصولاندير نام هنرورلر ايله برابر زهره پيلديزينك دورينى ترصدله اوتايتى‌يه قدر كتدى واثناى سفرنده زلاند جديدك سواحلنى طانيوب اورايى ايكى اطه‌يه تفريق ايدن بوغازى كشف ايلدى كه اليوم قوق بوغازى ناميله مسماردر • ايكنجى سياحتى (١٧٧٢م) ده وقوع بولوب ايكى سنه ممتد اولدى بوده جنوب ياخود آوسترالياى اراضيسنى تحقيق مأموريتنه مبتنى اولدى ٧١ عرضنه قدر ايلروله‌رك اشبو جهتده هيچ براراضى اولمديغنى تحقيق ايتدكدن صكره عودتى اثناده يكى قاليدونيايى كشف ايلدى • (١٧٧٦م) ده امريقاى شمالىدن اسيايه بر يول ارامق ايچون اوچنجى سياحته چيقوب بتون امريقايى دور ايتدكدن صكره شمال غربيسى ساحلنه نزول ايتدى واورادن هودسون كوچك كورفزينى بهرنك بوغازيله الصاقه چالشديسه‌ده ممكن اوله‌مديغندن تكرار جنوبه طوغرى اينوب (هواى) اطه‌سنده بولنان سان دويقلرك بريسنده كيلرينى تعمير ايچون آرام ايتديكى حالده اوراده كندو طائفه‌سيله برطاقم يرلى خرسزلر اراسنده چيقان بر عربه‌ده تلف اولدى •

§

﴿ قولاق ﴾ — نوع حيوانده سمعه مخصوص برعضو شريفدر • (صدفه) اطلاق اولنان قطعهٔ غضروفيه‌سنك كرك كندوسى وكرك حاوى

اولديغى قيورنتيلر صدايى مجراى اذن تسميه اولنان محله طوغرى سوق ايتمك ايچون خلق بيورلمشدر . مجراى مزبورك درونده (غشاى طبلى) وانك كيروسنده (كفهٔ طبل) ودها كيروده (معوجهٔ اذن) نامليله موسوم آلتلر اولوب بودخى مجراى عظمى تسميه اولنان قطعه ايله مجارئ نصف دائروى و (حلزون اذن) اطلاق اولنان قسملردن عبارتدر و بونلردن بشقه كفهٔ طبل ايله مجراى عظمايى بربرينه وصل ايدن ايكى عدد ثقبه‌لر دخى واردركه برينه (روزنهٔ مدوره) ديكرينه (روزنهٔ بيضيه) دينور اشبو ثقبه‌لرك ايكيسى دخى بر اينجه غشا ايله مستوردرلر . وكذلك كفهٔ طبلك درونده بربرينه مربوط و (عظم مطرقى) (عظم سنداتى) (عظم عدسى) (عظم ركابى) نامليله معروف درت عدد صغير كيكلر موجود وعظم مطرقينك صاپى غشاى طبله وعظم ركابى دخى روزنهٔ بيضيه‌يى ستر ايدن غشايه مربوط اولدقدن بشقه بربرلرينه دخى برطاقم عضلات مخصوصه ايله التصاق حاصل ايتمشدر . معوجهٔ اذنك داخلى برمايع مخصوص ايله مملو اولوب درونده (عصب سمعى) تعبير اولنان عصب منتشر اولمش اولغين مجراى اذنه واصل اولان هوا طالغه‌لرى طبلى اهتزاز ايتديرديكى اول دخى عظام اربعه وكفهٔ طبل درونده اولان هوا واسطه‌لريله اهتزازاتنى روزنهٔ بيضيه‌يه ايصال برله معوجهٔ اذنك درونده‌كى مايع مخصوص اعانه‌سيله عصب سمعى اول اهتزازاتى يعنى صدايى حس ايدوب دماغه ايصال ايدر .

خلاصهٔ كلام عضو سمعك قسم اصليسى اشبو معوجهٔ اذن ايله روزنهٔ بيضيه‌دن عبارت اولوب جناب سميع لايزال بونى حس صدايه تخصيص بيورمشدر . زيرا مجراى اذن وطبل شق وروزنهٔ بيضيه‌يه ضرر كلمكسزين عظام اربعهٔ مذكوره قطع اولنديغى حالده ينه صدانك حس اولنديغى ومعوجهٔ اذن ودرونده واقع مايع رفع اولنديغى صورتده حس وسمع كلياً منعدم اولديغى بالتجربه ثابت اولمشدر . اشته بونلر قولاقده قالليدر . اوكوز مانده مركب كبى حيوانات اوزون قولاقلرينى استماعدن بشقه كوزلرينه قونوب تعجيز ايدن سينك وامثالى موذياتى دفع ايچون دخى قوللانورلر .

﴿ قولرا ﴾ — سريع ووجعلى وخطرناك برعلت حاده‌در · بوعلتك الك ظاهراولان اعراضى استفراغات متعدده‌ايله مادهٔ صفرائيه‌نك صيق صيق ظهورندن عبارت اولوب كوز موسمنك رطوبتلى هواسندن وانفعالات نفسانيه‌دن وغير جيد اطعمه‌دن ظهوره قائل اولمقده‌درلر لكن بعضاً نامعلوم برسببدن وقوعبولديغى دخى واردر وآسيا طرفلرندن كلميوبده اوروپا قطعه‌سنده ظهور ايدن قولرالرك خفيفجه كچديكى وطوتيلانلرك اكثريسى معالجات ايله قورتلديغى مجربدر · بونوع قولرالرڭ واسهالرايله بدأ ايدوب اسفلدن مندفع اولان ماده صفرايى اولديغندن صارمتراق ويا يشيمتراق چيقار واسهالر بطنده بروجع شديدى موجب اولديغندن مريضك اضطرابدن بكزى تغير ايدر ومادهٔ غائطه غايت متعفن اولور ومريضك اغزنده حرارت وعطش زياده ونبضى صغير ومتواتر بولنور وبالديرلرى آغرير · آسيا طرفلرندن كلان قولرالر ايسه دائما مخوف واكثريا مهلك برمرض مستوليه اولوب بونده دخى بول منقطع ونبض ساكن وبدن متبرد وبنفشه رنكنه متحول اولور ومريض بطننده شديد بر قولنج حس ايدر وبرده دوار ايله صداعك وقوعنده بيچاره‌نك كوزلرى مدار عينه باتر وعطشى فوق‌الغايه وصداسى منعدم اولور ·

اطبای حاذقه‌نك اكثريسى قولرانك سرايتنى على‌الاطلاق تصديق ايتمامشلر ايسه‌ده وقوعات بمضيلرينى تصديقه ميل ايتديرمشدر · شوقدركه قولرايه طوتيلان مريضدن چيقان قئ ومادهٔ غائطه‌نك تعفناتنى درحال خلايه (سولفات دو فرپور) يعنى صاف زاج قبريسى دوكه‌رك دفع ايتمك لازمدر · زيرا بونلرك تعفنى سرايته برسبب اولهبيلور ·

قولرا حكمنى اجرا ايتديكى زمانده هركسك احتياطاً بطيئ الهضم وقوقش وخام شيلر يمامسى ونظافت وطهارته دقت ايتمسى لازمه‌دندر ·

خفيف اولان قولرالرده تداوئ عموميه درحال حكيمه بالمراجعه درونه برقاچ طمله افيون خلاصه‌سى علاوه ايدلمش پاپاتيه ونعنا وچاى كبى علاجلر ويرلمك وقوتلى روحلرله وجودى دلك اولنمق وپرهيز ايتديرلمكدر · شديد آسيا قولراسنك علاجى حالا بيلنهميور · معمافيه كندوسنده او يله بر اماره

حس ایدن کسه درحال ایاغنی سیجاق صویه قویملی وبالاده محرر علاجلرله تداوی ایتلیدر . زیرا قولرانك بدایتنده معالجه اولنمز ایسه مریضك مرضدن خلاصی امید اولنه‌مز .

قولرا پك اسکی زمانده بیلنمش برعلت ایسه‌ده زمان ومکانك تبدیله اسمی دخی تبدیل‌ایدر ایدی حتی اون‌التنجی عصر میلادیده اوروپا سکنه‌سنك همان نصفنی دیار عدمه کوندرن واولوقت قره و با نامی ویریلان علتك دخی‌اشبو قولرا علتی اولدیغنه ذاهب اوله‌یورلر . (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ه) تاریخنده حکمادن (سیدنهام) نام کسه طرفندن نظر دقته النان وبانك بعض کیفیاتی اخیراً برقاچ دفعه‌لر حکمنی اجرا ایدن قولرا لره کرکی کبی مشابه کورنمشدر . هر نه حال ایسه (حافظ حق بعدازین کسه‌یه کوسترمسون .

§

﴿ قولشید ﴾ — الیوم ایمرلی ومنقرلیا دنیلان قطعه‌نك نام عتیقیدر . قدیم آسیانك برقطعه‌سی اولوب غرباً دکز شمالاً قفقاسیه شرقاً ایبری ایله تحدید اولنور ایدی . ارغنوتلرك سفری ایله مشهوردر . قولشیدلیلر جسور ووحشی ویغماکر ایدیلر . بوراسی برچوق یرلی حکمدارلر اداره‌سنده اولدقدن صکره براره‌لق پونت قرالاری زیر اداره‌سنه دخی کچمشدر .

§

﴿ قولو ﴾ — ترکستان پادشاهلرندندر . (٥٩٤ م) تاریخنده جوجان حکومتنی محو ایدرك ماوراءالنهرده وهندستانده سند وغانژ نهرلری بوینده ساکن (ژت) قومنی جبراً دائرهٔ اطاعته ادخال وقپچاق اراضیسنك برقطعه‌سیله ختن ویارکند وکاشغر ممالکنی وسبریانك بحرمنجمد شمالی یه قدر قسم اعظمنی ضبط واستیلا ایلدی . سالف‌الذکر جوجان حکومتی تاریخ مذکوردن قرق ایکی سنه اول (تومؤمین) نام رئیسك غیرت واقدامی وبرچوق قبائل صغیرهٔ اتراکك تحشد واجتماعی ایله تشکل ایتمشیدی .

§

﴿ قولومبیا ﴾ جمهوریتی — امریقای جنوبی حکومتلرندن اولوب قریستوف قولومبو نامنه اولمق اوزره بووجهله تسمیه ایدلمشدر . شمالاً انتیل دکزی شرقاً کویان جنوب شرقیده برزیلیا جنوب غربیده پرو غرباً

بحر محیط کبیر و قوستاریقه حکومتلریله تحدید اولنور . (١٨١٩ م و ١٢٣٥ ه)
تاریخنده جمهوریته تحویل ومؤخراً (١٨٣١ م) ده اوچ جمهوریت
مستقلهیه تقسیم اولندی . جماهیر مذکوره دن بری (یکی غرناد) ایکنجیسی
(اکواتور) اوچنجیسی (وه نوزوللا) در .

﴿ قولومبیا ﴾ — امریقای مجتمعه نواحیسندن اولوب ماریلان
وویرژینی بینندہ وپوناماق نهرینك هر ایکی جهتی اوزرندہ واقعدر وایکی
یوز اللی التی کیلومترو اتساعی واللی بیك نفوسی جامع اولوب مرکزی
(واشنغطون) شهریدرکه الیوم طوغریدن طوغری یه ادارهٔ عمومیه تحتنده
بولنور . بوراسی (١٧٩١ م و ١٠٢٦ ه) تاریخنده ویرژینی ومار یلان
حکومتلری طرفندن امریقای مجتمعه یه ترك اولندی وطقوز سنه صکره
هیئت متفقهنك کرسیٔ اداره سی اورایه آلندی .

﴿ قولومبیا ﴾ — امریقاده جنوبی قارولینك مقر حکومتی اولوب
قونقاری نهری اوزرندہ وشارپستونك شمال غربیسندن یوز اللی کیلومترودہ
التی بیك نفوسی حاویدر وتأسیسی (١٧٨٧ م و ١٢٠٢ ه) تاریخندہدر .

§

﴿ قولیزه ﴾ — روماده (آنفی تیاترو) دیدکاری اثر قدیمدر .
ایمپراطور (وسپاسین) طرفندن (٧٧ م) تاریخنده انشاسنه بدأ واوغلی
تیتوس طرفندن اکمال اولندی . بو اثر وقتیله اهالینك تنزهی ایچون
بر برندن یوکسك وکیرودہ سکسان مرتبه لی وسکسان بیکدن زیاده سیرجی
آلور صورتده یاپلش ایدی . قسماً حرکت ارضدن وبشنجی عصرده رومانك
استیلاسی زماننده بار بارلر طرفندن تخریب اولندی بونکله برابر الیوم
باقی قالان بر قسمی غایت مدهش بر حالده کورنمکدهدر .
شنلك واکانجهیه تخصیص مقصدیله اون بشنجی لوئی زماننده پارسده شانزلیزه
نام موقع مشهوردہ دخی بوکا مشابه بر بنا یاپلدیسه ده دوام ایتیوب (١٧٨٤ م
١١٩٩ ه) تاریخنده خراب اولمشدر .

§

﴿ قومارژن ﴾ — سوریهٔ شرقیه ویریلان نام قدیمدر .

﴿ قومور ﴾ — بحر محيط هنديده موزامبيق قنالنك نهايت شماليسنده بولنان جزاير اربعه‌نك نام عموميسيدر . بونلردن (ميوت) اطه‌سى (١٨٤٣ م و ١٢٥٩ ه) تاريخندن برو فرانسزلرك يد استيلاسنده اولوب ماعداسى (آنژوان) ياخود (هنزوان) اطه‌سنى مقر حكومت اتخاذ ايتمش اولان سلطانك زير حكمنده‌در وكافه‌سنك اهاليسى مسلمان وشافعى المذهبدر وقتيله دولت عثمانيه طرفندن بورايه اعانهٔ حربيه كوندرلمش ايدى .

§

﴿ قونت ﴾ — اسامى لاتينجه‌ده رفيق معناسنه اولان (قوميس) لفظندن نشأت ايتمش بر عنواندر شهرتى روماليلرك برنجى ايمپراطورلرى زمانه‌قدر اتصال ايدر (اوكوست) ك زمان اداره‌سنده مجلس ايمپراطورى ايچون منتخب برطاقم اعضاره دخى (اوكوست قونتى) اطلاق اولنورايدى دردنجى عصرده قونتلر ادارهٔ مملكت وعسكر ضابطلغنى الرينه الديلر برنجى باربار پادشاهلرايسه كندو خاندانلرينى اداره‌يه مأموراولان ضابطلره بلا استثنا قونت نامى ويررلر ايدى كه بونلردن تميز ايدنلرك ايچنده اك مشهورى قونت (پلاتين) در . صوكنجى قارلو وينزيه‌نلر زمانلرنده اكثر قونتلر اداره‌لرنده اولان ولاياتى موروث امارتلره تحويل ايتديلر نهايت (١٥٦٤ م و ٩٧٢ ه) تاريخنده طقوزنجى شارلك برامرى نفوس ذكورك انقطاعنده بومثللو قونتلقلرك حكومت طرفندن ضبط اولنه‌جغنى اعلان ايلدى . اليوم قونت عنوانى فرانسه‌ده اعتبارى برشهرتدن عبارتدر .

§

﴿ قونتوش ﴾ — تاتار خان وبكلرينك اوستنه كيدكلرى اوكى ايپك خرج ايشلمه‌لى وطاريكلى قپانيچه‌نك اسميدر .

§

﴿ قوندون ﴾ — امريقا طيورندن برنوع قوشدر بوقوش يدى آرشون طولنده اولان قناديله غايت سرت اوله‌رق اوچار و طقوز بيك آرشون يوكسلور ايمش .

§

﴿ قونسل ﴾ — روماده قرالرك طردندن‌صكره امور دولته‌نظارت

ایچون (٥٠٨٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز طقوز سنه مقدمنده تأسیس اولنمش جمهوریت حاکمرینه اطلاق اولنور عددلری ایکیشرومدتلری برر سنه‌دن عبارت اولان اشبو قونسللر قوهٔ اجرائیه‌یی حائز اولوب سناتوی دعوت وقانون لایحه‌لرینی تنظیم وعساکری جمع واردوله قوماندا ایدرلر وحکام سائرهنك نصب وانتخابنه قاریشورلرایدیسه‌ده ایکیسی برلکده وبرآنده رومادن چیقامزلر ایدی . بونلر (سانتوریه‌ن) نام فرقهٔ اهالی طرفندن انتخاب اولنورلر وکانون ثانی ابتداسنده موقع اقتداره کلوب نامزینی ایچنده بولندقلری سنه‌لره اعطا ایدرلر ایدی . علایم فارقه‌لری صندالیه وفیل دیشندن عصا واوکارنده اوموزی بالطه‌لی اون ایکی (لیکتور) دن عبارت ایدی . عن‌اصل قونسلاق پاتریسیه‌نلره مخصوص اولدیغی حالده (٥٢٢٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز التمش التی‌سنه مقدمنده پله‌بیه‌نلر دخی بواعتباره حصه‌دار اولدیلر . جمهوریت زائل اولدیغنده بومأموریت بردرجه‌یه قدر محافظه اولندیسه‌ده کیده‌رك اهمیتی تناقص ایدوب همان برعنوان مقامنده قالدی وبتون بتون انفساخی (ژوستنین) زمانده باشلایوب (٨٨٦ م و ٢٧٣ ه) تاریخنده نهایت بولدی .

§

﴿ قونغره ﴾ — کرك بالنفس حکمدارلر وکرك مرخص مطلقلر طرفندن تشکل ایدن جمعیات سیاسیه‌در اشبو جمعیتلرده ایکی ویا زیاده ملك واقوام بینده ظهوره کلان منازعاتی صلحاً تسویه ایتمك ویاخود تجدید وقطع مناسباتی اوجله سویاشمك ایچون مشغول اولورلر . اك زیاده معروف اولان قونغره‌لر (١٦٤٦ م و ١٠٥٦ ه) تاریخنده مونستر واوسنابروك و (١٦٥٩ م) ده پیرنه و (١٦٦٨ و١٧٤٨ و١٨١٨ م) ده اقس لاشاپل و(١٦٧٦ م) ده نیمغ و (١٦٩٨ م) ده ریسویك و(١٧١٣ م) ده اوترکت و (١٧٩٧ م) ده راستاد و (١٨٠٧ م) ده یتسیت و (١٨٠٨ م) ده ارفورن و (١٨١٤ م) ده‌شاتیون و (١٨١٤ م) ده‌ویانه و (١٨٢٠ م) ده قاریسباد وتروپو و(١٨٢١م) ده‌لایباش و(١٨٢٢ م) ده وه‌رون و(١٨٥٦ م و١٢٧٣ ه) ده روسیه مصالحه‌سیچون پارس و(١٨٧٨ م و ١٢٩٥ ه) ده ینه روسیه مصالحه‌سی ایچون تشکل ایدن برلین قونغره‌لریدر . امریقای

مجتمعه‌نك اصول مبعوثه‌سنك مجموعنه دخی قونغره نامی اعطا ایدیلور .
(فنی قونغره) — علوم وفنونك ترقیاتی خصوصاتنه دائر مشاوره ومحاوره
ایتمك واثر وتألیفاتلرینی بری برینه تبلیغ ایلمك ضمننده برطاقم معین محللرده
تجمع ایدن معارفندان وعلما جمعیتلریدر . بو مثللو جمعیتلر ابتدا اسویچره
والمانیاده تشکل ایتمکه باشلادی . علوم وفنون قونغره‌لرندن ماعدا فرانسه‌ده
(١٨٣٤ م) تاریخنده آثار عتیقه و (١٨٤٤ م) ده عمومی زراعت و (١٨٤٥ م) ده
اوروپا تاریخی قونغره‌لری دخی تشکیل ایدلدی .

§

﴿ قونفرانس ﴾ — سیاسی وروحانی منازع فیه اولان برمسئلهٔ
مهمه‌یی مذاکره ضمننده اجتماع ایدن مجالسه اطلاق اولنور ایکی دولت
وکلا یاخود مرخصلرینك بر محاربه‌یه صلحاً نهایت ویرمك ویا اتفاقه متعلق
مذاکره ایتمك ویاخود تجارت وخصوصات سائره حقنده برمعاهده یاپمق
ایچون اجتماعنه سیاسی قونفراس و اوروپاجه مأمورین روحانیه‌نك مسائل
دینیه‌یی مذاکره ایچون اجتماعنه روحانی قونفرانس دیرلر . بیوك خواجه‌لرك
وآووقات رئیسلری وامثالنك شاکردلرینه علمك خواص ومنافعندن واحکام
قانونیه‌یه رعایت و استقامتدن بحث ونصیحت ایتمك ویا امور خصوصیه‌لرینه
عائد برسوز سویلك ایچون عقد ایلدکلری جمعیتلره وبعضاً بزم اصناف لونجه
اوطه‌لری کبی عقداولنان کوچك جمعیتلره دخی عادی قونفرانس تعبیر ایدرلر .

§

﴿ قونیه ﴾ — نام عتیق (ایقونیوم) — ازمیرك بشیوز کیلو
مترو شرقنده یکرمی بش بیك نفوسی جامع وبونامده‌کی ولایتك مرکزی بر
شهر شهیردر . مرتفع سورلری ومربع الشکل قله‌لری و مساجددن بشقه
قرق درت عدد جامعی وسحتیان فابریقه‌لری وهرنوع حبوباتدن بشقه آفیون
وکهرچله وایپك ومازو وکتره وبیاغی محصولاتی واردر وجهت جنوبیسنده
(مرام) نام محلده اولان باغلری وقصرلری مکمل ومشهوردر و (سلطان
العلما) ومخدوم عالیلری مولانا (جلال الدین) رومی حضرتلریله (صدر
الدین) قنوی وسلطان (ولد) وشیخ (کریم الدین) و (سید برهان الدین
محقق ترمذی) و (چلبی حسام الدین) و مفسر (امام بغوی) و (صلاح

الدين زركوپى) حضراتنك تربه‌لرى غايت منتظم و زيارتگاه امدر .
على روايةٍ ذكر اولنان سورى علاء الدين كيقباد سلجوقى (١٢٢٢ م
و ٦١٩ ه) تاريخنده ياپديروب اون ايكى قپو آچديردى . سلطان سليمان
حضرتلرينك دخى ايكى مناره‌لى برجامع شريفى واردر .
(١٠٧٤ م و ٤٦٧ ه) تاريخنده سلجوقيهٔ روم حكومتنى تأسيس ايدن
قتلمشك اوغلى سليمان واخلافى بوراسنى مقرحكومت اتخاذ ايتدى وسلجوقيلرك
انقراضى عقيبنده قرمان اوغلنه كچمكله اودخى مركز اتخاذ ايلدى .
مصر واليسى محمد على پاشانك اوغلى ابراهيم پاشا (١٨٣٢ م و ١٢٤٨ ه)
تاريخنده سردار اكرم (رشيد) پاشايى قونيه جوارنده مغلوب واسير ايتمشدر .
(قرمان) كلمه‌سنه دخى مراجعت بيوريله .

§

﴿ قونياق ﴾ — فرانسه ده شارانت قضاسنك مركزيدر يدى
بيك نفوسى اولوب عرق وبياض شرابى مشهوردر . اون ايكنجى عصره
قدر قونياق بعض خصوصى دره بكلرى طرفندن اداره اولنور ايدى .
عصر مذكوردنصكره انكليزلره كچوب (١٣٧٧ م و ٧٧٩ ه) ده ينه فرانسه‌يه
اعاده اولندى . برنجى فرانسوا بوراده طوغوب بر چوق زمان اقامت
ايتمش و پاپا ايله پاپيلان واتفاق مقدس دنيلان معاهده‌يى (١٥٢٦ م و ٩٣٣ ه)
تاريخنده بوراده امضا ايلشدر .

§

﴿ قهوه ﴾ — مقدما يمنده و بعض ممالك شرقيه اهاليسى بيننده
معلوم ايسه‌ده برو طرفلرده شهرتى (١٥١٧ م و ٩٢٣ ه) تاريخنده در .
ابتدا يمندن درسعادته كتوريله‌رك ايتاليا و فرانسه ممالكيله سائر ممالكه
صكره منتشر اولدى . قهوه هضمى تسهيل و دوران دمى تسريع
وعرق وبول كبى افرازاتى تكثير ويورلمش اولان اعضاى دماغيه‌يى ايقاظ
وقوهٔ عقليه‌يى تزيد ايدر . هضمى بطئ ومزاجى لنفائى اولان ووجودى
صراجه‌يه مستعد بولنان كمسه‌لره نافعدر وارككاره قاريلردن واختيارلره
كنجلردن زياده فائده‌سى واردر . افيون ايله زهرلنمش اولان برآدم ايچون
همان اون التى درهم قاورلمش قهوه يوز درهم صوده قينديله‌رق و يريلور

ایسه وسته ایچون اون درت درهم چیك قهوه یوز یتمش درهم صوده یتمش درهم قالنجه یه قدر قینادیلوب نوبت اره سنده ایکیشر ساعت فاصله ایله استعمال ایتدیریلور ایسه عافیت مأمولدر .

قهوه جوهرینك دخی سته ویارم باش اغریلرینه نفعی مجرب ایسه ده مقدارینك تعیینی ایچون حکمایه مراجعت اقتضا ایدر . قهوه نك الك اعلاسی یمنده چیقار واغاجی نهایت اوچ مترو طولنده وقبوغی دوزگون ومنتظم اولور . اهالئ یمن قهوه اغاجنه (بن) و کرازه مشابه اولان میوه سنه قهوه دیرلر ومیوه سنی (قشر) نامیله چای کبی قینادوب بردوزی یه ایچرلر ایچنی یعنی چکردکنی سومزلر . اغاجی تخمنی زرعله یاخود دالنی طالدیرمغله یتشدیریلور . اکثریا یمنلیلرك مراقی (قات) ه در . کله سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قیافت ﴾ — قیافة الاثر وقیافة البشر نامله ایکی یه منقسم اولوب اولکیسنه (عیافت) دخی دیرلر . اشبو عیافت علمی اثرقدم وخف تعقیب وتتبعندن عبارتدر که عربستانده اکثریا چقاق انسانلری ویولنی شاشیرمش حیوانلری بولمق ایچون تحصیل اولنور ایدی بونده مهارت قوهٔ باصره ومخیله وحافظه نسبتنده اولور حتی بوفنك مهرهٔ اربابندن بعضیلری شیخ ایله شابك وارکك ایله نسانك ایاغی ایزلرینی بیله طانورلر ایمش . ایکنجیسی اولان قیافة البشر ایسه ایکی شخصك اعضالرنده اولان هیئات ایله ایکیسی بینده نسب وولادتده مشارکت واتحاد اولوب اولمدیغنه استدلال کیفیتندن بحث ایدرکه بوطریق استدلال عربده (بنومدلج) قبیله سنه مخصوص بر حالدر . بونك تعلمی ممکن اولمیوب قبیلهٔ مذکوره ایسه برمناسبت طبیعیه یه بناءً استحصال ایتمشلردر . برطاقم ارباب تجربه دخی انسانك بوی وسیما واشکال سائره سندن احکام چیقاروب بویی اوزون یا قیصه توکلری صیق یا کوسه اولنلر شویله وکوزی شاشی یاچقور بورنی بیوك یاچوپور اولنلر بویله در دیدیلر ایسه ده بوتجربه لر قطعی اولمدیغندن بونلره هیچ برکسه نك حالنه حکم اولنه مز زیرا نیجه ذاتلر کوریله یورکه خلقتلری ایجابی ظن اولنان سوء حاللری حصر همت وصحبت وتدبیر وتربیتله مبدل صلاح وسعادت اولمقده در .

§

﴿ قیراط ﴾ — اوزان عتیقه جمله سندن در همك اون التیده برجزئی در برقیراط درت بغدای وبهر بغدای درت فتیله و بهر فتیل ایکی نقیر وبهرنقیر ایکی قطمیر و بهرقطمیر ایکی ذره ایدر ٠
قیومجیلر مجوهر وزننده برفتیله (براون التی) و یرنقیره (براوتوز ایکی) وبرقطمیره (برالتمش درت) وبرذره یه (بریوزیکرمی سکز) دیرلر ٠ وقتیله درهمك اون ایکیده برجزئنه دخی قیراط و برقیراطك نصفنه طسوج وبرطسوجك نصفنه حبه تعبیر ایدرلر ایدی که درهمك قرق سکز جزؤندن برجزؤیدر ٠

§

﴿ قیرغیز ﴾ قرقیز — ترکستانده روسیه تابعیتنده بر قوم اولوب اوج قبیله یه آیرلمشلردر بیوك قبیله لری اورال نهرینك جنوب و شرق وادیلرنده وآرال و بحر خزر بینلرنده خیمه زن اقامت وجله سی درت یوز الی بیك نفوسدن عبارتدرلر ٠ اورتانجه قبیله لری ارال دکزینك شمالنده بر ملیون نفوسدرلر کوچك قبیله لری ایسه آرالك اوته سنده وجیحون نهری اوزرنده وخیوه وبحرخزر ارهسنده طقوز یوز بیك نفوسدن مرکب برجماعت تشکیل ایتمشدرلر ٠ هربرقبیله اوچ یکدن بش بیك چادره قدر تقسیم و برخان طرفندن اداره اولنور قیرغیزلر علی العموم شجیع و چالشقان وقوی البنیه اولوب دین اسلام اوزره درلر کوچك واورتانجه قبیله لر (١٧٣١ م و ١١٤٤ ه) تاریخندنبرو روسلره تابع اولدیغی کبی بیوك قبیله دخی (١٨١٩ م و ١٢٣٥ ه) ده روسیه تابعیتنی قبول ایتمشدر ٠ الیوم برقسم قیرغیز دها واردرکه بونلر بایقال کولی جوارنده سرسری برحالده کزمکده اولوب اسماً چین ایمپراطورلغنه تابع بولنورلر ٠ بونلره (دیزنسان) دخی دینور ٠

§

﴿ قیروان ﴾ — تونس ولایتنده مستحکم برشهردر تونسك جنوب شرقیسندن یوز اوتوز کیلومترو مسافه ده کائن واون بش بیك نفوسی حاوی اوله رق صحرانجلری ومتعدد جامعلری وخرما ومشین وسختیانلری واردر ٠ قیروان اوخوالی اهل اسلامی عندنده مقدس وتجارتجه پك مهم اولوب

افریقای داخلینك مخزن تجارتی مثابه‌سنده‌در . سرعسکر اسلام (عقبه) معرفتیله تأسیس اولنمشیدی (٧٨٠ م و ١٦٤ ه) ده اغلبیلره و (٩٠٩م و ٢٩٧ ه) ده فاطمیلره و (٩٧٢ م و٣٦٢ه)ده (زیریلره یعنی بنوبادیس) اداره‌سنه کچوب نهایت (١١٥٠ م و ٥٤٥ ه) ده موحدین حکومتنه تابع برامارتك کرسیٔ اداره‌سی اولدیغی حالده اون‌اوچنجی عصرده بوسلاله‌نك انقراضی اوزرینه تونس بکلرینه واندن صکره دولت علیه یه کچدی .

§

﴿ قیس ﴾ بن ابی حازم البجلی — کوفه‌نك شیخی‌وعالم یکانه‌سی‌ایدی عرض اسلام املیله جانب سعادتجالب جناب نبوی‌یه عزیمت ایلدیکی حالده مدینه‌یه وصولنده مشار الیه حضرتلرینی دارفنایه ارتحال ایتمش بولدی . مومی‌الیه عشرهٔ‌مبشره‌دن نقل حدیث‌وصوك دملرنده عقلنی ضایع ایلمشدر . وفاتی (٧١٥م و٩٧ یاخود ١٠٠ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ قیصریه ﴾ — انقره ولایتی داخلنده برسنجاق مرکزیدر بوشهرك اسمی وقتیله (مازاقا) ایدی صکره روما ایمپراطوری سزاره نسبتله (سزاریا . اوره‌یا) دنیلدیکی حالده غلط اوله‌رق قیصریه نامی‌ایله تعارف ایتمشدر (ایمپراطور واله‌رین) زمانده فرس حکمداری شابورك نهب و غارتندن اول بوراده درتیوز بیك نفوس موجود اولدیغنی تاریخلر بیان ایده‌یور شمدی اللی بیك نفوسدن زیاده‌یی جامع دکلدر بوراسی (١٠٦٦ م و ٤٥٩ ه) تاریخنده الب ارسلان سلجوقی دخی ارضروم وقارص طرفلرینی تهدیدی صره‌ده ضبط ایلمشیدی اپیجه کایم و پموق تجارتی وخیلیجه عقللو آدملری واردر .

قیصریه امرای سلاچقه‌دن قاضی برهان‌الدین سلاله‌سنك یداستقلالنده ایکن (١٣٩١ م و ٧٩٤ ه) ده قره عثمان بایندری استیلاسی عقیبنده دولت علیه اداره‌سنه کچمشیدی .

§

﴿ قیلوتر ﴾ برنجی — فرانسه قرالیدر (٤٩٧ م) تاریخنده دنیایه کلدی اولا (٥١١ م) ده سواسون ویا(نوسترى) قرالی اولوب

مؤخراً (٥٥٨ م) ده برادرلرینك متعاقباً وفاتی اوزرینه بالجمله فرانسه‌یی ید اقتدارینه الدی و (٥٣٢ م) ده اورلئانس قرالیتنك وارثلری اولان قرنداشی اوغللرینی و براز صکره دخی کندوعلیهنه عصیان ایدن براوغلنی قتل ایتدیردی . مومی‌الیه عیش‌وعشرت وسرف وسفاهتده زمانی حکمدارانك مقدمی اولدیغی کبی شجاعتده دخی جله‌سنه فائق‌ایدی . وفاتی (٥٦١ م) تاریخنده‌در . بوندن بشقه قیلوتر اسمنده اوچ فرانسز قرالی دها کلدی .

§

﴿ قینان ﴾ — شیث علیه‌السلامك اوغلیدر پدرلرینك وصیتی موجبنجه بودخی قاعد سریر خلافت اولوب طقسان بش سنه اجرای حکومت ایلدی . بعضیلر عندنده اسمی کنعان یاخود قنین‌در .

§

﴿ قیو ﴾ — جله‌نك معلومی اولدیغی اوزره تحت ارضده‌موجود صولری المق ایچون مختلف عمقده حفر اولنان چقورلره اطلاق اولنور . (بوفران) نام کسنه‌نك تدبیریله پارس جوارنده حفر و (١٧٣٥م‌و١١٤٨ه) تاریخنده اکمال اولنمش اولان بر قیونك عمق اللی بش وقطری بش مترو اولوب ایتالیاده واقع (اورویه‌تو) قیوسی دخی مذکور قیودن اشاغی دکلدر بونده صو طاشیان بر طاقم استرلر حلزونی یاپلش اولان بر نردبانندن اینوب دیکر طاقمی او بر نردبانندن چیقارلر . قاهره‌ده (بئر یوسف) نامیله مشهور اولان قیونك عمق طقسان اوچ ودائره‌سی اون اوچ مترو اولوب اوچیوز قدمه‌لی دائر وی‌الشکل بر نردبان ایله اینلکده و اوکوزلره تحریك اولنان طولابلر واسطه‌سیله بر برندن بوکسك حوضلره صو چیقارلمقده‌در . اشبو قاهره قیوسنك (یوسف) علیه السلام زمانینده یاپلدیغی ظن اولنیور ایسه‌ده روایت قویه‌یه کوره ملوك عربدن یوسف نامنده برذاتك اثریدر .

اکثری بیوك شهر قیولرینك صویی طوزلی وقیر قیولرینك صویی نسبة طاتلی اولور لکن قلت استعمالنه بناء طورغون و نفوذ هوادن محروم و اکثریا کلیسی حاوی اولدیغندن وجوده مضرتی درکاردر .

حفر اولنان برقیو تحت ارضده قوم وقتلری عمودی قیا طبقه‌لرینه تصادف ایدرایسه صویی چوق وعکسی حالنده وکیل طبقه‌لرنده آز اولور .

صولی قوم طبقه‌سنك التنده کیل طبقه‌سی بولندیغی حالنده کیل صویك اشاغی یه طوغری نفوذینه مانع بولندیغی جهتله صو اوراده یعنی قوم طبقه‌سنده خزینه کبی تراکم ایدر واکر بوخزینه‌نك برجهتی بایره تصادف ایدرك اووه‌دن مرتفع بولنور ایسه درونده متراکم اولان صو اووه‌نك برضعیف جهتندن یول بوله‌رق یاخود برقیو حفرنده یوقاری فیرلامغه باشلار وچیقان صو قوت وخزینه‌نك جهت مرتفعه‌سی درجه‌سنه کوره ارتفاع ایدر . اوروپاده بو مثللو قیولردن بش اون مترویه قدر یوکسلمور صولر چیقدیغی کورلمکده‌در .

بورغو ایله قیو حفری (١٨١٨ م و ١٢٣٤ ه) تاریخنده فرانسه‌ده ایجاد وابتدا (١٨٣٤ م) تاریخندن اعتباراً حفر اولنان (ارتزیه‌ن) قیوسی یدی سنه‌ده اکمال اولندی بونك عرضی بر وعمق ٦٤٧ مترو وصویك حرارتی ٢٨ درجه‌در .

لوقسنبورغده‌کی موندوروف قیوسنك عمق دخی ٧٣٠ مترو وصویك حرارتی ٣٥ درجه‌در .

بوقیولرك حفری بر برینه ویده‌لی اوزون بر بورغو ایله اولوب اخیراً اشبو بورغولر بخار ماکنه‌سی واسطه‌سیله تحریك ایدلمکه ودقیقه‌ده اللی التمش دفعه قالقوب ایمکه باشلادیغندن تصادف اولنان قیالرك دلنمسی کرکی کبی کسب سهولت ایتدی ایسه‌ده حاصل اولان طاش وطپراغك قولایلقله یوقاری النمسنه هنوز بر چاره بولنه‌مدی اشته اك چوق زحمت ویرن ومدت حفری اوزادان بوراسیدر .

ذکر اولنان (ارتزیه‌ن) قیوسنك ایکیوز اللی مترو قدر یوقاری طرفی میشه اغاجی واشاغیسی تیور بوری ایله مجهز ایمش .

(ق) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
قاندی	ناحیه		موصل	موصل
قاذه	ناحیه		حدیده	یمن
قارجکان	ناحیه		وان	وان
قارپوزلی	ناحیه		ایدین	ایدین
قاردیچ	ناحیه		تکه	قونیه
قاز اباد	ناحیه		توقاد	سیواس
قارصدی	ناحیه		اطنه	اطنه
قارص	قضا		قوزان	اطنه
قارغی	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
قارنوس	ناحیه		مرعش	حلب
قاری پازاری	ناحیه		سیواس	سیواس
قاش	قضا		تکه	قونیه
قاشوط	قضا		ردوس	جزایر بحرسفید
قاطع	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قالقاندلن	قضا		پرزرین	مناستر
قالقانلو	ناحیه		تکه	قونیه
قالقانلو	ناحیه		کرکوك	موصل
قالکلو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قالنوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
قلونیه	قضا		مدللو	جزایر بحرسفید
قالوغه	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قالیس	ناحیه		پرزرین	مناستر
قاندیره	قضا		ازمید	شهر امانتی
قایماس	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
قایی	ناحیه		نیکده	قونیه
قبا صقال	عشیرت		اطنه	اطنه
قبا قوز	ناحیه		اماسیه	سیواس
قبریسجق	ناحیه		بولی	قسطمونی
قپو طاغی	ناحیه		قره‌حی	قره‌حی
قپو کوپی	ناحیه		اطنه	اطنه
قبه	ناحیه		بنغازی	بنغازی
قترین	ناحیه		سلانیك	سلانیك

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
چانیك	ناحیه		اسکوب	قوصوه
قدس شریف	مرکز لواء		قدس شریف	مستقل
قدموس	ناحیه		لاذقیه	سوریه
قراء سبعه	ناحیه		لازستان	طربزون
قران	ناحیه	بوزطغان	ایدین	ایدین
قرتال	قضا		شهر امانتی	شهر امانتی
قرجوه	قضا		مناستر	مناستر
قرداحه	ناحیه		لاذقیه	سوریه
قرط مع شامی	ناحیه		قره‌سی	قره‌سی
قرق کلیسا	مرکز لواء		قرق کلیسا	ادرنه
قرق اغاج	قضا		صاروخان	ایدین
قرمان (لارنده)	قضا		قونیه	قونیه
قرمق	ناحیه		جانیك	طربزون
قرناعل	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قروه لش	ناحیه		ارکری	یانیه
قره اغاج	قضا		اسپارته	قونیه
قره اغاج غربی	قضا		بوردور	قونیه
قره برون	ناحیه		ازمیر	ایدین
قره بیکار	قضا		قونیه	قونیه
قره بیکار	ناحیه		ارغنی	معمورة العزیز
قره بیل	ناحیه	قوچکیری	سیواس	سیواس
قره بیقلی	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قره بوجیلو	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
قره تپه	ناحیه		کرکوك	موصل
قره جولان	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قره حصار صاحب	مرکز لواء		قره حصار	خداوندکار
قره حصار شرقی	مرکز لواء		قره حصار	سیواس
قره حصار بهرام شاه	ناحیه		یوزغاد	انقره
قره حصار	ناحیه		قیصریه	انقره
قره حصار تیمورجی	ناحیه		اماسیه	سیواس
قره حوض	ناحیه		تکه	قونیه
قره حاجیلو	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
قره حسن	ناحیه		کرکوك	موصل
قره خیط	ناحیه		ایدین	ایدین
قره دبه	ناحیه		بغداد	بغداد
قره دره	ناحیه		لازستان	طربزون

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
قره‌سی	مرکز ولایت		قره‌سی	قره‌سی
قره‌صو	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
قره‌صو	ناحیه		سینوب	طربزون
قره طاغ	ناحیه		سلانیك	سلانیك
قره طاش	قضا		سلیمانیه	موصل.
قره طاش	ناحیه		ایخ ایل	اطنه
قره طوه	قضا		اسکوب	قوصوه
قره عیسالو	قضا		اطنه	اطنه
قره عمر	عشیرت		اطنه	اطنه
قره فرید	قضا		سلانیك	سلانیك
قره قوش	ناحیه	اردو	جانیك	طربزون
قره قوش	ناحیه		سیواس	سیواس
قره قیالو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قره قشله	ناحیه		اطنه	اطنه
قره کچیلی	ناحیه		ارغنی	معمورة العزیز
قره کلیسا	قضا		بایزید	ارضروم
قره مرسل	قضا		ازمید	شهر امانتی
قره‌ق	ناحیه		قره‌حصار	خداوندکار
قره‌مغاره	ناحیه		یوزغاد	انقره
قره‌موط	ناحیه		انطاکیه	حلب
قره‌یقه	ناحیه		سیواس	سیواس
قره‌جه اباد	ناحیه		سلانیك	سلانیك
قره‌جه اباد	ناحیه	ووديته يكيجه	سلانیك	سلانیك
قره‌جه اباد	ناحیه	کرنپه	منتشا	ایدین
قره‌جه شهر	ناحیه		بروسه	خداوندکار
قره‌جه صو	ناحیه		ایدین	ایدین
قره‌جدلر	ناحیه		سرفیجه	سرفیجه
قره‌جدلر	عشیرت		اطنه	اطنه
قره‌جه ویران	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قریش	ناحیه		قونیه	قونیه
قریش اوزی	ناحیه		قونیه	قونیه
قزانیه	ناحیه		بغداد	بغداد
قزق	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قزلباط	ناحیه	خانقین	بغداد	بغداد
قزل اغاج	ناحیه		قرق کلیسا	قرق کلیسا
قزل بل	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
قزل قیا	ناحیه		تکه	قونیه
قزل کلیسا	قضا		مازکرد	درسم
قزل قوجه	ناحیه		یوزغاد	انقره
قزلجه	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قزلحصار (طوربه لی)	ناحیه		ازمیر	ایدین
قزلحصار	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
قسطمونی	مرکز ولایت		قسطمونی	قسطمونی
قشاقلی	ناحیه		قونیه	قونیه
قصبه (طوزغودلی)	قضا		صاروخان	ایدین
قصبه بالا	ناحیه		انقره	انقره
قصبه زیر	ناحیه		انقره	انقره
قصر	ناحیه		طرابلس غرب	طرابلس غرب
قصرون	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قصون	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قصیر	ناحیه		انطاقیه	حلب
قطا	ناحیه		اماسیه	سیواس
قطور	ناحیه		حکاری	حکاری
قطیف	قضا		نجد	بغداد
قعطیه (تعطیه)	قضا		تعز	یمن
قلاله	ناحیه		سلیمانیه	موصل
قلب	قضا		کنج	بتلیس
قلعة السکر	ناحیه		منتفك	بغداد
قلعة الرماد	ناحیه		دیلم	بغداد
قلعة جزان	ناحیه		یمن	یمن
قلعه جك	قضا		کنغری	قسطمونی
قلعة سیورك	ناحیه	سیورك	ارغنی	معمورة العزیز
قلعة صیغه جق	ناحیه		ازمیر	ایدین
قلعة مضیق	ناحیه		حلب	حلب
قلنوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
قلیجلو	عشیرت		مرعش	حلب
قاعره	ناحیه		تعز	یمن
قران	جزیره		یمن	یمن
قران	ناحیه		اشقودره	اشقودره
قناریس	قضا		جانیك	طربزون
قندیه	مرکز لواء		قندیه	کریه
قنیطره	قضا		حوران	سوریه

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
قنغال	ناحیه		سیواس	سیواس
قنغال	ناحیه		سیواس	سیواس
قنفده	قضا		عسیر	یمن
قنق	ناحیه		اطنه	اطنه
قواق	ناحیه		جانیك	طربزون
قواله	قضا		درامه	سلانیك
قوبلی حصار	قضا		قره حصار	سیواس
قوچانه	قضا		اسکوب	قوصوه
قوچاق	ناحیه		ایدین	ایدین
قوچحصار	ناحیه		قونیه	قونیه
قوچحصار	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوچحصار	ناحیه		ماردین	دیاربکر
قوچ کوپری	ناحیه		درسیم	درسم
قوچکیری	قضا		سیواس	سیواس
قوری چای	قضا		ارزنجان	ارضروم
قوری پازار	قضا	نعلبلو	انقره	انقره
قوری قواق	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
قوریٔ همایون	ناحیه		انقرة	انقره
قورنه	قضا		بصره	بغداد
قورفاللی	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوزان	مرکز لوا		قوزان	اطنه
قوژانی	قضا		سرفیجه	سرفیجه
قوزاق	ناحیه		قرمسی	قرمسی
قوزی جان	قضا		مازکرد	درسم
قوش تپه	ناحیه		کرکوك	موصل
قوش اطه‌سی	قضا		ازمیر	ایدین
قوشقوان	قضا		کوملجنه	ادرنه
قوشمیر	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
قوشمجی	ناحیه		مرعش	حلب
قوشلو	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوشنلی	ناحیه		کنغری	قسطمونی
قوصوه	مرکز ولایت		قوصوه	قوصوه
قوقجاغز	ناحیه		قرق کلیسا	ادرنه
قوکر	ناحیه		قیرشهری	انقره
قوکاس	ناحیه		کمشخانه	طربزون
قوکربه	ناحیه		بولی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
قولوس	ناحیه		سینوب	طربزون
قولونیه	قضا		کوریجه	مناستر
قولونیه	قضا		مدللو	جزایر بحر سفید
قوله	قضا		صاروخان	ایدین
قولای	ناحیه	خانقین	بغداد	بغداد
قولب	قضا		کنج	بتلیس
قومانوه	قصا		اسکوب	قوصوه
قوم قلعه	ناحیه		بیغا	قره‌سی
قومنات	ناحیه		سیواس	سیواس
قونیه	مرکز ولایت		قونیه	قونیه
قونیچه	قضا		یانیه	یانیه
قووایه	قضا		دراج	اشقودره
قویطع	ناحیه		طرابلس‌شام	سوریه
قویطع	ناحیه		جبل	جبل لبنان
قیرایلی	ناحیه		قونیه	قونیه
قیرشهری	مرکز لوا		قیرشهری	انقره
قیصریه	مرکز لوا		قیصریه	انقره
قیوجاق	ناحیه		ایدین	ایدین

حرف ك

﴿ كابل ﴾ — آسیاده برشهردر كابل ایالتنك وبالجمله افغانستانك مركز اداره‌سی اولوب پیشاور شهری اوزرنده و غزنه‌نك جانب شمالیسنده یعنی قوش طاغنك اتكنده واقع والتمش بیك نفوسی جامعدر · طوغله‌دن سوری وحكمدارانه مخصوص برقلعهٔ داخلیسی وكار قدیم سرای وابنیه‌لری ومتعدد جامع ومكتبلری واردر · یدنجی‌عصرده برهند پادشاهلغنك مقری ایدی (١٧٣٩م و١١٥٢ه) ده نادر شاه ضبط ویغما و (١٧٧٤م) ده تیمور شاه افغانستان كرسیٔ اداره‌سی اتخاذ ایلدی · انكلیزلر (١٨٤٢م) تاریخنده تخریب ایتمشلردر ·

(كابل ایالتی) شمالاً تركستان شرقاً لوغمان وجلال آباد ایالتلری جنوباً غزنه ایالتی غرباً خراسان ایله تحدید اولنور اون التی بیك مربع كیلومترو اتساعی ونامتناهی چوللری وبرطاقم اودیهٔ منبته‌سی واردر · التون وكوش وباقرمثللو معدنلری بولنور صناعتی پموق وخالی ومشین اعمالاتندن عبارتدر · تجارتی كاربانلر ایله اجرا اولنور ·

§

﴿ كاتب چلبی ﴾ — علمای كرام ومورخین بنامدن اولوب (١٦٥٦م و١٠٦٧ه) تاریخنده وفات ایلدی ·

مشارالیه زعمادن برذات ایدی میدانه قویدیغی تاریخ مشهور وكشف‌الظنون وجهانما كبی آثار جلیله كندوسنی مصنفین فخام صره‌سنه ادخال وبلكه بین هداة‌المؤلفین برعالی موقعه ایصال ایلشدر ·

§

﴿ كاشان ﴾ — عراق عجمده برشهردر اصفهانك شمال غربيسندن يوز اللى كيلومتروده واقع اولوب وقتيله حاوى بولنديغى يوز اللى بيك نفوسه بدل شمدى اوتوز بيك اهالى يى جامعدر وطپراقدن معمول قله لى سورلرى واوتوز جامعى واون مدرسه‌سى واردر . اعمالات حريريه وحالى وقطيفه وشالرى و پموق و باقر معمولاتى وميوه و سائر محصولاتى وخصوصاً قاوون وقارپوزى مشهوردر بوشهر هارون الرشيد خليفه نك حرمى (زبيده) طرفندن سكزنجى عصرده تأسيس اولندى . اون يدنجى عصرده كريم خان زماننده قسماً حركت ارضدن خراب اولمشدر .

§

﴿ كاشانى ﴾ — فقهاى عظامدن ابوبكر بن مسعود بن احمد كاشانيدر (بدايع) آدلو بركتاب نايابى وعلم فقهدن (تحفه) سى واصول دينـدن (سلطان المبين) ايله دها سائر تأليفاتى واردر . زوجه‌سى فاطمه دخى زمرهٔ فقهاى كرامه داخل برمرئهٔ عفيفه وكامله ايدى . ايكيسى برلكده حلب خارجنده ياتورلر .

§

﴿ كاشغر ﴾ — تركستان چينيده واقع بخارای صغيرده وكاشغر نهرى اوزرنده بونام ايله معروف خانلغك مركز اداره‌سى اولوب يكرمى بش بيك نفوسى جامعدر اقمشهٔ حريريه‌سى وكوزل آتلرى واردر . وقتيله جنكيز سلاله‌سندن متشكل قوتلى بردولتك كرسئ اداره‌سى ايدى كاشغر خانلغى اليوم فعلاً مستقل ايسه‌ده معاملات خارجيه‌سنجه چينه تابع بولنور .

§

﴿ كاشعرى عبدالله افندى ﴾ — عبدالله كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كاغد ﴾ — پموق وكتان و ياكنوير پچاوره‌لرى و پرنج پپراقلرى ايله اعمال ايديلور واعلا كاغد ياپمق ايچون پموق پچاوره‌لرينك خيرينـه اونده ايكى و يا اوچ كتان ياخـود كنوير پچاوره‌سى قويمق لازم كلور . كاغد مقدما مذكور پچاوره‌لر بعدالتطهير قوچيلرده چـوريديله‌رك وبيوك طوقاقلرله دوكيله‌رك معجون حالنه قوندقدن و (قلور) واسطه‌سيله

بياضلدلدقدن صكره الك كبى غايت اينجه دليكلى قالبلرده ياپيلور ايدى . مؤخراً ايجاداولنان برماكنه واسطه‌سيله طبقه‌اولەرق ويا برقاچ يوزآرشون طولنده‌يكپاره كاغدلرچيقارلمغه باشلادى . كاغد قوررايكن يازويى جذب ايتمامك ايچون شاب ايله مخلوط نشاسته قوله‌مى ويا ساقز صابونى مخلوطيله شربتلنمك لازمدر . كاغدى ابتدا مصرليلر تصور ايتديلر و پاپيروس صاپلرينك اينجه زارلرى ايله برنوع كاغد اعمال ايلديلر و بوكاغدلر برخيلى زمان يونانستانده ومصر وفنيكه و حواليسنده قوللانيلوب مؤخراً برغمه حاكمى اتال زمانىده ترشه‌لر ميدانه چيقدى . پاپيروس كاغدى رومالليرك مصرى استيلاسندن صكره منحصراً همان ايتاليادەمستعمل اولوب اوراده برنجى درجه حوايج ضروريه‌دن عد ايدلش وعربلرك مصرى ضبطى تاريخى اولان سكزنجى عصره قدر باقى قالوب بوتاريخدن صكره رتبهٔ استعمالدن دوشمشدر . بعدازين ايجادى چينلولره حمل واسناد اولنان پاموق كاغدى كورنمكه باشلايوب اون دردنجى عصرده اسپانياده ولانس‌ده توطن ايدن اسلام هنرورانى كنوير وكتان پجاوره‌لرندن كاغد اعمالنى ايجاد ايتمكله بتون ممالك غربيه‌ده پموق كاغدينك اعمالى ترك اولندى ايسه‌ده اوتوز سنه ايچنده كتان پجاوره‌لرينك آزلمسى مناسبتيله ايش ينه پموغه چويرلدى . (١٧٨٩ م و١٢٠٤ ه) ده فرانسه‌ده (اسون) ده كاغد ايشجيسى اولان (لوى رو بر) چوق كاغد ياپمق ايچون برماكينه اعمال وچوق صكره اشبو ماكنه‌يى انكلتره‌يه كچن (ديدوش له‌ژر) نام ذات اكمال ايلدى و (ادوارقوپر) نام انكليز مهندسى دخى كاغدى طبقه طبقه كسمك ايچون برماكنه ياپدى . اليوم فرانسه‌ده برچوق جسيم كاغد فابريقه‌لرى واردر . مجلا وبياض يعنى ترشه‌يى اكديرر اولان يازى كاغدلرينى انكلتره‌ده صوكنجى عصرده (باسكرويل) وايپك و ياژوزف كاغدلرينى (ژوزف مونغولفيه) اختراع ايتمشدركه بوكاغدلر اسكيمش ايكدن و يا اكرلمامش كوكلدن اعمال اولنور . چين كاغدى چين قامش قبوغنك ايكنجى اينجه زارى و يا پرنج صمانى و ياخود هند جوزينك داخلى اينجه زارى وتوت اغاجنك كذلك ايكنجى اينجه زارى ايله وعادى وقباكاغدلر كوزل

كاغد مجونلرينك طورتيسى وصمان وقامش وقوقوروز قبوغى وحصير اوتى ويرالماسى صاپى وپنجار پوصه‌سى ايله ياپيلور . پرنج كاغدلرى قادينلرك باشلرينه طاقدقلرى صنعى چيچكلرك اعمالنده قوللانيلور ويشيل ويا كنويردن چيقاريلان ليفلردن ياپيلان كاغدلر غايت شفاف اولور . كل رنكلى كاغدلر عادى وايشه يرامز خيردن وصارغى كاغدلرى اكثريا نصفى يوك ونصف ديكرى ايپلكدن مركب پچاوره‌لردن ياپيلور .

§

﴿ كافرستان ﴾ — افريقاى جنوبيده واسع برقطعه‌در بحر محيط هنديدن ونيقرو بورنندن لووابونك نهايتنه قدر ممتد اولور طولاً بيك اوچيوز عرضاً ايكى بيك بشيوز كيلو متر و اتساعى واردر واليوم كافرستان بحرى وكافرستان سفلا ناملريله ايكى‌يه منقسم اولوب بر طاقم قبائل مستقله‌ايله مسكوندر . هواسى باخصوص سواحله طوغرى غايت صيجاق و اراضيسى بعضاً منبت اولوب داخلاً غايت صرب طاغلرى وجسيم قوم چولرى واردر واكثر محللرنده صو يه مضايقه چكلمكده‌در . التون وكموش و باقر وتيمور معدنلرى و پك چوق حيوانات وحشيه‌سى بولنور . كافرلر سياه جنسندن ايسه‌لرده ايرى وكوزلدرلر بونلر بينلرنده برچوق شعوب وقبائله تقسيم‌اولنورلر باشلجه‌لرى قوزاس زولو تانبوكى مانبوكى اولوب اشبو قبائل معدوده كافرستان بحريده ساكن وغوكاس مورولونغ پچوانه قبيله‌لرى دخى كافرستان سفلاده متوطندرلر وجله‌سى جنكاور واكثريسى بدويدرلر . جسيم وكايتلى اوكوز سوريلرينه مالك اولوب فقط زراعت وصناعتجه پك كيرو قالمشلردر . تعدد زوجاته رضاو يرلر مذهبلرى (قيش) نام بر مذهبدر . آورو پا مسيونرلرى بونلرى مذهبلرندن دوندرمكه پك چوق چالشديغى حالده مساعيلرى ثمره‌سز قالمشدر .

§

﴿ كافور ﴾ — چينده وژاپونياده دفنه اغاجنه مشابه براغاجدن حاصل اولور شويله‌كه ذكراولنان اغاجك شعبات وجذور وجذلى قزغانه قونوب واوزرينه صمانله طولديرلمش برطپراق قپاق قپانوب اتشده قينديلور وكافورى طيران ايدرك صمانه مرتبط اولور وصكره ديكر

قرعه‌لرده معتدل حرارتله تصفیه ایدیلور . کافور تخرش مشانه‌یی دفع ایچون بعض اجزالر علاوه‌سیله استعمال اولنمقده‌در و مضاد شهوتدر . فندق‌قدر وایکی طرفی اینجه دلیکلی برمسك یاغی‌قطوسی درونته کافور قونوب صندق والبسه‌ایچه وضع ایدلدیکی حالده کوکه طوقنمق احتمالی یوقدر .

§

﴿ کافور ﴾ — ملوك اخشیدیه‌دن ابوالمسك کنیه‌سیله مکنی برعرب حکمداری اولوب (٩٦٦ م و ٣٥٦ ه) تاریخنده جلوس ایتمش وشام ومصر وحجازده نامنی خطبه‌ده اوقوتمشدر . رشدوسخا ونجابت‌وذکاایله معروف ایدی ونامنه پك چوق کتابلر تألیف اولندی .

§

﴿ کالب ﴾ — کبرای بنی‌اسرائیلدن اولوب یوشع علیه السلامدن صکره مقام ریاستی احرازایتمشدر بو ذات حضرت موسی زمانده تیهدن ار یحاقلعه‌سنی تفتیشه کوندرلمشیدی (قال رجلان من‌الذین یخافون) آیت کریمه‌سنده اشارت بیورپلان ایکی رجلدن برینك حضرت یوشع دیکرینك بو ذات اولدیغی و بونك مختلف فیه اولمق اوزره سلك جلیل انبیایه داخل ایدوکی مرویدر .

§

﴿ کانی ﴾ افندی — اسمی ابوبکر مسقط رأسی توقاددر دیار رومك مهرهٔ شعراسندن‌ایدی دیوان همایون قلمندن نشئت وبعض وزرایه کتابت ایدرك بین‌الانام شهرت ونام تحصیل ایلدکدن‌صکره کوشهٔ انزوایه چکیلوب (١٧٩١ م و ١٢٠٦ ه) تاریخنده آخرته کتدی . اوائل حالنده عیاش‌ایدی صکره طریقت علیهٔ مولویه‌یه انتساب ایدرك صلاح حال کسب ایلدی‌دیرلر . (هرسوزی معدن جوهرایدی کتدی کانی) تاریخ وفاتیدر .

§

﴿ کاوه ﴾ — تخمیناً (٣٥٠٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیبك طقسان درت سنه مقدمنده ملوك پیشدادیاندن ظلم وتعدیسی اهالیی دلکیر ایدن مشهور ضحاك مارینك قاتلیدر . مرقوم کاوه بر تیو رجی پارچه‌سی اولدیغی حالده اوکنده‌کی دریی بیراق یرینه استعمال وملك

مومی الیه یوزندن جانلری یانان اهالینك آتش غیظ وهیجانی کوروکله اشعال ایدرك تشکیل ایلدیکی جمعیت واسطه‌سیله خدمت مذکوره‌یی ایفا ویرینه اتفاق اهالی‌ایله (فریدون شاهی) اجلاس ایتدی . اهالیٔ مرقومه مظالم‌وتعدیاتدن قورتلدیغنه تشکراً هرسنه اوکون (مهرجان) نامیله بربیرام یاپلسنه قرار ویرمشلردر . ذکر اولنان بیراغه (درفش) وضحاکه (بیوراسب) وکاوه‌یه (کابی) دخی دیرلر . (مهرجان) و (درفش) کلمه‌لرینه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ کاهن ﴾ — مصراهالیٔ قدیمه‌سنك امورمذهبیه‌لرینه ومعبدلرینك هردرلو مصالح جاریه‌سنه باقان رؤسای روحانیه‌در بونلر مصرده نجه زمانلر غایت قوی وذیقدرت برهیئت روحانیه تشکیل ایتمشلر وبعضاً حکومت جسمانیه‌یی بیله ید اداره‌لرینه المشلر ایدی . کاهنلر درجه درجه اولوب برطاقمی اکثری زمانده حکمدارلرك مستشارلغی وکتب ودفاتر محافظلغی خدمتلرنده بولنمقلری کبی برطاقمی دخی اهالی اره‌سنده طبیبلك منجملك فالجیلق معمارلق سحربازلق یاپه‌رق چکینورلر ومعبدلرده وعظ ونصیحتله اوقاتکذار اولورلر ایدی .

بونلر ابدأ بالق اتی یمزلر واوچ کونده بر بتون وجودلرینی تراش ایدرلر وهر کیجه ایکی دفعه صغوق صو دوکینورلر وطهارته زیارته اعتنا ایدوب ایکیده بر اللرینی یوزلرینی یقارلر وصرتلرینه عادی برکتان کوملك کیرلر وصباحدن اقشامه قدر درت دفعه مقامله دعا اوقویوب قصور وقتلرینی تحصیل فنونه حصر ایدرلر واولنلرینك برینه تام‌الاعضا واهلیتلی کسه‌لردن برینی انتخاب ایلرلرایمش . کاهنلر روحك بقاسنی ومکافاة ومجازات معنویه‌یی معترف ایدی دیرلر .

بنی اسرائیل نزدنده کهانت (لاوی) قبیله‌سنه مخصوص اولدیغندن انلر کاهنلرینه (لاوی) دیمکده‌درلر .

§

﴿ کبر ﴾ — آتشپرستلره ویریلور برنامدر کبرلر الوهیتك تمثالی والك صاف برآتشك اصلی اعتقادیله کونشه ودها بعض یلدیزلره طپارلر

وبالاختيار آتشى سوندرميوب حتى خانه‌لرى طوتيشه‌جق اولسه بيله تقيد ايتمزلر ايدى عندلرنده غايت‌مقدس كتاب (زردشت) ك تأليف ايتديكى مشهور مجموعه‌در . كبرلر لطيف صادق خير خواه ومهمانوازدرلر . آتشپرستلك قديم زمانلرده عجمستانده حكم سوردكدن صكره اسكندر رومى واخلافى وسلوسيدلر زمانلرنده اعتبارى منطفى اولمشيدى (٢٢٥ م) ده عجم ساسانى سلاله‌سنك مؤسسى اولان ارد شير بابك طرفندن برآره‌لق احيا ايدلديسه‌ده مؤخراً (٦٥٥ م و ٣٥ ﻫ) ده عربلرك استيلاسى ودين اسلامك اورالره دخولى اوزرينه (اذاجاء الحق زهق الباطل) مضمونجه آيين آتشپرستى ايكنجى برصدمهٔ تخريبه اوغرادينغندن بومذهب طرفدارلرى بحر خزرك جهت شماليسنده كائن نواحئ جبليه‌يه چكيلوب ديكر بر قسمى دخى هندستانده كجرات ايالتنه التجا ايلمشلردر .

اليوم عجمستانده طهران واصفهان وباخصوص كرمانده كبر طائفه‌سى بولنمقده ايسه‌ده قسم اعظمى (بومباى) ده انكليز حمايه‌سنده در بومبايك شمالنده كائن (دامان) ده مقدس برآتشكده‌لرى واردركه بوآتش بيك ايكيوز سنه‌دنبرو وبلكه دها زياده مدت بلا انطفا اشتعال ايتمكده‌در .

§

﴿ كپلر ﴾ — مشاهير فن هيئتدندر (١٥٧١ م و ٩٧٩ ﻫ) ده ورتنبورغده تولد و (١٦٣٠ م و ١٠٤٠ ﻫ) تاريخنده راتسبون‌ده وفات ايلدى . فقير برفاملياندن نشأت ايدوب ابتدا استيرى‌ده قريح شهرنده رياضيات معلمى اولدى و (١٦٠٠ م) ده بعض ترصدات ايچون بوهميايه كتدكده ايمپراطور بيك بش يوز فلورين معاشله اوراده توقيف ايلدى . (كپلر) قوپرنيقك اصولنى قوى اساسلر اوزرينه وضع وهيئت جديده‌نك مستند اولديغى قواعد وقوانينى كشف وتعيينه وسياراتك احوال دوريه وكيفيات منجذبه وسائره‌سنى وشمسك حركات دوريه‌سنى وهنوز معلوم اولميان برطاقم سياراتى كشف وترصيده وكذلك زمانه دكين پايله‌ميان عرض وطوللرى برمكملية فوق العاده ايله حساب و(١٦٣١ م) ده شمسك قرصى اوزرندن زهره وعطارد نام سياره‌لرك عبورينى تحقيقه همت ايتمش وكوزلكلرى اكمال

و بر نوع لوغاریتمو جدولنی ترتیب وتنظیم ایلمشدر . مشهور (نوتون) بیله اجرام فلکیه‌نك بربرلرینه اولان جذبلرینك جوهرلریله متناسب اولدیغنی کپلرك حرکات اجرام حقنده وضع ایتدیکی قوانیندن استدلال ایتمشیدی .

§

﴿ کتبخانه ﴾ — ازمنهٔ متقدمه‌ده بالجمله اقوام متمدنه‌نك کرك عمومی وکرك خصوصی بر چوق کتبخانه‌لری موجود ایدی بونلرك ایچندن برنجی درجه‌یی احراز ایتمش اولانلر (٥٣٠٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز طقسان سنه مقدمنده مشهور بطلمیوس طرفندن تأسیس و (٦٤٠ م) تاریخنده تخریب اولنمش ویدی یوز بیك جلد رادهسنده کتابی حاوی بولنمش اولان کتبخانه ایله برنجی (اتال) طرفندن مؤسس برغمه کتبخانه‌سی وپالاتین طاغی اوزرنده اوکوست نام ایمپراطور طرفندن انشا اولنمش اولان پالاتین کتبخانه‌سی . وتراژان زمانینده رومادہ تشکیل اولنان اولپیوس کتبخانه‌سیدر . قرونوسطاده باربارلرك استیلالری مناسبتیله قدیم کتبخانه‌لرك قسم اعظمی محو ونابید اولدی . بو کتبخانه‌لرك مناسترلرده محافظه ایدلمش اولان بقایاسندن اکرچه خیلی کتاب استنساخ اولندیسه‌ده ال یازوسی ایله اولدیغندن او قدر ترقی ایده‌مدی طباعتك ایجادی دنیانك هرطرفنده کتبخانه‌لری مطلوب وجهله کتابه مالك ایتمشدر والیوم فرانسه و انکلتره و المانیا و ایتالیا و اسپانیاده معمور و مشهور کتبخانه‌لر موجوددر فرانسه‌نك الی بیوك کتبخانه‌سنده مقدماً اللی بیك کتاب وار ایکن شمدی التی یوز بیکه بالغ اولدی .

بونلره نسبة ممالك دولت علیه کتبخانه‌لرنده موجود اولان کتابلر اکرچه نقصان ایسه‌ده بونك باشلیجه سببی بوطرفلرده مطبوعاته‌پك کیج برزماندہ رغبت اولنمسی واوروپا کتبخانه‌لرندهکی زنکینلکلك سببی دخی هر فن ومثل وحکایات وسائره‌یه دائر یازیلان کتابلرك پیدرپی قبول وعلاوه‌سی اولدی .

§

﴿ کتله ﴾ — علم حکمت طبیعیه‌ده برجسم طبیعیده موجود اولان

عناصرك مقدار مجموعنه وجر اثقالده جسمه تأثير ايدن قوتك نسبتيله ماده‌نك تعيين مقدارينه اطلاق اولنور .

§

﴿ كتيم ﴾ — اولاد نوح عليه‌السلامدن يافثك بشنجى اوغلى (ياوان) ك اوچنجى اوغليدر . بوندن تشعب ايدن قبائلك ايتاليا و يونان وقبريس سواحلنده تمكن ايتديكنى بعض تواريخ بيان ايده‌يور .

§

﴿ كثافت ﴾ — مساوى حجمده مثلا مكعب شكلنده اولەرق مختلف الجنس ايكى جسم وزن اولنسه اكثريا وزنلرى مختلف بولنور بنابرين برينك وزنى واحد اعتبار اولنوب اجسام سائره‌نك وزنلرى وزن مذكوره قياس ايله تعيين اولنور وواحد اعتبار اولنان مقدار جسمك وزنندن هرنمقدارى ايسه اولمقدار جسمك كثافتنى ويا ثقلت اضافيه‌سنى تعيين ايلمش اولور واحد اولمق اوزره درت درجه حرارتده بولنان ماء مقطر اخذ اولنوب جميع اجسامك كثافتلرى اكا نسبت ايله‌تقدير وتعيين اولنمشدر . تعبير ديكرله حجملرى مساوى اولان جسملرك جوهرلرى بربرندن زياده اولوب اشبو زياده لكه كثافت تسميه اولندى بو تقديرجه ذهبك برقدم مكعبنك جوهرى صويك برقدم مكعبنك جوهرندن اون طقوزكره زياده اولمغله ذهب مذكور كثافتنك صوكثافتنه نسبتى برعددك اون‌طقوز عددينه نسبتى كبى اولمش اولور يعنى التونك ثقلت اضافيه‌سى اون‌طقوزعداولنور . اجسامك ثقلت اضافيه‌لرينى تقدير ايچون متعدد آلات ايجاد اولنمش وتعريفات وتفصيلاتى علم حكمت طبيعيه كتابلرنده مسطور بولنمشدر .

§

﴿ كجرات ﴾ — هندستانده غانژك بريسنده وشبه جزيره‌نك شمال غربيسنده بر ايالتدر طولاً التى يوز وعرضاً ايكيوز اللى كيلومترو اتساعى ويدى مليون نفوسى حاوى اولوب برى انكليزه تابع ديكرى مستقل ايكى قطعهٔ جسيمه يه تقسيم اولنور (دامان) (ديو) شهرلرى پورتكيزلرك مقدما ياپدقلرى تأسيسات مشهوره‌دندر . بوراده اراضى غايت دوز وبطاقلق اولەرق انهار متعدده واسطه‌سيله اسقا اولنور وپك چوق حبوبات

ونباتات صبغیه ودهنیه یتشدیر یلور وواسع اورمانلرنده کلیتلو حیوانات مضره بولنور .

مستقل بجرات اهالیسی اکثریا یغما کر برطاقم قبائلدن عبارتدر . (١٠٢٢م و ٤١٣ ه) تاریخنده اهل اسلام هندستانی استیلا ایتدیکی زمان بجراتده قبائل مذکوره‌دن راجپوتلر حکم سورمکده ایدیلر تاریخ مزبوردن (١٢٩٧ م و ٦٩٧ ه) تاریخنه قدر مغوللر و (١٣٩٠ م و ٧٩٣ ه) ده تیمورلنك و (١٧٠٧ م و ١١١٩ ه) ده ماهراتلر طرفندن ضبط اولنوب نهایت (١٧٨٠ م و ١١٩٥ ه) ده قسماً و براز صکره کاملاً انکلیزلرك ید تسخیرینه کچدی .

اسکی هندتاریخلرینك افسانه صورتنده بیانه کوره بجرات (قرشنا) نك حکمی التنده ایکن میلادك یوز یتمش سنه مقدمنده (وباللائی) ده واقع (عود) ده تسلط ایدن ابنای شمس سلاله‌سندن (قاناقستا) نك حکمی التنه واوچیوز سنه صکره (راجپوت) عشیرتی یدینه کچوب (میوار) نامیله برحکومت تشکیل اولنمش و بودخی برقاچ یوز سنه‌دن صکره منقرض اولهرق سلطنت (شانوکیه) یاخود (شالونغه) سلاله‌سنه انتقال ایلمشدر .

§

﴿ کدك ﴾ — فرجه معناسنه‌در قلعه دیوارلرنده آچیلان دلکلره وطاغ کچیدلرینه وچتله کرتکلرینه اطلاق اولنور بعضاً دخی بر دائره‌ده ثبات واعتبار پیدا ایدن اوشاقلره چتله کرتکی مثللو ثابت اولدقلرندن کنایة کدکلی تعبیر اولندیغی کبی بعض اصناف دکانلرینه باسند تخصیص واعطا اولنان اعتباره دخی ثبات ودوامندن ناشی کدك دنیلور .

§

﴿ کدك احمد پاشا ﴾ — اعاظم وزرای دولت علیه‌دن (فاتح سلطان محمد) زمانننده درت سنه اجرای صدارت ایتمش بر ذاتدر (١٤٧٥ م و ٨٨٠ه) تاریخنده برنجی‌دفعه اولهرق قریمی جنوبزلردن الوب عجملری قهر وتدمیر ومؤخراً ارناودلق اصلاحنه کیدوب واورادن ناپولی‌یه کچوب ایتالیا دولتی اداره‌سنده‌اولان (پی‌آو) یاخود (پولیه) و (اوترانت) ایله دها برقاچ شهرلری ضبط وتسخیر ایلدکدن صکره ایتالیاجه توسیع فتوحاتی ضامن بر

قوت جدید تدارك ایده بیلمك اوزره درسعادته کلدیسه ده دور فاتح سلطان بایزیدك جلوسیله تبدل ایلش اولدیغندن اسکیسی کبی مظهر اعتبار اوله مدی وبرمدت اوتوروب اورالرك اهمیتنی وبراز عسکر دها ویرلدیکی حالده پك چوق فتوحات میسر اوله جغنی دفعاتله سویلدیسه ده کمنه یه اکلاده مدی والك صکره یعنی (١٤٨٢ م و ٨٨٧ ه) تاریخنده سلطان محمد طرفلیسی دیه رك اسحق پاشا ایله برابر برمجلس عیش وطربده حناقاً اعدام اولنوب غوغای جهاندن قورتارلدی . درسعادتده حمام وسائر بعض تأسیساتی واردر .

§

﴿ کرج ﴾ — قریمده کفه نك شمال شرقیسندن سکسان کیلومتروده ویکی قلعه بوغازی اوزرنده یکرمی بیك نفوسی حاوی برشهردر کوزل لیمانی وقلعهٔ داخلیسی واپیجه تجارتی واردر . بوراسنی میلادك التی عصر مقدمنده ملیزیه نلر تأسیس ایلدیلر وبرعصر صکره بوسفور قرالیتنك مقری واره دن چوق کچمکسزین یوز بیك نفوسی حاوی اولدی .
(مهرداد) رومالیلر طرفندن تعقیب اولندقده بورایه قپانوب وفات ایلشدر . کرج التنجی عصر میلادیدن صکره برچوق تقلباته اوغرایوب اون دردنجی عصرده جنویزلر و (١٤٧٦ م و ٨٨١ ه) ده جنویزلردن سلطان محمد ثانی حضرتلری اخذ ایلدیکی حالده (١٧٧٢ م و ١١٨٦ ه) تاریخنده روسیه یه ترك اولندی .

§

﴿ کرجستان ﴾ یاخود (ژورژیه) — آسیای روسیده برایالتدر شمالاً چرکزستاندن کندوسنی تفریق ایدن قافقاسیه غرباً قره دکز جنوباً ارمنستان شرقاً طاغستان وشروان ایله محدوددر . طولاً درتیوز اللی وعرضاً اوچیوز کیلومترو وسعتنده وایکی یوز اللی بیك نفوسی حاوی ومرکز اداره سی (تفلیس) شهریدر . انهار متعدده ایله اروا قلنمقده اولان اراضیسی غایت منبت وهواسی صیحاق اولوب توت واوزوم وسائر میوه وپاموغی کثرت اوزره اولور والتون کوش باقرتیمور قلای یاقوت شاب سیاه کهربا معدنلری بولنور . کرجیلر غایت شجیع وبهادر ونسوانی کوزللکله

مشهور در وآریجه بر لسانلری وار در واصلاری (٢٩٥٠ خ) تاریخنه یعنی میلادك ایکیبیك التی یوز اللی سنه مقدمنه قدر یوقاری کیتمکده در نمرود ایله معاصر اولان (تاغارموس) برنجی قرالری ایدی . بونلر اولا اسکندرومی یه وصکره ساسانیلره و (٧٣٢ م و ١١٤ ه) دن اعتباراً عربلره انقیاد و (٨٦١ م و ٢٤٧ ه) تاریخنده اسلام اداره سنه انتقال ایلدیلر و (١٠٢٧ م و ٤١٨ ه) دن (١٠٧٢ م) تاریخنه قدر الپ ارسلان سلجوقی ضبطنده قالوب اون یدی سنه صکره قرالری اوچنجی داوید معرفتیله استقلال و برطاقم فتوحات قزاندیلر ایسه ده کربیان استقلالری ینه استیلادن قورتیله میوب (١٢٤٨ م) ده جنکیزیلره و (١٣٨٦ م) ده تیمورلنکه فرمانبر اولدیلر و برعصر صکره کرجستان شرقی عجملره وغربی عثمانلیلره تجوب (١٥٨٠ م و ٩٨٨ ه) تاریخنده عثمانلیلر بتون کرجستانی فتح و تسخیر ایتدیلر و برقاچ کره دها انقلاب کوردکدن صکره عاقبت (١٧٨٣ م و ١١٩٨ ه) تاریخنده اکثریسی قریم ایله برابر روسیه تابعیتنه انتقال ایلدی . کرجستاندن معدود اولان باطوم سنجاغنك بعض اراضیسی دخی (١٨٧٨ م و ١٢٩٥ ه) تاریخنده برلین معاهده سی موجنجه دولت علیه دن روسیه یه تجمشدر .

§

﴿ کرد ﴾ — آسیاده برقوم اولوب دجله نك شرقنده واقع طاغلرده ووان ورومیه کوللرینك جنوبنده ساکنلرلر مملکتلرینه کندو نامله نسبتله کردستان تسمیه اولنور . بونلر چابك وشجیع اولمقله برابر هربار حریشارلر . الیوم کردلرك برقسمی عثمانلی وقسم دیکری عجمه تابع اولهرق اکثریسی سنی المذهب و بعضیلری شیعی ونسطوریدر . بونلر قدیم کلدانی و پارتلره منسوب ظن اولنیور .

(کردستان) عثمانی — ارمنستان الجزیره عراق عرب وعجمستان بینده در شهر زور وموصل ولایتلریله بغداد ولایتنك برقسمنی تشکیل ایدر . طولاً اوچیوز سکسان عرضاً درتیوز کیلومترو اتساعنده اولوب مرتفع طاغلری ومحصولدار وادیلری حاویدر . محصولات ارضیه سی پرنج بغدای ارپه سیسام یمش توتون پموق مازو قدرت حواسی ومعدنلری کوکرد وشاب مثلاو

شیلردن عبارتدر . واوچیوز اللی بیك تخمین اولنـان اهالیسی اکرچه اکثریا جهل ونادانی ایچنده وحال بدویده متعیش ایسه‌لرده شجاعت‌وقناعت ومهماننوازلقلرینه دیه‌جك یوقدر . سلطان سلیم اول (یاوز) حضرتلری ایران سفرندن صکره کردستانك دخی دولت‌علیه‌یه التحاقنی آرزو ایلدیکندن درسعادتده بولنان مشهور ادریس بدلیسی حضرتلرینی(١٥١٥ م و ٩٢١ه) تاریخنده کردسـتان امراسنه کوندروب مومی‌الیه ذاتاً سنی المذهب اولان یکرمی اوتوزقدر قبائل اکرادی نصایح مؤثره‌ایله جلب وشاه‌اسماعیل علیهنه تشـویق ایلدیکنه بناء قبائل مذکوره مملکتلرینی عجملردن حرباً تخلیص ودولت علیه‌یه التجا ایلدیلر . یالکز دریار بکرجهتی براز حرب‌ایله‌النمشدر کردلر براره‌لق دولت علیه‌نك یعض تکالیفنی قبوله تردد ایلدکلرندن (١٨٤٥ م و ١٢٦٢ ه) تاریخنده مشـیر عثمان پاشـا اپیجه برقوت‌ایله کردستانه کوندلمش‌ایدی مومی‌الیه براز تضییق‌واوفاق تفك محاربه‌لردن صکره برنجی رئیسلری (بدرهان) بکی متعلقاتیله برابر طوتوب درسـعادته کوندرمکلـه اوتردد دخی بر طرف اولـدی ومیرمومی الیه ومتعلقـاتی معاش تخصیصیله ممالك سائرهٔ دولت علیه‌ده اسکان ایدلدی .

(کردستان) عجمی — عجمستانده آذربایجان عراق عجم خوزسـتان وکردستان عثمانی‌ایله تحدید اولنور برایالتدر طولاً اوچیوز یتمش عرضاً ایکیوز یکرمی بش کیلومترو اتسـاعی ودرت‌یوز بیك نفوسی حاوی اولوب مقری کرمانشاهدر یوکسك طاغلری وکنیش وادیلری وارسه‌ده کرمانشاه صحراسندن ماعدا محللری زراعته صالح دکلدر .

§

﴿ کرداب ﴾ — دکزلر ویانهرلرك سـواحلنده صولرك دونمسنه اطلاق اولنورکه اوزرینه دوشن هرشیئی برابر چویرر وقوتلی اولورایسه بلع ومحوایدر . کردابلر قصرغه واری دوران ایدن قارشولقلی جریانلرك تأثیرندن ظهوره کلمکده‌در . ایتالیاده قارپیت وسیللا قدیمده الك مدهش عد اولنان کردابلردن ایدی الیوم شمال دکزنده (میلسترون)وامریقای جنوبیده کومانا کورفزنده (قاریاقو) کردابلری الك جسیم و تهلکه‌لی کردابلردندر .

§

﴿ كردك ﴾ — زار كريلمش اولان جله كاه عروس كه ترجمه سى كلين اوطه سيدر مقدما كلين اوطه لرى اوزرى صرمه لى چوره لر وشالله مزين زار يعنى قيمتلى قاشلردن معمول بيوك پرده لرله وكلينك جهاز يله تجهيز وتزيين اولنور ايدى . حالا ديشارو لرده بعض محللرده بو عادت مرعى الاجرا اولمق كركدر .

§

﴿ كرز ﴾ — بيوك طوپوز ديمكدركه عهد قديمده الك آغر آلات حربيه دن ايدى وبونك بوزطوغان وششپر نامنده انواعى دخى بولنور ايدى . بويى قيصه طيقناز كسه لره بعضاً (كرز) (طپوز) ديرلر (صارى كرز) دخى بوصورتله تلقيب اولنان كسه لردندر . (صارى كز) كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كركان ﴾ — جرجان و هركان وهرقانيا دخى دنيلور جرجان كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كركوك ﴾ — آسياى عثمانيده موصل ولايتى داخلنده برسنجاق مركزيدر وشهر زورك شمال غربيسندن يوز اون بش كيلو متر و مسافه ده برمرتفع موقعده واقع واون اوچ بيك نفوسى جامعدر و (رواندز) (صلاحيه) (اربيل) (رانيه) (كوى سنجاق) قضالريدر . حضرت دانيالك تربه سى بوراده ياخود سوسده اولديغى سويلنور . بصره وبغداد ايله اپيجه دقيق تجارتى وجوارنده زفت منبعلرى واردر (١٧٤٣ م و١١٥٦ ه) ده عثمانليلر عجمدن بوراده غلبه ايدوب مملكتى قورتاردىلر .

§

﴿ كرمان ﴾ — عجمستانده برقطعه در شمالاً خوزستان شرقاً سجستان ومكران جنوباً عجم كورفزى وبحر عمان ايله محدوددر التى يوز التمش كيلو متر طول والتى يوز عرضى اولوب التى يوز بيك نفوسى جامعدر وكرمان وهرمز باشليجه شهرلريدر . طاغلرى نهرلرى وشمال ووسطنده نهايتسز چوللرى وكثرت اوزره بغداى اوزوم خرما وقيونلرى واردر يوك تجارتى جسيم اولوب كچى ودوه يوكندن شال نسج واسلحه اعمال ايدرلر .

(١٠٦٢ م و ٤٥٤ ه) دن (١١٨٧ م و ٥٨٣ ه) تاریخنه قدر سلجوقیلرك بر شعبه‌سی بوراده حکومت سوروب مؤخراً غوریلر طرفندن دوچار انقراض اولدی . جهت غربیسی الیوم عجمستانه ملحق وسواحلی مسقط امامتنه تابع اولوب ایران دولتنه براز ویرکو ویرمکده و باقیسی رؤسای مستقله ایادیٔ مقاسمه سنده در .

(کرمان) عجمده برشهر اولوب کرمان ایالتنك مقریدر بوکا سیرجان دخی دیرلر اصفهانك جنوب شرقیسندن بشیوز سکسان کیلومتروده واقع واوتوز بیك نفوسی جامعدر . پازارلری کوزل شالاری اسلحه‌سی حالیلری وباخصوص هرات و بخارا ایله معتنا تجارتی واردر . وقتیله غایت مهم و معمور ایکن اون سکزنجی عصر نهایتنده محمد خان طرفندن ضبط وتخریب اولندی .

§

﴿ کرمانشاه ﴾ — عجمستانده مستحصن برشهردر کردستان ایرانینك مقر اداره‌سی اولوب طهرانك جنوب غربیسندن اوچیوز یتمش سکز کیلو مترده واقع واوتوز بیك کردنفوسی جامعدر ودروننده برقلعه وجوارنده بیستون طاغی اوزرنده رستم تختی دنیلان مشهور براثر واردر . شهر مذکور ایکنجی شابورك اوغلی طرفندن تأسیس و (١٧٣٠ م و ١١٤٣ ه)ده نادر شاه معرفتیله ضبط وتحکیم اولندی .

§

﴿ کرمیان ﴾ — اناطولیده وقتیله کرمیان حکومت صغیره‌سنه مقر اتخاذ اولنمش برشهردر . بو حکومت دولت سلجوقیه‌نك انقراضندن صکره دخی برمدت مستقلاً کوتاهیه وسلطان اوکی وملحقاتنه حکم ایتمش وحاکملری کرمیان زاده دیو شهرت بولمش ایدی صکره یعنی (١٤٥١ م و ٨٥٥ ه) تاریخنده سلطان (محمد) ثانی حضرتلری بورالری دخی سائر اناطولی ممالکی کبی ضمیمهٔ فتوحات عثمانیه ایتمکله منقرض اولدیلر وسلاله‌لرندن بعضیلری اول وقت اناطولی الای بکلکلرنده کمال اعتبار ایله استخدام اولندیلر .

§

﴿ کری ﴾ — بصره کورفزی ساحلنده الیوم قطیف نامیله عریف

شهرك نام قديمدر بوشهر وقتيله هندستانك و صوماترا اطه‌سنك انباری حكمنده بر بيوك تجارتكاه ايدی .

§

﴿ كريد ﴾ — دولت عليه‌نك آق دكز جزايرندن بر ولايت جسيمه‌سيدر . بوراده (١٨٢٢ م و ١٢٣٨ ه) تحريری موجبنجه ايكی يوز التمش التی بيك نفوس وار ايكن اون سنه صكره التمش بيك يدی يوزی اسلام وقصوری روم اولمق اوزره يوز قرق درتبيك سكز يوز نفوس بولنمشيدی . مقری حانيه شهری اولوب حانيه رسمو قنديه لاشيد اسفاكيه نام بش سنجاغه منقسمدر . نفيس زيتون صابون بال خرنوب ليمون پورتقال وسائر هرنوع حبوبات حاصل اولور . (حانيه) كلمه‌سنه دخی مراجعت بيوريله .

كريد جزيره‌سنك ابتدا كی حكمداری اسكی يونانيلرك الوهيتنه قائل اولدقلری وابراهيم عليه‌السلام ايله معاصر طانيدقلری (مينوس) نام ذاتدر . اشبو مينوسك سلاله‌سی منقرض اولدقدن صكره كريد برچوق زمان جمهوريت وجهله اداره اولنه‌رق (٥٥٢٥ خ) تاريخنده يعنی ميلادك التمش طقوز سنه مقدمنده رومااليلرك و (٨٢٧ م و ٢١٢ ه) تاريخنده اندلسدن افريقايه مطرود عربلرك يد استيلاسنه ومؤخراً جنوبزاده كچمش و (١٢٠٤ م و ٦٠١ ه) تاريخنده استانبولی تسخير ولاتين حكومتنی تشكيل ايدن صليبيلر واسطه‌سيله متفقلری اولان وندیكلولره بربدل مقابلنده انتقال ايتمشيدی نهايت (١٦٤٤ م و ١٠٥٤ ه) تاريخنده دولت عليه‌ده دارالسعاده اغاسی بولنان (سنبل) اغا مصره كيدركن ردوس جوارنده تصادف ايتديكی وندیك مالطه قورصانلری طرفندن سفينه‌سنه تعرضله سفينه درونده موجود بيكدن زياده حجاجك اكثريسی شهيد وقصوری هديه طريقيله كريد امراسنه كوتورلمك اوزره اسير وبرطاقمی دخی مالطه‌يه اثنای نقلنده بولده غرق ايدلدكلرندن كيفيت درسعادته منعكس اولمسی اوزرينه دولت عليه همان وندیكلولره اعلان حرب ايدوب سردار تعيين اولنان غازی يوسف پاشا ابتدا اللی درت كون محاصره ايله حانيه‌يی وسردار غازی حسين پاشا

برسنه صکره رسمویی فتح وکشاد ایلدی انجق قندیه محاصره‌سی فرانسه وایتالیا وسائر‌ه‌نك جانب خصمه وقوعبولان معاونتلرندن طولایی یکرمی ایکی سنه امتداد ایدوب بو اغورده نیجه یوز بیك آدمك قانی دوکلدکدن صکره نهایت (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ه) ده فاضل احمد پاشانك حسن تدبیر وغیرتیله اوراسی دخی ضبط وتسخیر اولندی . بوضبط وتسلیم وتسلم وقوعاتنك نه صورتده اجرا اولندیغنی ونه درجه فداکارلق ایدلدیکنی مبین پاشای مشارالیهدن کلان تلخیصی اولوقت اریکه پیرای سلطنت اولان سلطان محمد رابع حضرتلری اشك سروردن اوقویه‌میوب بشقه‌سنه اوقوتمش ودرحال شهر آیین اجرا ایتدیرمشدر .

کرید اهالیسی ذکی وفطین اولوب هر زمان سر بستلك وحریتلرینی اعاده‌اغورینه راحتلرینی فدا ایدرلر ایدی وندیکلیلر زمانینده یعنی (١٣٦٥م و ٧٦٧ ه) تاریخنه قدر مدتده اون بش اختلال چیقاروب دولت علیه‌یه بعدالانتقال دخی روم‌اهالیسنك برقاچ وقوعاتی اولمشدر . کرید جزیره‌سنه عربلر (اقریطس) نامنی ویرمشلر ایدی که (قریتس) بوندن النمشدر .

§

﴿ کسائی ﴾ — قراء سبعه‌نك بری ونحاة کوفه‌نك امام رفیع القدری اولوب اسمی علی بن حمزه بن عبدالله بن عثمان بن فیروز الاسدی وکنیه‌سی ابوالحسن‌در . هرون الرشید ایامنده (محمد امین)ك معلمی اولوب مومی‌الیهه علوم ادبیه تعلیم ایدردی رشیدك دخی پدری مهدی زمانینده معلمی اولمشدر . نقل اولنورکه امام محمد ایله کسائی هرون الرشیدك حضورینه کیردکده کاه امام انك وکاه کسائی امامك اوزرینه تصدر ایتمکده اولوب بوحال برمقتضای بشریت بینلرنده کفتکویی دعوت ایلدیکندن برکون کسائی حضور خلیفه‌ده امامه توجیه خطاب ایله (سزکله برمباحثهٔ علمیه ایده‌لم هرقنغیز حق تفوق قزانور ایسه من بعد صدره کچمك انك حقی اولسون شویله‌که سز بکا فقهدن صورکز بن نحوه تطبیقاً جواب بوله‌یم و بن نحودن صوره‌یم سز بکا فقهدن اکا موافق بر جواب ویرکز) دیمسی اوزرینه امام محمد موافقت ایدرك (نمازده سهوی جهتیله اوزرینه سجدهٔ سهو لازم اولان بر کیمسه ایتدیکی سجده‌ده سهو ایلسه بردها سجدهٔ

سهوه محتاج اولورمی) دیدکده کسائی (اولماز زیرا نحویون عندنده برکلمه تصغیر اولندقدن صکره بر دها تصغیر اولنمامق قواعد مقرره‌دندر) دیوب بر کیسه اضافتله (اناسارق ثوب فلان) یاخود تنوینله (اناسارقٌ ثوب فلان) دیسه شو ایکی صورتده واجب اولان ندر دیو سؤال ایلدکده امام‌محمد هر ایکیسنده‌ده اقرار یله قطعدر دیدی کسائی (خیر خطا ایتدیکز بلکه قطع‌اضافت حالده واجب اولوب حال تنوینده دکلدر زیرا اولکی ماضیدن ایکنجی حالدن اخبار در) دیمکله امامی الزام ایلدی . کسائی (٨٠٤ م و ١٨٩ ه) ده هرون الرشید ایله (ری) شهرنده بولندیغی اثناده وفات ایتمش وغرائب اتفاقیه‌دن اولەرق امام محمد دخی اوکونده دار بقایه کیتمشدر .

§

﴿ کسائی ﴾ — کبار مشایخ صوفیه‌دن ابوبکر مقری دینورینك شهرتیدر . مشارالیه جنید بغدادی حضرتلرینك قدمای اصحاب واقراندن اولوب تخمیناً (٨٩٣ م و ٢٨٠ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر . حضرت جنیددن تحریراً بیك مسئله صوروب جله‌سنك جوابنی آلدیغی حالده بوجوابلری وفاتندن براز اول کاملاً آتشه یاقش وجنیداجوبهٔ مذکوره‌نك یاندیغی خبر ینی آلدقده ممنون اولمشدر . شیخ مشارالیهك ریاضت‌وقناعتی وبعض دفعه‌لر اویور ایکن سینه‌سندن تلاوت قرآن ایشیدلدیکی روایتی مشهور ومتواتردر .

§

﴿ کستالی ﴾ — ١٤٩٥ م و ٩٠١ ه) تاریخنده وفات ایدن قاضیعسکر علامه مصلح الدین قسطلانینك شهرتیدر . اوآنه قدر دولت علیه‌ده قاضیعسکرلك بر ایکن بوذاتك نصبی اثناسنده روم ایلی واناطولی قاضیعسکرلکی نامیله ایکی‌یه آیرلمشدر . خیالی وخواجه زاده اقرانی بر ذات ایدی . شرح عقائده حاشیه یازمشدر . منلا کستل جامعی بونکدر .

§

﴿ کسرا ﴾ — ساسانیاندن فرس ملکی نوشیروانك لقب مخصوصی

ایکن مؤخراً اعقابی دخی تلقیب ایتمشلردر . بین العرب بتون ملوك اعجامه کسری اطلاق اولنور . کسری خسروك معربی اولدیغی قاموسده محرر ایسه ده دفع اشتباهه کافی عد اولنه مز .

§

﴿ کسرواز ﴾ — سوریه ده طاغلق برقطعهٔ اراضی اولوب بیروتك جنوبنده کائن والیوم مارونیلر ودرزیلرله مسکوندر . (١٨٦٠ م و١٢٧٧ھ) تاریخنده درزیلر بوراده خرستیانلر اوزرینه دهشتلی برقتل عام اجرا ایتمشلرایدی .

§

﴿ کشمیر ﴾ — نام قدیمی (سیر یناغور) که بلدة السعاده دیمکدر آسیاده برشهردر چلم نهری اوزرنده ودال کولی قربنده واقع وکشمیر ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب التمش بیك نفوسی جامعدر قلعهٔ داخلیه‌سی ومتعدد جاملری واردر افغانیلردن اول صناعتی ترقیده ایدی سوقاقلری ملوث ونامنتظم اولوب طاملری دخی اخشابدر .

(کشمیر ایالتی) — قدما نزدنده قاسپیری‌در لاهور حکومتنده برایالت اولوب طولاً یوزیتمش عرضاً یوز کیلومترو کمکشلکده تخمین اولنور . مقدما اهالیسی سکز یوزبیك رادهسنده ایکن (١٨٣٦ م و١٢٥٢ھ) ده قولرا وقحطدن یاری یاری یه تنزل ایتدی قارلر ایله مستور جبال مرتفعه‌سی ولطیف هوا وغایت منبت اراضیسی وسلاح بچاق کاغد وباخصوص شال اعمالاتندن عبارت صناعتی واردر و اشبو شالار تیبتده کچی یوکارندن یاپلقده و آوروپاجه ارانمقده‌در . اهالی اکثریا اسلام و بعضاً بودا مذهبنده‌درلر . سانسقری لساندن مشتق برخصوصی لسانلری اولوب فارسجه دخی تکلم ایدرلر (١٣٦٤ م و ٧٦٦ھ) تاریخنده اهل اسلامك فتحنه قدر کشمیر یرلی حکمدارلر اداره‌سنده ایدی تاریخ مذکوردن (١٥٨٦ م و ٩٩٥ ھ) تاریخنه دکین اسلام پادشاهلرینه مخصوص بر حکومت مستقله اداره‌سنده قالوب مؤخراً مغول ایمپراطورلغنه التحاق و (١٧٤٨ م) ده افغانیلره وبرمدت صکره شیخلره و (١٨٤٥ م یاخود ٥٧ و ١١٧٤ ھ) تاریخنده دخی حاکمی اولان ذاتك وفاتی اوزرینه لاهورحاکمی (کلاب سنك) ك انکلیزلرله مقاوله‌سی موجبنجه انکلیز حمایه‌سنده اولمق

وصورتا متوفانك چوجقلری بیونجه‌یه قدر وکالت ایتمك اوزره کلاب مرقومه انتقال ایتدی وکلاب لاهوری انکلیزلره ترکه کشمیره کاوب اوتوردقدن صکره چوجقلری بومبایه دفع ایدوب حکمدارلغی قزاندی .

§

﴿ کشف الکلی وعلم اللدنی ﴾ — شیخ محی الدین العربی حضرتلرینك علم حروفه دائر رساله‌سیدر .

(کشف الغوامض فی الفرائض) — شمس الدین محمد بن محمد بن سبط مادرینینك اثر مختصریدر .

(کشف السر) — (١٢٤٧ م و ٦٧٣ ه) ده وفات ایدن صدر الدین قونوی حضرتلرینك اثریدر .

§

﴿ کعب ﴾ بن مالك — شعرای اصحاب کرامدندر کنیه‌سی ابوعبدالرحمن‌در (عقبه) و (احد) غزالرنده بولنوب حتی احدده اون ایکی یرندن یاره لنمشدر انجق مراره بن الربیع وهلال بن امیه وبرده اشبو کعب اوچی (بتوك) غزوه‌سنه کیتمدکلرندن باعث اغبرار جناب پیغمبری اولدیسه‌ده مؤخراً توبه کنان اظهار ندامت وپشیمانی ایلدکلرینه مبنی هر اوچی حقنده بالخاصه (وعلی الثلثة الذین) الخ آیت کریمه‌سی شرفنازل اولمشدر . مشارالیه کعب قرق تاریخندن مقدم وبعض روایتده ٥٠ سنهٔ هجریه‌سنده وفات ایلدی .

(کعب) بن زهیر — شعرای قریشدندر بعض اطوار ناسزاسنه مبنی اراقهٔ دمی حقنده فرمان نبوی صادر اولدیغی حالده عرض ندامتی مشعر (بأنت سعاد) قصیده‌سنی تنظیم وقرائتی اوزرینه مظهر عفو رسالتپناه اولمش و قصیدهٔ مزبوره‌نك لطافت و بلاغتنی تقدیراً دوش مفخرتی بردهٔ سعادت جهانقیمت فخرالانبیا ایله تبجیل واعزاز بیورلمشدر . پدری زهیر بن ابی‌سلماء معلقات سبعه اصحابندن ایدی .

قصیدهٔ مذکوره شراحندن (بجوری) نك طبقات نحاتدن نقلاً بیانله کوره

بندار اصفهانی نام ذاتك از برنده (بأنت سعاد) مطلعنده تام طقوز بوز قصیده وار ایمش ·

§

﴿ کعبه ﴾ — بیت‌الله وحطیم کلمه‌لرینه نظر بیوریله ·

§

﴿ کف الخضیب ﴾ — بر یلدیزك اسمیدر · بو یلدیرك کره‌ٔ ارض اوزرنده تأثیر ایتدیکی محللرده بعنایة‌الله تعالی دعا قبول اولنور یعنی تأثیری مدتی وقت اجابت صابیلور ایمش · نجم مزبورك قرق بر عرضنه تأثیری زمانلرینی مشاهیر منجمیندن طوراق پاشازاده ابراهیم بك زیرده مرقم جدوله کوسترلدیکی وجهله حساب ایتمشدر · عرض مزبورده بولنان برکسه وقت اجابنی بولمق مراد ایلدکده تقویم افتابك بروجیله بالاسندن ودرجاتیله کنارندن جدوله کیروب وبولندیغی کون یاخود کیجه‌یی بولوب اوراده مرقم اولان ساعت ودقیقه‌ده دعا ایتمك لازمدر و کیجه ساعاتیله کوندز ساعاتنی فرق وتمییز ایچون کیجه رقملری اینجه وکوندوز رقملری قالین طبع اولنمش اولدیغندن امر برعکس اولمامق ایچون بونلری کوزلجه تفریق ایتمك واثنای دعاده قبله‌یه توجه ایلمك واياق اوزری طوروب باشنی آچمق وآووچلرینی سمایه طوغری آچیوب یغمور دعالرنده اولدیغی کبی زمینه طوغری آچمق مقتضیدر دییورلر ·

جدول كف الخضيب

تقويم الكواكب	حمل		ثور		جوزا		سرطان		اسد		سنبله		ميزان		عقرب		قوس		جدى		دلو		حوت	
	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة	ساعة	دقيقة
٠	٦	٧	٣	٣٠	١٢	٥٧	١٠	٣٥	٨	٤٣	٧	١٦	٦	٦	٤	٥٥	٣	٢٩	١	٣٥	١١	١٢	٨	٣١
١	٦	١	٣	٢٥	١٢	٥٢	١٠	٣١	٨	٣٨	٧	١٤	٦	٣	٤	٥٢	٣	٢٦	١	٣٠	١١	٢	٨	١٩
٢	٥	٥٥	٣	٢٠	١٢	٤٧	١٠	٢٧	٨	٣٠	٧	١١	٦	١	٤	٥٠	٣	٢٢	١	٢٦	١٠	٥٣	٨	١٧
٣	٥	٤٩	٣	١٥	١٢	٤٢	١٠	٢٢	٨	٣٢	٧	٩	٥	٥٩	٤	٤٧	٣	١٩	١	٢٠	١٠	٤٢	٨	١٥
٤	٥	٤٤	٣	١٠	١٢	٣٧	١٠	١٨	٨	٢٩	٧	٧	٥	٥٧	٤	٤٠	٣	١٦	١	١٧	١٠	٣٣	٨	١٣
٥	٥	٣٨	٣	٥	١٢	٣٢	١٠	١٤	٨	٢٦	٧	٤	٥	٥٤	٤	٤٢	٣	١٢	١	١٢	١٠	٢٢	٨	١٠
٦	٥	٣٢	٢	٥٩	١٢	٢٨	١٠	١٠	٨	٢٣	٧	٢	٥	٥٢	٤	٤٠	٣	٩	١	٨	١٠	١٢	٨	٨
٧	٥	٢٨	٢	٥٤	١٢	٢٢	١٠	٦	٨	٢٠	٦	٥٩	٥	٥٠	٤	٣٧	٣	٥	١	٣	١٠	١١	٨	٣
٨	٥	٢٢	٢	٤٩	١٢	١٧	١٠	٢	٨	١٨	٦	٥٧	٥	٤٧	٤	٣٤	٣	٢	١٢	٥٩	١٠	١١	٧	٥٨
٩	٥	١٧	٢	٤٤	١٢	١٢	٩	٥٨	٨	١٤	٦	٥٤	٥	٤٥	٤	٣١	٢	٥٨	١٢	٥٤	١٠	١١	٧	٥٣
١٠	٥	١٢	٢	٣٩	١٢	٨	٩	٥٤	٨	١١	٦	٥٢	٥	٤٣	٤	٢٩	٢	٥٥	١٢	٤٩	١٠	١١	٧	٤٨
١١	٥	٧	٢	٣٤	١٢	٣	٩	٥٠	٨	٨	٦	٥٠	٥	٤١	٤	٢٦	٢	٥١	١٢	٤٥	١٠	١١	٧	٤٣
١٢	٥	٢	٢	٢٩	١١	٥٨	٩	٤٦	٨	٠	٦	٤٧	٥	٣٨	٤	٢٣	٢	٤٧	١٢	٤٠	١٠	١١	٧	٣٨
١٣	٤	٥٦	٢	٢٤	١١	٥٣	٩	٤٢	٨	٢	٦	٤٥	٥	٣٥	٤	٢١	٢	٤٤	١٢	٣٥	١٠	٦	٧	٣٣
١٤	٤	٥١	٢	١٨	١١	٤٨	٩	٣٨	٧	٥٩	٦	٤٣	٥	٣٣	٤	١٨	٢	٤٠	١٢	٣٢	١٠	٠	٧	٢٨
١٥	٤	٤٦	٢	١٣	١١	٤٣	٩	٣٤	٧	٥٦	٦	٤٠	٥	٣١	٤	١٥	٢	٣٦	١٢	٢٦	٩	٥٥	٧	٢٣
١٦	٤	٤١	٢	٨	١١	٣٩	٩	٣١	٧	٥٣	٦	٣٨	٥	٢٨	٤	١٢	٢	٣٢	١٢	٢١	٩	٥٠	٧	١٨
١٧	٤	٣٦	٢	٣	١١	٣٤	٩	٢٧	٧	٥١	٦	٣٦	٥	٢٦	٤	٩	٢	٢٨	١٢	١٦	٩	٤٥	٧	١٣
١٨	٤	٣١	١	٥٨	١١	٢٩	٩	٢٣	٧	٤٨	٦	٣٣	٥	٢٣	٤	٦	٢	٢٤	١٢	١١	٩	٤٠	٧	٨
١٩	٤	٢٦	١	٥٣	١١	٢٥	٩	١٩	٧	٤٠	٦	٣١	٥	٢١	٤	٣	٢	٢٠	١٢	٦	٩	٣٥	٧	٢
٢٠	٤	٢١	١	٤٨	١١	٢٠	٩	١٦	٧	٤٢	٦	٢٩	٥	١٩	٤	٠	٢	١٦	١٢	٢	٩	٣٠	٦	٥٧
٢١	٤	١٦	١	٤٣	١١	١٥	٩	١٢	٧	٣٩	٦	٢٦	٥	١٦	٣	٥٧	٢	١٢	١١	٥٧	٩	٢٥	٦	٥٢
٢٢	٤	١١	١	٣٨	١١	١١	٩	٩	٧	٣٦	٦	٢٤	٥	١٤	٣	٠٤	٢	٨	١١	٥٢	٩	٢٠	٦	٤٧
٢٣	٤	٦	١	٣٢	١١	٦	٩	٥	٧	٣٣	٦	٢٢	٥	١٢	٣	٥١	٢	٤	١١	٤٨	٩	١٥	٦	٤٢
٢٤	٤	١	١	٢٧	١١	٢	٩	٢	٧	٣١	٦	١٩	٥	١٠	٣	٤٨	٢	٠	١١	٤٣	٩	٩	٦	٣٧
٢٥	٣	٥٦	١	٢٢	١٠	٥٧	٨	٥٨	٧	٢٨	٦	١٧	٥	٧	٣	٤٥	١	٥٧	١١	٣٨	٩	١	٦	٣٢
٢٦	٣	٥٠	١	١٧	١٠	٥٣	٨	٥٠	٧	٢٦	٦	١٥	٥	٥	٣	٤٢	١	٥٢	١١	٣٣	٨	٥٢	٦	٢٧
٢٧	٣	٤٥	١	١٢	١٠	٤٨	٨	٥٢	٧	٢٣	٦	١٣	٥	٢	٣	٣٩	١	٤٧	١١	٢٧	٨	٤٥	٦	٢٢
٢٨	٣	٤٠	١	٧	١٠	٤٤	٨	٤٨	٧	٢١	٦	١٠	٥	٠	٣	٣٦	١	٤٣	١١	٢٢	٨	٣٧	٦	١٧
٢٩	٣	٣٥	١	٢	١٠	٣٩	٨	٤٥	٧	١٩	٦	٨	٤	٥٨	٣	٣٢	١	٣٩	١١	١٧	٨	٢٩	٦	١٢

﴿ كيكبوزه ﴾ — قرتالك اوچ ساعت ايلروسنده وساحل بحردن براز كيروده وصرت اوزرنده شهرامانتك برقضا مركزى اولوب اوچبيك قدر اهاليسى وسلطان سليمان وزراسندن چوبان مصطفى پاشانك بركوزل كاركير جامع ومدرسه و عمارتى واردر و خانلرى و حمامى اولدقجه منتظمدر وجامع شريف مذكورك درونده قنديللر صرمسنه آصلمش يشيم آصمقلرى شايان تماشادر . شيخ الياس خلوتى حضرتلرينك وخواجه فضل الله پاشانك بوراده موجود اولان تربه لرى زيارت اولنور .

§

﴿ كل ﴾ — باشده غايت اوفاق سيويلجه جكلر كبى حاصل اولور ساري بر مرضدر بوسيويلجه جكلر اكرچه بشره نك التنه كيرلنمش كبى كورينورلر ايسه ده اندفاعلرندن صكره بر صفت مخصوصه ايله تكون ايدن صارمتراق قشرداء مذكورى مشابهلرندن تفريق ايدر . باشده پيدا اولان ديكر بعض امراضه دخى كل نظريله باقلمقده ايسه ده آنلر كل كبى ساري دكلدر وصاچلرك كوكلرينى تغيير وقفايى طاسلاق ايتمز . اصل كل پيسلكدن ويا يوخسللقدن ويا مزاجك لنفاتيتندن و ياخود كلرك استعمال ايلدكلرى فس ناقيه طراق فيرچه كبى موادى قوللانمقدن حاصل اولور . بونك ايكى نوعى اولوب برنجيسى عساليه مشابه اولديغندن بو نوعنه قرع معسل تعبير اولنمقده دركه قابوقلرينك رنكى آچيق صارى و نوع ديكردن فارق برده چقورلغى واردر ورايحه سى دخى لونى كبى غايت مستكرهدر و ايكنجى نوعنك سيويلجه لرى دائره شكلنده وقشوراتى غير منتظم ومدورمسى برصورتده ديزلمش اولديغندن بو نوعنه قرع حلقوى اطلاق ايدلمكده در بونك التئامى ممكن ايسه ده اولكى قرع معسلك مشكل اولور وعاقبت قفا صاچدن عارى بر كرهٔ سيم اندود حكمنده قالور .

بوعلته مبتلا اولنلر داخلاً اطعمهٔ مقويه ايله اغدا وممكن اولديغى صورتده صاچلرى تراش ايديلوب تراش ممكن اولمديغى صورتده دخى غايت قيصه قطع وبعده دوكلمش كتان تخمى لابه سيله قشورات اسقاط وصيجاق صابونلى صو ويا كل صويى ايله غسل ايديلور واندن صكره اصول وصنعته تطبيقاً كونده بردفعه علاجلى پوماته سوريله رك حمرت والتهابى تقليل وهرايكى كونده

برساچلرتقصیرایدیلور . الحاصل بومردار علتك وقتیله حکمایه مراجعت والك بیوك علاجی اولان غسل وتطهیرینه دقت وهمتله باشدن صاولمسی لازمدر .

§

﴿ کلات ﴾ — استحکام معناسنه در بلوجستان وسارا وان ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب منبت براراضی اوزرنده وسطح دریادن ایکی بیك التی یوز مترو ارتفاعنده برتپه‌ده واقع ویکرمی بیك نفوسی جامعدر وهواسی غایت صغوق اولوب بعض مرتبه سلاح فاریقه‌لری واردر .

§

﴿ کلب ﴾ — کوپك کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

§

﴿ کلبیون ﴾ یاخود (اسینیق) — حکمای یونانیه‌دن برشخصك تشکیل ایتدیکی طریقك اسمیدر . (انتی‌ستن) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کل بیرامی ﴾ — طور سیناده حضرت موسی علیه السلامه اعطا بیوریلان اوامر الهیه‌یه وجناب حقك ویردیکی محصولات ارضیه‌یه تشکراً یهودیلرك بهرسنه مایس ایچنده ایکی کون یاپدقلری بیرامدر . بوکا عربلر عید الخمیس دیرلر .

§

﴿ کلت ﴾ — اسکی برقومدر آوروپانك غرب وشمال طرفلریله بریتانیای کبیر وایرلانده‌ده وفرانسه‌نك غرب طرفلرنده بولنان اهالینك استعمال ایلدکاری السنه اعتباریله اشبو کلت قومنه منسوب اولدقلری اکلاشیلور .

§

﴿ کل جامعی ﴾ — مقدما کلیسا اولوب مؤخراً برمدت ترسانه آلات انباری اتخاذ اولندیغی حالده سلطان سلیم ثانی حضرتلری زمانده جامعه تحویل اولنمشدر . بانیسی بیلنه‌میور .

§

﴿ کلخان بکی ﴾ — خلوتیه‌دن حسین دده نام ذاتك موسیقی شناسان زمان بینده آلدیغی شهرتدر علم موسیقیده مهارتی فوق العاده‌دکل

ایدیسه ده انجق نغماتده طور وادا وحسن طبیعت وصداسی طنین انداز عالم بالا ایدی سلطان احمد جوارنده کائن محمد پاشا درکاهنده قرق سنه حجره نشین خلوت وانزوا اولدیغی حالده (١٨٣٣ م و ١٢٤٩ ه) تاریخنده ترك طربخانهٔ فنا ایلشدر .

§

﴿ کلدانی ﴾ — فرات وعربستان وبصره کورفزی بینده مسکون اهالینك نام عمومیسیدر بونری بابلیلردن عدایدنلر وارسه ده تحریات جدیده موجبنجه سیقت جنسندن آیری برقوم اولدقلری ظن اولنور الیوم آسیای علیادن آسیای صغرایی تقریق ایدن طاغلرده قبائل اکراد اره سنده خیلی کلدانی واردر .

کلدانیلر وقتیله علوم ریاضیه وفلکیه ده اقوام سائره یه تقدم ایتمشلر ایدی حتی سنه یی ابتدا ٣٦٥ کون ٦ ساعت ١١ دقیقه یه تقسیم ایدن ومنطقة البروجی طانیان بونلر ایدی . (٥٢٢٩ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز التمش بش سنه مقدمنده کلان (غالیستن) نام راصدك کلدانیلرك کندوسندن بیك طقوز یوز سنه مقدمنه قدر برسلسلهٔ رصداتنی بولوب ارسطویه کوندرمش اولدیغی تواریخده محرردر .

§

﴿ کلشنی ﴾ — کبار مشایخ صوفیه دن صاحب طریقت ابراهیم افندینك مخلصی ولقبی هیبتی در . ضمیر الهامسیری حقایق علوم وفنونی عارف ووجود نادر الموجودی کل صدیرك کلشن معارف ایدی . جواب مثنوی اولمق اوزره (معنوی) نام کتابی قرق کونده نظم ایلدی که فارسی اوله رق قرق بیك ابیات حقایق آیاتی جامع وصفحات سطور بلاغتمشورنده انواع انوا رنکات ومعانی ظاهر ولامعدر . مشارالیه عن اصل آذربایجانلی اولوب روشنیٔ تبریزی دده عمر واودخی سید یحیای شروانی حضرتلرندن کسب فیض ودانش ایلدی . اسماعیل اردبیلی وقعه سنده مصره هجرت واورادن سلطان سلیمان حضرتلرینك دعوتنه مبنی درسعادته کلدیکی حالده مؤخراً ینه مصره عودتله (١٥٣٣ م و ٩٤٠ ه) تاریخنده اوراده عزم

مأوای رحمت ایلدی . ارتحاللرینه تاریخ (مات قطب الزمان ابراهیم) دینمشدر .

§

﴿ کلنبوی ﴾ — اسماعیل افندی علوم متنوعه وباخصوص ریاضیه ده مشهور آفاق برذات اولوب (۱۷۹۰ م و ۱۲۰۵ ه) تاریخنده التمش ایکی یاشنده وفات ایلمشدر . مشهور یسنجی وایاقلی کتبخانه دن تعلم علوم ایدرك پاله بیق خواجه ایله معاصر اولمشیدی . علوم ریاضیه وکلام وسائره ده اوتوز سکز کتابی واردر مشار الیهك علومده بودرجه عالی کعب اولمسنه سبب اولهرق برقصه نقل ایدرلر شویله که اون ایکی یاشنده بولندیغی آوان کلنبه ده چوجقلرله جویز اویناراکن اورادن کچن براختیار بونی کوردکده (واه واه سنك اجدادك عالم وفاضل ذاتلر ایدی شمدی قالقسونلرده شوسنك حالکی کورسونلر) دیه رك یوزینه توکورمکله کمال خجالتندن همان درسعادته کلوب تحصیل علومه باشلامشدر .

زماننده لوغاریتمه یی اصلاح ایدن اوروپالی برذات اولوغاریتمه سنی باب عالیه عرض ایدوب باب عالی طرفندن دخی بوذاته کوسترلمش وایلك نظرده نه اولدیغنی ونه ایچون نصل ترتیب اولندیغنی اکلایوب نزدنده نسخه سی اولمدیغی حالده ازوقتده دها مکملنی یاپه رق میدانه قویمشدر . کمالی اوروپاجه دخی شهرت بولدیغنه بناء رسمی النوب اوروپایه کتورلدی دیرلر لوغاریتمه کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کلنوش قادین ﴾ — سلطان محمد رابعك زوجه سی وسلطان مصطفی خان ثانی وسلطان احمد ثالثك والده سیدر غلطه یکی جامعی ایله اسکداره کی والدهٔ جدید جامعی مخدوملری طرفندن مشار الیها نامنه تأسیس ایدلمشیدی . اصل اسمی (امة الله) در .

§

﴿ کلهٔ ناری ﴾ — اکثری هوا درونده مواد کبریتیه دن حاصل اولور برضیای عجیبدر اشبو کلهٔ ناری بعضاً بیوك و بعضاً کوچك اولهرق الك اعظمی قرك قطرندن زیاده جه کورینور وضیاسی

شمسك ضیاسندن آز وبعضاً دها زیاده اولهرق بعض کره دخی قمرك ضیاسنه مشابه بولنور . حرکتنك دخی بعضاً سریع و بعضاً بطیء اولدیغی چوق دفعهلر تجربه اولنمشدر . کوزل هواده اولورایسه اثنای حرکتنده ارقه طرفندن قویرق کبی ضیادار بر دومان چیقهرق اوزاندیغی کوریلور وارتفاعی هروقت براولیوب کاه از وکاه زیاده اولور و بر مدت صکره یاینغه باشلایوب آرهدن چوق کچمکسزین طوپ کبی پاطلایهرق صداسی خیلی محللردن ایشیدلدکدن بشقه کبریت رایحهسی دخی خیلی محلی استیعاب ایدر .

علوم ریاضیه کتابلرنده ذکر اولندیغی اوزره اشبو کلهٔ ناری (۱۷۴۹م و۱۱۶۳ه) تاریخنده سطح دریادن تقریباً یوزقدم ارتفاعنده و برسفینه اوزرنده طوپ صداسندن اشدبر صدایله پاطلایهرق مذکورسفینهنك دیرك وبعض محللرینی شکست وخراب وبش نفرینی هلاك ایتمشدر .

§

﴿ کلیبولی ﴾ — آور وپای عثمانیده برمستحکم شهردر قلعهٔ سلطانیهنك ساحل غربیسی اوزرنده وادرنهنك جنوبندن یوز قرق کیلو مترده اون سکز بیك نفوسی حاوی وکندو نامیله معروف سنجاغك مرکز اداره سیدر وایکی کوزل لیمانی وسختیان فابریقهلری واردر وجوارنده وساحل بحرده (یازیجی محمد افندی) وبرادری حضراتنك چله خانهلری ودرون شهرده تربهٔ مخصوصهلری زیارتکاه خواص وعوامدر .

عثمانلیلر اوروپاجه ابتدا بوشهری (۱۳۵۶ م و ۷۵۸ ه) ده فتح ایتمشلر ایدی . (کلیبولی سنجاغی) مرمره دکزیتك امتداد طولیسی اوزرنده طولاً درثیوز التمش عرضاً یوز اللی کیلو مترو اتساعنده اراضیی والتی یوز بیك نفوسی حاوی اولوب قدیم (تراس)ك جنوب وماکیدونیانك شرقنده بولنمشدر .

§

﴿ کلیکیا ﴾ — سلیسیا کلمهسنه نظر بیوریله .

§

﴿ کلیله ودمنه ﴾ — براهمهٔ هندیهدن (پیدها) نام فیلسوفك هند

ملکی (دایشلم) ایچون وضع میدان اشتهار ایلدیکی کتاب حکمتنصابدر ۰ مؤلف مومی الیه تخمیناً (۳۵۰۰ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکی بیك سنه مقدملرنده ودیکرلرك روایتنه کوره (۵۳۴۴ خ) تاریخنده یعنی میلادن ایکی یوز اللی سنه مقدمنده یاشایور ایدی حین تألیفنده ملك مشار الیه مؤلفك باشنه مکافاةً برتاج مرصع اکسا ورتبهٔ وزارتله قدرینی اعلا ایلمشدر ۰

بوکتاب عن اصل سانسقری لسانی اوزره مرقوم و (پانچاتانترا) یاخود (ایتوپادهزا) عنوانیله موسوم ومعلوم ایدی مندرجاتی اصلاح اخلاق وتهذیب نفوسی مؤدی حکایات معارف آیاتدن عبارت اولوب السنهٔ بهایم وطیور اوزره ترتیت اولنمشدر ۰

بو بابده یعنی تهذیب اخلاقه خدمت یولنده اولی الالباب طرفلرندن کرچه حکایات غریبه واخبارات عجیبه یی شامل برچوق کتابلر یازلمش ایسه ده فقط بوقیونك فاتح اولی اشبو کلیله صاحبی اولوب آندن صکره نقدر نوادر حکایاتی جامع تصنیفات وار ایسه هپسی آنك انوار افکارندن مقتبسدر ۰

کتاب مزبور اون درت باب اوزرینه مرتبدر شویله که (۱) سماع کلام ساعی ونمامدن وجوب اجتنابه (۲) اشرارك وخامت خاتمه ومآل عاقبتلرینه (۳) منافع اصحاب واحبابه (٤) کید عدودن امنیتك عدم جوازینه (۵) اهمال وغفلتك مضارینه (٦) آفت تعجیله (۷) حزم وتدبیره (۸) ارباب حقد وحسد حقلرنده عدم اعتماده (۹) علو وصفحه (۱۰) مکافاة ومجازاته (۱۱) قسمتدن زیاده یی طلبك ضررینه واوسببله فوت اولان فوائده (۱۲) علم و وقاره (۱۳) خائن و غدار کلامنی استماعدن اجتناب پادشاهلر اوزرینه واجب اولدیغنه (۱٤) تسلیم وتوکله متدائردر ۰

ساسانیاندن نوشروان حکیم (بروزیه) نام ذاتی هنده ارسال ایله کتاب مذکوری استنساخ ایتدیرمش وکیدرکن بشیوز بیك دینار ویرمشیدی اولا حکیم مومی الیه بوکتابی عشرة فی عشره اولان شطرنج تام ایله برابر بلاد هنددن چیقاردقدن صکره نوشران نامنه اولهرق لسان هندیدن فارسی یه نقل ایلدی وصکره اسلامده ابی جعفر المنصور عباسینك کاتبی (عبدالله بن مقفع) فارسیدن عربی یه ترجمه ایتدی نهایت فارسیدن عربی یه وعربیدن فارسی یه نظماً ونثراً برچوق ذوات طرفلرندن الندقدن صکره ابوالمظفر

بهرام شاه بن مسعود غزنوی امریله و (ابو المعالی نصرالله بن محمد بن عبدالحمید) معرفتیله زمانمزده کلیله ودمنه دیمکله مشهور اولان ترجمه میدانه قونلدی لکن بو ترجمه ایراد الفاظ مغلقه ایله برابر زیاده اطناب ایدلمش اولدیغندن سلطان یقرا امر اسندن امیر سهیلی نامنه اولمق اوزره (انوار سهیلی) اسمیله (حسین واعظ کاشفی) طرفندن تلخیص وتهذیب اولندی صکره عبدالواسع عیسی لقبیله معروف اولان (علی بن صالح رومی) انوار سهیلی‌یی فارسیدن ترکجه‌یه ترجمه ایدوب الیوم متعاف اولدیغی اوزره (همایون نامه) نامنی ویردی .

§

﴿ کلیوم ﴾ — انکلتره‌ده (هارولد) لک وفاتیله منقرض اولان ساقسون خاندان قرالیسی یرینه نورماندیا خاندانی تأسیس ایدن برنجی شیشمان کلیوم در که نامشروع برصورتله تولدینه مبنی پیچ کلیوم دخی دیرلر (١٠٣٦م و٤٢٨ه) تاریخنده نورماندیایی قبضهٔ تصرفنه آلدقدن صکره (١٠٦٦م)ده انکلتریه یه چوب مومی الیه هارولدی مغلوب ایتمسی اوزرینه جالس تخت قرالی اولدی و برمدت قلیله‌ده اسقوچیالیلری دخی تحت اطاعته الدی ومؤخراً فرانسه قرالی برنجی فلیپ تشویق ومعاونتنه استناداً علیهنه یوریان کندو اوغلی (روبر) ایله اون بش سنه محاربه ایدوب عقیبنده یعنی (١٠٨٧م) ده مومی الیه قلیبه قارشو دخی عرصهٔ جداله چیقدیسه‌ده اثنای محاربه‌ده آتدن دوشوب وفات ایلدیکنه بناً دعوا عرصهٔ عرصاته قالدی . غایت بیرحم برغدار اولوب ضبط ایتدیکی ممالکده یغما وعرضه تسلط ایچون عسکرینه مساعده عادتی ایدی . فرانسزلر ایله محاربه آچدیغنه سبب مومی الیه فلیپ (بزم شیشمان کلیوم عجبا نه وقت طوغوره‌جق) دیو تحقیری ایدی دیرلر .

§

﴿ کلیوم تل ﴾ — اسویچره‌لی تیرانداز بربهادر اوستریا دولتی طرفندن اسویچره والیسی بولنان (غسلر) برمیدانه برعمود رکزیله اوزرینه اوستریا ایمپراطورینك شابقه‌سنی قویوب کلوب کلنلرك بوکا تعظیم وتمناسنی امر ایتمش ایدی اشبو کلیوم تل برکون چوجغیله برابر اورادن کچرکن

هرنصلسه تمنایی اونوتمش اولدیغندن غسلر حضورینه چاغیردوب (سن مشهور برتیرانداز ایمشسك چوجغنك باشنه قویه‌جغمز المایی اوره‌بیلدیکك حالده سنی عفو ایده‌جکز) دیدکده خواه ناخواه قبول ایدوب چوجغنه ضرر اصابت ایتمکسزین المایی اورمش ولکن بویله برتهلکه‌لی ایشی امر ایدن غسلره خصومتنی یکه‌مدیکندن برزمان بولدیغی فرصت اوزرینه مرقومی تلف ایتمشدر (آلندروف) بلده‌سنده الیوم طاش اوزرینه محکول رسملری موجوددر .

§

﴿ کمال الدین ﴾ — اسمی یونس کنیه‌سی ابو الفتح موصلی ولادتی موصلده (۱۱۵۶ م و ۵۵۱ ه) تاریخیدر علم تفسیر حدیث فقه منطق تاریخ شعر موسیقی وفق و حکمتدن طبیعی الهی طب و ریاضیدن هیئت مخروطیات متوسطات مجسطی و انواع حسابدن حساب مفتوح جبر مقابله ارتماطیقی خطائین مساحه و سائر اقسام واصناف علومك هربرنده کمالیله ماهر بربحر زاخر ایدی که وصف حالی شاعرك اشبو (وکان من العلوم بحیث یقضی . له فی کل علم بالجمیع) مقالیدر طائفهٔ یهود و عیسویدن بعضیلری دخی مومی الیهدن تورات و انجیل اوقورلردی حتی بو ایکی کتابی طائفهٔ مزبوره ایچون برصورت واضحه‌ده شرح ایلشدرکه انلر دخی بویله ایضاحه مقتدر دها برکیمسه اولمدیغنی اعتراف ایتمشلر ایدی . ابن اثیر جمیع علومده متبحر بر امام علامه ایکن ابو الفتح موصلینك حضورنده مانند طفل مکتب زانوزدهٔ ادب اولوردی شوقدرکه ابو الفتح علوم عقلیه‌ده زیاده توغلندن ناشی علمای عصر نظرنده ضعف عقیده ایله متهم اولمشدر .

§

﴿ کمال الدین ﴾ علی بن محمد المبارك — مقامهٔ بحریه صاحبی ادیب مشهور اولوب (۱۲۹۲ م و ۶۹۲ ه) ده وفات ایتمشدر قدس خطابتنی احراز ایدن پدری شیخ ظهیر الدین اعمایه نسبتله شهرتله ابن الاعمی دخی دیرلر ایدی دولت ناصریه‌نك عظماء شعراسی بقایاسندن برشیخ کبیردر . اشعارندن ساکن اولدیغی خانه‌یی هجواً سویلدیکی قصیده عند الادبا آثار لطیفه‌دن اولمغله برپارچه‌سی زیره چیقارلدی .

دار سكنت بها اقل صفاتها ان تكثر الحشرات فى جراتها
الخير عنها نازح متباعد والشر دانٍ من جميع جهاتها
من بعض مافيها البعوض عدمته كم اعدم الاجفان طيب سناتها
و تبيت تسعدها براغيث متى غنت لها رقصت على نغماتها
و بها خفافيش تطير نهارها مع ليلها ليست على عاداتها
شبهتها بقنافذ مطبوخة تدع الطهاة تضج من شوكاتها
فترى ابا غزوان منها هارباً وابا الحصين يروغ عن طرقاتها
وبها خنافس كالطنافس افرشت فى ارضها و علت على جنباتها

§

﴿ كمال الدين ﴾ عمر بن هبة الله بن ابى جراره — افاضل علمادن اولوب ابن العديم دينمكله مشهور در (م و ٥٨٦ ﻫ) ده تولد و (١٢٦٧م و ٦٦٦ ﻫ) ده مصرده وفات ايلدى .
شام حلب قدس حجاز وعراقده بر چوق ذواتدن تحصيل علم و اجازت ايلشدر . محدث حافظ مورخ فقيه مفتى منشى بليغ كاتب اوصاف ممدوحه سنى تماميله حائز ايدى خصوصيله خطاطلقده اقرانى عديم ايدى حلبده بش سنه قاضيلك ايلدى تاريخ حلب وكتاب الدرارى فى ذكر الذرارى كه (ملك الظاهر ايچون يازدى) و الاخبار المستفاده فى ذكر بنى جراده . رفع الظلم والتجرى عن ابى علاء المعرى . تبريد حرارة الاكباد . فى الصبر على فقد الاولاد . تصانيف رائقه سى جمله سندندر و آداب واوصاف واقسام واقلام خط اوزرينه دخى غايت مفيد بر كتاب يازمشدر . اليوم مصر قاهره ده مقطم نام محلده مدفوندر . اشعار آبدارندندر .

فوا عجبا من ريقه و هو طاهر حلال و قد اضحى على محرما
هو الخمر لكن اين للخمر طعمه و لذته مع اننى لم اذقها

§

﴿ كمال الدين ﴾ محمد ابن الشيخ همام الدين عبد الواحد — فقه نحو تصريف معانى بيان موسيقى وسائره ده علامه اولوب خصوصاً اصولده بلامدافع عصرينك امامى ايدى وكشف وكرامات خصوصلرنده دخى

وافر صاحبی ایدی . اولا بالکلیه عزم طریق تجرد ایلش ایکن اهل طریقك (عزمکدن رجوع ایت زیرا علمکه خلقك احتیاجی واردر) دیملرینه بناء تجردی ترك ایلدی . تصانیف کثیره‌سی واردر ووفاتی (١٤٦٦ م و ٨٦١ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ کمال الدین عبد الرزاق ﴾ کاشی — علوم ظاهره وباطنه‌یی جمع ایتمش مشایخ کرامدندر وشیخ نورالدین عبدالصمد نظرینك مریدلرندندر (تفسیر تأویلات) و (کتاب اصطلاحات صوفیه) و (شرح فصوص الحکم) و (شرح منازل السایرین) کبی برچوق کتب ورسائل معتبره تألیف ایلش وکبار مشایخدن معاصری اولان شیخ رکن‌الدین علاءالدوله نام ذات ایله بینلرنده وحدت وجوده دائر مباحثات و مخالفات عدیده و پك چوق مکاتبه وقوعبولمشدر .

§

﴿ کملیك ﴾ — بروسه سنجاغنه تابع برقضا مرکزی اولوب بروسه‌یه التی ساعت بعد ومسافه‌در قرا ونواحیسی خارج اولدیغی حالده یدی‌یك اوچ‌یوز نفوس ذکوری جامعدر (١٣٣٣ م و ٧٣٤ ه) تاریخنده سلطان اورخان امراسندن قره تیمور طاش بك یدیله فتح اولندی وحین‌فتحنده استیانلر هجرته سربست براغلدیغی حالده تکفور ایله دائره‌سی خلقندن ماعدا هیچ برکیمسه یرندن اویامدی .

§

﴿ کمور ﴾ — قاربون کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کمیل ﴾ — بن زیاد نخعی — مناقبی طبقات صوفیهٔ صافیه وسلسلهٔ خلوتیه‌ده زیب صحایف بیان اولوب جناب علی المرتضادن (رضی الله عنه) اقتباس انوار اسرار طریقت بیورمش و (٦٩٢ م و ٧٣ ه) تاریخنده اقدام هجاج ایله شرف شهادتی وقوعبولمشدر .

§

﴿ کند ﴾ — ترك لسانده بلده معناسنه در (یار کند) کبی . قند دخی بونك معربیدر (قندهار) (خوقند) (سمرقند) کبی . (خجند) دخی (حاجی کند) ك مخففی اولمق کرك .

§

﴿ کنده ﴾ — مقدما یمنده بنو کهلاندن برقبیله اسمی ایکن بوقبیله دن ابتدا حضر موت وصکره دیار بکره حکومت ایدن عرب حکمدارلرینه عنوان اتخاذ اولنمشدر اشبو حکمدارلر دائما پادشاهان ساسانیانك عمالی مقامنده بولنورلر ایدی . (کهلان) کلمه سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ کنزالحقایق ﴾ — علمادن (پویراز) لقبیله معروف پهلون محمود نام ذاتك یادکار روزکار ایلدیکی کتاب دقایق نصابدر .
مؤلف مومی الیه (۱۳۲۰ م و ۷۲۰ ه) تاریخنده ارتحال دار بقا ایلدی .

§

﴿ کنزالاخبار ﴾ ترکی — عالی مخلصیله معروف مصطفانك تاریخه دائر اثریدر .

(کنزالبدایع) — شعرای رومدن آکاهینك لسان ترکیده مستعمل امثالی نظماً ایراد ایلدیکی اثریدر .

(کنزالعدة) — (۱۱۱۱ م و ۵۰۵ ه) تاریخنده وفات ایدن امام ابی حامد محمد بن محمد غزالینك اثریدر .

(کنزالفتاوی) — مجمع الفتاوی صاحبی امام احمد بن محمد کدر .

§

﴿ کنعان ﴾ — حام بن نوحك دردنجی اوغلیدر اثنای تفرقده متعلقاتیله برابر عکادن غزه یه قدر اولان ارض کنعانه کیدوب توطن ایتمشیدی صکره بونلر اونبر یاخود طقوز قبیله یه تفرع ایلدیلر فنیکه لیلر انلردندرلر و اوراره ارض کنعان نامنی بونلر براقمشلردر (ارض) کلمه سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ کنغری ﴾ — اسیای عثمانیده قسطمونی ولایتنه تابع برلوا مرکزی

اولوب انقره‌نك شمال غربیسندن یوز کیلومترو مسافه‌ده کائن وقدیم غلاتیه‌نك بر قسمنه شاملدر مع نواحی اوتوز بشبیك بشیوز نفوس تخمین اولنیور . کنغری قصبه‌سی جوارنده طولاً اون عرضاً یدی ساعت قدر وسعتی اولان برمغاره‌نك ایچنده متعدد طوز معدنلری بولندیغندن طالبلری دائما حیوانلرله وفنارلرله کیررلر واستدکاری قدر طوز چیقاررلر . بوندن بشقه محللرده کول طوزی دخی بولنور . بوراسی (۱۳۹۶ م و۷۹۹ ه) تاریخنده فتح اولنمشیدی .

§

﴿ کوپك ﴾ — اتیجی حیوانات ذوثدیه صنفندن برحیواندر . بونلرك اولك ایاقلرنده بشر آرد ایاقلرنده دردر پارمقلری وقرق ایکی عدد دیشلری اولور طرناقلری بیرتیجی دکلدر علم حیوانات علماسندن بعضیلرینك قولنجه نقدر بیتی کوپکلر وار ایسه کافه‌سی چقال جنسندندر . کوپکلرك قدیم بر زماندن برو بنی بشرله کسب انسیت ایتمش و اسملری توراتده و هندلیلرك (وه‌داس) نام کتابلرنده کورلمکده اولدیغی کبی رسملری دخی مصرلیلرك ابنیهٔ قدیمه‌لری اوزرنده قولاقلری دوشوك برصورتده کورلمکده بولنمشدر . کوپکلر انسانك بالجمله احتیاجاتنده بولنمق استعدادینی حائز اولوب آو ومحافظه ومحاربه وسائره‌ده قوللانیله بیلورلر . (قاریش) نام برنوع کوپك بوندن اللی سنه مقدمنده غایت چوق ایکن اخیراً اثرلری منعدم اولوب یالکز بالعار اطه‌لرنده قالمشلردر . المانیا انکلتره فرانسه کبی ممالك متمدنه‌ده بونلرك اوزرلرینه برطاقم خصوصی ویرکولر طرح اولندیغندن برو کوپکارك عددی تدنی‌یه یوز طوتدی . کوپکلر چفتلشدکلرندن ۶۳ کون مرورنده یاوری چیقاررلر و بویاوریلر ایکی سنه‌ده سن بلوغه واررلر واون بش یاشنده هرم و پیری‌یه واصل اولورلر وطوغدقلرنده کوزلری قپالی اولوب اون کون صکره آچارلر وبعضاً قودوز تعبیر ایتدکلری شدید برخسته‌لکه دوچار اولورلر (قودوزه مراجعت)

(هامیتون سمیت) و (ژروی) نك افاده‌سنجه معروف کوپکلر التی صنفه منقسمدر (۱) تازی کوپکلری درکه بونلر قولاقلری یارم صارقیق اولوب صغوغه آز تحمل ایدرلر (۲) ماتین کوپکلری درکه بویلری اوزون تویلری

قیصه اولور (٣) یوکلی چوبان کوپکلریدر (٤) آو کوپکلریدر که قولاقلری دوشکدر (٥) مختلط کوپکلردر (٦) سوقاق کوپکلری که کوکسلری انلی بللری قوی برونلری قیصه اولور بونلردن آو کوپکلرینی تربیه بیوك صنعت ومهارته توقف ایدر ٠

فرانسه ده هرکیم کوپکنی باشی بوش سوقاق ایچلرینه براغورایسه برفرانقدن بش فرانغه قدر جزای نقدی الورلر و (١٨٥٥م و١٢٧٢ه) تاریخندن برو هرکوپکدن سنوی برفرانقدن اون فرانغه قدر ویرکو تحصیل ایدرلرایمش ٠

§

﴿ کوتاهیه ﴾ — خداوندکار ولایتی داخلنده وبروسه نك اوتوز ایکی ساعت بعدنده برلوا مرکزیدر ٠ حاوی اولدیغی بش عدد ناحیه دن بشقه اوله رق نفس کوتاهیه قضاسنك نفوس ذکوری اون بیك ایکی یوز اللی کشیدن عبارتدر ٠

(١٣٨١ م و ٧٨٣ ه) تاریخنده سلطان مراد اول امیر کرمیان اوغلنك کریمه سی دولتشاه خاتمی مخدومی یلدیرم بایزیده تزویج ایلدیکی صره ده امیر مومی الیه کوتاهیه دن ماعدا سماو واکری کوز وطاوشانلی ناحیه لرینی جهاز اوله رق سلطان مشار الیه حضرتلرینه اهدا ایلمشیدی صکره کوتاهیه دخی آلندی ٠

§

﴿ کوچك امیرافندی ﴾ — اسمی ابراهیم اولوب سادات کرام وعلمای ایراندن واولیاء الله دن برذاتك مخدومیدر ٠ ابتداجانب رومه هجرتنده اماسیه ده یکیجه قریه سنده اوتوروب صکره درسعادته کله رك مدرس اولدی وآخر عمرینه طوغری مبتلای عما اولدیغی حالده (١٥٢٨ م و ٩٣٥ ه) تاریخنده وفات ایدرك ایوب جامع کبیرینك صول جهتنده کی پنجره التنه دفن اولندی ٠

قوهٔ معنویه واحوال خارق العاده صاحبی برذات کرامتسمات ایدی الیوم قبر شریفنی زیارتله استمداد ایتمکده درلر ٠

§

﴿ کور ﴾ (عماء) — قوهٔ باصره دن محرومیتدر بوده یامادرزاد اولورکه بونوع کورلك پك نادردر یاخود عرضی اولور یعنی یاره

ویاسائر خسته لکلردن وکوز اغریلرندن نشأت ایدر . کورلك خط استوایه نقدر یاقلاشیلور ایسه اونسبتده متزاید اولدیغی کوریلورکه سببی اورالرده ضیاء شمسك شدت انعکاسی تأثیرندن عبارتدر و بو عارضه قومصال محللرده دخی چوقجه وقوعبولمقدهدر (قتاراقت) نام علاج واسطه سیله برچوق دفعهلر انادن طوغمه کورلرك قوهٔ باصرهلری اعاده ایدلدی وبونتیجهٔ خیر تبخشایه موفق اولان انکلیز جراحی (شیلزلدهن) اعادهٔ بصر حقندهکی معاملهسنه دائر برچوق تفصیلات مفیده ویردی . کورلر عقللرینك قوتی وحافظهلرینك متانتی ومشربلرینك وقار وسکونتی وسامعه ولامسهلرینك رقت ونزاکتی ایله مشهوردرلر . کورلرك اکثریسی علوم وفنون وصنایعده مراتب عالیهیه واصل اولمشلر وبونلردن انکلیزلی (سوندرسون) ریاضیاتده وبشقهلری فنون سائرهده کرکی کبی شهرت آلمشلردر . مقدما اعمالر کندولریچون اصحاب خیر طرفلرندن تهیه ایدیلان اماکنده زانوزن اقامت اولوب تربیه وتعلیمدن بی نصیب قالورلر ایدی صکره (ژان والانتدن هادویی) قبارتمهلی اشارتلر یعنی قوهٔ لامسه واسطه سیله حس ایدیلهجك حرفلر اختراع ایدوب بوواسطه ایله یازمق واوقومغی ومبادیٔ علوم وفنونی وموسیقی یی انلره تعلیمه موفق اولدی وبو موفقیتنی تأیید ایچون (۱۷۸۳ م و ۱۱۹۸ ه) ده کنجع علیللره مخصوص برمکتب احداث ایلدی .

اوروپا وشمالی آمریقانك باشلیجه شهرلرنده حالا بومثللو مکتبلر موجوددر .

§

﴿کور اوغلی﴾ — بولیده وقتیله شهرت بولمش بر حیدود در پدری بولی اعیانندن بر ذاتك سایسی ایدی اول حوالی اراضیسنده حیوانلرینی اوتلاتمق ایچون کلان کردلرك بولی بکلرینه هرسنه برر حیوان ویرمسی عادت قدیمه اقتضاسندن اولدیغی جهتله بردفعه سایس مرقوم دخی افندیسنك امریله برکرد بکندن برحیوان بکنوب کتورمش ایدی بوحیوان بنلمز درجهده ضعیف ولاغر برشی اولدیغندن افندیسی بیچارهنك بر کوزینی چیقارتهرق ومنتخبی اولان اشبو حیوانه بندیرمك دفع ایلدی وصکره اشبو کور وفات ایدوب کور اوغلی نامنی الان اوغلی باباسنك وصیتی

موجبنجه غدار مرقومدن انتقام المق ایچون تخمیناً (۹۰۰ ه) تاریخلرنده میدانه چیقوب وکندوسی کبی برقاچ رفیق پیدا ایدوب چاملی بلده تحصن وبر اوزون مدت اوراده اجرای شقاوت ایلدی . مرقومك براره‌لق درسعادت قصاب باشیسنك کوزللکده ممتاز ایواز یاخود (ایواد) نام جکر پاره‌سنی قاپوب کوتوردیکی وآنیده بیودکدن صکره کندوسی کبی انسان قصابی ایتدیکی مشهوردر . افسانه قیلندن اولان احوال سائره سی کور اوغلی حکایه‌سنه حواله اولنور .

§

﴿ کوردس ﴾ — یونانستانده موره شبه‌جزیره‌سی بلادمتعینه‌سندن برشهردر اشبو شهره قورینتوس دخی دیرلرکه بونامده اولان برزخك جنوب غربیسنه دوشر .

(کوردس) — کوردوس دخی دنیلور مغنیساده آقصارك اون ساعت جانب شرقیسنده اعلا قالیچه یاپمقله مشهور برقصبه‌در .

§

﴿ کورکیاس ﴾ — سوفسطائیهٔ یونانیه‌دندر . سیچلیاده (لعونیتوم) بلده‌سنده تولد ایدوب (۵۱۰۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان بش سنه مقدمنده (اهل ملاء) اثرینه اقتفا ایلدی . سیچلیادن برخصوص ایچون آتنه‌یه کیتدیکی زمان مصنع نطقلری آتنه‌لیلره اول درجه تأثیر ایتمشیدیکه فصاحت وبلاغتله نطق . دیه‌جك یرده (کورکیازین) دیرلرایدی . فصاحتی مرقومك نامنه منحصراً نسبت ایلك اندن صکره (الینوز) لسانندن قالمشدر . بوکور کورکیاس وجودی انکار ایدر ایدی .

§

﴿ کوز ﴾ — نوع انسانده کوز دنیلان عضو شریف کوزقپاقلرینك التنده وکوز چقورینك ایچنده همان کروی الشکل برجسم اولوب بونك قسم خارجیسنك اوك طرفی (طبقهٔ قرنیهٔ شفافه) یعنی کوز آقی دنیلان شفاف برغشا ایله مستوردر وبونك وراسنده واندن براز اوزاقجه (طبقهٔ قزحیه) یاخود (حدقه) دنیلان زار مثللو برطبقه واردرکه بعض کسه‌لرده سیاه وبعضیلرنده قرال ویا مائی والا اولور وبونك وراسنده

دخی (بیك) تعبیر ایدیلان دلیك اولوب بونك دخی کیروسنده (جسم بللوری) تسمیه اولنان محدب الطرفین عدسه مثللو شفاف بر نسنه واردر وبونك وراسی دخی اصل کوزك ایچی اولان جوف اولوب درونی یمورطه آقنه شبیه واول قوامده شفاف (رطوبت زجاجیه) دنیلور برمادهٔ مخصوصه ایله وطبقهٔ قرنیه ایله جسم بللورینك اره سنده بولنان بوش محل دخی صو قوامنده (رطوبت مائیه) تسمیه اولنور بر ماده ایله مملودر وجوف عینك یعنی رطوبت زجاجیه یی حاوی اولان جوفك ایچ طرف یانلری (طبقهٔ شبکیه) اطلاق اولنان بومشاق بیاض و شفاف برغشا ایله احاطه اولنوب جوف مذکورك الکیرو طرفنده (عصب بصری) تسمیه اولنان عصبله برلشمشدر وحقیقت حالده طبقهٔ شبکیهٔ مذکوره اشبو عصب بصرینك برقسمی اولمق اوزره جوف عینك ایچ طرف یانلرینی تماماً قاپلامشدر .

ایمدی برجسم مرئی اوزرینه شمسدن ویا سائر برجسم مضیئدن کلان شعاع بعد الانعکاس کوزه وارد اولوب طبقهٔ قرنیهٔ شفافه دن و بعده بیکدن کچه رك جسم بللوری اوزرینه واصل اولدقده اشبو جسم بللوری شفاف و محدب الطرفین عدسه حکمنده اولدیغنه بناءدرو نندن مرور ایدن شعاعات منکسر اولمغله کوزك داخلنده وطبقهٔ شبکیه اوزرنده جسم مرئینك معکوس اولان کوچك خیالنی تشکیل ایلدیکندن وطبقهٔ شبکیه ایسه عصب بصرینك برقسمی اولدیغندن خیال مذکور بو واسطه ایله دماغه ایصال اولنور یعنی کوز صاحبی جسم مذکوری کورر .

طبقهٔ شبکیه نك اوزرنده تشکل ایدن خیال معکوس اولدیغی حالده دماغك آنی مبسوط اولهرق حس ایلمسی حقنده پك چوق مقالات ایراد اولنمش ایسه ده هیچ بریسی صحته مقرون دکلدر .

برجسمك خیالی کوزلرك ایکیسنه دخی بشقه بشقه واصل اولدیغنه کوره جسم مزبورك دخی ایکی کورنمسی لازم کلور ایسه ده ایکیسنکده عصب بصریلری برلشمش اولهرق دماغه یالکز بر عصب واصل اولدیغندن دماغ ایکی کوزه واصل اولان خیالی برحس ایدر .

بعض کسه لر یازویی واوفاق شیلری اوزاتدن وبعضیلری کوزینك ضعف ویا خلقتی ایجابنجه پك یقیندن کوره بیلوب بوبابده اصل معتبر اولان یازو

ایله کوزك اره یری اوتوز سانتیمتره اولمقدرکه بو صورتله کورنلرك کوزلری قصورسز وسالم دیمك اولور ٠

§

﴿ کوزلحصار ﴾ — آیدین سنجاغنـك مرکزی اولان شـهرك نام دیکریدر (آیدین) کلمه‌سـنه نظر بیوریله ٠

(کوزلحصار) تراونیك وبوردور سنجاقلرنده دخی برز شهرك نامی اولدیغی کبی ازمیر سنجاغنه ملحق (منمن) قضاسـنك دخی نام دیکریدر ٠

§

﴿ کوزیکون ﴾ — قپو طاغنك قدما عندنده معروف اسمیدر ٠

§

﴿ کوسه کتخدا ﴾ — رجال دولت علیه‌دندر عاقل وعالم وزیاده نافذ الکلام برذات اولوب دولت کتخدالغی مسندینی احراز ایتمشیدی وفاتی (١٨٢٧ م و ١٢٤٣ ه) تاریخنـده وقبری ایوبده حکیم قطب الدین مکتبی مزارلغنده در اصل اسمی مصطفی نجیب ٠

§

﴿ کوسم والده سـلطان ﴾ — اسمی ماهپیـکر اولوب سـلطان مراد رابع وابراهیمك والده سـیدر (١٦٥٠ م و ١٠٦١ ه) تاریخنده معتـبران اهالینك یکیچریلردن شـکایاتی و مهر صدارتك سیاوش پاشـایه اعطاسی یکیچریلره آغر کلوب علی روایة اشبو کوسم والده نك اخطاریله قیام ایتلری اوزرینه والده سـلطان یکیچریلره طرفدار ایمش دیه‌رك سرایده قیل وقال چوغالدی واواثناده کوچك والده اغاسی سلیمان اغا سرای خلقنه (نه طوردیورسکز یکیچریلر اطرافزی صاردی بونلری تشویق ایدن کوسم والـده‌در ومرادی پادشـاهی خلعدر) دیمسیله علیهنده بولنان سـاده دللر اوزرینه هجوم ایدوب بیچاره خاتونك قاننه کیردیلر ٠

شهید مشار الیها خیر پرور اولوب باغچه قپوسنده‌کی یکی جامعه وضع اساس ایتدیسـه‌ده ختامنـه موفق اوله‌مدی ٠ اسکدار ده چینیلی جامع جملهٔ خیراتندندر ٠ درسعادتده مشهور والده خانی اشبو جامع شریفه موقوف مستغلاتدن ایدی ٠

§

﴿ كوش ﴾ — حام بن نوحك برنجی اوغلیدر اولاد نوح آیرلدقلری زمان بودخی متعلقاتیله بلادعربك غربنه کیدوب صکره نسلی افریقایه وبصره کورفزینك شمالنه ودجله وفرات اره لرینه یایلش واکراد وحبش طائفه‌سی بونلردن آزمشدر .

§

﴿ کوفه ﴾ — قدیمده بورسیبا دینوردی آسیای عثمانیده وعراق عربده برشهردر بغدادك جنوبندن یوز اوتوز طقوز کیلو مترده وفراتك صاغ جهتنده واقعدر . (٦٣٦ م و ١٥ ه) ده (حضرت عمر) زمانند، عراق والیسی سعد بن وقاص رضی الله عنهما معرفتیله تأسیس اولندی . بغداددن اول برچوق اسلام حکمدارلرینه مقر اولوب خیلی زمان آسیاده الك مهم ممالکدن بری اولدیغی حالده یدنجی عصر هجریده ملوك جلایریه‌دن شیخ حسن کبیر زماننده صکره اهالیسی تدریجاً طاغیلوب خرابه زار حکمنه کیرمشدر .

بورادہ مشهد (علی) رضی الله عنه دیو شهرت بولان ایکی مناره‌لی برجامع شریف حالا کورلمکده و قدیم خط عربی یه ویریلان کوفی نامی بو مملکته نسبت اولنمقده‌در .

§

﴿ کوکبان ﴾ — یمن ولایتنده صنعا سنجاغی مضافاتندن بر قضا مرکزیدر کوکبان قلعه‌سی اطرافی غیر متصل برطاغده و غایت یوکسك برقیا اوزرنده مبنی اولوب (١٨٧٠ م ١٢٨٧ ه) تاریخنده عساکر شاهانه طرفندن پك چوق زحمتلر وتلفات ایله النمشدر .

بورا اهالیسی (سباء اصغر) و بطون حمیر و تبع و حمدان و بنی زرعه وسائره‌دن اجتماع ایتمشدر واراضیسی منبت و محصولدار ومیاه جاریه‌یی حاویدر (طویله) نامنده برناحیه‌سی اولدیغی کبی پك چوق قراسی وغیر مسکون قبائلی واردر .

§

﴿ کوکرد ﴾ — جله‌نك معلومی اولدیغی وجهله صاری رنکلی ومشتعل وغایت منکسر برماده‌در برکدی پوستیله دلك اولنسه بررایحهٔ

مخصوصه حاصل اولوب الکتریق منفی اظهارایدر واحتراقنده علوی مائی و یاخود حرارتنه کوره بیاض اولوب دومانی کسکین و بعض مرتبه کوزه وصدره سوء تأثیری تجربه اولنمشدر حتی امریقا وولقانلری جوارنده واقع کبریت معدنلرنده ایشلیان عمله دائماضعف بصر وضیق صدر علتلرینه اوغرارلر باغ وبغچه‌لره واراضئ مزروعه یه تأثیرات مضره‌سی دخی درکار اولدیغندن سیچلیا جزیره‌سنده کی معدنلردن چیقان کوکرد مخصوص فرونلرده تصفیه اولنمقده ودومانلری اطراف واکنافه سوء تأثیر ایتمامك ایچون فابریقه‌لرك خالی محللرده وهیچ اولمزسه برمیل مسافه‌ده انشاسنه اعتنا ایدلمکده‌در ٠ حالا مشتعل اولان وولقانلردن قوالوبیا ممالکنده‌کی (پوراچه) وولقانندن بیاض رنکده اول درجه ادخنه ظهور ایدرکه بوندن اطراف وولقانده حاصل اولان توز بالتراکم ایکی اوچ قدم عمقنده برکوکرد طبقه‌سی تشکیل ایلشدر ٠ اوروپا قابلیجه‌لرنده وبروسه‌ده وعلی الخصوص (اسلانده) جزیره‌سنده میاه معدنیه ایچنده کاه خالص وکاه مولدالماءایله مخلوط کوکرده تصادف اولنور ٠ دکز صولرنده دخی کوکرت وار ایسه‌ده خالص دکلدر نباتات وحیواناتده دخی کوکرد واردر و طورپ و شلغام جنسندن اولان نباتاتده سائرلرینه نسبةً ویمورطه‌ده زیاده‌جه‌در ٠

§

﴿ کوکرجین ﴾ — معروف برقوشدر لحمی لذیذ ومقوی و بر خانه‌یه مجاورتی اول خانه‌ده بولنانلرك قلج وحمای بارده اویوشقلق علتلرندن وطائفهٔ جن شرندن مصونیتنه سببدر ٠

وقتیله بعض ممالك شرقیه اهالیسنك و باخصوص محاربه‌ده محصور اولان کمسنه‌لرك کوکرجین واسطه‌سیله مخابره ایتدکاری تواریخده کوریله‌یور بونلر یازدقلری غایت اینجه برکاغدی قوشك ایاغنه باغلایوب اوجه آلشدیرلمش اولان محله قدر کوندررلر ایدی ٠ کوکرجینه نامه برابکی اوکرتمك ابتدا برمحل مخصوصده بسیلیوب وآره‌لقده اوچوره‌رق اولحوالیی اوکردوب اندن صکره تدریجاً مطلوب اولان محله کوتوریله‌رك اورادن مکتوبله صالیویرلمکدن عبارتدر چونکه بوحیوان ابتدا طوغدیغی و یا آلشدیغی یره عودت ایتمکه مجبور اولور ٠ اسکی زمانده اناطولی ومصردن سفره

کیدن برآدم یولدن مملکتنه مکتوب کوندرمك مراد ایتدیکی حالده یانه برقاچ معلم کوکرجین آله‌رق استدیکی یردن مکتوب ایله اعاده ایدر ایدی . فقط یولده دانه آرامق غائله‌سیله وقت چکورمامسی ایچون اطاره‌لرندن اول قارننی طویورلر وصویه کیروب مکتوبی اصلا تماس ایچون ایاقلرینی سرکه ایله یقارلر ایدی . دیشیسی یمورطه اوزرنده یتان ارکك کوکرجین واسطه‌سیله کوندریلان تحریراتك دها اسرع صورتده محلنه واصل اولدیغی وساعتده اون میل مسافه قطع ایتدیکی و برکونده درسعادت ایله اسکندریه بینده مخابره ممکن ایدوکی عندالتجربه ثابت اولمش وکوکرجینك بووجهله پوسته جیلقده استخدامی ایکی بیك سنه‌دنبرو طانمشدر . روما جنرالرندن (ماریوس) (٥٥٥٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك قرق درت سنه مقدمنده (موتینا) نام محلده محصور ایکن کوکرجین واسطه‌سیله دوستلرینه خبر کوندردی وقرون وسطاده بریة الشامه هجوم ایدن اهل صلیب و (١١٧٤م و ٥٧٠ه) تاریخنده ملوك مصریه‌دن نورالدین محمود و (١٢٢٥م و ٦٢٢ه) تاریخنده خلفای عباسیه‌دن احمد و (١٥٧٣م و ٩٨١ه) تاریخنده هولانده محاربه‌سنده هارلم کوکرجین پوسته‌سی قوللاندی . برمدت مصرده برمعلم کوکرجین بیك مجار التونه قدر فروخت اولنمش واکثر ممالك مصریه‌ده پوسته‌خانه کبی کوکرجین قله‌لری یاپلمش واوروپانك بعض محللرنده یقین وقته قدر کوکرجین ایله مخابره اصولی دوام ایتمشدر لکن تلغراف وواپور وشمندوفر کبی وسائط ظهور ایلدکدن صکره لزومی قالمامغله ترك اولندی . بعض منشأتده کوریلان (اطارهٔ سوی سامیلری) و (علی جناح الاستعجال) سوزلرینك اول وقتدن قاله تعبیرات ایدوکی خاطرلره کلمکده‌در .

§

﴿ کول ﴾ — قطعات خمسه ده موجود ومشهور اولان کوللر

عدد	اسامی	منصبی	
١	سایما	بحر بالطغه	
٢	لادوغا	کذا	اوروپا
٣	اونه غا	کذا	

عدد	اسامی	منصبی	
٤	پیپوس	بحر بالطغه	
٥	ونر	کذا	
٦	وتر	کذا	
٧	مولار	کذا	
٨	قوسطانس	رن نهرینه	
٩	زوریخ	کذا	
١٠	لوسرن	کذا	
١١	نوشائل	کذا	اوروپا
١٢	جنوره	رون نهرینه	
١٣	ماژور	پو نهرینه	
١٤	قوم	کذا	
١٥	غارت	کذا	
١٦	بلاطون	طونه نهرینه	
١٧	اشقودره	وندیك کورفزینه	
١٨	ارال	مجراسی یوق	
١٩	بالقاش	کذا	
٢٠	بایقال	تیزه لی نهرینه	
٢١	تکری نور		
٢٢	خوخو نور		
٢٣	توغ تنیغ		آسیا
٢٤	کویانغ		
٢٥	بحر میت		
٢٦	وان		
٢٧	رومیه		
٢٨	هامون		

عدد	اسامی	منصبی	
٢٩	چاد	کینهٔ شمالی کورفزینه	
٣٠	ویقتوریانیانزا	نیل نهرینك منبعیدر	
٣١	البرنیانزا		
٣٢	تانقانیقا	نیاسانك غرب جنوبیسنده	
٣٣	نیاسسا	موزامبق قطعهسنده	
٣٤	دمبعا	حبشتانده	
٣٥	الدهایا	فاسده	افریقا
٣٦	سالی	امید برونی جوارنده	
٣٧	نوامی	بودخی	
٣٨	شتازا	موزامبق جوارنده	
٣٩	آینوب	بحر ابیض جوارنده	
٤٠	شط الشرقیه	جزایرده	
٤١	منیز	تونسده	
٤٢	برکة الهارونیه	مصرده	
٤٣	وینیپیك	بحر اودسونه	
٤٤	سوپریور وچورن	بحر محیط غربیه	شمال
٤٥	هورن	بحر منجمد شمالی یه	
٤٦	پاتوس و تیقاقا	بحر محیط کبیره	جنوب
٤٧	مارقاریو	بحر آنتیله	

§

﴿ کومر ﴾ — یافث بن نوحك ایکنجی اوغلیدر سلت و یا سیمرن دخی دیرلر . تفرق اثناسنده منسوباتنی بالاستصحاب بحر سیاهك شمال طرفنه نقل کاروبار وکیت کیده نسللری جانب غربه دخی انتشار ایدرك آوروپانك جنوب غربیسنی طوتمشلردر . غال طوتون وسلت طائفهلرینك اصلی کومردر .

§

﴿ کوویت ﴾ — بصره کورفزنده برشیخلك در (۱۸۶۵م و۱۲۸۲ه) تاریخنده امید برونه کیدن ایکی عثمانلی قوروتی تابعیت سلطنت سنیه یی قبول ایتدکارینه علامت اولمق اوزره اشبو شیخلکه خلعت وسنجاق کتورمش ایدی .

§

﴿ کوویه ﴾ — طبیعیوندن مشهور برذات اولوب اون طقوزنجی عصرك ارسطوسی تسمیه ایدلمشدر (۱۷۶۹م و۱۱۸۳ه) ده مومیلیارده تولد و(۱۸۳۲م و۱۲۳۸ه) تاریخنده پارسده وفات ایلدی . (۱۸۰۳م) ده فرانسه آقادمیسنه داخل اولوب مؤخراً درس ناظری و (۱۸۳۱م) ده مجلس اعیان اعضاسی اولدی . مومی الیه حیواناتی او وقته قدر مضبوط اولمیان صنفلره تقسیم ایدوب فن تشریحجه ده اعضای حیوانیه نك متسلسلاً یکدیکره ارتباط ومناسبتنی کشف ایتمش ووقتیله موجود اولوب الیوم اصل و نسلی مفقود بولنان بر طاقم حیوانات و نباتاتك زمانمنده موجودیتنی فناً میدان ثبوته چیقاردیغی کبی طبقات الارض ایچون دخی بریکی تملر قورمشدر . خیلی مهم ومتنوع تألیفاتی واردر .

§

﴿ کوهستان ﴾ — آسیاده مختلف ممالکه ویرلمش براسمدر اولا کوهستان عجمده برایالتدر شمالاً خراسان شرقاً افغانستان جنوباً کرمان وفارس غرباً عراق عجمله محدود اولوب التی یوز طول وایکی یوز التمش عرض کیلومتروسعتده اوچ یوزبیك نفوسی جامعدر کرسی ٔ اداره سی شهرستاندر . ثانیاً (کوهستان) بلوجستانده برایالتدر شمال شرقیده افغان شرقاً وجنوباً مکران غرباً وشمال غربیده عجم ایله محدوددر مرکزی پوهرادر . ثالثاً (کوهستان) هندستانده لاهور حکومتنده برایالت اولوب پنجابك شمالنده وهمالایه وادیلرنده کائدر بوراسی برچوق کوچك پرنسلر معرفتیله اداره اولنور .

§

﴿ کهانت ﴾ — ارواح بشریه نك ارواح مجرده یعنی (جن و شیطان) ایله مناسباتنی وعالم کون وفسادك مستقبله عائد بعض وقوعاتنی

استنباطه مخصوص برعلمدر . روايته نظراً بوعلم زمان جاهليتده بين العرب پك شايع اولوب حتى (شق) و (سطيح) نامنده ايكى كاهن (خاتم النبيين) افندمزك تشريفساز مهد نبوت اوله جقلرينى واتباعنه ودين مبينه اتباعك شرف وفضائلنى اول وقت خبر ويرمشلرايدى طائفهٔ مزبوره بعثت نبويه دن صكره مغيباته اطلاعدن محروم اولمشلردر حتى بعض روايتده (لا كهانة بعد النبوة) وارد اولمش و بوندن بشقه (من اتى كاهناً فصدقه بما يقول فقد كفر بما انزل على محمد) دخى بيورلمشدر .

امام رازينك (سر المكتوم) نام كتابنه كوره كهانت ايكى قسم اولوب برقسمى بعض نفوسك خواصندن نشأت ايدركه بوقسم مكتسب دكلدر وقسم ديكرى عزايم ودعوت كواكبه توغل ايله حاصل اولور و بو دخى بعض طرقه تقسيم اولنور .

§

﴿ كهكشان ﴾ — هيئت كله سنه نظر بيوريله .

§

﴿ كهلان ﴾ — يمنده بنوسباء اولادندن (مدجج) (كنده) (ازد) كبى يدى قبيله نك جديدر . قبائل مذكوره سيل عرمدن صكره شام ومدينه طرفلرنده اسكان ايلديلر . يمن ساحلنده ابوعريش قصبه سنك قرق ساعت كيروسنده اليوم بنى كهلان دينور برقبيله مسكوندر .

§

﴿ كيئف ﴾ — اوروپاى روسيده دينپر اوزرنده كيئف ولايتك كرسئ اداره سى اولوب سن پترسبورغك جنوبندن بيك ايكى يوز اللى كيلومتروده كائن وقرق سكز بيك نفوسى حاويدر ولادمير طرفندن مؤسس مكتب وقشله لرى و بر چوق كليسالرى واردر . كيئف شهرى بشنجى عصردن برو موجود وخيلى زمان حززله تابع ايدى طقوزنجى عصرده متصرفى اولان (روريك) طرفندن جنوبى روسيه يه مقر اتخاذ اولنوب (١٠٣٧ م و ٤٢٩ ه) ده ايياروسلاو نام بيوك دوقه زمانده بتون روسيه نك مركز حكومتى اولدى مؤخراً بر چوق تخريباته اوغرايوب ليتوانلر لهليلر تاتارلر قريم خانلرى طرفلرندن اشغال ونهايت (١٦٨٦ م

و ۱۰۹۸ ه) تاریخنده روسیه ایمپراطورلغنه الحاق اولندی . تکمیل ایالتنده بر ملیون نفوس واردر دیرلر .

§

﴿ کیانیان ﴾ — (٤٨٨٥ خ) تاریخنده ماد حکومتنی تأسیس ایدن کیقبادیان کیخسروه یعنی (٥٠٥٦ خ) تاریخنه قدر جالس تخت فارس اولان ذواته ماد پادشاهی دینديکی کبی کیخسرو ایله آندن صکره کلانلره کیانیان اطلاق اولنمشدر . پای تختلری خیلی زمان سسترشهری ایدی . مصر مدیا بابل آثوریه لیدیا ارمنستان بخارا و بعض ترکستان هندستان روم ایلی وماوراءالنهر وامثالی ولایاتی کیخسرو یوزیکرمی یه تقسیم واخلافندن برنجی دارا بعضیلرینی یکدیکریله برلشدیره رك یکرمی صدرابلق تشکیل ایلمشیدی .

§

﴿ کیخسرو ﴾ — ماد پادشاهی کیکاوسك قزی یاخود همشیره سی اوغلیدر فرنکلر (خامینش) دیرلر پدری لیدیا قرالی ایدی کیکاوسك سرعسکری رستمك لیدیالولره اعانت یوزندن متبوعنه اهانتی و ارمنستان حکمداری (دیقران) ك معاونتی ایله (٥٠٣٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز التمش سنه مقدمنده ماد تختنه جلوس ایلدی . سلطنتی یکرمی طقوز سنه امتداد ایدوب بومدت ظرفنده لیدیا حکومتنی زیروزبر وتوران اوزرینه یوریوب اوکی پدری افراسیابی شمشیر قتل و اعدامه سپر ایتدکدن صکره حدود شرقیه سنی سند نهرینه وحدود غربیه وشمالیه سنی بحر خزر وسفیده قدر توسیع وبالعموم ممالکنی یوزیکرمی ایالته تقسیم و پوسته لر ترتیب ویتمش سنه دنبرو ممالك شرقیه ده منفی اولان یهودیلری عفو وبیت مقدسك انشاسنه مساعده ایلدی و (٥٠٥٦ خ) تاریخنده بابلی برمدت محاصره و فراتدن کلان صویك مجراسنی تحویل ایدرك ایچروبه کیروب حکمداری سفیه (نابونید) ی مجلس نوشانوشده اخذ وقتل ایتدی و مؤخراً تومیروس ایله ایتدیکی مساجت محاربه سنده قتل وسر مقطوعی دشمنی طرفندی قان ایله مملو بر طلوم ایچنه وضع اولنوب (اشته قانه قان) دیو تحقیر ایدلدی بوکا سیروز دخی دیرلر قبری ایرانده اصطخر شهری جوارنده بر خرابه تربه درونده اولوب قپوسی اوزرنده خط میخی ایله (آخمنس قبیله سندن

خسرو شاهم) مألی محرر اولدیغی مرویدر . مشارالیه بابلی ضبط ایلدکدن صکره (ماد) و (لیدیا) و (نینوا) حکومتلری نامنی اورتهدن قالدیروب جمله‌سنه بردن (فرس) حکومتی یاخود (کیانیان) سلطنتی نامنی ویرمشدر .

§

﴿ کیخسرو ﴾ ثانی غیاث الدین — ملوك سلاچقه‌دن اولوب علاء الدین بن کیقبادك اوغلیدر (۱۲۳۸م و۶۳۶ه) تاریخنده پدرینه خلف اولدقده کنجلك سببیله نیك وبدی تمییزه وقتی اولمدیغندن حال وشانی مجهول برحریفه قاپیلهرق بوندن الدیغی درس نفاقله امرا واعیاندن برچوق کسه‌لرك قانه کیرمشیدی صکره‌اهالی حقیقت حالی اکلامغله بالاتفاق منافق مرقومی طوتوب لباس خباثت التباس حیاتنی چاق و تمزیق ولاشه‌سنی برتیورقفس ایچنده دیواره تعلیق ایلدکلری حالده غرائبدن اولهرق برکون قفس یره دوشوب التندن کچن بر بیچاره‌نك مرع روحنی اوچورمش وهرکس لاشئ عدایتدکلری لاشه صاحبنك اولدکدنصکره دخی بویله برخباثت ایقاع ایلدیکنه شاشمش قالمشدر . کیخسرو اون سکز سنه پادشاهلق ایتدی . وزماننده اماسیه وتوقاد طرفلرنده (بابا اسحق) نامنده برحریف چیقوب پیغمبرلك دعواسنه قالقشدیغندن حرباً طوتیلوب اعدام اولندی .

§

﴿ کیره سون ﴾ — (سه‌رازونت) کله‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ کیشنوی ﴾ — آورو پای روسیده بر شهردر بسارابیانك کرسی اداره‌سی اولوب بندرك شمال غربیسندن اللی اوچ کیلومتروده واقع وقرق بش بیك نفوسی جامعدر . پموق فابریقه‌لری وبیوك تجارتی واردر .

§

﴿ کیقباد ﴾ — مدیا حکومتنك بانئ ثانیسیدر ژوسس واشه‌من دخی دیرلر فی‌الاصل رؤسای قبائلدن ایکن (۴۸۸۵ خ) ده یعنی میلادك یدیبوزطقوز سنه مقدمنده مظهر نظرخشنودیسی اولدیغی اهالینك معاونت

واتفاقيله اعلان استقلال و مجدداً يايديرديغى همدان شهر جسيمى پاى تخت اتخاذ ايله وضع ايتديكى قانون سايه‌سنده اهالينك بر قات دها حسن نظر وتوجهاتنى جلب واستحصال ايلدى . قانون مذكورك خلاصه‌سى (قانون) كلمه‌سنده محرردر . (همدان) كلمه‌سنه دخى نظر بيوريله .

§

﴿ كيكاوس ﴾ — ماد دولتى حكمدارلرندندر (٤٩٩٩ خ) تاريخنده يعنى ميلادك بشيوز طقسان بش سنه مقدمنده جلوس ايدوب اوتوز بش سنه كامران ملك و سلطنت اولديغى حالده بنيره‌سى كيخسرو ايله متفقاً عليهنه قيام ايدن ارمنستان حكمدارى ديقران طرفندن حرباً اخذ و اعدام ايدلدى ياخود سرعسكرى رستمك اهانيتله طوتيلوب كيخسروك حبسخانه‌سنده بلا ولد وفات ايلدى انجق اشبو خلع و حبس ماده‌سى مشتبه فيه بر مسئله‌در . مومى‌اليهه فرنكلر (آسينپاچ) نامى ويررلر .

§

﴿ كيلان ﴾ — ديلم‌دخى‌دينور عجمستانده و بحرخزرك سواحلى اوزرنده بر ايالتدر شمال غربيده شروان شرقيده مازندران‌ايله تحديد اولنور ايكيوز يتمش طول وسكسان كيلومترو عرضى وايكى يوز اللى بيك نفوسى حاوى اولوب كرسئ اداره‌سى رشت شهريدر هواسى غايت صيجاق واراضيسى منبتدر .

بوراسى (١٧٢٣ م و ١٢٧٦ ه) ده روسيه آلوب برسنه صكره دولت عليه‌يه ترك ايلديكى حالده (١٧٢٧ م) تاريخنده باب عالينك مساعده‌سى اوزرينه عجملره اعاده اولندى (آل بويه) كيلاندن نشأت ايتمشدر . مسقط قطعه‌سنده دخى بونامده برقصبه اولوب عربلر (جيلان) ديمكده‌درلر . (كيلان) پرشتنه سنجاغنده دخى بر قضا مركزيدر .

§

﴿ كيلوساق ﴾ — اهل كيميا وحكمتدندر (١٧٧٨ م و ١١٩٢ ه) ده ويانئ عليادە (سن لئونار) ده تولد و (١٨٥٠ م و ١٢٦٧ ه) تاريخنده وفات ايلدى هواجه تدقيقات حكميه‌سنى اجرا ضمننده يدى بيك مترو قدر يوقارى يه چيقمش و (١٨١٣ م) ده تصادفاً قورطووا طرفندن كشف

اولنان ایوت اوزرینه ملاحظات عمیقه اجرا و بوکا دائر مطالعاتنی برتألیف مخصوصنده بیان ایتمشدر . بونلردن بشقه بعض اجزای کیمیویه وغازلر وبارومترولر حقنده دخی کشفیات وتحقیقات مکمله اجراسیله علوم وفنونه کرکی کبی خدمت ایلدیکی تواریخده کورلدی .

§

﴿ کیلی ﴾ — طونه نهرینك صول کناری اوزرنده و بغدان ایالتی داخلنده برشهردر . بندرك جنوبندن یوزاوتوز کیلومترو مسافه‌ده اولوب التی بیك نفوسی جامعدر . بوراسی وقتیله دولت علیه ممالکندن وصکره روسیه‌نك بسارابیا قطعه‌سی ملحقاتندن ایکن (١٨٥٦ م و ١٢٧٣ ه) ده منعقد پارس معاهده‌سی موجبنجه بغدانه ویرلدی .

§

﴿ کیمیا ﴾ — برعلمدرکه واسطه‌سیله اجسام بسیطه‌نك خواص وکیفیاتی تحصیل و کرهٔ ارضده موجود اجسام مرکبه‌نك اجزای فردیه‌لری تفریق وجمع اولنه‌رق برجسم آخر احداث یعنی هر برجسم حل وترکیب اولنه‌بیلور . علم‌طب وفن معادن وبویاجیلق وزراعت کبی علوم وصنایعك اکثر قواعدی علم کیمیادن اخذ ایدلش اولدیغندن بوعلم کیمیای نظری و کیمیای عملی نامله‌یه ایکی یه تفریق اولنمشدر . کیمیای نظریك اجسام غیر عضویه ایله بونلرك ترکیباتندن بحث ایدن قسمنه (کیمیای معدنی) واجسام عضویه یعنی حیوانات ونباتاتدن بحث ایدن قسمنه‌ده (کیمیای عضوی) دنیلورکه بوده (کیمیای طب) (کیمیای صنایع) (کیمیای زراعت) نامله‌یه یاد اولنان قسملره آیریلور . کیمیا اون التنجی عصر میلادیده علوم مدونه صره‌سنه کچدیکندن علوم جدیده‌دن معدوددر ملل قدیمه‌دن مصرلیلرده کیمیا اولدقجه شهرت بولدیغی اهالئ مذکوره‌نك نشادر روحی وسوده وجام وسرکه وانواع سموم وصابون استحصالنی بیلدکاری تاریخ دلالتیله ثابت اولمسندن اکلاشیلور . چینلولرده بوفنده معلوماتلری اولدیغی قدیمدن برو کهرچله پورسلن باروت زرنیخ ومواد ملونهٔ سائره‌یی استحصالده‌کی مهارتلرندن استدلال اولنور . روملر ایسه اجسامك یالکز خواص کیمیویه‌سیله اوغراشوب تطبیقات وتجربه جهتلرینه

کیتامشلردر . اون برنجی عصرده عربلر کیمیای عملی یی توسیع ایتدیلر ومحاربات صلیبیه مناسبتیله فرنکلردخی عربلردن اقتباس ایلدیلر اون بشنجی عصرده (پاراسلس) نامنده ارباب فندن بری ایلك دفعه اولهرق کیمیایه دائر عمومی درس ویردی و (١٧١٨ و ١١٣١ ه) تاریخنده اجسامك امتزاج کیمیویلرینی مبین برجدول ترتیب اولنوب مرکباته ویریلهجك اسملر بشقهجه قاعده التنه آلندی .

کلهلم قدمای حکمای اسلامیهنك جواهر معدنیهدن خواص اصلیه یی سلب ویرلرینه خاصهٔ جدیده جلب ایتمك ممکنمیدر دکلمیدر دیو (کیمیا) نامیله میدانه قویدقلری دعوایه . شیخ الرئیس ابن سینا وشیخ تقی الدین احمد بن تیمیه ویعقوب کندی کبی برطاقم ذوات اولبابده رساله لر تألیفیله بطلانی ادعاسنده ثبات وامام فخرالدین رازی وشیخ نجم الدین بن ابی در بغدادی وابو بکر محمد بن زکریای رازی وسائرلری ایسه انلری رداً کتابلر چیقاروب ممکن مرتبه امکانینی اثبات ایلدیلر . ابن ماجهٔ اندلسی لقبیله معروف ابوبکر بن صائغ نام ذاتك شیخی ابی نصر فارابیدن حکایةً بعض تألیفاتنده اولان نقلنه کوره حکمای متقدمیندن مشهور ارسطو صناعت کیمیانك فقط لهم واسطه سیله امکانی متعسر اولمق شرطیله یازمش وحتی بوبابده برچوق رد وقبولدن صکره یاپدیغی برکتابده (فلزات) ومعدنیات نوعده متحددر بینلرنده کوریلان اختلافات ماهیاتده اولیوب اعراضده واوده بعضاً اعراض ذاتیه وبعضاً دخی اعراض عرضیه ده در . ونوعی متفق وعرضی مختلف بولنان هر ایکی شیئك یکدیکره انتقالی ممکندر شوقدرکه اکر عرض ذاتی اولورسه انتقالده صعوبت ومفارق ایسه سهولت اولور دیمشدر .

اوروپاده برقاچ قرال دخی معادن سائره یی التونه تحویل ایتمکه هوس ایدوب حتی المانیا ایمپراطوری اوچنجی فردریق کویا حصوله کتوردیکی التوندن سکه ضرب ایتدیرمش وبوفن ایله مشغول اولنلره اصلزاده لك عنوانی ویرمش ایدی لکن (١٥٠٠ م و ٩٠٦ ه) تاریخنده ورتنبروغ دوقه سی فریدریق بومثللو شیلره متعقد اولمدیغندن کیمیاکرلردن برینه تیموردن بردار

اغاجنی التونه قلب انلسنی تکلیف ایدوب پاپه‌مدیغی جهتله صلب ایتدیکی مرویدر .

کیمیا معجزهٔ حضرت موسی اولمق اوزره دخی روایت اولنور وقارونك غنا وثروت مشهوره‌سی کیمیایی مشار الیهدن تحصیلنه حمل ایدیلور .

کیمیایی بروقت قوم هود جبابره‌سی دخی اوکرنوب حتی التون وکموشدن اولمق اوزره ارم ذات‌العماد دنیلان محلی تأسیس ایتمش ایدیلرکه کیفیتی کتب تفاسیر وتواریخده مسطور ومقیددر .

بوعلمه وصول ایله اشتهار ایدنلردن بری دخی بشنجی عصر هجری رجالندن قصیدهٔ لامیة‌العجم صاحبی مؤیدالدین طغرائی‌در .

امام شافعی حضرتلری هر کیمسه‌که اکسیر ایله طالب مال اولور ابتله مفلس و پریشان اولور بیوردی .

بجوهر الکیمیاء لیس تری
من ناله و الانام فی طلبه

§

﴿ کینه ﴾ — افریقانك سواحل غربیه‌سنده ایکی ولایتدر . برنجیسی انکلتره حمایه‌سنده بولنان کینهٔ شمالیدرکه ساحلاً سیرالئوندن (لوپز) برونه قدر ممتد اولوب شمالاً سودان وسنغاپیا وشرقاً (ونقاره) جنوباً (قونغو) اراضیسیله تحدید اولنور . (امة الدهومیه) (قلا بار) (ساحل‌العاج) یعنی فیل دیشی ساحلی (ساحل‌الذهب) وامریقا حمایه‌سنده اولان بیریا جمهوریت وآشانتی حکومتی ومشهور (قواره) نهری بواراضیده‌در . ایکنجیسی کینهٔ شمالینك جنوبنده بولنان کینهٔ جنوبی‌که ساحلاً مذکور (لوپز) برونندن (تعزو) برونی شرقاً قزانج وجنوباً (موقوپمانامه) قبیله‌لری یاخود حوتانتو ممالکی ایله تحدیدایدیلور . (انقوله) و(نانو) قبیله‌لری و (بنکلا)لر دخی بوقسمده واقعدر . اشبو ایکنجی کینه‌یه قونغو دخی دیرلر . پورتکیز واسپانیولر (١٤٤٦ دن ١٤٨٤ م) تاریخنه قدر کینه سواحلنی آز چوق کشف ایتمشلر ایدی .

بحر اوقیانوسده آوسترالیانك شمالنده وایکی بیك کیلومترو اتساعنده احوال

داخلیه‌سی مجهول براطه‌یه دخی (کینهٔ جدید) نامی ویرلمشدر · (لیریا) کلمه‌سنه مراجعت بیوریله ·

§

﴿ گیوتن ﴾ — قتل نفوسه مخصوص برنوایجاد آلتك موجدیدرکه (۱۸۱٤ م و ۲۲۳۰ ه) تاریخنده کندوسی دخی کندی قلیجیله کندی بوینی اورمق قبیلندن اوله‌رق یاپمش اولدیغی اشبو آلت قاتله ایله اعدام اولنمشدر · مذکور آلت صاحبی نامنه نسبتله یاد ایدیلور ·

§

﴿ گومرث ﴾ — (۲٤۱۵ خ)ده یعنی میلادك اوچبیك یوز یتمش طقوز سنه مقدمنده اولاد عیلامدن وارفخشد بن سامك دردنجی بطن اولادلرندن پیشدادیان طبقه‌سنی تأسیس ایدن ذاتدر· لقبی کاشاه ایدی · بعض ایرانیلرك اعتقادنجه آدم اول یاخود ولد آدمدر · اوتوز سنه سلطنتدن صکره حکومتی اوغلی هوشنکه ترك ایلدی و اسطخر ودماوند و بلخ شهرلرینی یاپدیردی · ابتدای حالنده عبادتله اشتغال ایتدیکی تواریخده مقیددر ·

(ك) حرفنده اولان ممالك دولت عليه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
كابی	ناحیه		جانیك	طربزون
كاختة	قضا		ملاطیه	دیاربكر
كاركار	ناحیه		وان	وان
كاظمیه	قضا		بغداد	بغداد
كافیرلی	ناحیه		سیواس	سیواس
كاویالو	ناحیه		سیواس	سیواس
كبان	قضا		معمورة العزیز	معمورة العزیز
كبسوط	ناحیه		قره‌سی	قره‌سی
كبیسه	ناحیه		بغداد	بغداد
كتكانلو	ناحیه	رقه	زور	حلب
كته	ناحیه		بروسه	خداوندكار
كچنوس	ناحیه	ویرانشهر	بولی	قسطمونی
كچی بورلی	ناحیه		اسپارته	قونیه
كدغره	ناحیه		اماسیه	سیواس
كدكمش	ناحیه		سیواس	سیواس
كدوس	قضا		كوتاهیه	خداوندكار
كرانس	ناحیه		منتشا	ایدین
كربلا	مركز لواء		بغداد	بغداد
كرپه	قضا		ردوس	جزایر بحرسفید
كرتین	ناحیه		كمشخانه	طربزون
كرجانس	ناحیه	كاخ	ارزنجان	ارضروم
كرخ جبتی	ناحیه		بغداد	بغداد
كردی	ناحیه		موصل	موصل
كرده	قضا		بولی	قسطمونی
كرزه	ناحیه		سینوب	قسطمونی
كركوك	مركز لواء		كركوك	موصل
كرك	ناحیه		حوران	سوریه
كركر	ناحیه	بهسنی	ملاطیه	دیاربكر
كركری	ناحیه		موصل	موصل
كرماستی	قضا		بروسه	خداوندكار
كرمكی	ناحیه		تكه	قونیه
كرمه	ناحیه		منتشا	ایدین

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
کرون	قضا		سیواس	سیواس
کرەسون	قضا		طربزون	طربزون
کرۀ نحاس	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کرۀ جدید	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کره بنه	قضا		یانیه	یانیه
کرەکی	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کرینه	ناحیه		ایچ ایل	اطنه
کسروان	قضا		جبل	جبل لبنان
کسروان	ناحیه		حدیده	یمن
کسریه	قضا		کوریجه	مناستر
کسندره	قضا		سلانیك	سلانیك
کسندره	ناحیه		سلانیك	سلانیك
کسکین	قضا		قیرشهری	انقره
کشاب	ناحیه		طربزون	طربزون
کشان	قضا		کلیبولی	ادرنه
کشان	ناحیه		سیواس	سیواس
کش دره	ناحبه		جانیك	طربزون
کشلو	عشیرت		ایچ ایل	اطنه
کصور	ناحیه		موش	بتلیس
کفرطان	ناحیه		حما	سوریه
کفل	ناحیه		کربلا	بغداد
ککبوزه	قضا		شهر امانتی	شهرامانتی
ککسون	قضا		مرعش	حلب
ککله	ناحیه		جبل غربیه	طرابلس غرب
کل	ناحیه		کرکوك	موصل
کلالون	ناحیه		موصل	موصل
کلدیکلان	ناحیه		اماسیه	سیواس
کل عنبر	قضا		سلیمانیه	موصل
کلکیت	قضا		بایبورد	ارضروم
کلبه	ناحیه		ناحیه	ایدین
کلرید	ناحیه	کسندره	سلانیك	سلانیك
کلغاد	ناحیه		سیواس	سیواس
کلنار	قضا		ایچ ایل	اطنه
کلناغاج	ناحیه		زور	حلب
کلنکراس	ناحیه		اماسیه	سیواس
کلهٔ موسی	ناحیه		موصل	موصل

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
کلیبولی	مرکز لواء		کلیبولی	ادرنه
کلیس	قضا		حلب	حلب
کماخ	قضا		ارزنجان	ارضروم
کمر	ناحیه		بوردور	قونیه
کمرادرمید	قضا		قره‌سی	قره‌سی
کمرچاك	ناحیه		قره‌سی	قره‌سی
کمشخانه	مرکز لواء		کمشخانه	طرابزون
کملیك	قضا		بروسه	خداوندکار
کنج	مرکز لواء		کنج	بتلیس
کنجلو	ناحیه		ازمید	شهر امانتی
کنغری	مرکز لواء		کنغری	قسطمونی
کنوریو	قضا		قندیه	کرید
کنیر	عشیرت		تکه	قونیه
کوار	مرکز لواء		کوار	حکاری
کواش	قضا		وان	وان
کوپری	قضا		اماسیه	سیواس
کوپریلی	قضا		سلانیك	سلانیك
کوتاهیه	مرکز لواء		کوتاهیه	خداوندکار
کودل	ناحیه	اپاش	انقره	انقره
کور	ناحیه	شمدینان	کوار	حکاری
کورتش	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کوردوس	قضا		صاروخان	ایدین
کوردك	ناحیه		صاروخان	ایدین
کورله	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کوره	قضا		جبل	جبل لبنان
کوره (بر که)	ناحیه		صاروخان	ایدین
کوره‌له	قضا		طرابزون	طرابزون
کوریجه	مرکز لواء		کوریجه	مناستر
کوردجی	ناحیه		ایخ ابل	اطنه
کورجیلو	عشیرت		اطنه	اطنه
کوردیلان	ناحیه		سعرد	بتلیس
کوردلان	ناحیه		بصره	بغداد
کورطون	ناحیه		کمشخانه	طرابزون
کوز (آمد)	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کوزر	ناحیه		ملاطیه	دیار بکر
کوستره	ناحیه		قیصریه	انقره

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
کوشك	ناحیه		ایدین	ایدین
کوك اویك	ناحیه	دکزلی	ایدین	ایدین
کوکب	ناحیه		زور	حلب
کوکبان	قضا		صنعا	یمن
کوك تپه	ناحیه		کرکوك	موصل
کوجکه طاغ	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کوجکه صو	ناحیه		بولی	قسطمونی
کوجکه لو	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
کوجکه اغاج	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کوك طاشلو	ناحیه		مرعش	حلب
کوکرجنلك	ناحیه		مرعش	حلب
کوکسون	ناحیه		مرعش	حلب
کول پازاری	ناحیه		بولی	قسطمونی
کول پازاری	ناحیه		بروسه	خداوندکار
کول باشی	ناحیه	طویران	سلانیك	سلانیك
کول حصار	ناحیه		بوردور	قونیه
کول صاری	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کول طاطای	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کوللك	ناحیه	طرسوس	اطنه	اطنه
کومش	ناحیه		کوتاهیه	خداوندکار
کومش آباد	ناحیه		بولی	قسطمونی
کومش	ناحیه		اماسیه	سیواس
کونان	ناحیه	بیت الشباب	جولهمرك	حکاری
کونان	ناحیه		قرهسی	قرهسی
کونای	ناحیه		ایدین	ایدین
کون یوزی	ناحیه		انقره	انقره
کونی	ناحیه	چرکش	کنغری	قسطمونی
کونیه	ناحیه		لازستان	طربزون
کونیك	ناحیه	کیفی	ارضروم	ارضروم
کوه زید	ناحیه		کمشخانه	طربزون
کویان	ناحیه		ماردین	دیاربکر
کوی سنجاق	قصا		کرکوك	موصل
کویجکز	قضا		منتشا	ایدین
کویت	ناحیه		بصره	بغداد
کوینکلر	ناحیه		دیاربکر	دیاربکر
کوینك	ناحیه		بولی	قسطمونی

اسم واعتباری		در قضا	در لوا	در ولایت
کویلی اوزی	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کیف	ناحیه		لازقیه	سوریه
کیریز	ناحیه		بغداد	بغداد
کیدروس	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
کیره کوز	ناحیه		سینوب	قسطمونی
کیرون	ناحیه		سیواس	سیواس
کیسامو	قضا		حانیه	کرید
کیغی	قضا		ارضروم	ارضروم
کیکلان	ناحیه		موصل	موصل
کیکلر	ناحید		قره حصار	خداوندکار
کیکی	ناحیه		دیاربکر	دیاربکر
کیلان	قضا		پرشتنه	قوصوه
کیل	ناحیه		انقره	انقره
کینولی	ناحیه		سینوب	قسطمونی
کیوه	قضا		ازمید	شهر امانتی

حرف ل

﴿ لاأوچو ﴾ — چين فيلسوفلرندندر • خوتقچو دن براز اول يعنى (٤٩٨٩ خ) تاريخنده و ميلادك التى يوز بش سنه مقدمنده يشار واعتقاددده باشليجه تناسخى تعليم ايدر ايدى وچينليلرك كتب مقدسه سندن معدود اولمق اوزره بر كتابى اولوب اسمى (تااوتيكينغ) ايدى كه معناسى عقل اول ديمكدر • اليوم چينده يوز مليون نفوس بونك مذهبنه تابعدرلر •

§

﴿ لابرنت ﴾ — متقدمين زدنده نامتناهى فروع ايله تحت الارض واقع اولان برطاقم مغاره لره ومصنوع مخزنلره اهرام دينلديكى حالده مؤخراً بونلره تقليداً پاپيلان ابنيه يه دخى بو اسم اعطا اولنمشيدى • زمان قديمده بش اهرام موجود ايدى برنجيسى مريس نام بحيره ده واقع (مندس) اهرامیدركه انشاسى بونامده برمصر پرنسنه حمل واسناد اولنور • بو اهرام اخيراً موسيو (ژومارد) ايله (برتو) طرفندن بولنه رق (له ترون) و (له سيوس) نام ذاتلر معرفتيله وصف وتعريف اولنمشدر • ايكنجيسى اون ايكيلرك اهرامیدركه (٤٩٢٩ خ) تاريخنده يعنى التى يوز التمش بش سنه مقدمنده مصرده مشتركا اجراى حكومت ايدن اون ايكى ذوات طرفندن انشا ايدلمشدر • اوچنجيسى كريد اهرامیدركه طاش معدنلرنده تحصن ياخود حكمدار خاندانه مدفن اولمق ايچون ياپلمشيدى • دردنجيسى لمنى اهرامیدركه قابيرلره دين وآيين اجرا ايتمك ايچون مخفى برالتجاگاه ايدى •

بشنجیسی ایتالیاده بولنان قله‌زیوم اهرامیدرکه انشاسی (پروزه‌نه) یه حمل واسناد اولنوب اتروسك سردابلرندن بری‌اولدیغی ظن‌ایدیلور . بیان‌اولنان اهرام یاخود لابرنتلردن یالکز کرید لابرنتنك بعض احوالنه وقوف حاصل اولهبیلمشدر . بو لابرنت قندیه جوارنده واقع طاغك التنده اولوب اشاغیسنده‌کی قپوسندن یعنی بردلیکدن کیریلور وبراز کتدکدنصکره ایلرو ویمین یساره طوغرو برقاچر یوز ارشون غیر منتظم یوللر آیریلور وبو یوللر بعضاً یکدیکرینه دخی واصل اولور وکیرن آدم برنشانهٔ رجعت اولمدقجه کوح عودت ایده‌بیلور ودرونی غایت مظلم اولدیغندن نهایتسز یراسه قوشلری بولنور ایمش . بونی قرن‌حاضرده اوروپا سیاحلرندن برینك بولوب درونني طولاشدیغی و شمدی آغزی قپانوب یری غیب اولدیغی بعض تواریخده کورلمشدر .

§

﴿ لاتور ﴾ — اهل‌حکمتدندر . (۱۷۷۷ م و ۱۱۹۱ ه) ده پارسده تولد و (۱۸۵۹ م و ۱۲۷۶ ه) ده وفات ایلدی . ناپولیون طرفندن شورای دولت اعضالغنه آلندیغی حالده توغل علوم ایچون استعفا ایلدیکندن (۱۸۵۱ م) ده دار الفنونه قبول اولندی . جر اثقال و کیمیا وسائره‌ده برچوق اختراعاتی واردر . آرشمید ویده‌سنی طوپ طولمبه‌سنی صویی رفعده پیستونه محتاج اولمیان بخارلی ماکینه‌یی بو ایجاد ایلدی و بر صوتی حاصل ایدن هوانك اهتزازینی اولچمکه وقوشلرك کیفیت طیرانني اکلامغه مخصوص اولمق اوزره ماکینه‌لر یاپدی . بونلرك ایچنده صدای بشرینك حصولنه دائر تحریاتی پك زیاده تقدیر اولنمشدر .

§

﴿ لاتین ﴾ — قدیم لاسیوم اهالیسیدر مؤخراً بونام قرون‌وسطاده با خصوص اهل صلیب محاربه‌سنده شرق ایمپراطورلغنه قارشو اولوقت روما غرب ایمپراطورلغی اقسامندن معدود اولان آوروپا ممالکی اهالیسنه تعمیم اولندی .

(لاسیوم) — قدیم ایتالیاده بحرك جهت سفلاسنده برقطعه یاخود ایالتدر . اشبو ناحیه اولا شمالده قدیم لاسیوم ویا خصوصی لاسیوم

ثانیاً جنوبده یکی لاسیوم نامیله ایکی قطعه یه منقسم اولوب یکی لاسیوم مقدما اصل لاسیومدن معدود دکل ایکن رومالیلرك تصرفنه انتقالندن صکره بونامی الدی . قطعهٔ مذکوره‌نك رومالیلر اطاعتنه دخولی بانیٔ روما (رومولوس) زماننده بدأ ایدر . (رومولوس) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ لاچین ﴾ — مصر حکمداری ملك المنصور حسام الدینك لقبیدر مومی الیه اصلنده المانلی براسیر اولوب سلطان قلاوون طرفندن اسلامه کتورلمشدر . شام والیسی تعیین اولندقده عصیان وسلطان‌عنوانی اعلان ایلدیسه‌ده قلاوونك خلفی اولان خلیل‌الاشرف طوتدیروب (۱۲۹۰ م و ٦٨٩ ﻫ) ده قتله محکوم علیه ایتمشیدی اثنای صلبده ایپی قیرلدیغندن مشارالیه طرفندن عفو ایدلدی لکن لاچین (عاقبت کرك زاده کرك شود) مضمونه ماصدق اولمقدن فراغت ایتمیوب همان او کیجه باعث حیاتی اولان خلیل الاشرفی قتل ایدوب روبراه فرار ونهایت اریکه نشین حکومت اولان سلطان محمد ناصرك صغرسنندن بالاستفاده آشکار اولدی و درعقب صبی مشار الیهك وصیسی اولان (کت بوغایی) طرد ایله (۱۲۹٦ م) ده یرینه کچدیسه‌ده اوچ سنه‌دن عبارت اولان مدت اداره‌سنده طادینی قاچردیغندن امرای دولت عزل وقتل ایلدیلر .

§

﴿ لارنده ﴾ — لارنده قصبه‌سنك اسم صحیحیدر .

§

﴿ لاریسا ﴾ — الیوم یکیشهردر تسالیاده‌سالامری نهری اوزرنده واقع اولوب پلازیژلر طرفندن تأسیس اولنمشدر . قدیم‌الایامده آشیل قرالغنك مقراداره‌سی ایدی و (٥٤٠٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز طقسان ایکی‌سنه مقدمنده انتی یوخوسك قبضهٔ تسخیرینه دوشمشیدی . الآن لاریسا معمور برشهر اولوب یکرمی سکز بیك نفوسی جامعدر .

§

﴿ لازار ﴾ — حضرت مریمك قرنداشیدر قدس شریف قربنده ساکن ایدی تبدیل مذهبدن یعنی دین عیسایی قبولدن براز صکره

وفات ایلدیکی حالده درت کون صکره معجزه اوله‌رق حضرت عیسی علیه السلام طرفندن احیا ایدلمشدر . اورتودقسلرجه هرسنه پاسقا لیه‌دن اون اوچ کون اول یورطیسی طوتیلور .

§

﴿ لازقیه ﴾ یاخود (لاأودیسا) — طرابلس شام سنجاغی داخلنده برشهردر طرابلسك شمالندن یوز اوتوز اوچ کیلو متروده یدی بیك نفوسی ومساجدن بشقه اون بر جامع اوچ مکتب یدی کلیسا التی حمامی حاوی ولطیف برموقع اوزرینه مبنی اولوب وقتیله سوریه‌نك الکوزل لیمانی ایدی جوارنده غایت نفیس توتون و پموق حصوله کلور واعلا صابون یاپیلور بوراسنی سلفکیاندن (سلوکوس نیقاتور) والده‌سی لاأودیس نامنه اوله‌رق تأسیس ایلش ایدی . رومالیلر زمانلرنده فوق‌النهایه معمور بولنورایدیسه‌ده قرون وسطاده تاتارلر طرفندن تخریب اولندیغی کبی (۱۷۹۶ م و ۱۸۲۲ م و ۱۲۳۸ ه) تاریخنده وقوعبولان حرکت ارضدن دخی خیلیجه یرلری خراب اولدی . لازقیه چاموری اوزلی وقوتلی معناسنه‌در .

لازقیه یاخود (لادقیه) — آیدینده دکزلی قضاسنك دخی نام دیکریدر اشبو قضا داخلنده سرای کوپی نامیله معروف قریه‌یه دخی بعضا ازینهٔ لازقیه دینلدیکی کبی ایدین ولایتنده بولادان قصبه‌سنده چهار شنبهٔ لادقیه تعبیر ایدرلر .

§

﴿ لاژیت ﴾ — (بتولومه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لاغرانژ ﴾ — ریاضیوندندر (۱۷۳۹ م و ۱۱۵۲ ه) ده تورین‌ده تولد و (۱۸۱۳ م و ۱۲۲۹ ه) تاریخنده پارس‌ده وفات ایلدی کمال ذکاسنه دلیل اولمق اوزره اون‌سکز یاشنده ایکن (اولر) نام اهل هنره اون‌سنه حلنه چالشدیغی برمسئله‌نك جوابنی کوندرمش واون طقوز یاشنده تورین طوپجی مکتبنه ریاضیات معلمی اولمشدر . پارسه ورودنده فنون

آقادمیسی طرفندن بش دفعه ریاضیات مکافاتی قزاندی و (۱۷٦٦ م) ده فنون آقامیسنده ریاست ایتمك ایچون بیوك فردریق طرفندن برلینه دعوت اولنمسی اوزرینه اجابت ایدرك کیدوب یکرمی سنه اوراده قالدی وفردریقك وفاتی اوزرینه پروسیایی ترك ایله فرانسه یه کلوب اون التنجی لوئی طرفندن مهم مأمور یتلرده استخدام اولندی وناپولیون زمانندہ دخی برچوق مناصب ورتب عالیه یه نائل وسناتویه داخل اولهرق هرزمان مشار الیهدن تعظیمات فائقه کوردی . لاغرانژ مسائل ریاضیه حلنده کمال اقتداری جهتیله شهرتنی اوج اعلایه ایصال وهندسه جه‌لك مهم قواعدی کشف واکمال ایلشدر وتألیفاتی پك چوق اولوب جمله‌سی بحق مظهر قبولدر .

§

﴿ لاقدیو ﴾ — هندستان غربینك جانب غربیسنده یعنی عمان دکزنده یکدیکرینه متجاور برچوق اطه‌لر هیئت مجموعه‌سنه ویریلان نامدر اشبو اطه‌لرك اون طقوزی مسکون قصوری غیر مسکون اولوب اهالیسی کاملاً هندی وعربلردن مرکب اولمق وبرحاکمك زیر اداره‌سنده بولنمق اوزره اسلام واهل سنتدرلر . اداره‌لرنده مستقل ایسه‌لرده دفع تسلط ایچون انکلیزلره برمقدار اچمه ویررلر جزایرمذکوره بعضاً مالابار اطه‌لری نامیله دخی یاد اولنور فقط بوندن مراد مالاباره منسوب دیمکدر زیرا مالابار بشقه‌در .

§

﴿ لاقونیا ﴾ — پلوپونیزده قدیم یونانستانك برقطعه‌سیدر دکز وآرقادی ومسینی بینندہ بولنور وقتیله کرسیسی (اسپارت) شهری اولمق اوزره درت اداره‌یه تقسیم اولنور ایدی یکی یونان حکومتنده لاقونیا نامی اولا یونانستانك منقسم اولدیغی اون اداره‌نك برینه اعطا ایدیلورکن (۱۸۳٦ م و ۱۲۵۲ ه) ده انلرك برینه قائم اولان یکرمی درت اداره‌نك برینه بونام ویرلدی (۱۸٤٥ م) ده دخی لاقونیا نامی مرکزی (اسپارت) وطقسان بیك نفوسی حاوی اولان (نومارش) ایالتنه اعطا اولندی که الیوم لاقونیا بوندن عبارتدر .

§

﴿ لالاند ﴾ — ارباب نجومدندر (۱۷۳۲ م و ۱۱٤٥ ه) ده بریس‌ده کائن بورغ شهرندن تولد و (۱۸۰۷ م و ۱۲۲۲ ه) تاریخنده وفات ایلدی . ۱۷۵۱ ده قرك کرهٔ ارضه اولان بعد ومسافه‌سنه دائر تحقیقات اجراسیچون برلینه عزیمته مأمور اولوب (۱۷۵۱ م) فنون اقادمیسنه قبول اولندی ایکی‌سنه صکره فرانسه مکتبنده نجوم معلمی اولدیغی جهتله بو خدمتی قرق التی سنه کمال دقتله ایفا ایلدی صکره‌لری هرنصلسه برنوع جنونه مبتلا اولوب اثر مجذوبیتی اولمق اورزه اورومجك وطرطر کبی شیلر دیه‌رك و بن نیچون زهره‌نك حسابنی یاکلش یاپدم وچدیکنی کوره‌مدم دیه‌رك عمر چوردی زیرا بردفعه زهره یلدیزینك مروریني تعیینده قرق دقیقه سهو ایتمش ایدی .

برچوق اثرلرندن ماعدا قویرقلی یلدیزلر وزهره‌نك معبری حقنده‌شایان دقت برکتابی واردر والماناق نامیله چیقاردیغی تقویمی اون التی سنه نشر ایتمشدر .

§

﴿ لامبر ﴾ — مشهور علمادندر (۱۷۲۹ م و ۱۱٤۲ ه) ده مولهوزده طوغوب (۱۷۷۷ م و ۱۱۹۱ ه) ده وفات ایلدی فقیر برترزینك اوغلی ایدی مجاناً برمکتبه دوام ایلدکدن صکره خواجه‌سز اوله‌رق قدیم وجدید السنه‌دن ماعدا جراثقال وفلکیات وفلسفه وادبیات کبی برچوق فنون ومعارفی تحصیل ایلدی بنابرین (۱۷٤۸ م) دن (۱۷۵۸ م) تاریخنه قدر مونیخ آقادمیسنده معلم اولوب مؤخراً بیوك فردریق طرفندن برلینه دعوت واورا آقادمیسنه اعضا تعیین اولندی .

طبقات‌الارض قواعدینی‌وقویرو قلی یلدیزلرك نظریاتنی تدقیق‌و(ایغرومترو) یعنی میزان رطوبت و (پیرومترو) یعنی میزان نار و (فوتومترو) یعنی میزان ضیایی ایجاد ایلش و بونلردن ماعدا دها علم حکمت و ریاضیاتجه برچوق مواد مهمه کشفنه موفق اولمشدر .

§

﴿ لامعی ﴾ — بروسه مشایخ کرامندن اولوب اسمی محمود بن عثماندر (۱۵۳۳ م و ۹٤۰ ه) تاریخنده بروسه‌ده وفات ایلدی

نثر و نظمده کالی تصدیق کردهٔ عرفا و (حسن دل) و اکا مماثل تألیفاتی پسندیدهٔ ادبا و ظرفادر ·

§

﴿ لاوز ﴾ — سام بن نوحك اوچنجی اوغلیدر تفرق صره‌سنده موجود معیتیله سوریه قطعه‌سنه کلوب یرلشدی و عمالقه نام اوغلی قفادار-لریله آیری باش چکوب یمن طرفنده اوتوردی ایسه ده مؤخراً اورادن طرد اولندقلرندن انلر دخی نیجه زمان بر چوق صدماته اوغرایه‌رق مصره واندن سوریه‌یه کلدیلر ·

§

﴿ لاهور ﴾ — هندستانده (رای) نهری اوزرنده لاهور ایالتنك مقری بر شهر اولوب قالکوته‌نك شمال غربیسندن ایکی بیك بش یوز کیلو مترده طقسان بش بیك نفوسی جامعدر · اشبو شهر مقدملری غایت معمور اولدیغی حالده الیوم آثار خرابیسی زیاده‌جه کورینور مع‌مافیه اسلحهٔ حریریه‌واقمشهٔ قطنیه‌وسائر کارخانه‌لری واردر · جهانکیرخان‌ایله نورجهان نام زوجه‌سنك تربه‌لری شهرك اطرافنده کورنمکده‌در ·

اسکندر رومی زمانننده تأسیس اولنمش اولان قدیم ساغالا شهری بوراسی اولدیغی ظن ایدیلیور · خیلی زمان مغول ایمپراطورلغنك مقری ایدی بر چوق تبدلاتدن صکره (۱۷۸۸ م و ۱۲۰۳ ه) تاریخنده رؤسای قبائلك و (۱۸٤۷ م و ۱۲٦٤ ه) ده انکلیزلرك یدینه دوشمشدر ·

﴿ لاهور ایالتی ﴾ — هندستانده بر قطعهٔ جسیمه‌در شمالاً کشمیر شرقاً تیبت غرباً کابل جنوباً مولتان ولایاتی ایله تحدید اولنور و یوز اللی التی بیك کیلومترو مربع اتساعنده اولوب اون ملیون اهالیسی واردر امرتسیر ولاهور باشلی شهرلری و (سند) الك بیوك شهریدر هواسی حارویابس و اراضیسی و باخصوص پنجاب جهتی محصولدار اولوب بغدای توتون پموق شکر وسائره یتشدیرلمکده‌در ·

لاهور مقدماً (فیروز) نام حکمدارك ممالکندن معدودایدی متعاقباً مستقل و مؤخراً افغان و مغول حکمدارلری حوزهٔ اداره‌سنه منتقل اولوب اون سکزنجی عصرده شیخلرك تحت تصرفنده اولمق اوزره بر چوق امارتلره

تقسیم اولندیغی حالده امرای مرقومه‌دن بری اولان (رنجیت سنك) بالاخره فرانصز جنرالی (آلار) ك معاونیتله بورایی یدتوحیدینه آلوب قوتلی بر حکمدار اق تشکیل ایلدی و (۱۸٤۰ م و ۱۲۵٦ ه) ده‌مومی الیهك وفاتندن صکره وزیری (کلاب سنك) ك اداره‌سنه دوشدی ایسه‌ده اختلالدن کوز آچه‌مدیغنه بناء انکلیزلرله برمقاوله یاپمغه وموجبنجه لاهوری انکلیزلره ویروب ومقابلنده کشمیر حکمدارلغنی آلوب چکلمکه مجبور اولدی. اسکی لاهور حکومتنه (پنجاب) حکومتی دخی دیرلر ایدی .

§

﴿ لبنان ﴾ — لسان عبرانیده بیاض دیمکدر سوریه‌ده برسلسلهٔ جبالدر حلب ولایتنك جنوب غربیسندن وانطاکیه جوارنده عاصی نهرینك صول جناحی قربندن بداً ایله دمشق وطرابلس شام اراضیسنی یکدیکرندن تفریق وعکانك شمالندن مرور ایدرك صیدایه قریب محلده ختام بولور امتداد طولیسی درت یوز اللی کیلومتردر . لبنان طاغی ایکی شعبه‌یه منقسمدر برنجی شعبهٔ غربیه درکه اصل لبنان ایکنجی شعبهٔ شرقیه درکه بوکا جبل شاهق دخی دیرلر . لبنانك اك مرتفع تپه‌لری درت بیك سکز یوز مترویه قدر واصل اولور بوایکی شعبهٔ جبال بینده کائن وادیلره وقتیله سلیسیری ویا چقور سوریه دیرلر ایدی بوراسی اولوقت چام اغاجیله مشهور اولدیغی حالده شمدی بوندن خالی اولوب یالکز انجیر دفنه میشه سروی اغاجلری بولنور. لبنان بربرلرینه متمادیاً محارب بولنان مارونیلر درزیلر متوالیلر وسائره ایله مسکوندر خیلی زمان شهاب الدین فامیلیاسی طرفندن اداره اولندیکه بونلرك صو کنجیسی امر بشیر ایدی.

لبنانده موجود اقوام

عدد	
۲٦۰۰۰۰	مارونی
۵۸۰۰۰	درزی
٤۷۰۰۰	ملکی و روم
۱٦۰۰۰	متوالی
۰٦۵۰۰	سنی اسلام
۰۱۰۰۰	یهودی
۳۸۸۵۰۰	

§

﴿ لبيد ﴾ بن اسود — مشاهير شعراى عربدندر قبل البعثه عرب شاعرلرى حصر ذهن ادعا ايله نظم وانشاد ايتدكارى اشعارى بيت مكه قپوسنه آصارلر وجمله ارباب بلاغت وفصاحت برر برر پيش نظر تدقيق وتصديقه الدقدن صكره معلق قالمسنى تجويز ايدرلر ايدى اشته اوجمله‌دن اولمق اوزره مومى‌اليه دخى (الا كل شئ ماخلا الله باطل ٠ وكل نعيم لامحالة زائل) قصيده‌سنى تعليق وكافهٔ ادبا وشعرا درجهٔ بلاغتنى فوق العاده تقدير وتصديق ايلدكارى صره‌ده افصح انام عليه الصلوة والسلام افندمز طرفندن دخى مشاهده وتحسين بيورلمش ومتعاقباً شرفنازل اولان (اقرأ) سورهٔ جليله‌سى فرمان جناب پيغمبرى ايله قصيدهٔ مزبوره مقابلنه تعليق اولنمقده لبيد معرفت بديد كورمسيله برابر بوكلام مخلوق دكلدر ديه‌رك همان رخساى خاكپاى نبوى اولوب عرض ايمان ايلمشدر وفاتى (٦٦١ م و ٤١ ه) ٠

§

﴿ لبنس ﴾ — (دى فرانسيل) تفسيمده دائما وكندكه كوچيلان بر حساب هندسينك موجد و مخترعيدر بوحسابى (١٦٨٥ م و ١٠٩٧ ه) تاريخنده اختراع ايتمش واسقوچيالى (قراغ) انكلتره‌يه كتورمش ايدى ٠ مومى‌اليه خرستيان مذهبنك مستنداولديغى دلائل قوتنك هربار تناقص ايتمكده اولمسنه نظراً (٣١٥٠) تاريخنده صفره منحصر قاله‌جغنى حساب ايدرك بركتاب يازمشدر ٠

§

﴿ لختيعه ﴾ — يمن حكمدارلرندن ژوشنانرك مخلصيدر ٠ (٦٠٢٢ خ) ده يعنى ميلادك درتيوز يكرمى سكزنجى سنه‌سنده جلوس ايلدى ٠ مقاولدن خبر الديغى كنج چوجقلرى دائما سراينه كتوردوب فعلنى بعدالاجرا صاليويرمك عادتى اولديغندن اهالى منفعل ايدى ٠ بركون ينه خلوتخانه‌سنه آلديغى بر كنج ياننده كيزلديكى قما ايله مرقومى تلف ايتمكله اهالى طوپلانوب اشبو چوجغى حكمدار نصب ايلديلر ٠

بو چوجق صاچلرى ايكى بلوك واوموزلرى اوزرينه يايق اولديغى جهتله (يوسف ذونواس) لقبيله مشهور دركه تفاسيرده صاحب اخدود ديو

ذکر اولنور . خلیفه‌نك مقاول چوجقلرینی بویله بجرمسی مفعولك حکومتی بین الاهالی ممنوع اولدیغندن کسه یرینه حکمدار اوله‌مامق ایچون ایمش .

§

﴿ لر ﴾ عجمستانده شیرازك جنوب شرقیسندن ایکی یوز طقسان کیلومترو مسافه‌ده اون ایکی بیك نفوسی حاوی برشهر اولوب لرستان ایالتنك مرکز اداره‌سیدر . ایپك قاشلری وسلاحلری واعمالات سائره‌سی واردر . وقتیله پك معمور اولوب بحرینـدن هرمز اطه‌سنه قدر ممتد بر حکمدارلغك مقری ایدی . بر اره‌لق شاه عباس طرفندن ضبط اولنمشدر .

﴿ لرستان ﴾ ایالتی — فارسستانك جنوب شرقیسنده واقع و شمالاً وغرباً بصره کورفزی ایله محدود اولوب طولاً درت یوز اللی عرضاً یوز التمش کیلومتر وسعتی واردر وهواسی غایت صیجاق وصویی نادروسواحلی عربلر ایله مسکوندر .

بورانك نام قدیمی (آلامایـد) اولوب اهالیسی وقتیله سام بن نوحك بیوك اوغلی (آلام) ه منسوبیت دعواسنده بولنورلر ایدی .

هجرت نبویه‌نك بشنجی عصرنده خورشید شجاع‌الدین نامنده برذات اتابك نامیله برحکومت تشکیل ایدوب اخلافی یوزقرق التی سنه پایدار اولمشلردر .

§

﴿ لسان ﴾ — کندو قطعهٔ ثابته‌سیله جدار سفلیٔ فك قسم اعظمنی تشکیل و قطعهٔ متحرکه‌سیله جوف فده تموج ایدن لحم پارهٔ مبارکك اسمیدر .

لسانك وظیفه‌سی پك چوق اولوب جله‌دن بلع وتقطیع اصواتده کی خدمت وسرعتی حیرت افزای عقول وقدرت صمدانیه‌یی اثباته بربرهان معقولدر . عضو مذکورك فك اسفلی حوالیسنده وهرجانبنده (لعاب) اسمیله متعارف برمایعی افراز ایتمکه مخصوص اوچ عدد (غده) سی بولنور .

علمای فن طبـدن (ورنیه) و (غیوت) و (ادمیرولت) نام کسنه‌لرك تجربه‌لرندن استنتاج اولندیغنه کوره حس ذوق قسم خلفیٔ لسانده یعنی ثقبهٔ عورانك خلفنده و بتون محیطنك ذروه سنده مستقر و وجه ظهرینك وسطی ایله وجه سفلیسی یالکز حس عمومی ایله مزیندر .

﴿ لسان ﴾ — اقوامك كندولرينه مخصوص اولان لغت وسوزلرينه‌ده اطلاق اولنور ٠

ار باب تحقيق اليوم مستعمل اولان السنه‌نك طاننه بيلان اصول وشعباتنى شووجهله بيان ايتديلر ٠

هندستانك قديم ومتروك (پالى)و(پراقريت)و(اسكى سانسقرى)و(يكى سانسقرى)لسانلرندن مأخوذ ومتشعب واليوم مستعمل اولان لسانلرى شونلردر ٠

١ اردو لسانى
٢ يرلى هند لسانى
٣ ماهرات لسانى
٤ بنكاله لسانى

روايته كوره ذكر اولنان اردو لسانى جنكيز خان هندستانى محاصره ايتديكى زمان اردوسى خلقنى هندولرله اختلاطدن وجاسوسلريله مكالمه‌دن منع ايچون اسكى ايران وترك لسانلرندن مركب اوله‌رق يكيدن ايجاد وتعليم ايتش واردو ايچنده بوندن بشقه لسانله تكلم ايتملرينى وايدنلرك قتل جزاسيله مجازات اولنه‌جقلرينى قطعياً امر واعلان ايلمشيدى ٠ صكره بولسان هندستانده برنجى لسان اولدى ٠

ايرانك قديم ومتروك (زند)و(كونيفورم)و(پهلو)و(قديم فرس) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب واليوم مستعمل اولان لسانلرى شونلردر ٠

١ جديد فرس لسانى
٢ افغان لسانى
٣ كورد لسانى
٤ ارمن لسانى

برك لسانى ديديكمزك مباديسى (اويغور) (جغتاى) (قاپچاق) (قيرغيز) (نوغاى) (قالموق) (تركمان) (جواج) (جنوبى سيبريا) طائفه‌لرينك لسانلريدر كه اليوم كاشغر ايله كامول بيننده و مستقل تركستان وخوارزم

وبخارا وماوراء النهرده استعمال اولنمقده در و (قونغوز) و (مانجور) و (فینوا) و (مغول) لسانلری دخی بشقه‌جه اولوب بونلردن زیرده محرر لسانلر تولد وتشعب ایلمشدر ·

---

۱ ژوت
۲ اسطوه‌نی
۳ لیوونی
٤ لاپونی
٥ جرمرنیس بلغارجه
٦ پرمیه‌ن
۷ مجارلرك اوغریه‌ن
۸ وغول
۹ اسـیناق

اسکی لاتین لسانیله فروعاتندن اولان قدیم ومتروك (اوسق)و(او مبریه‌ن) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب والیوم مستعمل اولان لسانلر شونلردر ·

---

۱ ایتالیان
۲ پرو وانسال
۳ فرانسزجه
٤ اسـپانیول
٥ پورتکیز
٦ اولاح

اسـکی الینوز لسانیله فروعاتندن اولان قدیم ومتروك (یونان)و(دوریه‌ن) و(ایئوتی ین)و(آتیکی) لسانلرندن مأخوذ ومتشعب اولان لسان شمدیکی یونان روم لسانیدر ·

اسکی ویکی المان لسانلری که (انکلیز)و(فریزون)و(فلامان) لسانلرینی دخی شاملدر جمله‌سی قدیم (توتونیك) لسانندن تفرع ایلدی · فلنك

لسانی دخی (غوتیك) و (قدیم ساقسون)و(انکلیز ساقسونی) لسانلرینی حاوی و (دانیمارقه) و (اسوج) و (ایزلاند) لسانلری قدیم (اسقاندیناو) لسانینی محتویدر ٠

اسلاو لسانك منقسم اولدیغی (لیت) و (له) شعبه‌لرندن زیرده محرر السنه تولد ایلدی ٠

لیت شعبه‌سی		له شعبه‌سی	
۱	لیتوانیه‌ن	۱	لوزایه‌ن
۲	قولاند	۲	بوهمیا
۳	لیتی	۳	روس
٤	لیوونی	٤	صرب
		٥	خروات

اسکی سامیلرك لسانلری (اولاً) ارآم و کردستان نسطوریلرینك (ثانیاً) کلدانی و نینوه و بابیلونیا اهالئ قدیمه‌سنك لسانلری دیمکدر ٠ وعبرلرك لسانی (حبش) (غزی) (بربر) (قبط) لسانلرینه وعبرانیلرك لسانلری (توراتی) یعنی یهودیه و(سامری) یعنی اسرائیلیه و(قارتاجنه) و (فنیکه) لسانلرینه منقسم و (تامول) و (غانژه لیق) و (لوهیدیه‌ن) و (طایه‌ن) لسانلری سامویه‌ن لسانندن متشعب و (سیام) لا أوس لسانلری دخی بورایه داخلدر ٠ (مالیزیا) و (ژاپون) و (قوره) و (قفقاسیه) لسانلری هیچ برصنف لسانه داخل اولمدیغی کبی (چین) و (افریقای قدیم) و (امریقای قدیم) لسانلرینك دخی قنغی لسانلردن تشعب ایلدیکی هنوز اکلاشیله‌مامشدر ٠

§

﴿ لسیوس ﴾ — مدللو جزیره‌سنك نام عتیقیدر ٠

§

﴿ لطائف الاشارات ﴾ — ابن قاضی سماونه لقبیله معروف اولدیغی حالده (۱٤۱٥ م و ۸۱۸ و) تاریخنده مصلوباً وفات ایدن شیخ بدرالدین محمودك فروعه دائر براثر مفید ومعتبریدر ٠

(لطائف الكلام فى احكام العوام) فارسى — محمد بن حسين سيد منجمك مدلولات بروج وكواكبى متضمن اثريدر .

(لطائف الافكار وكاشف الاسرار) — احكام سياسيات تاريخ ادبيات اخلاق وعجايب مخلوقاتدن باحث بر كتابدر .

§

﴿ لطفى ﴾ — علوم رياضيه وفنون غريبه يه مالك برذاتدر سلطان بايزيد حضرتلرينه فوق الغايه تقربى رقيبلرنجه بادئ حقد وحسد اولديغندن خطيب زاده وطرفدارلرينك حضور شاهانه ده الحادينه ايتدكلرى شهادت اوزرينه (١٤٩٤ م و ٩٠٠ ه) تاريخنده آت ميدانىنده اعدام اولندى . شرح مطالعه وسيد شريفك مفتاح نام كتابنه حاشيه سى واقسام علومى محتوى بر رساله سيله خيلى تعليقاتى واردر تربه سى ايوبده ياودود اسكله سى جوارنده در . اصلى توقادلى وشهرتى صارى لطيف ايدى .

§

﴿ لطفى پاشا ﴾ — سلطان سليمان زمانىنده اوچ سنه صدارت وكسب شرف مصاهرت ايدوب (١٥٤٠ م و ٩٤٧ ه) تاريخنده برفاحشه عورت حقنده كوسترديكى جزاى فاحش سببيله عزل ونفى اولنمشدر . دعواى فضل وعرفانه مجبور وخود رأى وخود پسند لكله مشهور بر ذات ايدى درسعادتده لطفى پاشاده يالكز برچشمه سى واردر اوراده بولنان جامع شريف (١٥٣٤ م و ٩٤١ ه) ده وفات ايدن دفتردار احمد چلبى نكدر .

§

﴿ لعلى فنايى ﴾ — مشايخ خلوتيه اولولرندندر واسمى احمد وذاتى قسطمونيلى اولوب تقريباً (١٦٨٨ م و ١١٠٠ ه) تاريخنده وفات ايلشدر .

اولا مملكتنده طريق شعبانيه يه رونق افزاى انتساب وشعبان ولى دركاهنده اون بش سنه فراشلقله كامياب اولدقدن وادرنه ده ودرسعادتده سنبلى دركاهنده دخى خيلى زمان چله چيقاردقدنصكره كاشنى دركاهى پوست نشينى اولدى . دائما فوق الغايه رياضت ومجاهده اوزره بولنور وبعض كره صداسى بيله ايشيديلور ايشيدلز رادەيه كلور ايدى . حضرت

سزایی کبی کمال ستایش وتوقیره سزا نیجه خلفا یتشدیر مشدر . علم خواصده دخی ید طولاسی نقل اولنور .

§

﴿ لقاق ﴾ — لیلك دیدیکمز معروف قوشدر غاغه‌لری اوزون سیوری ومخروطی الشکل وبوینلری واياقلری کذلك غایت اوزون اولوب هرآیاغنده دردر پرمغی‌واردر . ویراوزرنده مشی وحرکتلری غایت بطائت واندازه ایله‌در وغاغه‌لرینك طاقردیسندن بشقه برصدالری یوقدر دائما نهر بویلرنده وبالقان وبطاقلقلرده یشارلر ویوالرینی یوکسك اغاجلرده وبنالرك الك مرتفع نقطه‌لرنده یپارلر . لیلکلر هر نقدر وسط جسامتده برقناده مالکسه‌لرده برحرکتلرنده نهایتسز مسافات قطع ایده بیلورلر وهرموسم صیف نهایتنده افریقایه چکلمك ایچون اقطار شمالیه‌یی ترك واکثریا نیلك کنارلری اوزرنده توطن ایلرلرولطیف الطبع اولدقلریچون انسانلره‌پك قولای آلیشورلر بوحیوانلرك یاورولرینه کوسترد کلری شدتلی محبت شایان دقتدر . لیلکلر حیوانات مضره وسائر حشرات ایله مقاتله وانلری اکل ایتدکلریچون وقتیله تعبده یقین براحترامه مظهر اولمشلر ایدی حتی قدما لیلکی اولاد محبتنك شکل مرموزی عدایتمشلر وبرچوق یرلرده صیدوتلفنی تحت ممنوعیته آلمشلردر . غاغه‌لری واياقلری قرمزی برنوع بیاض لیلکلر دخی اولوب بونلرك برمترو ٢٠ سانتیم یوکسکلری کورلدی وسیاه لیلکلرك اوبرلرینه نسبتله وحشی ایدوکی اثبات اولندی .

لیلکك حس وفراستی خصوصنده وارد اقوال جله‌سندن اولمق ورئیس حکما ابن سینادن منقول بولنمق اوزره قزوینی نام ذاتك کتاب الاشکال آدلی اثرنده محرردرکه لیلك ایکی یووه اتخاذ ایدوب هربرنده بیلك بعضیسنی امرار وحدوث طاعون ووباده هوانك تغیر ینی حس ایتدیکی کبی برینی براغوب دیکرینه التجا ایدر وکاه اولورکه بو اثناده یمورطه‌لرینی دخی براغورکیدر . لیلکك قسغانجلغنه دائر بعض حکایات دخی سرد ایدرلرازجله حریفك بری بر لیلك یواسنه خفیاً برقاز یمورطه‌سی قویوب یاورلر چیقدیغی آنده ایچلرندن برینك قاز یاوریسی اوندیغنی ارکك لیلك کورمکله درحال جوارده‌کی همجنسلرینی طوپلایه‌رق لسان حال ایله کیفیتی اکلادیر

بونك اوزرينه برمدت لقلقهٔ مذاكراتدن صكره بسبللى هيئت ديشينك براجنبى ايله اجتماع ايدرك بويله بر ياورى حاصل ايتديكنه حكم ايلدكارندن بيچاره قوشى باشنه قاقه قاقه تلف ايدرلر وسبب اولان حريف دخى بحكمة الله تعالى برقضايه اوغرايوب بلاسنى بولور ٠

§

﴿ لقمان ﴾ — قدماى حكمادن وصلحاى قومدن برمبارك ذاتدر جناب حق قرآن كريمنده (ولقدآتينا لقمن الحكمة) بيوردى بعضيلرى نبوتنه دخى قائل اولورلر قنغى عصرده اولديغى قوياً معلوم دكل ايسه ده بعض مفسرين كرام (داود) عليه السلام عصرنده وبعضيلرى (ايوب) عليه السلامك قز قرنداشى ياخود تيزه سى اوغلى ايدوكنى وبرعبد حبشى اولوب عتقندن صكره درزيلكله تعيش وهركسه وعظ ونصيحت ومفتيلك ايلديكنى وپك چوق معمر اولديغنى بيان ايتمشلردر ٠ قبرى على روايته طرسوسده در ٠ حضرت لقمان اكثريا نصايحى كندو اوغلنه خطاباً سويلر ايدى بردفعه دخى (اوغلم حنظلى بيدم وصبرى طاتدم فقر اضطرارىدن زياده آجى برنسنه كورمدم مقتضاى قدر اكر فقير اولورايسك صاقين حالكى ناسه سويله مه تاكه سنى تنقيص وتحقير ايتيه لر سن مقصودينى يالكز الله تعالادن طلب ايله قنغى كيمسه دركه الله تعالادن سؤال ايتمش ده نائل مقصود اولمامش) ديدى ٠ بوكبى دها پك چوق نصيحتلرى كتابلرده مسطور اولديغندن صرف نظر اولندى ٠

§

﴿ لكام ﴾ — جبل دروزك عربان بيننده شهرت بولان اسم عتيقيدر ٠

§

﴿ لمظات ﴾ — اولياء الله كرام حضراتنى ذاكر بر رساله در ٠ (حلوى) كله سنه نظر بيوريله ٠

§

﴿ لوبون ﴾ — غاز اشعالنك موجديدر (١٧٨٥ م و١٢٠٠ ه) ده احتراق اخشابدن حاصل غازلرى تنوير بيوت وسائره ده قوللانمق فكرى برنجى دفعه اوله رق ذهننه سنوح ايلديكندن ١٧٩٩ ده بوكشفنى دارالفنونه بيان ايدرك برسنه صكره تنوير وتسخينده هرايكيسنده مستعمل

التلرك امتيازينى الدى و ١٨٠١ ده برنجى تجر به‌سنى هاورده يابدى ايسه‌ده قبول عمومى يه مظهر اولديغندن دها برچون تجر به‌لردن صكره كشفنى نهايت انكلـتره‌يه كوتورمكه مجبور اولوب اوراده اكتسـاب موفقيت ايلدى .

§

﴿ لوتر ﴾ — المانياده سر بسـتئ مذهب افكارينى يعنى پروتسـتان مذهبنى ميدانه چيقاران ذاتدر (١٤٨٣ م و ٨٨٨ ﻫ) ده ساقس‌ده‌ايسلبين شهرنده تولد ايلدى (١٥١٧ م و ٩٢٣ ﻫ) تاريخنـده پاپا بولنان اونجى (لئون) المانيايه عفووغفران معنوى يى مبشراوله‌رق بركاغدكوندروب فقط بونده مغفرتى ايكى فرقه اولان المانيا اهاليسندن يالكز دومنيكنلره تخصيص ايلديكندن فرانسسكنلر كمال درجه منفعل اولمشلر ايدى بونلر بووقوعات اوزرينه كندو فرقه‌لرينه داخل اولان (لوتر) ى دليل اتخاذ ايدرك پاپانك معاملهٔ واقعه‌سنى رد وتزييفه باشلاديلر لوتر دخى بونى فرصت عدايدرك پاپانك خلافنده طقسان بش تكاليف مذهبيه‌يى شامل برجدول اعلان ايتدى و بونك اوزرينه المانيـاده بولنان پاپا وكيلى لوترى چاغرته‌رق تكاليف مذكوره‌سندن رجوعنى بيان وتكليف ايتديسـه‌ده لوتر بوكا بردرلو احتمال ويره‌مديكندن فراره مجبور اولوب بالاخره سـاقس‌اليكتورى حمايه‌سـنده بولنديغى حالده (١٥٢٩ م و ٩٣٦ ﻫ) تاريخنـده مذهبنى كمال جسـارت وسربستى ايله تكرار اعلان وتذكاره باشلادى بونك مذهبنه (لوتريه‌ن) ديرلر .

باشليجه اعتراضاتى روما كليساسنه وپاپايه ومناسترلره نذر ايتمك كبى شيلره وپاپاسلرك تأهل ايتاملرينه وهيئت رهبانيه مراتبنه ورهبان هيئتنك اموال دنيويه‌يى تصرفنه اعتقاد مثلو عقائد خرسـتيانيه اوزرينه‌در (عقائد كلمه‌سنده يكرمى برنجى نمرويه‌دخى مراجعت بيوريله) پوليس‌و پتروس كبى قدماى خرستيانيه‌يه احترام ورعايتى دخى رد ايلشيدى .

اونجى لئون (١٥٢٠ م و ٩٢٧ ﻫ) ده لوترى آفروز ايلديسـه‌ده لوتر بوكا اهميت ويرمدكدن بشـقه مقابلنده اولوقته قدر پاپا طرفنـدن صادر

اولوب نزدنده بولنان اوراقی لاجل التحقیر آتشه یاقدی ومؤخراً تکرار مجبور فرار اولهرق حامیسی بولنان ساقس الیکتوری نزدنده طقوز آی اختفا ایتدی وبوایام اختفاده عمرینی بوشنه کچورمیوب اختراع ایتدیکی مذهب جدیدینه دائر برطاقم کتابلر یازدی وایام احتجابی آتلاتدقدن صکره (وتبرغ) ه تکرار کیرهرك اوراده وعظ ونصایحی اوزرینه برچوق طرفدارلر قزاندیکه بونلرك ایچنده اسوج دانیمارقه براندبورغ هس حکمدارلری کبی برطاقم بیوك ذوات دخی بولنمقده ایدی بناء علیه لوتر بوقوتلی طرفدارلرینك سایه سنده کندو مذهبداشلرینك حریتنی میدانه قودی مومی الیه فطرةً غضوب و حدید مشرب اولدیغندن خصماسنی تحقیردن چکنمز ایدیسه ده اهالی حقنده غایت فصیح وبلیغ برخطیب عدیم الاقران ایدی برچوق تألیفات براقشدر.

§

﴿ لودره ﴾ — اوزان عتیقه دن اولهرق بر قنطاری یوز لودره اعتبار ایتمشلردر بو صورتده برقیه ($2\frac{3}{11}$) لودره وبراودره (١٧٦) درهم اولمش اولور. لودره رطلك غلطی اولمق احتمالی وارایسه ده اصل رطل بطمان دیمکدر واکثری ممالکده متخالف الوزندر.

§

﴿ لورد ﴾ — انکلتره ده مستعمل برعنواندر عن اصل مالکانه اصحابنه ویریلور ایدی اولوقتدن برو نجابتك لفظ مترادفی اولدی الیوم بوعنوان لورد قاره سی دنیلان مجلسك اعضالرینه مخصوصدر بعضاً عدلیه وخارجیه و بحریه ناظرلری کبی بیوك مأمورلرك عنوان رسمیلری اوزرینه دخی علاوه ایدیلهبیلور.

§

﴿ لوری ﴾ — اون ایکی بیك کشیدن مرکب برجمعیت مطربه آدیدر فرس پادشاهلرندن بهرام کور هندستانی ضبط ایتدیکی زمان اوراده بویله برجمعیتك طوپدن اجرای آهنك ایتدیکنی کوره رك بکنوب عودتنده برابر کتورمشیدی. (لوری) طیور بحریه دن برقوشك دخی اسمیدر.

حتى

عاقبت اندیش اول ای دل چابك

یتشمز می سكا بو نمو نه لك

قچن لوری قوشی بولسه برگیك

پشین اولچر صكره یوطاردیمشلر

در

§

﴿ لوزیان ﴾ — مرعش وحوالیسنده حكومت ایدنلره مخصوص برلقبدر بونلر برمدت قبریس جزیره‌سنی دخی حوزهٔ تصرفه الوب (١٣٠٠ م و ٧٠٠ ه) تاریخی اثنالرنده منقرض اولمشلر ایدی ٠

§

﴿ لوط ﴾ علیه‌السلام — حضرت ابراهیم علیه التحیة والتسلیمك برادرزاده‌سیدر مشارالیه ایله برلكده ممالك كلدانیه‌دن فلسطینه هجرت ایدوب فقط اورانك اراضیسی موجود دواب ومواشی‌یه كافی اولمدیغندن (٣٥٥٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایكیبیك اوتوز التی‌سنه مقدمنده عم اكرمی طرفندن سدوم اراضیسنه كوندرلمش ومؤخراً سدوم نواحیسی اهالیسنه پیغمبر بعث بیورلمشیدی٠ اهالئ مرقومه مشارالیهك دعوت ووعظ و نصیحتنی عدم اصغادن بشقه بیك درلو معاصی ومناهی‌یه جرأت ایلدكلرندن (فامطرنا علیهم ٠ الی آخره) آیت كریمه‌سی منطوق منیفی وجهله غضب الهی‌یه اوغرایوب (٣٥٧٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایكیبیك اون‌طقوز سنه مقدمنده زیر وزبر اولدیلر مشارالیه اشبو وقعهٔ هائله‌دن براز اوجه حضرت ابراهیم نزدینه معاودت بیوروب سكسان یاشنده ترك عالم فنا ایلمشدر ٠

§

﴿ لوغاریتمه ﴾ — فن هندسه وحساب اربابنه مدار سهولت اولمق ایچون ترتیب اولنمش جدوللردر بونی انكلیز ریاضیلرندن (ژان ناپیه) وجوده كتوروب (١٦٣٠ م و ١٠٤٠ ه) تاریخنده وفات ایدن مهندس (هانری بریغس) اصلاح واكمال ایلمشدر بوفنی اكمالده مشاهیر ریاضیین

اسلامیه‌دن کلنبوی اسماعیل افندینك دخی خیلی معاونتی کورلمشدر ٠ کلنبوی کله‌سنه نظر بیوریله ٠

§

﴿ لوقسانبورغ ﴾ — فلمنك دولتنده ادارهٔ مختاره‌یه مالك بردوقه‌لقدر (١٨٦٦ م و ١٢٨٣ ه) تاریخنه‌دکین المانیا اتفاقنه داخل ایدی جنوباً فرانسه شمالاً وغرباً بلچیقا وشرقاً پروسیا ممالکیله تحدید اولنور شرقدن غربه یوزاون وشمالدن جنوبه یوزاون ایکی کیلومترو وسعتنده اولوب یوز طقسان بش بیك نفوسی حاوی ومقر اداره‌سی لوقسانبورغ شهریدر و طاغلری اورمانلری چوق بر محل اولوب صغوغی شدید واراضیسی غایت منبتدر ٠

بوراسنی برآره‌لق فرانسزلر الوب (١٧٩٧ م و ١٢١٢ ه) ده (ده‌فوره) نامیله کندو ایالتلری عدادینه ادخال ایلمشلر ایکن (١٨١٥) ده پاپیلان ویانه معاهده‌سی صورت مستقله‌ده المانیا اتفاقنه صوقدی ومتعاقباً بیوك دوقه‌لق نامیله فلمنك دولتی اداره‌سنه ویریلوب ١٧٦٧ ده لوندره معاهده‌سی موجبنجه بیطرفلغی اعلان ایدلدی ٠

(لوقسانبورغ) — لوقسانبورغ بیوك دوقه‌لغنك مقر یدر بروکسلك جنوب شرقیسندن سکسان بش کیلو مترده اون ایکی بیك بش یوز نفوسی حاوی اولوب آوروپانك المستحسن شهرلرندن بریدر ٠

(لوقسانبورغ) — بلچیقا دولتی تابعیتنده برایالتك دخی نامی اولوب درتیوز اوتوزبیك نفوسی حاوی ومرکزی (آرلون) شهریدر ٠

§

﴿ لوقه ﴾ — اناجیل اربعه صاحبلرندن بری اولوب اوچنجی انجیلی یازمشدر اصلی انطاکیه‌لی ایدی ٠ حضرت عیسانك رفعندن صکره (پولیس) واسطه‌سیله خرستیانلغی قبول ایلدیکی ظن اولینور وعظ ایچون ٥٦ میلادنده یونانستانده واقع قورینت شهرینه کیدوب ٦١ ده پولیسك رومادہ اسارتنه حصه‌دار اولدی صکره برچوق ممالکتلر طولاشه‌رق ٨٤ یاشنده اولدیغی حالده یونانستانده آقایی شهرنده قتل

اولندی . بهرسنه تشرین اولك اون سکزنجی کونی یورطیسی طوتلمقده در .
علامتی اوکوز .

§

﴿ لومباردیا ﴾ — قرون وسطاده لومبارد یا ایتالیای شمالی ووسطانك برقسمی وهمان ایتالیای جنوبیدن مرکب اولوب اوتوزایکی دوقه لغه منقسم ایدی الیوم ایتالیاده کائن قدیم قول سزالپین وایتالیای جنوبی خاصةً بونامله مسمادر . اشبو لومباردیا شمالا اسویجره غرباً ماژور جنوباً (پو) نهری شرقاً منسیو ایله محدود اولوب اوج ملیون نفوسی حاوی وبقری میلان شهریدر . متعدد نهرلری وماژور وسائر بومثللو خیلی کوللری وقنالری واردر هواسی طاغلرده صغوق وصحرالرده صیجاق وفقط عموماً صاغلامدر واراضیسی غایت منبت اولدیغندن زراعتده کمال ترقیسنه مبنی نفیس برباغچه شکلنی المشدر اعلا بال یتشدیرر آریلری وسنوی ایکی ملیون کیلو ایپك حاصلاتی وباقر تیور قورشون کمور شاب مرمر معدنلری وسائر معادن نافعه سی واردر وصناعتی ترقیده در .

لومبارديا قطعه سی غولواو رومالیلر طرفندن اشغال اولندیغی حالده لومبارلر طرفندن (١٥٦٨ م) تاریخنده ضبط اولندی ومؤخراً (٨٨٤ م و ١٥٨ ه) ده شارلمان الوب کیلف وژیبلینلرك محاربانی اثناسنده مستقل اولدی لکن بواستقلال ملوك طوائف حالنده براستقلالدن عبارت اولدیغنه بناء داخل قطعه ده بولنان بالجمله لومباردیا حکومتلری اکثریا بربرلریله محاربه دن خالی قالمدیلر واون دردنجی عصرده اکثریسی ایمپراطورلرك قوتنه قارشو دائرهٔ اتفاقه کیرمك (١١٦٧ م و ٥٦٣ ه) تاریخنده اوچنجی الکساندرنام پاپانك حمایه سی تحتنده اولهرق برنجی لومباردیا اتفاقنی تشکیل ایلدیلر وبواتفاق سایه سنده فردریق بار باروس نام المانیا ایمپراطوریني بوزهرق استقلالرینی تصدیق ایتدیردیلر واتفاق خارجنده اولان لومباردیا حکومتلری دخی استقلال قزانان اشبو میلان ووندیك دوقه لقلرینه تبعیت ایتدیلر واشبو دوقه لقلر نیجه انقلاباته اوغرامقله برابر برچوق زمان استقلالرینی محافظه ایتدیلرسه ده حمایه لری مسئله سی فرانسه ایله آوسترپا بینندہ خیلی زمان منازعات شدیده یی موجب اولدقدن صکره (١٧٤٨ م و

١١٦١ ﻫ) ده آوسترياپه ويرلدی و بوائناده دخی برقاچ انقلابه اوغرايوب نهايت (١٨٥٩ م و ١٢٧٦ ﻫ) تاريخنده ناپوليون واسطه‌سيله ساردنيا قرالیتنه ترك اولندی .

§

﴿ لوند ﴾ — ايتاليانجه‌ده شرقی معناسنه اولوب وندیکلولرك ممالك شرقيه‌دن الدقلری تفنکجی عسکره علم شهرت اولمشيدی دولت عثمانيه دخی مؤخراً بونامله برصنف عسکر تنظيم ايلديسه‌ده بونلر صکره ممالك محروسه‌ده صيانت يرينه اجرای خيانت وشقاوته باشلادقلرندن نظر دولتدن دوشوب (١٧٦٤ م و ١١٧٨ ﻫ) تاريخنده طاغيدلديلر .
بك اوغلنك اوته‌سنده وقتيله قشله‌لری اولان محل اليوم لوند چفتلکی نامیله متعارفدر .

§

﴿ لوندره ﴾ — انکلتره دولتنك مقريدر . (تايمس) ك هر ايکی ساحلی اوزرنده مبنی اوله‌رق آوروپانك الك زياده معمور و بيوك شهريدر . ايکی يوز کيلومترو مربعی اتساعنده اولوب اوچ مليوندن زياده اهالی‌يی حاويدر . معارفه دائر لايعد تأسيساتی وباخصوص اون‌التی حقوق مکتبی ومکاتب طبيه وعسکريه وسائره‌سی وبرچوق جمعيات علميه‌سی واون سکز کتبخانه‌سی وموزه‌خانه‌لری وملت باغچه‌لری ومتعدد جسر وتونل وليمانلری وتايمس نهری التنده اولان ديوانخانه‌سی شايان تماشادر . سوقاقلری واو وچارشولری منتظم ايسه‌ده مملکت غايت مغموم اولوب چوق آيلر برقالين سيس ايله انظار ناسدن احتجاب ايدر و فابريقه‌لرده ينان کورلرك دومانی ايسه شهری بشقه‌جه تلويث ايلر . صناعتی خيز کامله واصل وتجارتی بتون کرهٔ ارض اوزرنده منتشردر .
لوندره روماليلر زمانده اوفاق برقصبه ايکن (٥٢٦ م) ده ايسق قرالیتنك موسسی اولان (ايرکنوين) بورايی مقر اتخاذ ايدرك (الفرد) زمانده بتون انکلتره‌نك کرسیٔ اداره‌سی اولدی واخيراً برچوق فلاکتله دوچار اولوب (١٢٥٨م و٦٥٦ﻫ) ده فوق‌الغايه برقحط و(١٦٦٥م و١٠٧٦ﻫ) تاريخنده يوز بيك نفوس تلفنه بادی اولان برطاعون ايله نهايت درجه حال

خرابی یه کلدی وبرسنه صکره اوتوز بیك خانه یی احراق ایدن دهشتلی بر حریقه طوتلدی ودواهیٔ مذکوره دن صکره مملکت همان مجدداً انشا اولنوب اولوقتدن برو رفته رفته شمدیکی درجهٔ معموریته واصل اولدی . انکلیزلر لوندره یه (لوندون) و (لاندن) دخی دیرلر .

§

﴿لویی﴾ اون‌دردنجی — فرانسه قرالیدر . (١٦٣٨م ١٠٤٨ه) تاریخنده تولد ایدوب ١٦٤٣ ده بش یاشنده قرال طاننمدی اون سکز سنه صکره بالنفس ادارهٔ امور ه باشلایه‌رق اسپانیا مصالحه‌سی عقیبنده قزاندیغی ایام فراغ ومسالمتی تجارتی تأسیس ویرکولری تنقیص صنایعی ترویج اداره‌یی اصلاح وقوانین معقوله وضعی مثللو اصلاحات داخلیه یه حصر وتخصیص ایلدی بعده (١٦٦٧ م)ده اسپانیایه تابع فلاندر ممالکنی وبرسنه صکره فرانسه قونتلغنی ضبط ایدوب مؤخراً فلمنك وانکلتره واسوج دولتلرینك اسپانیا ایله وقوعبولان اتفاق وحرکاتی اوزرینه (١٦٦٨ م) ده فرانسه قونتلغنی اسپانیایه تارك برعهدنامه امضاسنه مجبور اولدی ومتعاقباً بیطرفلغنه کوکنه‌رك (١٦٧٢ م) ده فلمنك دولتنه وبراز صکره اسپانیایه قارشو آچدیغی محاربه‌لری کمال غالبیتله برحسن نتیجه یه ایصال ایلدیکندن بیوك عنوانی اکتساب ایلدی و (١٦٨٦ م) ده اسپانیا وانکلتره وفلمنك تکرار فرانسه یه قارشو اشعال نائرهٔ کاروزار ایلریله (١٦٩٧ م)ده‌کی (ریسویق) معاهده‌سی حکمنجه مشار الیهك استرازبورغدن ماعدا کافهٔ ممالك جدیده‌سی دول متفقه یه ویرلدی ودرت سنه صکره اسپانیا ایله یکی باشدن برارث محاربه‌سی ظهور ایدرك بونك نتیجه‌سنده (لویی) فلمنك وایتالیایی دخی غیب ایتدیسه‌ده مؤخراً برطاقم موفقیات عدیده ایله تلافیٔ مافاته نائل اولوب (١٧١٥ م و ١٢٢٧ ه) تاریخنده وفات ایلدی . مشار الیهك زمان اداره‌سی فرانسه‌جه الك بیوك بر دور اقبال ترقی ایدی . خارجاً اعلای شان وشوکته صرف وسع وغیرت ایلدیکی کبی داخلاً دخی بتون فنون وصنایع وارباب معارفی تشویقه بذل مقدرت ایلمشدر . عالیجناب وشجیع ووقور ایدی . مع ذلك استبدادکارانه حرکتدن کیرو طورمیوب دائما (دولت بنم) دیر وذوق وصفایی سور ایدی .

§

﴿ لويى آلوارس ﴾ — فرانسه مورخلرندندر . ترتيب ايتديكى روما تاريخنده حضرت عيسى عليه السلامك روما ايمپراطورى (تيبر) زمانده حاشا صلب اولندیغنی واولوقت قدس حاكمى (پيلاطوس) ايدوكنى وپيلاطوس حضرت عيسانك احوال ومعجزاتندن تيره معلومات ويروب او دخى آنك كندو آلهه‌لرى عدادينه دخولنى تكليف ايتديكنى يازمشدر . رومالولر حكمدارلرينه ومتغلبينه آله ونصف آله عنوانى ويره‌رك پرستش ايتدكلرندن مورخ مومى اليه تيبر دخى كو يا حضرت عيسى عليه السلامى پيلاطوسك اشعارى اوزرينه بو عنوان ايله قبول ايتدى ديمكدر . حضرت عيسانك اولوقت سمايه رفع اولنوب مصلوبك حضرت عيسايه شبيه ديكر بر كمسه ايدوكى لوندره كتبخانهٔ عموميسنده محفوظ برانجيلده محرر وبو دخى قرآن كريمى مصدق ايدوكنى بر تاريخده (الجوائب) غزته‌سى يازمشيدى .

§

﴿ لهراسب ﴾ — كيانياندن كيخسروك اوغلى وخلفيدر قامبوس ناميله دخى ياد اولنور (٥٦٠٣ خ) ده يعنى ميلادك بشيوز اوتوز بر سنه مقدمنده جلوس ايلدى سكز سنه ممتد اولان سلطنتنده يكرمى عصردن زياده ممتد اولان سلالهٔ فراعنه‌يى محو ونابود ايدرك ممالك مصريه‌يى يد تظلمنه آلديغى صره‌ده وقتيله پدرينى برقز ماده‌سندن طولايى آلداتمش اولان فرعون رامسسى قبرندن چيقاروب دوكديره‌رك كويا اخذ انتقام ايتمش ومؤخراً حبشستانه كيدركن عسكرى آجلقدن هلاك اولمغه باشلاديغندن قرعه ايله بربرلرينى يمكه مساعده ايدوب بوحال ايله ناچار مصره عودت ايلدكده اوكون اهالينك تصادفى اوله‌رق على الاصول پادشاهلرى يورطه‌يى كندى موقعيتسزلكنه رغماً پاپيورلر ظنيله بر چوق آدملرى اولديردكدن صكره كورديكى بر رؤيا ياخود الديغى برخبر موحش اوزرينه فارسه عودت و يولده وفات ايتدى . لهراسب غايت خونى وسفك دماء مجنونى اولوب حياتنده تحت ازدواجنه آلديغى همشيره‌سنى وقرنداشنى ودهسا برچوق كيمسه‌لرى تلف ايتمش ايدى .

لهراسبك مصرلولره غلبه‌سى عسكرينك اوكنه برچوق اوكوز واينك

دیزه‌رك هجوم ایتمکله اولمشدر . زیرا مصرلولر اولوقت اوکوز واینکه پرستش ایدرلر وزیاده‌سیله مقدس طوتوب هیچ بر وجهله تلف ایده‌مزلر ایدی .

لهراسبك سبب عودتی اولان خبر موحشك نه اولدیغنی بیلمك ایچون (سمیردیس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لهستان ﴾ — (پولونیا) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لیئونیداس ﴾ — جاهیر یونانیه‌دن اسپارت قرالیدر عجملرك یونانستانه هجومنده آتنه‌لیلرله متفق اولدیغندن یدی بیك کشی ایله ترموپیل دربندینی بکلمکده ایدی فارس پادشاهی سرخس عساکر کلیه ایله دربند مذکوره کلوب (اکر بکا تسلیم سلاح و اطاعت ایدرسك سنی عموم یونان قرالی نصب ایدرم دیه‌رك خبر کوندرمسی اوزرینه (سلاحی کل‌ده آل) سکا خدمت ایتمکدن وطنم ایچون اولمك خیرلودر) جوابیله مقابله ایدوب (٥١١٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز سکسان سنه مقدمنده عسکریله برابر محو اولنجه‌یه قدر چالشمشدر . لیئونیداس غایت حمیتمند وغیرت وشجاعتده بینمند برذات ایدی . معیتنده بولنان عسکر کندولرینك برقاچ بیك قاتی اولان فارسلولردن اورکوب دشمن پك‌چوق مزراقلری کونشی طوتمش دیمکله جواباً مومی الیه (اشته دها اعلایا حاضر کولکه‌ده محاربه ایدرز) دیمشدر .

§

﴿ لیبریا ﴾ — کینهٔ شمالیده واقع امریقا مستملکاتندن اولوب انکلیز مستملکاتندن سیرالئون و پالماس بورنی بینده واقع واوچ یوز بیك نفوسی جامعدر مقری مونروویا شهریدر بوراسی امریقای مجتمعه طرفندن اطلاق اولنان سیاه اسرایی اسکانه تخصیص ایدلدیکندن سربست یری معناسنه اولهرق لیبریا تسمیه ایدلمشدر اشبو مستملکات (١٨٢٠ م و ١٢٣٦ ه) ده تأسیس اولندی (١٨٤٨ م) ده برقانون اساسی وضع

ایدوب اشبو قانونی سنهٔ مزبوره ظرفنده انکلیز و فرانسز و بلجیقا دولتلری دخی تصدیق ایلدیلر . بو قطعه یه ذخیره ساحلی دخی دیرلر .

§

﴿ لیبی ﴾ — افریقانك نام یونانیسیدر خصوصاً بونامدن مصرك غربنده واقع ممالك یعنی برقه چولی طرابلس ولایتی کردفان دارفوروسائره اکلاشیلوردی مؤخراً لیبیای داخلی وخارجی نامله ظهور ایدوب اولکندن اطلسك جنوبنده واقع فاس جنوبی وصحرا وایکنجیسندن فلسطین ویاسوریه سواحلی مراد اولنمغه باشلادی مؤخراً بودخی علیاوسفلانامله ایکی یه منقسم اولمشدر . الیوم طرابلس غرب وتونس ومصرك کیروسنده اولان وصحرای کبیرك جهت شرقی وشمالیسنده بولنان اراضی یه منحصر قالدی .

§

﴿ لیبیساس ﴾ — ککبوزه وملحقاتنك نام قدیمیدر .

§

﴿ لیدیا ﴾ یاخود (لیدی) — آیدین و صاروخان سنجاقلرندن وحوالیسندن عبارت برقطعه نك اسمیدر اشبو قطعه ده وقتیله متشکل لیدیا حکومتی براره لق اناطولینك قزل ایرماغه قدر ممتد اولان ممالکنی دخی ید اداره یه آلمشیدی . لیدیا حکمدارینك مقر اداره سی سارت شهری اولوب بورانك اهالیٔ قدیمه سنه ماالونی نامی ویریلور ایدی بودروم ازمیر میلاس ساقز سیسام لیدیانك مشهور شهرلرندندر . بوراده (آتیان) نامنده بر سلالهٔ حکمرانی دها کلوب (٤٠١٣ خ) ده یعنی میلادك بیك بشیوز سکسان برسنه مقدمنده شهرت بولمش واشبو سلاله دخی ایکی یوز سکسان یدی سنه دوام ایتدکدن صکره حکومت هر اقلیدلره کچمشدر . (سارت) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لیزاندر ﴾ — اسپارت جمهوری سرعسکرلرندندر یکرمی یدی سنه دوام ایدن (پلوپونیسو) محاربه سنك نتیجه سی اولمق اوزره (٥١٩٠ خ) ده یعنی میلادك درتیوز درت سنه مقدمنده آتنه بی ضبط وادارهٔ مملکتی ارخون نامیله اوتوز نفر معتبرانه تودیع ایدوب آتنه لیلری پیره

استحکاماتك هدمی واون ایکیدن زیاده حرب سفینه‌سنك ترکی کبی بر طاقم شرائط ثقیلهٔ مصلحانه‌یه ربط ایتمش و اتنه‌لولری اسپارتلیلرك اولکی صلح رجاسنی قبول ایتدکلرینه نادم وپشیمان ایلمشدر ·

§

﴿ لیزبون ﴾ — پورتکیز دولتنك تاج نهری اوزرنده ایکی یوز طقسان بیك نفوسی جامع مقر حکومتیدر ودرجه درجه یاپلش اولدیغندن غایت کوزل برمنظره‌سی واردر واستحکاماتی وتجارت موقعلری وقرال سرایلری وترسانه‌سی شایان نظردر وفنون و بحری آقادیمیلری ورصدخانه‌سی وطوپ ورسم واستحکامات آقادمیسی واصلزادکان مکتبی ودرت کتبخانه‌سی وبانقه‌لری وطوپ و باروت وپورسلین بیوك فابریقه‌لری اولوب سائر هرنوع تأسیساتی یولنده‌در وتجارتی غایت جسیمدر · افسانه‌یه کوره لیزبونك (اولیس) طرفندن تأسیس اولندیغی مروی ایسه‌ده فنیکه‌لیلرك تأسیساتی جله‌سندن اولمسی قوی یاظن اولنور ·

لیزبون (۷۱۶ م و ۹۸ ه) ده اندلس حکومت اسلامیه‌سی طرفندن ضبط اولندقدن صکره کسب اهمیت ایلمشیدی مؤخراً یعنی (۱۱۴۷ م و ۵۴۲ ه) تاریخنده پورتکیز قرالی برنجی الفونس اسلامدن استرداد ایلدی · لیزبون برچوق حرکت ارضه دوچار اولوب خصوصیله (۱۷۵۵ م) زلزله‌سنده کاملاً منهدم اولمشدر · عربلرك (اشبونه) دیدکلری بودر ·

§

﴿ لیشتن ستن ﴾ — اوسترپا نیم مستملکاتندن مستقل بربکلکدر مالك اولدیغی یوز یتمش سکز کیلومترو مربعی اراضیده طقوز بیك نفوسی وقرق درت بیك فیلورین واردات سنویه‌سی واردر اوسترپا عموم کمرکاری اتحادینه داخل بولندیغی ایچون آوسترپا دولتی اشبو بکلکه سنوی اون التی بیك فیلورین اعطا ایدر ·

§

﴿ لیغوریوس ﴾ — ارباب نفاقدن بریدر روم فترتی اثناسنده یعنی (۱۸۲۰ م و ۱۲۳۶ ه) تاریخنده یونانستاندن ممالك عثمانیه‌یه منتشر فساداتده

اشتراکی واستانبولده دخی براختلال احداثه انهماکی تبین ایلدیکندن قوش اطه‌سی وادرنه مترپولیدلریله برابر اعدام اولندی .

روسیه سفیری بوبابه‌کی اعتراضنه مقابل هردولت کندو تبعه‌سنی تربیه‌ده مختاردر جوابنی المسی اوزرینه قطع مناسبات ایدرك بوغاز ایچنه چکلدیسه‌ده ایلروسنه کیده‌میوب انجق بوحرکتنك رومللر حقنده عفوعمومی اعلانته برار مداری اولدی .

§

﴿ لیقا اونیا ﴾ — قونیه سنجاغندن عبارت برقطعهٔ قدیمه‌در رومالولره انتقالندن اول برادارهٔ خصوصیه‌یه مالك ایدی .

§

﴿ لیقورغ ﴾ — اسپارت حکمداری متوفی پولیدقتك قرنداشیدر متوفانی مرقومك زوجه‌سی بوکا (اکر بنی تزوج ایدرسکز قارنمده‌کی چوجغی تلف وسلطنتك سزه توجیهنی تسهیل ایدرم) دیمش ایسه‌ده قبول ایتیوب وطنك سعادت حالنی التزاماً کرید ومصرده اون سنه سیاحتدن صکره ایرالرك قانوننه موافق برقانوننامه تنظیم ونشر ایتمش والك صکره برماده‌دن طولایی کمال درجه متأثر اولمغله کندی کندیسنی تلف ایتمشدر . نوعاما خلاصه‌سی قانون کله‌سنده محرر بولنان قانون‌مزبور اسپارت جمهوری بینده لیقورغون نامیله بر چوق زمانلر مرعی الاجرا ایدی .

(قانون) کله‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ لیکتور ﴾ — رومانده باشلیجه حاکملری محافظه ایتمك واوکلرنده کیتمك ایچون مأمور ضابطلردر دیکتاتورلرك اوکنده یکرمی درت وقونسللرك اوکنده اون ایکی وپریتورلرك اوکنده التی نفر لیکتور یورر وهربرینك بلنده برر بالطه والرنده برر دسته چبوق بولنور وحاکملرك یولی اوزرنده بولنان غلبه‌لکی بونلر دفع ایدر وحاکمك زیارتنه کیتدیکی قپویی اودسته‌لرله بونلر جالار وطیاق یه‌جکلری بونلر دوکر وباشی کسیله‌جکلری بونلر کسر الحاصل بزم اسکی قواصلریمز کبی هربر اجراآتی بونلر یپار ایدی . لیکتور لاتینجه باغلایمجی معناسنه‌در .

§

﴿ ليلا خانم ﴾ — شاعرهٔ مشهوره در صدور عظامدن مورەلی زاده حامد افندینك كریمەسی اولوب اقرباسندن كیچەجی زاده عزت منلا واسطەسیله تحصیل معارف ادبیه ایلش وبرمرتب دیوان براغوب (١٨٣٠م و ١٢٤٦ ﻫ) تاریخنده وفات ایتمشدر .

§

﴿ لیمنوس ﴾ یاخود (لیمنی) — بحر سفیدده ایمروس وسمادرك اطەلری جنوبنده برجزیەدر . وقتیله وولقانلری شامل اولدیغندن یونانیلرك اعتقادنجه وولقان وآتش آلهنك مقری عد اولنور ایدی . لیمنی عن اصل پلازیژلر طرفندن مسكون اولدیغی حالده هنوز معلوم اولمیان بر سببه مبنی بونلر بر كیجەده قاریلری معرفتیله كاملاً قتل ایدلمشلردر . اشبو وقعهٔ مدهشه اوزرینه اورایه ارغنوتلر نقل وتوطن ایتدیلر . بوراسی (٥٠٨٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز اون بر سنه مقدمنده برنجی دارا و بر سنه صكره آتنەلیلر طرفندن ضبط اولنوب دردنجی اهل صلیب محاربه سنەقدر دخی شرق ایمپراطورلرینه تابع قالدیغی حالده (١٤٧٨ م و ٨٨٣ﻫ)ده وندیكلرله وآنلردن صكره حالا متصرفی اولان دولت علیهٔ عثمانیه اداره سنه انتقال ایتدی . الیوم ایكی بیك نفوسی حاوی وغیر مزروع وخراب بر حالدەدر وستمەسی چوق ایسەده همت اولندیغی حالده هواسنك اصلاحی وزراعت وحرائتله اهالیسنك اقداری ممكندر .

§

﴿ لیمیا ﴾ — بعض حیوانات بریه وبحریه یاغلری واجزای سائره ایله اعمال اولنان فتیل و یوارلاقلرك اشعالندن عبارت بر طاقم اویونلردركه بوكا آتشبازلق نامی و یرلسه مناسب اولور بونلرك بعضیسی یاندیغی محلده بولنانلری ملكه صورتنده كوسترر و كیمیسی دخی صوایچنده وسائر بو كبی مانع احتراق واشتعال یرلرده ینار و تحف تحف شكللر ورنكلر كوسترر ایمش .

سیمیا كرانك وقتیله غایت مكتوم طوتوب درلو اشاراتله ستر ایلدكلری خلطیاتدن اولمق اوزره (اسفیداج ویمورطه آغی وسخ اذن مركب ایله قارشدیریلوب بركتان بزینه صارلدیغی حالده روغن زیبق ایله یاقیلور ایسه غریب شكللر مشاهده

اولنور) ایمش و (قرمزی زرنیخ ایله شب یمانی بر مقدار اوکوز اودی و (حی العالم) عصاره‌سیله خمیر ایدیلوب ال آیه‌لرینه سوریلور ایسه اله آتش آلنور یانمز) ایمش . شمدی دخی بو یولده ترکیبات موجوددر .

ازجمله (شیمی‌آموزانت) ده محرراولدیغی اوزره مرجك قطعه‌ده اوفادلمش متعدد فوسفور دانه‌لری سونمامش کرج توزندن معمول خمیردن بیوجك نخود قدر یاپیلان حبلر درونه بر جهتی آزاجق خارجده قالمق اوزره صوقیلوب اشبو حبلر دخی اشاغیسی ککیش یوقاروسی طاروا وزنجه بر شیشه درونه بر طبقه کرج توزی و بر طبقه حب اوله‌رق وضع وشیشه‌نك اغزی منطار ولوله‌جی چامورایله محکم سد ومنطارك اورته‌سنده براغیله‌جق اینجه دلیکدن ایچنه بر قوموناستیق بوری ادخال ایدیلوب بورینك او بر اوجی دخی صو طولو بر کاسه‌نك ایچنه قونیلور وبورینك آغزی صویك سطحنه قریب برمحلده براغیلور وبوحال اوزره مذکور شیشه خفیف‌آتش اوزرنده تسخین‌ایدیلور ایسه درونده حاصل‌اولان هوا بوریدن‌طولاشه‌رق صویك یوزینه چیقه‌رق‌هوای نسیمی‌ایله برلشه‌جکی جهتله‌نوره مشابه‌وبربرینی متعاقب بر چوق حلقه‌لر چیقمغه باشلار . بونك دها تحفلری واردر .

§

﴿ لینه ﴾ — اسوج طبیعیونی‌مشاهیرندندر (۱۷۰۷ م و ۱۱۱۹ ه) ده راشولد تولدده و (۱۷۷۸ م و ۱۱۹۲ ه) تاریخنده وفات ایلدی فقیر برچوبانك اوغلی‌وقونده‌جی شاکردی ایدی مؤخراً درجهٔ ذکاوتی تقدیر ایدن بر قریبی واسطه‌سیله تدرس علومه مشغول اوله‌رق خصوصا فن نباتاتده اکتساب نصاب فیض وکمال ایلدی بنابرین (۱۷۳۲ م) ده لاپونیا ممالکی نباتاتنی نظر تدقیقدن کچورمکه مأمور اولوب بر مدت صکره فلنکه کیده‌رك اوراده علم طبی دخی اوکرندی بعده انکلتره وفرانسه‌یی کزه‌رك مملکتنه کاوب قرال حکیمی و (۱۷۴۱ م) ده اوبسال مکتبنه نباتات معلمی نصب اولندی . اوتوز یدی سنه امتداد ایدن بومأموریتی اثناده نباتاتی صنوفه تقسیم و علم نباتاته مخصوص سهل الحفظ قاعده‌لر وضع وعلم حیوانات ومعادنی اصلاح ایلمشدر .

باشلیجه تألیفاتی (اولا) اصول طبیعیه . که بونده موالید ثلثه‌نك اصول

تقسیماتنی بیان ایدر . (ثانیاً) فن نباتاتك اساسنه دائر اثری که بو واسطه ایله علم نباتاتی تشکیل ایدن قواعدی تعریف ایلر . (ثالثاً) نباتات کتبخانه‌سی که بونده نباتاته دائر اولوقته قدر انتشاره چیقان آثاری تعداد ایدر . (رابعاً) تقسیمات میوه که بو اثرنده نباتاتك انواع ومیوه‌سنی تقسیم وبیان ایدر . (خامساً) فلسفهٔ نباتیه که بونده دخی کافهٔ تألیفات وآثارینی بربرینه ربط والحاق ایلر . تألیفاتنك اکثریسی طبع اولنمشدر .

مومی الیه رطوبت هوا و سیالهٔ الکتریقیه و حرارت و ضیا کبی بر طاقم اسبابدن ناشی دائما آچیلوب قپانمقده اولان ازهارك اشبو آچیلوب قپانشلرینی تدقیق وساعات یومیه‌دن قنغیسنه مصادف اولدیغنی ضبط ایدرك (تقویم الازهار) نامنده برجدول دخی تنظیم ایتمشدر .

(جدول مذکور زوالی ساعت حسابیله شویله‌در)

کوندز ساعت		کیجه ساعت	
١	بقلة الیهودیه	١	اوبلیت (قرنفیل)
٢	پکی صقالی	٢	قره‌بید احمر
٣	بیقرید کبیر	٣	هندبا یپراقلی
٤	چادر چیچکی	٤	الیس (سله مذهب)
٥	قره پلید سقفی	٥	کیجه صفا
٦	اسقورچینا	٦	ابرة الراعی
٧	نیلوفر	٧	زعفران
٨	استلاریا	٨	فیقوید لیلی
٩	یبانی نرکس	٩	نیکطانت
١٠	فیقوید پالولیتان	١٠	ارغوانی چادر چیچکی
١١	ساعت اون برخانمی	١١	سیلق (قرنفیل)
١٢	بوز چیچکی	١٢	بیوك یپراقلی قاقتوس

§

﴿ لیوادیا ﴾ — یونانستانده برشهردر کندو نامیله مسمی برکوچك ایرماق اوزرنده اولوب آتنه‌نك غربندن طقسان کیلومتروده کائن واون

بیك نفوسی حاویدر دولت علیه اداره‌سنده ایکن والی مقری ایدی وقتیله خیلی معمور اولوب یونانیلرك اختلال ومحاربه‌سی اثناده خرابه یوزطوتمشدر اسکی یونانیلر زدنده شهرتشعار تروفونیوس مغاره‌سی بوشهرجوارنده بولنور.

§

﴿ لیورپول ﴾ — انکلتره‌ده برشهرشهیردر لانقاسترك جنوبندن التمش‌بش لوندره‌نك شمال غربیسندن ایکی‌یوز سکسان کیلو متر و مسافه‌ده ومرسی نهرینك صاغ جناحی اوزرنده مبنی اولەرق درت یوزبیك نفوسی حاویدر ومرسی نهرندن متشکل لیمانی اولوب اطرافی استحکام ایله محاطدر بونلردن بشقه مملکتك برقسمی تحتندن مرور ایدر بیك سکز یوز متر و طولنده برتونلی ومانچسترە شمندوفری وعلمی جمعیتلری ومصر آثار عتیقه‌سنه مخصوص موزه‌خانه‌لری ونباتات باغچه‌لری واردر وتجارتی واسع وصناعتی زیاده ومتنوع اولوب شکر وچوملك وانکلتره‌جه الکمشهور اولان جام وصابون فابریقه‌لری مکملدر.

اون اوچنجی عصرده لیورپول بالقجیلره مخصوص برقصبه‌جقدن عبارت اولوب (۱۷۰۰ م و ۱۱۱۲ ه) تاریخنده بش بیك نفوسی وار ایکن (۱۸۰۰ م) ده یتمش بش بیکه بالغ اولدی و (۱۸۴۲ م) ده قسماً محترق اولدیسه‌ده ینه سرعتله تلافیٔ مافات ایلدی.

§

﴿ لیویانغ ﴾ — (۵۳۹۲ خ) ده یعنی میلادك ایکیوز ایکی سنه مقدمنده چینده خان سلاله‌سنی تشکیل ایدن ذاتك اسمی اولوب عنوانی (قاوها آنغتی) در اشبو سلاله درت‌یوز یکرمی سکزسنه پایدار اولەرق چین ممالکنی بحر حززه‌قدر توسیع ایلشدر. مؤسس مومی الیه ارباب معارفه چوق‌رغبت ایدرایدی زمانندە چین اهالیسنك ذهننه‌علوم ومعارف‌هوسی کیرمش وآصمه کوپریلر احداث اولنمشدر.

(ل) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		در قضا	درلوا	درولایت
لاپسکی	قضا		بیغا	قره‌سی
لادیق	قضا		اماسیه	سیواس
لازقیه	مرکز لواء		لازقیه	سوریه
لازستان	مرکز لواء		لازستان	طربزون
لاشید	مرکز لواء		لاشید	کرید
لجون	ناحیه		عکا	سوریه
لحیه	قضا		حدیده	یمن
لد (رمله)	ناحیه		قدس	قدس
لریوس	قضا		ساقز	جزایر بحرسفید
لسقویك	ناحیه	قونیچه	یانیه	یانیه
لش	قضا		اشقودره	اشقودره
لفکه	ناحیه		بروسه	خداوندکار
لمنی	مرکز لواء		لمنی	جزایر بحرسفید
لنقطه	ناحیه		سلانیك	سلانیك
لوادیه	ناحیه		سرفیجه	سرفیجه
لوك	ناحیه		بنغازی	بنغازی
لوله برغوسی	قضا		قرق کلیسا	قرق کلیسا
لومه	قضا		مناستر	مناستر
لیت	قضا		جده	حجاز
لیجه	قضا		دیاربکر	دیاربکر

حرف م

﴿ مائده ﴾ — حواریونك امر دینده قلوبنی تأمین ایچون حضرت عیسی علیه السلامه نازل اولان سفره‌در کتب تفاسیر وسائره‌ده نقل اولدیغنی اوزره بوسفره حضرت عیسی واصحابی سمایه نظر ایدرلر ایکن ایکی بلوت اراسنده اینوب اوکلرینه قوندی عیسی علیه السلام دعادن صکره اوزرندن اورتوسنی آچدقده درونده پولسز وقیلچقسز یاغی طاملر پشمش بالق ظهور ایدوب اشبو بالغك باشی اوجنده طوز وقوبروغی طرفنده سرکه واطرافنده پراصه‌دن ماعدا جمله سبزوات وار ایدی بوندن بشقه بش عدد یوفقه اکمکی دخی اولوب بر ینك اوزرنده زیتون ایکنجیده بال اوچنجیده یاغ دردنجیده پیاز بشنجینك اوزرنده پاصدیرمه موجود ایدی حواریوندن شمعون دیدی که (یاروح الله بونلر دنیا طعامندنمی یا آخرت طعامندنمیدر) عیسی علیه السلام (هیچ برندن دکلدر بلکه الله تعالی بونلری قدرتیله اختراع ایتمشدر استدیککزی یيك والله شکر ایدك که ازدیاد نعمتی موجبدر) بیوردی انلر تکرار (یاروح الله بو علامتدن بشقه بزه بر نشان دها کوسترمکزی ایسترز) دیدکارنده حضرت عیسی سفره‌ده اولان بالغه باذن الله تعالی دیریل دیمکله فی الحال بالق حرکته کلوب بعده ینه اولکی کبی اول دیدکده پریان اولدی بوسفره کون آشوری قرق کره نازل اولوب اندن هرکس تناول طعام ایدرلر ایدی وزوال وقتنده اوکلرندن اوچوب باقه قالورلر ایدی بیك اوچ یوز کیسه‌نك مذکور سفره‌دن اکل ایلدکاری

حالده درو ننده کی طعامه قطعاً نقصان کلامشدر اکل ایدنلرك فقراسی غنی ومریض وعلیللری شفایاب اولورلرایدی بعده عیسی علیه السلامه (بنم مائده‌می فقرایه ویر اغنیایه ویرمه) وحی جلیلی وارد اولمغله بوحکمدن منفعل اولان کیمسه‌لر مائده‌یی سحره حمل ایلدکلرندن سکسان اوچ کیمسه خنزیر صورتنه مسخ واوچ کون صکره جمله‌سی هلاك اولدیلر .

§

﴿ مائدهٔ سلیمانی ﴾ — اسپانیاقرالنك پای تختی اولان طلیطله شهرینی (٧١١ م و ٩٣ ه) تاریخنده قبضهٔ تسخیره کچورن عساکر اسلامیه‌نك اولوقت اغتنام ایتدکلری زمردن مصنوع التمش ایاقلی برسفره‌نك اسمیدر موسی بن‌نصیر ایله طارق اشبومائده ماده‌سندن طولایی شامه جلب ومحاکمه اولنمش ونهایت طارق حقلی چیقوب موسانك سبب عزلی اولمشیدی . اول وقتکی روایته کوره اشبو مائده حضرت سلیماندن قاله بر اثر نادیده ایمش .

§

﴿ ماون ﴾ — (٤٠١٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك بشیوز یتمش طقوز سنه مقدمنده لیدیا حکومتنی تشکیل ایدن ذاتدر بونك اوغلی آسیادخی حکومت مذکوره‌یه (آتیس) نامنی ویرمشیدی . (ماون) زماننده لیدیاده برقحط ظهوری مناسبتیله تبعه‌سنك اکثریسنی طرد ایلدیکندن اهالئ مطروده دخی تدریجاً اطه‌لره وافریقا وایتالیایه طاغلمشلردر .

§

﴿ ماتم ﴾ — سوکیلی برشخصك فقدانیله یورکده براقدیغی اثر حزن وکدرك صورت اظهاری اولوب بوده زمان ومحله نظراً مختلفدر اسرائیللیلر اقربا ویا دوستلرینك وفاتنده البسه‌لرینی ییرته‌رق وباشلرینه کل ویا طپراق سرپه‌رك واذای نفس ایچون چپلاق تنلری اوزرینه سرت قوشاق قوشانه‌رق وناله‌فریاد ایدرك کیدرلر ویرلره یاتوب کوکسلرینی دوکرلر وصقال وصاچلرینی یولارلر وبوماتمی یدی کوندن یتمش کونه قدر سوردیررلرایدی مصرلیلر یهودیلرك عین ماتملرینی اجرادن فضله بتون قاشلرینی تراش ایلرلر واجرتله متعدد (نوحه‌کر) لر طوتوب جنازه‌نك اوکی صره نالان وکریان

ومیتك برطاقم اوصافنی ذکر ایله حقنده ثنا خوان اولورلر ایدی بونوحه کرلرك ایچنده اوچ بش بیك غروش اجرتلیلری دخی بولنور ایدی ٠

(بردفعه مصر خاندانندن بر کیمسه وفات ایتکله برمعتاد اجرای مراسم فریاد ایچون الك مشهور برنوحه کره آدم کوندرلدکده « بن بوکون صنعتمی لایقیله اجرایه مقتدر دکلم بنابرین کیدوبده شهرتمی ضایع ایتمك استمم زیرا بوکون زوجه‌م وفات ایتمشدر بو مسرت اره‌سنده لایقیله ماتم اجرا ایتمك قابل اوله‌مز » جوابنی ویرر)

یونانلیلرده ارککلر صاچلرینی اوزادیرلر وقادینلر ایسه بالعکس صاچلرینی تراش ایدرلر ایدی رومالیلرك ماتمی اون‌آی ممتد اولوب بواثناده شیون وماتم اصحابی شنلکلر ویوم مخصوصلر واویونلردن امتناع ایدرلر وصقال وبیقلرینی برهیئت غیر منتظمه‌ده براغیرلر ایدی قرون وسطاده علامت ماتم اولمق اوزره قادین وارکك کورکسز کزرلر وصرتلری اوزرینه ایندیرلمش برنوع تاقیه کیرلر وبیوك ماتملرده اوچ آی یوکدن معمول البسه کیوب ماتمك نصفی اولان بربچق آی ظرفنده رنکنی سیاهه ودیکر نصفی اولان بربچق آینده بیاضه تحویل ایدرلر ایدی ٠ الیوم فرانسه‌ده ماتملرك مدت معینه‌سی برزوجه‌لك وفاتنده برسنه التی هفته وپدر ووالده وزوجه‌نك فقداننده التی‌آی و برجدك وفاتنده درت بچق آی وهمشیره وبرادر ایچون ایکی ماه وعموجه وتیزه ایچون اوچ هفته وعموجه زاده‌ایچون اون‌بش کوندر ٠ حکمدار دائره‌سنده مدت ماتم ارادهٔ حکمداری ایله تعیین ایدیلور وبیوك ماتم ایکی ماهدن التی‌ماهه وکوچك ماتم اوچ کوندن یکرمی برکونه قدر تمدید اولنور ٠ بالجمله آوروپا وآمریقاده ماتملرده اکتسا اولنان رنك سیاه ایسه‌ده ماتملرك ایلك زمانلرندن صکره سیاه یرینه پارلاق رنکلر کیلمسی مجازدر ٠ مصرده ماتم اثوابلرینك رنکی صاری وممالك زنجیه‌ده کل رنکی وچینده وژاپونیاده بیاض ایمش ٠

§

﴿ ماتم کربلا ﴾ — عید غدیر کله‌سنه نظر بیوریله ٠

§

﴿ مأجوج ﴾ — ماغونك یاخود مانجونك معربی اولمق کرك کلمه لرینه مراجعت بیوریله ٠

§

﴿ ماد ﴾ — یافث بن نوحك دردنجی اوغلیدر آوان تفرقده منسوباتیله ایرانك جانب شمالیسنه کیدوب خراسان الکاسنی مقراتخاذ ایتمشیدی ماد دیلم وامثالی قبائل بونسلدندر ٠

§

﴿ ماداره ﴾ یاخود (ماده را) — شمنی داخلنده برجسیم قریه نك وپورتکیز مستملکاتندن افریقایه منسوب برطاقم اطه لرك نام مشترکیدر قریهٔ مزبوره وقتیله منابع فحشیاتدن برموقع مشهور اولدیغی جهتله شمنی یه کیدنلره (ماداره یه واردکمی) دیو طاقیلورلر ایدی ٠ ترکیسی دخی واردر ٠

§

﴿ ماداغشقار ﴾ — بحر محیط هندیده واقع جزائردن بری والك جسیمی اولوب افریقای شرقیدن التیوز کیلومترو عرضنده اولان و موزامبیق قنالی دنیلان بوغاز ایله فصل وتفریق اولنمشدر الان بش ملیون نفوسی واوچبیك مترودن درتبیك مترویه قدر مرتفع طاغلری حاویدر هواسی حار وسواحلنکی مهلك در طپراغی منبت ایسه ده اهالیسی اصول زراعتی بولیله بیلدکلرندن منافعی استحصال اولنه مامقده وکثرت اوزره بولنان باقروقورشون وقلای وتیمور و جیوه معدنلرندن یالکز تیمور معدنی ایشلدلکده در ٠ جزیرهٔ مزبوره (١٥٠٤ م و ٩١٠ ه) تاریخنده پورتکیزلو قپودان (لورانزو) طرفندن کشف اولنمسیله فرانسه نك مطمح نظری اولهرق اون التنجی عصر میلادیده دردنجی هانری نام فرانسه قرالی جزیره نك (تنلتنك) و (تاماتاو) و (قووالپوانت) کبی باشلیجه مواقعنی اله کچوردی و (درفین) موقعنده برقلعه دخی تأسیس ایلدیسه ده (١٨٣١ م و ١٢٤٧ ه) تاریخنده انکلیزلرك تحریکیله (اوواس) نام عشیرتك واقع اولان هجومی اوزرینه مواقع مزبوره فرانسزلرك یدندن چیقدی ومؤخراً دخی (راداما) نام رئیسك اثر رویت

ودرایتی اوله‌رق حکومات متفرقه برلشدیرلمکله بر حکومت جسیمه ومستقله عدادینه داخل اولدی . (حکومت) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مادراس ﴾ — هندستانده برشهردر بوشهر مادراس ایالتنك مرکزی اولوب قورومندیل ساحلی اوزرنده واقع وپوندشیرك شمالندن یوز اوچ وقالکوته‌نك جنوب غربیسندن بیك التی یوز اوتوز کیلو مترده و بیاض وسیاه قصبه‌لریله برابر بشیوز بیك نفوسی جامعدر . اطرافنده بولنان اراضی غایت قوراق اولدیغندن قابل زراعت دکل ایسه‌ده نباتات باغچه‌لری وصناعتی وباخصوص اقمشهٔ قطنیه‌سی رواجلیدر تجارتی واسع اولوب اینجو صدف چوید خام پموق توتون اخراج ایدر ومتعدد غزته‌لر چیقار . جوامع وکلیسا وپتخانه ورصدخانه‌سی مکملدر . مادراس وقتیله هند حکومتلرندن بری اولان (قارناتیق) لك مقری ایدی صکره یعنی (١٦٣٩م و١٠٤٩ه) ده انکلیزلره کچدی که الیوم انکلیزلرك هندجه برنجی مستملکاتی عداولنور .

§

﴿ مادرید ﴾ — اسپانیا دولتنك مقری ویکی قسطل ومادرید ایالتنك کرسیٔ اداره‌سیدر درت یوز التمش بش بیك نفوسی جامع اولوب اطرافی اون بش قپولی برسوایله محاطدر سوقاقلری کنیش ومنتظم ایسه‌ده قالدیرملری بوزوقدر . موزه‌خانه‌سی ترسانه‌سی ضربخانه‌سی متعدد شمندوفرلری فنون آقادمیسی صنایع نفیسه آقادمیسی یدی کتبخانه‌سی بر رصدخانه‌سی نباتات باغچه‌لری مکاتب متنوعه‌سی فابریقه‌لری مطبعه‌لری واردر و تجارتی وسط خالده‌در .

مادرید رومالیلر زمانده برقریه‌دن عبارت اولدیغی حالده اهل اسلام ضبط وتحکیم ایدوب (مجریط) نامنی ویرمشلر وصکره اسپانیولر تحریف ایلشلردر . (١٠٨٣ م و ٤٧٦ ه) ده التنجی الفونس طرفندن اخذ واسترداد و (١٥٦٠ م و ٩٦٨ ه) ده (طولید)ه بدل بتون اسپانیانك مقر حکومتی اتخاذ اولندی . (١٨٠٩ م و ١٢٢٤ ه) تاریخنده فرانسزلر بورایه کیروب برسنه صکره ینه تخلیه ایلشلر ایدی . بوراسی اندلس

دولت اسلامیه‌سی النده ایکن حکمای اسلامیه‌دن امام الریاضیین ابو محمد مسلمة کبی مشهور ذاتلر یتشدیردی ٠

§

﴿ مأرب ﴾ — یمنده وقتیله مشهور شمدی مفقود برشهردر بونی علی روایة (سباء بن یشحب) بنا ومقر حکومت اتخاذ ایدوب اوست طرفنده ایکی طاغ اراسندن کلان (سیل عرم) ك تهلکه‌سنی دفع ایچون دخی برطاغدن برطاغه زفت ایله ملصوق عظیم طاشلرله سد یاپدیردی دیکر روایته کوره سد مذکورك تملر ینی مومی الیه آتدیروب اخلافی معرفتیله تدریجاً اکمال اولندی بعضیلری دخی اخلافندن یعنی ملوك حمیریه‌دن (بلقیس) نام خاتون یاخود (لقمان بن عادیا) یاپدیردی دیرلر ٠

مأربك حوالیسی فوق‌الغایه منبت وبساتین ومذارعی معمور ومیوه‌سی مبذول ومشهور ایدی اهالی بونلرك شکرینی ادا ایتمکلرندن حکمداران مومی الیهمدن (عمر ومزیقیا) زمانینده سد مذکور یقیلوب مملکت واهالی وحیوانات ومزارع کاملا صو التنده تلف اولدی ٠

بوراسی بعضاً اهلنك اسمیله یعنی (سبأ) نامیله دخی یاد اولنور یوخسه سباء بشقه ومأرب بشقه‌دکلدر ٠

شمدی بونام (مأرب) صنعانك جهت شرقیسنده وقرق‌ساعت بعدنده برسنجاقلق اراضی یه ویرلمشدرکه اهالی (بلاد مأرب) دیرلر ایچنده‌کی جبل ملحده اولان طوز معدنندن بللورکبی اعلا طوز چیقار لکن اورالری هنوز دولت علیه اداره‌سنه کچمدی ٠

§

﴿ مارتابان ﴾ — هندستانده برمان حکومتی داخلنده جاری (سالوؤین) نهری منصبندن الی درت کیلومترو مسافه‌ده و پغونام شهرك یوزقرق اوج فرسخ اعشاری شرق جنو بیسنده قدیماً معمور وشمدیکی حالده یالکز التی بیك نفوسی حاوی برشهردر ٠

سیام وبرمان ممالکیله مارتابان کورفزی بینده اولان مارتابان اراضیسی وقتیله مستقل برحکومته منسوب ایکن (١٧٤٥ م و ١١٥٨ ه) تاریخنده

برمانیـلرك زیر حکمنه و (١٨٥٢ م) ده دخی قسم اعظمی انکلیزلرك ید ضبطنه کچمشدر . الآن برمانیلرك حاکم اولدقلری قسمك مرکز اداره‌سی مذکور (مارتابان) شهری اولوب انکلیزلرك ضبطنده اولان قسمك مرکزی دخی (آمهرستوو) شهر مشهوریدر اقسام مزبوره‌نك شرق وشمال جهتلری طـاغلق وهواسی جید وترابی محصولدار وایپك و پموق منسـوجاتی مشهورددر . وقتیله اغنیا خانه‌لرنده قوزی طوله‌سی قونان وشمدی اسکی معدن نامیله انتقه حکمنده بولنان بیوك مرتبانی طبقلر هب‌اورانك معمولاتندن ایدی .

§

﴿ ماردین ﴾ — آسیای عثمانیده دیار بکرك سکسان برفرسخ اعشاری جنوب شرقیسنده اسکی برقلعه ایله برمدرسه وبرقاچ جامع وکلیسایی ویکرمی یدی بیك نفوسی شامل وجزره‌یه حاکم وپك قدیم ومهم برشهردر (١٣٠٠ م و ٧٠٠ ه) تاریخندن یعنی تاتارلرك هجوم واستیلاسندن اول کرکی کبی معمور بر شهر ایدی .

§

﴿ مأرس ﴾ — اساطیر یونانیه‌دن محاسبه الهی وزوپیتر یاخود ژنونك اوغلیدر سناتولرده باشدن ایاغه مسلح وشدت وجرأت نشانه‌سی اولمق اوزره ایاغنك آلتنده برخروس مرتسم اولهرق تصویر اولنور ایدی (تراکیا) لولر ایله (روما) لولرك معبود اتخاذ ایتدکلری اشبومارسی رومالولر روملوزك اوغلی ظن واعتقـاد ایتدکلرندن سـنه‌نك ایلك کونیله هفته‌نك ایلك کونی (مارس) دیو توسیم ایتمشلردرکه (مارت) انك غلطی اولهرق حالا برنجی شهر رومی‌یه اطلاق اولنمقده‌در .

§

﴿ مارسلیا ﴾ — فرانسـه‌نك (بوش دو رون) ایالتنـك مقر اداره‌سی اولوب آق‌دکز ساحلی اوزرنده وپارسك سکز بیك یکرمی کیلومترو جنوب شرقیسنده ایکیوز التمش بیك نفوسی شامل برشهر جسیم ومعموردر فرانسه فرق عسکریه‌سـندن برینك موقعی اولدیغی کبی تجارت وصنایع وطب مکتبلرینی وبرچوق جمعیت علمیه‌یی حاوی وکثرت ادخالات واخراجات

ایله مشهور وبیك ایکیوز کمی استیعاب ایده‌جك صورتده واسع برایمانی حائزدر . شهر مزبور (٤٩٩٤خ) تاریخنده یعنی میلادك التیوز سنه‌مقدمنده برچوق قراسیله برابر تأسیس اولندیغنده بیله حائز اهمیت اولدیغندن اهالیسی تجارت خصوصنده (قارتاج) و (فنیکه) اهالیسیله رقابت ایدرلر ایدی مارسلیالیلر (١٥٣ م) تاریخنده رومالولرله اتفاق ایدرك رومالولره غول ممالکنك قپوسنی آچملریله بیوك ایش کوردیلر ورومالولرك تعرضندن قورتلدیلر .

شهر مزبوره خرستیانلق اوچنجی عصرده داخل اولمش ویدنجی عصرده عربلر طرفندن ضبط اولنمشدر .

§

﴿ مارغراف ﴾ — آندره سیجموند دخی دنیلور . المانیا مشاهیر کیمیا کراندندر (١٧٠٩ م و ١١٢١ ه) تاریخنده تولد و ١٧٨٢ ده وفات ایلدی . بوذات برلین آقادیمیسنده اعضا وحکمت طبیعیه شعبه‌سنك رئیسی وپارس انجمن دانشنده اعضای فخری اولمشدر پانجاردن شکر استحصالنی وموادعضویه تحلیلنده مایع استعمالنی ابتدا کشف ایدن وخرده‌بینی تدقیقات فنیه‌یه تطبیق ایلیان بودر .

§

﴿ ماروق ﴾ — فاس ولایتنك آوروپالیلرجه نام‌دیکربدر مرا کشدن غلط ظن اولنور (فاس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مارونی ﴾ — سوریه اهالیٔ خرستیانیه‌سنك برقسمی وبوقسمك نامیدر مارونیلر شمالاً نصیری وجنوباً دروز طاغلری اراسنده وجبل لبنان وطرابلس‌شامده ساکندرلروایکیوز التمش بیك‌نفوسدن عبارت‌اولدقلری‌حالده برصورت ممتازه‌ده‌اداره اولنمقده‌درلر عربلرك ایلك استیلاسی زمانده یوسف نامنده بربك تبعه‌سیله برابر جبله التجا ایتمش وکندولرینه برابرلرنده و(مارون) نامنده اولان بر باباس خرستیانلغی تعلیم ایلمش اولمغله مذکور پاپاسك نامنه ویاخود قدیماً موجود ومؤخراً منسدرس ونابود اولان (مارونیا) نام شهره نسبت اولنه‌رق تبعهٔ مزبوره‌یه مارونی نامی ویرلمش اولدیغی مرویدر

مارونیلر الآن مذهباً روما کلیساسنی طانیقده ومکتبلرنده برچوق زکی کیسه‌لر یتشدیرمکده‌درلر مع مافیه برابر برموقعده یشامقده اولدقلری درزیلرله نزاع چیقارمقدن خالی اولمزلر نته کیم (١٨٦٠ م و ١٢٧٧ ه) تاریخنده چیقاردقلری نزاعده اوروپانك مداخله‌یه قیامی بیله واقع اولدی . مرقوم پاپاس مذهب مذکوری ابتدا (٧٨٠ م و ١٦٤ ه) تاریخنده ایتالیاده نشر ایدوب پاپا طرفندن آفروز ایدلدیکنه بناء سوریه‌یه صاوشمش ایدی . بومذهب (٤٤٩ م) تاریخنده افسده تشکل ایدن جمعیت رهبانیه معرفتیله تدقیق اولنان (اوتیشست) مذهبی شعباتندندر که صکره قبط ویعقوبی فرقه‌لرینه آیرلمش وجله‌سنه بردن (مونوفیزیت) دینلمشدر .

§

﴿ ماریاندینی ﴾ — سقاریه نهری حوالیسنده مسکون برصنف اهالینك قدیماً معروف اولدیغی نامدر که دها اول بونلره (بریس) نامی ویریلور ایدی .

§

﴿ ماریوس ﴾ — روماجنرالری ایچنده حکومت عوام طرفدارلغیله معروف بردانتدر (٥٤٩٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز برسنه مقدمنده روما ممالکنه یوریش ایدن سیمبر وطوتون طائفهٔ وحشیه‌سنك خدنك مهاجاتنه دلیرانه کوکس و یره‌رك ثابتقدم مرکز ثبات اولمش و بوسایه‌ده افس وورسل محاربات عظیمه‌سنی قزانه‌رق طوائف مرقومه‌یی مغلوبیت بینهایه‌یه دوچار ایلمشدر .

§

﴿ مازندران ﴾ — عجمستانك شمالی برولایتیدر بحر خزر ساحلنجه ممتد اولوب عراق عجمك شمالنده وگیلان ولایتنك شرقنده واقع ویدی یوزبیك نفوسی جامعدر بلاد مشهوره‌سی (استرآباد) و (بالفروش) شهرلرندن عبارت اولوب اراضیسی طاغلق و بعض جبالنك زروه‌لری قارایله مستور واقلیمی حار ورطوبتلی واهالیسی سلحشورلقده مشهوردر لکن مهمانوازلق وغریب دوستلق کبی شیلر بیلزلر . مازندران غزنویلرایله

سلجوقیلرك ایران علیهنه آچدقلری محاربانك اکثریسنه میدان ظهور اولمشیدی .

§

﴿ ماسقاره ﴾ — جزایرده (اوران) دیلان (وهران) ولایتنده ساحلی بر شهر مستحکمدر و نام صحیحی (مسخاره) در بر قاچ جامع شریفی وبورنوس وقلیج دستکاهلری واردر ویدی بیك قدر نفوسی حاویدرشهر مزبور وملحقاتنی فرانسزلر (١٨٣٥ م و ١٢٥١ ه) تاریخنده امیری شیخ عبدالقادردن حرباً ضبط ایدرك ایکی سنه صکره (تافنا) معاهدهسی موجبنجه شیخ مومی الیهه ترك ایلدیلر سهده بو ترك اهالی یی بردن بره اورکوتمامك ایچون برزمین اولدیغندن درت سنه صکره یعنی (١٨٤١ م و ١٢٥٧ ه) تاریخنده تکرار آلدیلر وشیخ مومی الیهی بش التی سنه فرانسهده حبس ایدوب اندن صکره موافقتیله ممالك دولت علیهیه کوندردیلر (عبدالقادر) کلهسنه نظر بیوریله .

§

﴿ ماصون ﴾ یاخود (فرماصون) — انکلتره وفرانسه والمانیا وسائر ممالکده منتشر یرجمیت خفیهدر بونلرك وظیفهسی خیرخواهلق واخلاق عمومیه جه حسن اتحاده خدمت وابنای جنسنه معاونت ایمش . برکسه ماصونلرك جمعیتنه داخل اولمق استدیکی زمان سیاحت تعبیر اولنان بعض تجربهلر اجرا اولنور واسرارلرینی افشاایتمیه جکنه یمین ایتدیریلور وبعدالقبول بربرلرینی طانیق ایچون مرتب اولان اشارات تعریف وبعض اسرارلری تلقین ایدیلور ایمش . ماصونلرك بیوجك مملکتلرده لوجهلری ودیشلیجه آدملردن رئیسلری واردر ومنقسم اولدقلری اوتوزاوچ مراتبدن اوتوزی مبتدی نامیله یرنجی واوچی ملازم ورفیق ومعلم نامیریله منتهی اعتبار اولنور والك یوکسك درجهده واقف اسرار اولنلرك تحت ریاستنده بیوك شرق مجلسی نامیله برمجلسلری وهرسنه انقلاب صیفی وشتائیده ایکی شنلکلری اولور فرانسز ماصونلرینك الك بیوك شرق مجلسلری پارس ایچنده در . پولتیقهسنی ترویجه ماصونلغی مدار اتخاذایدن اوچنجی ناپلیون زماننده ماصونلق کرکی کبی شهرت بولمش ایدی .

ماصونلغك ابتـدای ظهوری یکده معـلوم اولهمیوب بعضیلری مصردن یاخود یونانسـتاندن چیقدی و بعضیلری حضرت سلیمان علیه‌السلام زمانـنده وقدس شریف معبدینك تأسـیسی صره‌ده (تیر) یعنی (صور) ملکی حیرام معرفتیله اختراع اولندی‌دیدیلر واخیراً برچوق کسه‌لر دخی سکزنجی عصر میلادیده معابد ومکاتب انشاسی امتیازاتنه نائلیتله تشـکل ایدوب مؤخراً بینلرنده معهود برخصوصك تروبجنه چالیشان‌هیئت معماریه اتحادندن النمش وفقط کیده‌رك مقصد دکیشـوب (دیدکاری کبی ایسـه) وقتیله اناطولیده ظهورایدن اخیلر مسـلکنه کیرمشدر دیدیلر . نشـان واعتمادنامه‌لرنده پرکار وکوینه‌کبی الات معماریه مرتسم اولدیغنه باقیلوایسه ذکراولنان هیئت معماریه‌دن اله برشی اولدیغی مأمولدر . هرنه‌حال‌ایسه برکسه مصونلغك پك ایلر وسنه واردیغی حالده اوکنه برشمس پرسـتلك چیقه‌جغی ظن اولنور (اخیلر) کله‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ ماغو ﴾ ویا (ماغوس) — یافث‌بن نوحك اوچنجی اوغلیـدر ماغوغ دخی دینور حین تفرقده منسوباتیله تاتارستان‌طرفنه کیتمکله تاتارستان سندچین خطای چاپون اهالیسـنك و (٥٤٣٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوزالتمش سـنه مقدمنده چیندن مطرود (دیوش) نام ترك قبیله‌سـنك اصلی اولمشدر . (مأجوج) کله‌سـنك ماغوغدن معرب اولمسی ظن اولینور ایسه‌ده (مانجور) دن مغرب اولمسی دخی خاطره کلور .

§

﴿ ماقسیملین ﴾ — المانیـا ایمپراطورلرندن بری وبونامده اولان حکمدارلرك برنجیسـیدر وایمپراطور اوچنجی فردریقك اوغلیدر . (١٤٥٩ م) ده وجوده کلوب (١٤٨٤ م و٨٨٩ ﻫ) تاریخنـده پدری مقـامنه جلوس ایلدی . جلوسـندن مقدم شارل تمورك قزی وارثهٔ تخت اولان ماری دو بورغونی ایله ازدواج ایلدیکنه بنـاءً وراثت دعواسی ایدن اون برنجی لویی ایله پك چوق محـاربه‌لر ایتدی . مشـارالیه غایت

مقدم اولوب حتی محـاربادده بیله ملکنك اصـلاح احوالنی دوشوندیکی تحقیق اولنمشدر ·

§

﴿ ماقسیملین ﴾ — المانیا ایمپراطورلرندن بری وبو نامده اولان حکمدارلرك ایکنجیسیدر وایمپراطور برنجی فردیناندك اوغلیدر ۱۵۲۷ ده وجوده کلوب (۱۵٦٤ م و ۹۷۲ ه) تاریخنـده پدری مقـامنه جلوس ایلدی · ترانسلوانیا یعنی اردل بکی شیرسموند وسلطان سلیمان وسلطـان سلیم ثانی حضراتیله اپیجه محاربه‌سی واردر · مشـارالیه صلح ومعـارفی سور واعمار ملك ایدر برذات ایدی ·

§

﴿ ماکیدونیا ﴾ — تسـالیانك شمال وتراسـك غرب وایلیریانك شرق طرفنده واردار نهری بوینجه واقع اولان اراضیدن عبارت بر قطعه‌در تراسلولر ایله یونانلولردن عبارت اولان اهـالیسی مقدم بدوی ایکن فلیب نام قرالك زمان سلطنتنده طریق تمدنه قدم باصمشلردر ·

ماکیدونیا (۵۱۰۲ خ) تاریخنده یعنی میلادك درت یوز طقسـان ایکی سنه مقدمنده فرس حکمداری دارانك ید استیلاسـنه دوچار اولمغله اهـالیسی بالضروره عجملرك داخل دائرهٔ اتفاقی اولدیلر ایسـه‌ده اون اوچ سـنه صکره واقع اولان (پلاته) محاربه‌سی ختامنده سمری ینه یونانلوله دویردیلر ومؤخراً جالس سریر حکمرانی اولان ایکنجی فلیب حال فترتی اسـایشه تحویل وغیب ایدیلان ممالکی استرداد ویونانستانی کاملاً ماکیدونیایه الحاق ایدرك عجم اوزرینه اسباب سفر تدارکیله مشغول اولدیغی صره‌ده مقتولاً وفاتی وقوعبولمغله اسکندر رومی باباسـنك قوردیغی عجم سفری پلانی اجرا ومتعاقباً تکمیل اسیایی استیلا ایلدی · (اسکندر کله‌سنه نظر بیوریله) مؤخراً اسکندر دخی وفات ایتدیکنده ممالکی متغلبه بینده تقسیم اولنمسـیله ماکیدونیا دخی رومالولرك استیلاسـنه قدر بر متغلبك زیر حکمنـده قالدی ودها صـکره (۵٤٤٦ خ) تاریخنده یعـنی میلادك یوز قرق سکز سـنه مقدمنده رومالولر استیلا ایتمکله بر ولایت تشکیل اولندی وروما ممالکنك

انقسامنده دخی شرق ایمپراطورلغی ونهایت اون بشنجی عصر میلادیده عثمانلو اداره‌سنه کچدی . (سلانیك) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مالابار ﴾ — هندستانده غانژ نهری فی یقیننده بدأ ایله جنوبه طوغری ممتد اولان ساحل غربینك اسمی اولوب ایکی ملیون قدر نفوسی ویوزیکرمی میل اعشاری قدر ممتد اراضی‌یی شاملدر .

اوته‌دنبرو مشهور اولان معدنلرندن شمدی یالکز تیور معدنی ایشلدلکده‌در . بوراسنی (۱۴۹۸ م و ۹۰۴ ه) تاریخنده پورتکیزلر استیلا ایلدیسه‌ده طاغلرده ساکن اهالیسی انقیاد ایتمامش ایدی صکره یعنی (۱۷۷۴ م ۱۱۷۸ ه) تاریخنده حیدر علی نام امیر تحت انقیاده الوب دها صکره انکلیزلرك ید ضبطنه کچدی . انکلیزلر قطعهٔ مزبوره‌دن زوجی وفات ایدن‌قادینلرك زوجلرینك نعشی اوزرنده کندولرینی یاقق عادت مکروهه‌سنی قالدیره‌بیلشلردر .

§

﴿ مالاقوف ﴾ — قریمده سیواستپول شهرینی مدافعه ایدن قلاعك اك جسیم ورصینیدر (۱۸۵۵ م و ۱۲۷۲ ه) تاریخنده فرانسه جنرالی (پلیسیه) طرفندن سوق اولنان هجوم قولی طرفندن ضبط اولنمی بتون شهرك بالاستیمان تسلیمنه سبب اولدی وجنرال مرقومك رتبه‌سی مارشاللغه ترفیع و (دوق دو مالاقوف) نامیله تلقیب ایدلدی .

§

﴿ مالاقه ﴾ — هندستانده غانژك اوته‌سنده برشهردر . مالاقه ایالتنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب کندو نامنه اولان شبه جزیره‌نك منتهای جنوبیسنده واقع وچینلی ومالنیز وآوروپالی اولمق اوزره اوتوز بیك‌نفوسی جامعدر و برکوزل لیمانی واردر . بوراسی (۱۲۵۲ م و ۶۵۰ ه) ده مالنیزلر طرفندن تأسیس اولنمشدی .

﴿ مالاقه شبه جزیره‌سی ﴾ — هنده غانژ نهرینك اوته‌سنده و بنکاله وچین دکزلری بینده بیك یوز طقسان کیلومترو طول ویوز طقسان کیلومترو عرض اتساعنده بر قطعه اولوب (تناسیریم) دیلی ایله بره

التصاق ایدر ونفوس موجودهسی اوچ یوز یتمش بش بیکه بالغ اولور ۰ طاغلری چوق هواسی صیجاق ووخیم وزراعتی تدنیدهدر ۰ صاری صبر و صندال وامثالی نباتات والماس وسائر احجار ثمینهسی والتون قلای تیمور معدنلری واردر ۰ اشبو شبه جزیره همان بالکلیه سیام قرالیتنه تابع صایبلور ۰

§

﴿ مالدیو ﴾ — هندستان غربیده وقومور برونی آچیقلرنده بربرینه قریب برقاچ یوز اطهنك نام عمومیسیدر بواطهلرك انجق اللی قدری مسکون وقصوری خالی عن العمران والسکون اولوب کافهسی مخوف ومدهش قیالر ایله احاطه اولنمشدر اهالی اسلام وبرحاکمك زیر ادارهسنده اولهرق هند وچین طرفلریله اخذ واعطا ایدرلر ۰

§

﴿ مالطه ﴾ — آق دکزده انکلتریه تابع ویوز اوتوز بیك نفوسی جامع براطهدر اکثر اراضیسی قیالق وزراعته غیر صالح ایسهده اهالیسی سچلیادن طپراق طاشییوب اپیجه ترلا تدارك ایتدیلر بوراسی مقدما مالطه شوالیهلری نامیله مشهور (سن ژان) لرك قرارکاهی ایکن (۱۸۰۰م و ۱۲۱۵ ه) تاریخنده انکلیزلره چکمشدر ۰

§

﴿ مالك ﴾ بن انس — ائمهٔ مذاهب اربعهنك ایکنجیسی اولان امام مالك حضرتلریدر ولادتلری (۷۱۳ م و ۹۵ ه) تاریخنده مدینهٔ منوره ده ووفاتلری (۷۹۵ م و ۱۷۹ ه یاخود ۱۷٤) تاریخنده اولوب (بقیع) نام محلده مدفن آرای احترامدرلر ۰

علومی زهری ویحیی بن سعید ونافع وهشام بن عروه وزید بن اسلم وربیعه ابن ابی عبدالرحمن وسائر ذواتدن اخذ واستماع ایدوب امام شافعی ومحمد بن ابراهیم بن دینار وابوهاشم وعبدالعزیز بن ابی حازم ومعز بن عیسی ویحیی بن یحیی وعبدالله بن مسلمه وعبدالله بن وهب کبی ذاتلر دخی کندولرندن مستفید اولمشلردر ۰ تعلیم علم شریفده فرط اعتنا واحتراملری اولوب حتی نقل حدیثه مباشرت مراد ایلدکلرنده تجدید وضوء وتسریح لحیه واستعمال

یرلرینی ضبط واوتوز ایکی سنه خاقان ایله مشترکا اجرای حکومت ایلدکاری حالده (١٦٤١ م و ١٠٥١ ه) تاریخنه قدر وقوعبـو لان اختلاللردن بالاستفاده قصور ممالکی دخی زیر تسخیره الهرق تاریخ مذکورده نائل استقلال اولدیلر ورئیس اختـلال (لیچونغ) ی پکینده تخت چینه اجلاس ایتدیلر . وقتیله چینلولر چین دیارینی مانجوریا جهتندن محافظه ایچون سد بنا ایتمشلر ایدی . مأجوج لفظی اشبو مانچودن معرب اولمق کرکدر . (چین) کلمه سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ مانغانه ﴾ — اسپانیاده (خوئلوا) ایالتنده چیقار برنوع معدندر قولرا ووبا وقتلرنده اوطه ایچنده حفظی هوایی اصلاح ایله بقای صحته مدار اولور ایمش .

§

﴿ مانومتر و ﴾ — اجسام هوائیه نك الاستیقیه سنی استعلام ایچون یاپلمش برآلتدر بوالتك برقاچ نوعی اولوب اکثریا واپور قزغانلرنده وغاز فابریقـه لرنده کی غاز خزینه لرنده وتیو ر اوجاقلرنده قوللانیلور . انواع مذکوردن بریسی ایکی طرفی اچیـق و برقولی دو ز ودیکر قولی نصفندن یوقارو خزینه لی واکری شیشه بوریدن عبارت اولوب درونلرینه قونه جق اولان جیوه مساوی ارتفاعده طوردیغی حالده خزینـه لی واکری قولی بر واپور یاخود غاز قزغانله صوقیلور اکر قزغانك درونده اولان بخارك وغازك قوهٔ الاستیقیه سی هوای نسیمینك قوهٔ الاستیقیه سنه مساوی ایسه کیروده کی قول درونـده اولان جیوه اصلا حرکت ایتیوب لکن زیاده اولدیغی حالده صعوده باشلار وجیوه بووجهله یکرمی درت پرمغه قدر صعود ایدر ایسه قزغانك درونـده اولان بخار و یاغازك قوهٔ الاسـتیقیه سی هوای نسیمینك تضییقنك ایکی مثلی و قرق سکز پرمغه قدر صعود ایدر ایسه اوچ مثلی اولدیغی اکلاشـیلور . دیکر نوعلری دخی برطرفی مسـدود ودیکر طرفی آچیق وامنیت بوریسی وسـائره نامله یله تفریق وهر بری بر بشقه صورتده ترتیب اولنمشدر .

§

﴿ مانی ﴾ — (۲٤۰ م) تاریخنده تولد ایتمش بر کیمسه در اون ایکی یاشنده سودای تنبی یه دوشه رك لسان سریانیده باشلی باشنه اون ایکی کتاب یازمشدر بری خالق وعقل یاخود ضیا آبی دیکری شیطان وماده یاخود ظلمت کونی اولمق اوزره زعمنجه ایکی مبدأ اثبات ایدرك ازلی انکار و روح الله کندوسی اولدیغنی ادعا ایله نبوت عیسی علیه السلامی رد ایدوب فقط آدم شیث نوح ابراهیم وموسی علیهم السلامك رسالتلرینی تصدیق واقرار ایلرایدی بوندن بشقه کندوسیله وپیرولری هرکون درت وقت نماز قیلارلر وکذب وقتل وزنا وبخل وسحری نهی ایدرلر ایدی . مذهب مذکور اربابندن عصر سعادته یتیشان کیمسه لر حضرت محمد علیه الصلوة والسلامی دخی صفت رسالت ونبوته توصیف وتبجیل ایلمشلردر .

مذهب مذکور چوق کشیلر نزدنده خصوصیله شاه شابور بن اردشیر عندنده رهین قبول ومانی اوتوز بش سنه صکره بهرام شاهك سیف جلادتیله بلاامان مقتول اولمشدر .

§

﴿ مانیاتیزمو ﴾ — مقناطیس حیوانیه — کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مانیات ﴾ — لهستان دوقه لرینك اسکی عنوانیدر بونلره پالاتین دخی دیرلر ایدی مقدماً اسلا وشعبه سندن متفرق اولهرق سارمات نامیله بنام بولندقلری حالده طونه نك شمالنده واقع ویستوله نهری وسطنده بر دوقه لق تشکیل ایدرك (۸٤۲ م و ۲۲۸ ه) تاریخنده پیاست نامنده برینی دوقه تعیین ایلمشلر ایدی مؤخراً اونجی عصرده اشبو دوقه لق لهستان قرالغنه تحویل اولندی .

§

﴿ ماوردی ﴾ — اسمی علی بن حبیب کنیه سی ابی الحسن وفاتی (۱۰۵۸ م و ٤٥۰ ه) تاریخیدر .

کبار فقهای شافعیه دن اولوب فقهی بغداده ابی حامد اسفرائنی وابی القاسم ضمیریدن اخذ ایلدی . حافظ مذهب شافعی ایدی یرچوق بلده لرده حائز منصب قضا اولوب نهایة الامر بغداده توطن ایلمشدر .

مذهب شافعی یه دائر (حاوی) نام برکتابی وتفسیری و (کتاب النکت والعیون) و (کتاب ادب الدین والدنیا) و (کتاب الاحکام السلطانیه) و (قانون الوزاره) و (کتاب سیاسة الملك) و (کتاب الاقناع) نامله نده خیلی آثار مفیده سی واردر .

§

﴿ ماورو قورداتو ﴾ — فنارلی مشهور برروم فاملیاسنك نامیدر بوفاملیادن خیلوجه معروف آدملر یتشدی ازجله (علکساندری) سرای همایون طبابت خدمتنده بولندیغی حالده اوسترپا دولتی نزدینه و (۱۶۹۹ م و ۱۱۱۱ ه) تاریخنده (قارلوویج) معاهده سی مکالمه سنه مأمور اولمش ومومی الیهك اوغلی (نیقولا) اولاً دیوان همایون ترجمانلغنه ومؤخراً افلاق ومتعاقباً بغدان ویوده لغنه تعیین اولنمش ومؤخراً کوریلان بعض صداقتسزلکی اوزرینه بردرجه یه قدر نظر دولتدن دوشمش ایدی . اندن صکره دولت علیه نزدنده بوفاملیانك اعتباری قالمدی وانلره منسوب اولان دیکر برعلکساندری دخی یونانستان اختلافات معلومه سنده الك غیور محرکلر صره سنه کچمکله (۱۸۲۳م و ۱۲۳۹ ه) تاریخنده یونستان (اتریا) ریاستنه نائل اولدی .

§

﴿ ماورومیخالی ﴾ — یونانستانده پتروبك دینکله معروف برمحرکدر بوآدم یونان اختلالی اثنا سنده مشاهیر رؤسای عصاتدن اولمسنه مبنی حکومت موقته اعضالغنه نائل اولدی ورئیس (قاپودیستریا) ایله عدم امتزاجنه مبنی مأموریتندن عزل وحبس اولنوب مؤخراً رئیس مرقوم اوغلی وبرادری معرفتلریله قتل اولندیغنه بناء (ماورو) حبسدن قورتلدی وقرال (اوتون) زمانده هم جنرالاق رتبه سنه وهمده سناتو اعضالغه نائلیتله ارکان یونانیه دن اولدی .

§

﴿ ماهان ﴾ — فرس پادشاهی (سرخس)لك وزیریدر . کندوسی عمالقه دن اولدیغی ایچون منفیاً فارسده بولنان یهودیلره خصومت ایدرایدی . فقط بوخصومتك سیئه سنی ینه کندو نفسنده مشاهده ایدوب شویله که برکون یهودیلرك سوء حالندن بحثله شاهه قناعت ویره رك جمله سنی اعدامه

امر آلدیغی حالده اجراسندن براز اول قضیه‌نك ساده برغرضدن عبارت اولدیغی اکلاشلدیغندن بالعکس کندوسی صلب اولندی .

هرکه کند نیك وبد . آخر بنفسش کند

(استیر) کلمه‌سنده نظر بیوریله .

§

﴿ ماهرات ﴾ یاخود (مهرات) — هندستانك و سطنده بش بیك ساعت مساحهٔ سطحیه‌یی ودرت ملیون نفوسی حاوی بر حکومتدر . اشبو حکومت جوانب اربعه‌سی انکلیزلر النده اولدیغی حالده مستقلاً اداره اولنور . مقری یوز یکرمی بیك نفوسی وسکسان درت باب پنخانه وبر رصدخانه‌یی جامع اولان (عجین) شهریدر . حکومت مرقومه‌یه بعضاً سندیا حکومتی دخی دیرلرایسه‌ده انکلیز حمایه‌سنده آولان اصل سند بشقه‌در .

§

﴿ مایانس ﴾ — هس دارمستاد دوقه‌لغنك بلاد مشهوره‌سندن رن نهری ساحل یساری اوزرنده التمش بیك نفوسی حاوی برشهردر ومواقع مستحکمه‌دندر . یوك و پموق منسوجاتی ومصنوع اینجو والات موسیقیه معمولاتی مشهوردر . بر مدت پورتوفرانق اعلانی مناسبتیله کرکی کبی معمور اولدی . شهر مزبور (۵۵۸۱ خ) تاریخنده یعنی میلادك اون اوچ سنه مقدمنده تأسیس اولنمش ورومالولر زمانلرنده برنجی درجه‌ده مستحکم برحاله قونیلوب موخراً یعنی (۴۰۶ م) تاریخنده اقوام وحشیه طرفندن تخریب ایدلمکله شارلمان زمانلرنده یه معموریتنه چالیشلمشدر .

§

﴿ مایسور حکومتی ﴾ — هندستان اقسام ممتازه‌سندن بریدر وبالاغاتك جنوب وقووامباتورك شمال وقنارا ومالابارك شمال شرقی جهتلرنده واقع وسطح بحردن بیك ذراع مرتفع اولدیغی حالده اوچ ملیون بشیوز بیك نفوسی حاوی وهواسی معتدل وترابی نابت اولوب منطقهٔ حاره‌یه مخصوص اولان محصولاتك کافه‌سنی حاصل ایتمکده‌در وپك چوق تیمور معدنلری اولوب همان کافه‌سی ایشلدلمکده‌در . برقاچ عصر راچه‌لر

اداره‌سنده بولندقدنصکره (١٧٤٠ م و ١١٥٣ ه) تاریخنده حیدر علینك ید تغلبنه کچدی ومومی‌الیهك خلفی واوغلی تیپو صاحب انکلیزلرك هجومنه فرانسزلرك یاردمیله ایچه مقابله ویکرمی بش سنه مدافعه ایتدیسه‌ده غلبه میسر اوله‌مدیغندن عاقبت (١٧٩٢ م و ١٢٠٧ ه) تاریخنده ممالکنك نصفنی ومصارف سفریه‌یی ویروب یقایی قورتاردی و(١٧٩٩ م) تاریخنده وفات ایلدیکنه بناءً اهالی اسکی راجه‌لردن برینك اوغلنی تخته کچوردیلرسه‌ده اسکی نفوذلری قالمدی ومرکز اداره‌لری اولان اللی بیك نفوسی جامع نفس مایسور شهری انکلیزلره کچدی . بو شهر سرهنك ابارك اون بش میل غرب جنوبیسنده بولنور .

§

﴿ مبارزالدین ﴾ — شیرازده بنو مظفر حکومتنك واضع اس الاساسیدر . نسلی خراسان فتحنده کلوب اورایی مسکن اتخاذ ایدن عرب امراسندن امیر غیاث‌الدین نام ذاته منسوبدر . پدری مظفر ملوك ایلخانیه‌یه ویزد حاکملرینه چوق خدمتلر کوروب طبل وعلم المش وکندوسی (مبارز) دخی ابو سعید جنکیزی طرفندن یزد والیسی اولمش ایدی . مؤخراً (١٣١٨ م و ٧١٨ ه) تاریخنده دوشوردیکی فرصت اوزرینه استقلالنی اعلان ایلدی واخلافی شیرازده ٩٤ سنه حکومت سوردی .

مبارز غایت مرحمتسز و متجسس بر آدم اولدیغندن جزئی بر تهمتله متهم بولدیغی کسه‌یی ولو اقرباسی اولسون کندو الیله قتل ایدر کیدردی وبو سببه منی (محتسب) لقبنی آلمشیدی .

§

﴿ مترنیخ ﴾ — اوستریانك مشهور دیپلوماتلرندندر . مومی‌الیه بربیوك فامیلیایه منسوب اوله‌رق (١٧٣٣ م و ١١٤٦ ه) تاریخنده قوبلنج شهرنده تولد ایتمش و ١٨٥٩ ده وفات ایلمشدر . اوائل حالنده استرازبورغ شهری مشاهیر معلمیندن قوش نام ذاتدن تاریخ وحقوق درسلری تعلم ومشهور دیپلومات قونیچك کریمه‌سنی تزوج ایدوب مأمور اولدیغی راستادقونغره‌سی کتابتنده ایکن ایکنجی فرانسوانك نظر ینی جلب ایتمکله درست وبرلین سفارتلرینه و ١٨٠٤ ده دخی پارس سفارتنه تعیین اولندی واعلان حرب

اولنجه یه قدر دولت متبوعه‌سنك پولتیقه‌سندن ایمپراطور ناپلیونه بر سررشته بیله ویرمامسنه بناءً ویانه یه ورودنده باش وکالت مقامنه کچورلدی واغرام مغلوبیتنی متعاقب اوسترییا ارشیدوشه‌سنی ناپلیونه تزویج وپولتیقه‌سنی تزویج وناپلیون علیهنه اولان آوروپا اتفاقنه دولتنی دخی تشریك ایدرك لپسیق محاربه‌سنی قزاندیردی ومکافاتاً پرنس عنوانی الدی وپارسك دول متفقه اردولری معرفتیله ضبطنده ناپلیون خاندانی علیهنده وبوربون خاندانی لهنده بولندی واوسترییا اختلالی وقوعنده ادارهٔ اموردن چکیلوب (۱۸۵۱ م و ۱۲٦۸ ه تاریخنه قدر کذران ایدن اوقاتنی اوسترییا خارجنده کچوردی .

مومی‌الیه تجددات وسربستیٔ افکاری سومز وحکومت مطلقه اصولنی بکنمز برذات ایدی ومصر غائله‌سی حقنده اوروپا دولتلریله وقوعبولان مخابراتی دولت علیه یه طرفدارلغدن وحق کولکدن عبارت اولهرق حسن نتیجه حاصل اینمش واو اثناده دولت علیه‌نك ویانه سفیری بولنان رفعت پاشا ایله پك کوزل کچمشدر .

§

﴿متنبی﴾ — اسمی احمدبن حسین بن حسن بن عبدالصمد الجعفی کوفیدر بعضیلر احمدبن حسین بن مره بن عبدالجبار دیدیلر لقبی ابی‌الطیبدر . هنکام صباوتنده شامه قدوم واقطار سائره ده جولان ایله تحصیل علوم ایدرك بتخصیص فنون ادبیه ده بالغا مابلغ اکتساب مهارت ایلدی . متنبی اکثر اوقاتده نقل لغات ولغاتك غریب و وحشیسنه اطلاع ایدن ثقاتدن بری اولوب شعری دخی فصاحت وبلاغت وسائر جهتله حد نهایته واصل اولمشیدی . بعضیلری متنبی‌یی (ابی‌تمام) ه برطاقمی دخی ابی‌تمامی متنبی‌یه ترجیح ایدرلر . علمادن بر چوق ذوات دیوانی شرحه اعتنا ایدوب حتی اولبابده مطول ومختصر قرقدن زیاده شرح تألیف اولندیغی متواتردر .

متنبی ایله اشتهارینك وجهی حاشا دعوای نبوته قیام ایلمسی ایدیکه بوکا مبنی حبس اولنوب بعده توبه ایلدیکی جهتله اطلاق اولنمشیدی .

بعضیلری (انا اول من تنبی بالشعر) دیمسندن ناشی متنبی ایله شهرت بولدی

ودیکرلری بعض اشعارنده (انافی امة تدارکها الله غریب ٠ کصالح فی ثمود) دیمسنه مبنی اولدی دیدیلر ٠

قبیله وتوابعیله بغداددن کوفه یه رجوعی اثناده (فاتك) بن ابی جهل الاسدی نام شخص یوللرینه چیقه رق بعض مقاتله دن صکره اوغلی (مجد) وکوله سی (مفلح) ایله برابر صافیه نام محلده قتل اولنمشدر ٠

مرویدرکه اثنای مقاتله ده متنبی بالآخره مغلوب اوله جغنی اکلایوب فراره قرار ویردکده کوله سی مرقوم لایقمیدرکه یار واغیاره قارشو اختیار فرار ایده سك مع هذا شوبیتك (الخیل واللیل والبیداء تعرفنی ٠ والسیف والرمح والقرطاس والقلم) قائلی سن دکلیسك دیدکده کیرو دونوب مقتول اولنجه یه قدر اعدا سنه مقاومت ایلشلردرکه بو بیت سبب مستقل قتلی اولمغله مشهوردر ٠

ولادتی (٩١٥ م و ٣٠٣ ه) ده کوفه ده کندنامحله ده وقتلی ٠ (٩٦٤ م و ٣٥٣ ه) تاریخنده در ٠

§

﴿ متوشلخ ﴾ یاخود (ماتوشلخ) ادریس علیه السلامك اوغلی ونوح علیه السلامك والدی اولان (لامك) ك پدری اولوب حضرت ادریسك رفعندن صکره خلیفه اولمشدر ٠

§

﴿ متوکل علی الله ﴾ — خلفای عباسیه دن اولوب (٨٤٦ م و ٢٣٢ ه) تاریخنده تختنه چکمش و (٨٦١ م و ٢٤٧ ه) تاریخنده بعض احوال غیر لایقه سنه بناء وکلا ووزرا ایله علماسی طوپلاشوب خلع واعدامیله بغدادی دارالسلام ایتمشدر ٠

مومی الیه اسلام ایله خرستیانلری تفریق ایچون خرستیانلرك بال رنکنده طیلسان کیملرینی وعموماً زنار قوشانملرینی امر ایتمشدر ٠ مقدما حبش نجاشیشدن زبیر بن عوام حضرتلرینه و انلردن علیه الصلاة والسلام افندمزه کلوب (٨٥٨ م و ٢٤٤ ه) تاریخنده بعض شرائطله کندوسنه (متوکله) واصل اولمش اولان برحربه یی هرسوقاغه چیقدقجه اوکی

صره کزدیرمك عادتی ایدی . متوکلك غضب وحست و سکر وعیشتی تاریخجه مشهوردر .

§

﴿ متی ﴾ — حواریوندن طبریه‌ده تولدایتمش و انجیل جمع ایلمش برذاتدر اوائل حالنده روما حکومتی نامنه ویرکو تحصیدارلغی ایدرایکن عیسی علیه‌السلامك دعوتنه اجابت وخدمت عالیلرینه ملازمت ایدوب طبریه وعکا طرفلرنده ومؤخراً ایران طپراغنده نشر دین وآیین ایتدیکی صره‌ده عجملر طرفندن قتل اولنمشدر . مومی‌الیهك کلدانی لسانی اوزره عروجدن سکزسنه صکره جمع ایتدیکی انجیل اناجیل اربعه‌نك اك‌قدیمیدر بوانجیل مؤخراً رومجه‌یه ترجمه اولندیغی حالده نسخهٔ اصلیه‌سی حالا مفقوددر .

§

﴿ مثقال ﴾ — اوزان عتیقه‌دندر بربچق درهمه یعنی التی دنکه اطلاق اولنور . (درهم) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مثلث ﴾ — علم‌هندسه‌ده برسطح مستوی اوزرنده اوچ عدد خط احاطه‌سندن حاصل اولان شکله اطلاق اولنور اضلاع ثلثه‌سی مساوی امتداددده اولان مثلثه (متساوی الاضلاع) ایکی ضلعی مساوی اولان مثلثه (متساوی الساقین) اضلاعی مختلف اولانه (مختلف الاضلاع) تسمیه‌اولنور کندوسنده برزاویهٔ قائمه بولنان مثلثه (قائم‌الزاویه) وبوزاویه‌نك قارشوسنده واقع ضلعه (وترقائمه) دنیلور .

هرمثلثك ضلع اسفلنه اول‌مثلثك قاعده‌سی دنیلوب زاویهٔ رأسندن قاعده‌سنه نازل اولان خط عمودی دخی ارتفاعی اولور وکندوسنده زاویهٔ منفرجه بولنان مثلثلرك خط ارتفاعی دائما خارجلرنده بولنور .

(ذوا اربعة اضلاع) برسطح مستوی اوزرنده درت عدد خط مستقیم احاطه‌سندن حاصل اولان شکلدر ذوا اربعة اضلاعدن ضلعین متقابلینی متوازی اولان شکله (شبه منحرف) وهرضلعین متقابلینی متوازی اولان شکله (متوازی الاضلاع) وزویاسندن هیچ‌بری قائم اولیوب جمیع اضلاعی

متساوی اولان شکله (معین) وهرزاویه‌سی قائم اولان شکله (مربع) وهرضلعین متجاوربنی مختلف وجمیع زاویاسی قائم اولان (مستطیل) دیرلر .

اشکال ذاویا اربعة اضلاعده هرایکی زاویهٔ متقابله بینده واصل اولان خطلره (قطر) دنیلور واشکال مذکوره‌یه ایکیشر قطر رسم اولنه بیلوب بونلر نقطهٔ تقاطعده یکدیکرینی تنصیف ایدرلر ومعین ایله مربع شکللرینك ایکی قطرلری بری برینه عمود اولور .

§

﴿ مثنوی ﴾ — مولانا جلال‌الدین رومی حضرتلرینك فارسی منظوم ومزاحفات رمل مسدس اسلوبی اوزره مرقوم التی جلد اثرحقایقرهبرلریدر . وکتاب معجز خطاب مذکور ترکجه وفارسجه برچوق ذوات معارفسمات طرفلرندن شرح اولنمشدر اوجله‌دن اولا فارسجه شاعر معروف سروری وترکجه شمعی وسودی وفاتح‌الابیات نامیله شیخ اسماعیل انقروی ودرویش علمی ودرویش علمی‌نك منتخب شرحی اولمق اوزره (کتاب‌المعنوی فی‌انتخاب المثنوی) نامیله واعظ بیهقی ومصنفك و (جواهرالاسرار وزواهرالانوار) نامیله امام فاضل واعظ حسین بن حسین و (ازهار مثنوی وانوار معنوی) اسمیله شیخ سیواسی حضراتی شرح ومشکلاتنی حل وایضاحه همت ایتمشلردر .

§

﴿ مجارستان ﴾ — اوسترپا دولتنه تابع برقطعهٔ جسیمه‌در اسقلاونیا وترانسیلوانیا یعنی اردل ومیلیتر غرانسه ایله قرواتیا نامنی آلان خرواتلق باشلیجه اقسامندن صایلور مجارستانك نام عمومیسی لایتانهرینك اوته طرفی معناسنه اولان (ترانس لایتانیا) اولوب الیوم طقوز ملیون نفوسی واردر وبودین پشته سکدین وارادین طمشوار اردل بلاد معروفه سندندر اراضیسی محصولدار اولوب طونه وتیس ودارو وصوا نهرلریله اسقا اولتور مجارلر عثمانلیلر کبی (اویغور) جنسندن اولوب غایت شجیع وغریبنواز وصادق برملتدرلر .

مجارستان مقدما برقراللق ایدی اهالیسی یقینلره طوغری آوسترپالولره

غلبه ایله اعادهٔ استقلال ایلدیلرسه ده (١٨٤٩ م و ١٢٦٦ ه) تاریخنده روسیه‌نك یوز بیك عسکرله اوستریالولره وقوعبولان معاونت کلیه‌سی جهتیله ینه انقیاده مجبور اولدیلر و او اثناده بر چوق معتبران دولت علیه ممالکنه فرار والتجا ایلدیلر .شوقدرکه مجارستانك ادارهٔ داخلیه‌سی الیوم مستقل اولوب کندوسنه مخصوص بردیت مجلسی واردر. مجار کندو لسانلرنجه هبه وجهاز معناسنه‌در (هون) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله.

§

﴿ مجدالدین ﴾ فیروز آبادی — مشهور قاموس محیط صاحبیدر کنیه‌سی ابوطاهر اسمی محمد بن یعقوب مسقط رأسی شیرازده فیروز آباد ملحقاتندن (کازرون) قصبه‌سی وفاتی (١٤١٤ م و ٨١٧ ه) تاریخیدر سلسلهٔ نسبی صدیق اکبر حضرتلرینه منتهی اولور یدی یاشنه قدرقرأن کریمی ازبر ایلدی بعده شیراز بغداد بلاد شرقیه هندیه شام مصر یمن روم طرفلرنده سیر وسیاحت ایله کیمنده تعلم وکیمنده تعلیم علم ومعرفت ایدوب نهایت معقولات ومنقولاتده واصل اقصای درجات اولدی. هر کزدیکی یرلرده ولاة وحکام طرفلرندن مظهر حسن رعایت اولور ایدی خصوصا آذربایجان حکمداری شاه شجاع وسلطان مصر اشرف وامیر تیمور کرکانینك غریق لطف واحسانلری اولمش وسلطان بایزید خان تختکاه بروسه‌ده فرمانفرما ایکن کلوب طرف شاهانه‌دن فوق النهایه اکرام والتفات کورمشدر. یمن حکمداری ملك اشرف (اسماعیل) زندنه ایسه هپسندن زیاده رعایت کوروب مشارالیهك کریمه‌سیله تزوج شرفنه نائل ومرکز اداره اولان (زبید) شهرنده یکرمی سنه قدر شیخ الاسلاملقله ممتاز اماثل اولدی تألیفاتی حد واحصادن بیروندر ازجمله اصل قاموس اولان (اللامع المعلم العجاب الجامع بین المحکم والعباب) نام تألیفی که التمش جلدن عبارت اولدیغی حالده تلخیص ایدوب اشبو تلخیصندن قاموس محیط وجوده کلمشدر ٤ جلد (تنویر المقیاس فی تفسیر ابن عباس) ٢ جلد (بصائر ذوی التمییز فی لطائف کتاب الله العزیز) ١ جلد (الدر النظیم المرشد الی مقاصد القرأن العظیم) (شرح قطبة الخشاف فی شرح خطبة الکشاف ٤ جلد (شوارق

الاسرار العليه فی شرح مشارق الانوار النبويه) ٢٠ جلد (شرح صحيح بخاری) ٣ جلد (الاسعاد بالاصعاد الی درجة الاجتهاد) ٢ جلد (عدة الاحكام فی شرح عمدة الحكام) دخی جلهٔ آثار نفيسه سندندر . صحيح مسلمی اعلام محدثيندن ناصر الدين ابو عبدالله محمد بن جهبل حضرتلرندن بطريق الضبط و الاتقان اوچ كون ظرفنده قرائت و اخذ ايلديكنی كندوسی اشبو ابياتنده اشعار و بيان ايتمشدر .

قرأت بحمد الله جامع مسلم بجوف دمشق الشام جوفاً لاسلام
علی ناصر الدين الامام ابن جهبل بحضرة حفاظ مشاهير اعلام
وتم بتوفيق الاله و فضله قرأة ضبط فی ثلاثة ايام

§

﴿ مجد الدين ﴾ — مشايخ كرامدندر (نجم الدين) كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ مجريطی ﴾ — حكمای عربدن امام الرياضيين ابو محمد مسلمة بن احمد كه شهر تيدر . مومی اليه اندلسده مادريد شهرنده تولد و (١٠٠٤ م و ٣٩٥ ه) تاريخنده وفات ايلدی .

(اخوان الصفا) (رتبة الحكيم فی الكيميا) (روضة الحدائق) (غاية الحكيم) كبی پك چوق آثار بركزيده‌سی واردر .

§

﴿ مجسطی ﴾ — علم هيئته دائر بر كتابك مؤلفيدر (بتولومه) كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ مجنون ﴾ — قبيلهٔ بنی عامردن اولوب اسمی قيس بن ملوح در بين العرب شعر و شعور ايله مشهور برذات ايكن معشوقه‌سی اولان ليلی بيچاره‌يی مجنون اولق اوزره تشهير ايتدی و مدت عمری باديه‌ده چكوب آخر كار دولت بنی اميه‌ده يعنی (٦٨٤ م و ٦٥ وياخود ٦٨ ه) تاريخنده وفات ايلدی .

(ليلی) قبيلهٔ مذكوره‌دن ليلی بنت سعددر بونلر دها طفل نارسيده ايكن الفت و برابرلرينه علاقه و محبت ايدوب بيودكارنده ليلايی ابوينی قاچيرمغه باشلادقلرندن مجنون اولوقت شو بيتلری سويلمشدر .

تعشقت لیلی وهی ذات ذوأبة ولم تبد للاتراب من ثدیها حجم
صغیرین نرعی الیهم یالیت اننا الی الآن لم نکبر ولم تکبر الیهم

قزك باباسی کمال عنادندن قزینی قیسه ویرمیوب نهایت برچرکین عربه ویرمکله بیچاره قیس اوآندن اعتباراً مجنون اولهرق واویلا کنان صحرای جنونه دوشمش وبویله غدار ودلازار آدملرله بولنمقدن ایسه وحوش وطیور ایله الفت وانسیتی دها معقول کورمشدر .

حکمداران عربدن بری قیسك حالندن خبردارا اولدقده مرحمت ایدرك بربشقه قز ویرمك اوزره جلب ولیلایی دخی احضار ایدوب لیلانك سیهفام وضعیف اندام برقز اولدیغنی کورنجه متعجبانه برطور ایله مجنونه (سکا بوندن بیك قات اعلاسنی بولهیم بوقز چکدیکك سلسلهٔ جنونه دکر برشیمیدر) دیمکله مجنون بنم کوزمله باق که لیلاده اولان سر جماله مطلع اولهسك دیهرك بیابانه صاوشمشدر .

مجنون امام حسن رضی الله عنه حضرتلرینك رضاعاً قرنداشی اولدیغی دخی مرویدر .

§

﴿ مجوزه ﴾ — اسطوانوی الشکل برصاریقدر وقتیله بوصاریغی پاشالر ایام عادیه ده صارارلر ایدی مجوزه کیمك امتیازینی قانونی سلطان سلیمان حضرتلری ابتدا اوق آتمقده ماهر برعربه ویرمش ایکن صکره لری یکیچریلرك تعلیمخانه ناظری اولان وسائر اورتهلرك ضابطلرندن ممتاز بولنان ذاتلرك امتیاز مخصوصی اولدی ودها صکره بعض پاشالر دخی ایام عادیه ده صاردیلر . (اجوزه یی بیلم)

§

﴿ مجوس ﴾ — هندوچین وبعض ترکستانده مرعی برمذهبك اسمیدر اصحابنه مجوسی دیرلر ظن اولندیغنه کوره بومذهب (صابئی) مذهبندن آزمه برشئ اولهرق ابتدا چینه اذر بایجان وبعض ممالك ایرانیه دن منتشر اولمش ومملوك فرسدن برنجی (دارا) زمانده (زردشت) نام کسه معرفتیله

ایرانده بربشقه قالبه وچینده (بودا) و (لامه) وسائره ناملریله درلو درلو قالبلره افراغ اولنه‌رق تشعب ایتمشدر .

۳۱۹٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکبیك درتیوز تاریخلرینه طوغری جزیرة العربه بیله نشر اولندی . مجوسیلر تمثال مشخص آتش اولمق اوزره برصانع قدیمك وجودینی وروحك بقاسنی اعتقاد وآتشکده‌لرده هیچ سونمامك اوزره آتش دائمی ایقاد وهرصباح حین طلوعده شمسی تقدیساً برطاقم دعالر ایراد ایدرلر وبعد الموت ارواحك بوعالم سفلیدن بشقه بشقه معدنلره منسوب اولان وهربرینه سیاراتدن بری حاکم بولنان یدی عدد قپودن کچه‌رك مقرسعدا اولان شمسه واصل اوله‌جغی ذهابنده بولنورلر وبناء علیه پاپاسلری علم هیئت ونجومی اوکرنمکه چالیشورلر .

(بودا) و (زردشت) کلمه‌لرینه دخی مراجعت بیوریله .

مجوس شعبه‌لرینك تنوع ایدن اعتقاداتندن برطاقمی مؤخراً اسلام ایچنده (قرامطه) (باطنیه) (اسماعیلیه) (بابکیه) (محمریه) وامثالی خوارج ناملریله ظهور ایدن فرق باطله‌یه دخی ساری ایدی .

عربلر مجوسیلره (کبر) دخی دیرلر .

§

﴿ محاضره ﴾ — غیرك کلامندن ترکیب خاصی یاخود معانئ وضعیه‌سی جهتیله مقامه مناسب اولانی محلنده ذکر وایراده ملکه ویرر برعلمدر . فائده‌سی غیردن منقول کلامی معانئ اصلیه‌سی ویاخود ترکیبك کندی ذاتی وجهله مقام نخاطب مقتضاسنه تطبیقده خطادن احترازدر . محاضره ایله معانی بیننده اولان فرق (معانی) ده متکلم کلامنی مقتضای حاله وغیرك کلامنی دخی کندی حالنه لایق خواصه تطبیق ایتمکدن و (محاضره) ده متکلم بلغا کلامنی اوکلامه مناسب محلده علی‌طریق الحکایه استعمال ایلمکدن عبارت کورینور .

علامهٔ زمخشرینك (ربیع الابرار) وراغب اصفهانینك (فنون المحاضره) وعلامه ابن حمدونك (تذکرهٔ حمدونیه) وابن سعدك (ریحانة الادب) وابن عبد ربه‌نك (کتاب العقد) وتیفاشی‌نك (فصل الخطاب) وآبی نك

(نثرالدر) وابو الفرج اصفهانینك (اغانی) وابن ابی جمله نك (کتاب السکردان) وثعالبی نك (مونس الوحید) نام کتابلری فن محاضره ده مؤلف آثارك الك باشلیجه لری اولوب دها بونلردن بشقه حد واحصادن خارج نیجه کتابلر تألیف اولنمشدر .

§

﴿ محمد ﴾ صلی الله تعالی علیه و سلم — نبی سنی آخر الزمان ورسول مطلق انس وجاندر وقطب وجود ومدار عالم شهود اولمغله مظهر اسم اعظم یعنی اسم رحمانلر . قول مشهور اوزره سلسلهٔ نسب شریفلری (محمد بن عبدالله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالك بن نضر کنعان بن خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان) اولوب بونلردن اوته سی بین المورخین مختلف فیه در .

خلقتك (٦١٦٤) ومیلادك (٥٧٠) سنه سی ربیع الاولنك اون ایکنجی پازار ایرتسی کیجه سی شرفبخش صفحهٔ عالم وجود اولدی . تواریخ اجنبیه ده تاریخ ولادت علیه لری (٢٧ نیسان) در .

شب ولادت نبویه لرنده بتپرستلرك پتلرنده وآتشکده لرده ارهاصات قبیلندن اولمق اوزره علامات انکسار وانطفا کورلدی و (حضرت عیسانك هنوز طوغمش بر طفل شیر خواره ایکن تکلمی کبی) خورشید وجودی مطلع سعادتدن طوغارطوغمز مبارك فم عالیلرندن کوش لطافت منکوش مادره درر صلوة وسلام شرفصادر اولدی ووالدهٔ محترمه لری حضرت (آمنه) نه قیز و نه ارکك مشارالیه حضرتلرندن بشقه هیچ بر مولود دنیایه کتورمدی .

حضرت فخر کائنات ایکنجی دفعه اوله رق یکرمی درت یاشنده تجارت طریقیله شام شریف جوارینه قدر کیدوب عودت ایتدکدن صکره (خدیجة الکبری) حضرتلرینی تزوج بیوردیلر وقرق یاشنه واصل اولدقلرنده التی آی قدر رؤیا ایله مظهر وحی الهی اولوب اندن صکره اره صره منزوی اولدقلری جبل حراده پایهٔ قدر وجلالتلری سلطنت ابدیهٔ رسالتله اشعه پاش عیون اصناف امت بیورلمغله اوسنه ایچنده زوجهٔ محترمه لری مشار الیها خدیجهٔ الکبری

وعمزاده لری علی المرتضی و ابوبکر وعثمان حضراتی وسائر بعض اصحاب کرام اظهار دین اسلام ایلدیلر بونك اوزرینه درت سنه صورت خفیه ده تبلیغ احکام الهیه دن صکره شرفصدور ایدن (فاصدع بما تؤمر) نص جلیلی موجبنجه امر دعوتی میدان علانیته چیقاردقلرنده بتون اهالئ مکه وقبیله قریش حق عالئ نبویلرنده ابولهب (وکعب) ه همکعب اولدیلر وکیتدکجه اذایی آرتیروب بعض اسلامه کلنلری تهدیده وبعضیلرینی اشکنجه واعدامه قالقشدیلر نهایت اسلام رخصت نبوی ایله حبشستانه هجرته مجبور اولدی مکه لیلر حبش نجاشیسنه دخی عرض شکایته اسلامك مملکتنه عدم قبولنی رجا ایلدیلرسه ده نجاشئ کاردان اول امرده ایشی اکلامق اوزره مسافرین مومی الیهمی حضورنده ورهابین وامراسی مواجهه سنده زیور مجلس امتحان ایدوب کیفیت اسلامدن و من قبل الرحمن نازل اولان کلام عظمت اتسامدن سؤاله باشلادقده اجوبهٔ لایقه ایرادندن صکره ایچلرندن دادر عالیقدر حیدر کرار جعفر طیار حضرتلری سورهٔ شریفهٔ (کهیعص) ی تشنیفساز مسامع حضار ایلدی و نجاشی کمال تأثیرندن اغلیه رق (والله بو کلام ایله حضرت عیسایه نازل اولان کلام ایکیسی برچراغك نوریدر) دیوب جمله اهل اسلامی زیر حمایه و صحابتنه آلدی صکره اسلامده حضرت عمر ظهوره کلمکله فرقهٔ موحدین قوت بولدیسه ده غلوی ارباب تعاند دخی اونسبتده آثرنمای تزاید اولوب برطرفدن دخی مدینهٔ منوره اهالیسی شرف قدوم مسعدتملزوم جناب نبویه ازدل وجان تحسر و آرزو درمیان ایلدکلرندن بعشتك اون اوچنجی یعنی میلادك التی یوز یکرمی ایکنجی سنه سنده مدینهٔ منوره یه هجرت سنیه وقوعبولدی ودرحال رسم بیعت اجراسندن صکره یوز ذراع طولنده وبراز نقصان عرضنده برعالی مسجد بنا ایدیلوب اوراده اجتماع وادای فریضهٔ صلاته شروع قلندی .

آنفاً بیان اولندیغی وجهله نبی مشار الیه صلی الله علیه و سلم حضرتلرینك اون اوچ سنه ایچنده چکدکلری بونجه محن ومشاقه تحملاری وحق عالیلرنده هر درلو شناعت و فضاحتدن چکنمیان ارباب بغی وفساده کمال حمله

معامله‌لری معجزات جلیله‌ٔ نبویه‌لرینك الك باشلیجه‌سی عد اولنمغه سزاور کیفیت اولوب طوغریسی حیرت افزای عقول و شایان تحریر سر دفتر نقولدر ۰

بر امر کریه منظور چشم عالیلری اولدیغنده درعقب کل رخسار نبویلری عرقریز حجاب اولور وبر کیمسه‌نك یوزینه دقتله باقمقدن وکوتولکه کوتولکله مقابله‌دن ورفع اصواتدن محترز بولنور و هرکسی حال وشانه کوره تعظیم وکولریوز ولطیف سوز ایله تطییب بیورر ایدی حتی مجلس عالیلرندن چیقان اصحاب کرام بر برلرینه (حضرت پیغمبر بوکون جله‌کزدن زیاده‌بکا التفات ایتدی خیر بنی سندن زیاده تلطیف بیوردی) دیو اظهار حبور وبشاشت ایدرلر ایدی ۰ کمال تواضع نبویلری آثارندن اولمق اوزره بردفعه حبش حکمدارندن لمصلحة کلمش اولان ایلچیلره کندولری بالذات خدمت ایتمکه قالقوب اصحاب کرام (یارسول الله بز خدمت ایدرز سز راحت بیورك) دیدکلرنده (بنم اصحابم وقتیله حبشه هجرت ایتدکلرنده بونلرك پادشاهی طرفندن مظهر قبول واحترام اولمشلرایدی اکا مبنی بوکون بالذات مکافاتنی ایتمك استرم) بیورمشلردر ۰ هیچ برکون یان اوستی اوتورمدقلری کبی بغداش دخی قورمیوب و تشریفلرنده کیمسه‌یه قیام ایتدیرمیوب مجلسلرنده نفس نفیس نبویلری ایچون تعیین مقام ایتمامشلر و متعدد خدمتجیلری اولدیغی حالده بر شیلرینی کیمسه‌یه طاشتدیرمامشلردر ۰ و خزینه‌لری مال غنایمله مالامال وهرکون سکرین طعام اکلنه اقتدار برکمال ایکن اکملیت زهد و اتقالرندن ناشی مدت عمرلرنده بری بری اردنجه اوچ کون اتمك ایله قارنلرینی طویورمامشلردر ۰

ابتدای هجرت ایله داربقایی تشریفلری اره‌سنده بکن اون سنه ظرفنده قریش وطرفدارلریله یکرمی بش دفعه غزالری وقوعبولوب انجق بوغزالرك کافه‌سی (غزوه) کلمه‌سنده محرر اولدیغی اوزره مخالفین مرقومه‌نك شر ومکیدتنی دفع وتهدید ایچون وقوعه کلمش تدافعی وتحفظی محاربادن عبارت ایدی ۰ مخالفت واعتراض یالکز مشارالیه حقنده اولمیوب انبیاء کرام سالفین حقلرنده دخی نیچه نیچه مخالفتلر ایقاع ایدلدیکی وبوجهتلرله نه‌مرتبه قانلر دوکولدیکی تواریخشناسان نزدنده آزادهٔ برهاندر ۰

علیه الصلاة والسلام افندمزك ارهاصات ومعجزات جلیله وسائر اوصاف واحوال سنیه‌لری کتب سیرده محرر وجمله‌یه معلوم اولدیغندن اوبابده تفصیلاته کیریشلمدی .

اولاد کرامی

۱ حضرت قاسم	جناب خدیجة الکبرادن	
۱ حضرت عبدالله		
۱ حضرت طیب		
۱ حضرت طاهر		
۱ حضرت ابراهیم	ماریه نام جاریه‌دن	
۱ حضرت زینب	زوجهٔ ابی العاص	جناب خدیجة الکبرادن
۱ حضرت فاطمه	زوجهٔ جناب علی المرتضی	
۱ حضرت رقیه	زوجهٔ حضرت عثمان	
۱ حضرت ام‌کلثوم		

§

﴿ محمد اول ﴾ چلبی — سلاطین عثمانیه‌نك بشنجیسی اولوب یلدیرم سلطان بایزیدك اوغلی ومراد خان ثانینك پدریدر ولادتی (۱۳۷۹م و ۷۸۱ ه) جلوسی (۱۴۱۵ م و ۸۱۸ ه) وفاتی (۱۴۲۱ م و ۸۲۴ ه) تاریخنده‌در .

پدری اسیر اولدقدن صکره قرنداشی سلیمان چلبی ادرنه‌ده وعیسی چلبی بروسه‌ده تخته چکوب اشبو چلبی سلطان محمد دخی ولایتی اولان اماسیه‌یه چکیله‌رك دیکر قرنداشی موسی چلبی ایله برلشمشیدی . بروسه‌ده‌کی قرنداشیله برمحاربه‌دن صکره موسی چلبی واسطه‌سیله سلیمان چلبی‌یی مغلوب ایتدیسه‌ده موسی چلبی ادرنه تختنی قبوللندیغندن دلکیر اوله‌رق ایکنجی دفعه استانبولدن کچوردیکی عسکر واسطه‌سیله ذاتاً امرای عسکریه‌یی کندوسندن خشنود ایده‌مامش اولان موسی چلبی‌یی دخی بالتعقیب بوزوب تخته جلوس ایلدی . اثنای سلطنتنده ازمیددن استانبوله قدر اولان سواحلی رومللردن ضبط وجانیك وکنغری‌یی استرداد ایدوب صاحب علم شقاوت یورکاوجه مصطفی غائله‌سنی دفعه موفق اولمش وحرمین الشریفینه صره ارسالی عادت مستحسنه‌سی زمان مسعدتنشانندن قالمشدر .

§

﴿ محمد ثانی ﴾ ابوالفتح — کزیدکان سلاطین عثمانیانك یدنجیسی اولوب سلطان مراد ثانینك اوغلی وسلطان بایزید ثانینك پدریدر ۰ ولادتی (۱٤۲۹ م و ۸۳۳ ه) ایکنجی جلوسی (۱٤۵۱ م و ۸۵۵ ه) وفاتی (۱٤۸۱ م و ۸۸٦ ه) تاریخنده‌در ۰

افق سلطنت شرف قدومیله مطلع انوار سعادت اولدقده دولت علیه‌علیهنه اتفاق ایدن قرمان وکرمیان وآیدین ومنتشا اوغللرینی صدمه‌کذار پنجهٔ غالبیت ایدوب قونیه‌یی آلدی بعده ایکی‌یوزبیك عسکرله ادرنه‌دن درسعادته کلوب براً وبحراً اللی درت کون محاصره‌دن صکره (۱٤۵۳ م و ۸۵۷ ه) تاریخنده فتح استانبول دولت جهان مشمولنه نائل اولدی ۰ اشبو مظفریت جسیمه عقیبنده اینوز طاشوز سمادرك وصربستانده نوه‌برده کبی برچوق قلاع متینه‌یی دخی الده ایتمسی اوزرینه (۱٤۵۵ م و ۸٦۰ ه) تاریخنده یوز اللی بیك عسکر ایله بلغراد فتحنه کیدوب مجارلری مهم برصورتده مغلوب ایدرك ایکی سنه صکره آتنه‌یی استرداد وبعض موره ممالکنی تهدید ایله‌صربستانده واقع سمندره قلعه‌سنی فتح وکشاد ایلدی وکردستان وایران حکمداری اوزون حسنه غلبه‌سندن صکره یعنی (۸٦٤ ه) تاریخنده طربزون وسینوب وقسطمونی‌یی ومتعاقباً مدللو وبوسنه‌ده بعض قلاع ایله هرسنك قطعه‌سنی ضبط وتسخیر وبوارده برقاچ دفعه ارناودلغی تهدید ایتدی ۰ اخیراً یعنی (۱٤۷۳ م و ۸۷۸ ه) تاریخنده ایران حکمداری اوزون حسنك ایکنجی اچدیغی محاربه‌یی بعد المغلوبیه قزانمغله اجرای شهر آیین ایتدیردی واهالیسنك طلب واستدعاسنه بناءً قریم ضمیمهٔ ممالك وکدك‌احمد پاشا واسطه‌سیله ارنودلغه وبرقاچ ایتالیا ممالکنه وخیلی کافتلرله اشقودره‌یه دخی مالك اولدی ۰ درسعادتده نام نامارینه منسوب جامع‌شریفی (۱٤٦۲ م و ۸٦۷ ه) تاریخنده بنا ایتدیرمشدر ۰

§

﴿ محمد ثالث ﴾ — دولت عثمانیه‌ده اون‌اوچنجی پادشاه‌اولوب سلطان مراد ثالثك اوغلی واحمد خانك پدریدر ۰ ولادتی (۱۵٦٦ م و ۹۷٤ ه) جلوسی (۱۵۹٤ م و ۱۰۰۳ ه) وفاتی (۱٦۰۳ م و۱۰۱۲ ه) تاریخنده‌در ۰

مشارالیه فاتح اکری دیمکله مشهور اولوب جلوسی عقیبنده ایجاب زمانه مبنی اون طقوز شهزاده‌یی بردن سفر آخرته کوندرمشدر . اوائل سلطنتنده وکلاسنك اتفاقسزلغی ثمره‌سی اوله‌رق مملکتین ومجارستانده خیلی محاربه‌لردن صکره استرغون قلعه‌سی الدن چیقوب بوصره‌ده یکرمی اوتوز بیك قهرمان ونسوان وصبیان ایاقلر التنده قالدی وشاه مشارالیه بالذات کیدوب مشهور (اکری) قلعه‌سنی الدیغی اثناده دخی اوستریالولرك خطوانده مغلوب ایتدیکی عساکر عثمانیه واهالی یه امان ویردکدن صکره جله‌سنی قلیجدن کچوردیکنی خبر الدیغندن کندوسی دخی بالمقابله اکری اهالیسنی قتل عام ایتدی و (١٥٩٦ م و ١٠٠٥ ه) ده اوستریالولر تکرار اوچیوز بیك کشی ایله کلوب عساکر اسلامیه‌یی رجعت وفراره مجبور ایلدی .

اعدانك اشبو غلبه وهجومنده ذات شاهانه اوتاغ همایونك ایچنده خرقهٔ سعادتی لابس وقصیب نام سیف نبوی دیزلری اوستنده اولدیغی حالده اوتوروب اعدانك خزینه چادرلرینه وارنجه‌یه قدر نصل یغما ایتدکلرینی سیر ایدر وشیخ الاسلام خواجه سعدالدین افندی وسائر مقربین دخی کمال وله وحیرتله صبر وثباته متعلق سوزلر سویلیوب تسلی ویرمکه چالیشور ایدی اواثناده یعنی ذات شاهانه وکلاسیله برابر اسیر دوشمك رادهسنده آت اوغلانی واشجی وسایس مقوله‌لری صوپه‌لر واودونلرله یغما کرلری قاچیرملریله اعدا بوزلدی سوزی وبو سوز شایع وفرار ایدن وایتمکده اولنلرك سمعنه واصل اولدیغی کبی هر کسه یکیدن بر جسارت کله‌رك طوپلانوب ایلك هجومده اعدایی پوسکورتدیلر وبالتعقیب یوزللی بیك قدرینی قیردیلر . وتریاقی حسن پاشا قانزه قلعه‌سنده بیوك بر مظفریت قزاندی لکن اناطولیده یکیچریلرك ادبسزلکی سبئه‌سیله روان وتبریز ولایاتی حوزهٔ تابعیتدن چیقدی .

§

﴿ محمد رابع ﴾ آوجی — ملوك عثمانیه‌نك اون طقوز نجیسی اولوب سلطان ابراهیمك اوغلی وسلطان احمد ثالثك پدریدر ولادتی (١٦٤١ م و ١٠٥١ ه) جلوس (١٦٤٨ م و ١٠٥٨ ه) خلعی (١٦٨٧م و ١٠٩٩ ه) تاریخنده‌در .

پدرینك شهیداً ارتحالندن صکره یدی یاشنده اجلاس اولنوب اولوقت امور

دولته مداخله یه قدر ادبسزلکده قطع مسافه ایتمش اولان یکیچری کروهی ایکی دفعه اختلال چیقاره‌رق خیلی کیمسه‌لرك قانله کیرمش وسپاهی طاقمی اعتباردن دوشوب یکیچریلرك کسر علم شقاوتلری اغورنده لواء سعادت میدانه چیقارلمشیدی هله (۱۶۵۵ م و ۱۰۶۶ ه) تاریخنده صدر صدارته کچن کوپریلی محمد پاشا ثمرهٔ غیرت وتدبیریله ایشلر اپیچه یولنه قویوب برسنه صکره شمدی‌یه قدر مسدود اولان چناق قلعه بوغازینی فتح وکشاد وبوزجه اطه ولمنی اطه‌سنی استرداد ایلدی وبونی تعقیب ایدن مجارستان مظفریتندن صکره (۱۶۶۹ م و ۱۰۸۰ ه) ده قندیه قلعه‌سی دخی ضبط اولندی لکن بوراده کرك فرانسه وایتالیا ومالطه ووندیك عساکر متفقه‌سندن وکرك عساکر اسلامیه طرفندن یکرمی اوچ‌سنه ظرفنده پك‌چوق تلفات وقوعبولدی و (۱۰۸۹ ه) ده مشهور چهرین قلعه‌سی روسلردن النوب قریم خانی بومحاربه‌ده قلیجدن کچوردیکی یکرمی بیك روسدن بشقه اللی بیك‌ده اسیر الدیغندن شهر آیین یاپلدی و (کلوار) آوستریالولردن استرداد ایدلدی مؤخراً المانیا روسیه له وندیك وآوستریا متفقاً دولت علیه علیهنه یوریه‌رك پشته وآق کلیسا محاربه‌لرینی قزاندیلر ومجارستان وموره‌ده وطونه‌نك یوقارولرنده برچوق یرلر الدیلر. یکیچریلرك کرك اردولرده وکرك درسعادتده یاپدقلری خسارات دخی بوحسابه صوقلدیغی حالده دولت علیه‌نك اولوقتکی ضایعاتی بك کلیتلیدر.

یکیچریلر طونه بوزغونه ویردکاری سببیتی ستر ایچون قباحتی صدر اعظمه تحمیل و بویوله محضر تقدیم ایتدکدن صکره اطاعتی بتون بتون سلب ایدرك ادرنه‌یه رجعت وقباحتلرك کافه‌سی صدر اعظمدن بشقه ذات شاهانه وکلایه عائداولدیغنی مبین دیکر برمحضر عمومی ارسال ایلمشلرایدی بومحضر ایاصوفیه‌ده اوقونوب کوپریلی زاده قائممقام مصطفی پاشانك تدبیریله سلطان محمد رابع خلع اولندی اندن صکره یکیچریلر ادرنه‌دن درسعادته دخی کلوب درلو درلو ادبسزلکلره قالقشدیلر و صدراعظم سیاوش پاشانك قوناغنی باصوب کندوسنی اعدام ومالنی یغما وجاریه‌لرینی آچیق صاچیق صرتلرنده قشله‌لره کوندردیلر واهالیٔ استانبول دخی قیام ایدوب نیجه‌قانلر دوکلدی.

﴿ محمد ﴾ بن ابابكر الصديق رضى الله عنه — حضرت على رضى الله عنهك ايام خلافتنده مصر واليسى ايكن (٦٥٧ م و ٣٧ ﻫ) تاريخنده معاويه طرفندن (معاويه بن مديج) قوماندا سنده كوندريلان شام عسكرينك مصره استيلاسى اثناده طوتيلوب بعض روايته كوره كويا برمركب لاشه‌سى درونده احراق ايدلمشدر . مصرك بروجه محرر استيلا وموى اليهك شو ابتلاسى مصر والئ سابقى عمرو بن العاص تشويقيله وقوعبولديغى وعقيب استيلاده موى اليه عمرو بن العاص حضرت معاويه طرفندن مصره والى تعيين اولنديغى مضبوط صحايف نقولدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن ابى بكر بن ايوب بن سعد الزرعى الدمشقى — ابن قيم الجوزيه ايله مشهوردر فقه تفسير حديث اصول ونحوده رياست كندوسنه منتهى ايدى محبت وانابت وافتقار الى الله ده امثالى كورلمامشدر عبادتده نهايت درجه مفرط اولوب كرك ديانت وكرك علومده براعتى ابناى زمانىنى بحق مستفيد ايتمشدر فنون عديده اولمق اوزره برچوق مصنفاتى واردر (١٣٥٠ م و ٧٥١ ﻫ) تاريخنده شامده سرنهادهٔ بالين لحد غفران اولدى قبرى شام شريفده الان معروف زيارتكاهدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن ابى عبدالله الحسين — كنيه‌سى ابو الفاضل شهرتى ابن العميددر ملك آل بويه‌نك صدر وزراسى وعضدالدوله‌نك پدرى ركن الدوله ابو على الحسنك وزير معارفسميرى ايدى . مشار اليه خصوصيله كتابت وانشاده اوحد عصرى وزمانىنك استناذ ورئيس على الاطلاقى اولوب نفاست معانى ايله برابر جزالت وسلاست الفاظ وحسن ترسل وبلاغتده ضرب مثل اولنور ايدى . حسن تدبير وسياست ملك وكتابت وادب واشعار عرب ومحاضراتك جامع اولديغى معلوماتى هيچ كيمسه اكتساب ايده‌مامشدر سلامت اعتقادايله برابر علوم اوائلده دخى ماهرايدى واصحاب واحبابى ايله حسن معاشرت اوزره اولوب شجاعت تامه صاحبى والحاصل كافهٔ فضائل جوهر ذاتنده سرنماى تجلى اولمش برنسخهٔ كبرى ايدى . شعرادن برچوق ذواتك وبالخصوص شاعر اعجاز مأثر ابو الطيب متنبى‌نك ممدوحى اولمشدر

متنبی‌نك مشارالیه حقنده‌کی قصائدی مشهور اولوب بونلردن الـمشـهوری ایسـه اولا ابن‌فرات حقنده یازمش اولدیغی حالده مؤخراً مشـارالیه نامنه چو یردیکی قصیدهٔ رائیه‌درکه حین تقدیمنده اوچ بیك دینـار جائزه آلمشدر ابن عمیدك مجاریٔ امثالده جاری سـوزلرندندر (متی خلصت للدهر حال من اعتوار اذی وصفا فیه شرب من اعتراض قذی · خیرالقـول ماأغناك جده والهاك هزله · الرتب لاتبلغ الابتـدر ج وتدرب ولاتدرك الابتجشم کلفة وتصعب · المرء اشبه شیٔ بزمانه وصفة کل زمان منتسخة من سجـایا سلطانه · المرء یبذل ماله فی اصلاح اعدائه فکیف یذهب العاقل من حفظ اولیـائه · هل السید الامن تهابه اذاحضر و تغتابه اذا ادبر · اجتنب سلطان الهوی وشیطان المیل) ·

ابن‌عمید علم‌نجوم ومسالك فلاسـفه‌یه میلان‌ایله متهم ایدی عمر اخیرنده قولنج ونقریس علتـلرینه مبتلا اولدی · مومی‌الیه باغچه‌نك برنده بر رنجـبرك صوغان ویوغورت‌ایله اتمك یدیکنی کوردکده برمدت مفتونانه دقتدن صکره (کاشکی شوآدم بن اولیدمده هراشـتها ایتدیکم شیئی یه‌ایدم) دیمشـدر · وفاتی (۹۷۰ م و ۳۶۰ ه) تاریخنده‌در · مدت وزارتی یکرمی درت‌سنه‌یه بالغ اولدی وفاتندن صکره اوغلی ابوالفتح علی‌پدرینك یرینـه قائم‌اولمش وسیف وقلمی برآره‌یه جمع ایتدیکندن ذوالکفایتین تلقیب اولنمشدر ·

§

﴿ محمد ﴾ بن ابی محمد — ابن ظفر لقبیله معروف و (حجة الدین) تعبیری ایله موصوف برذات فضائل نهاد ایدی مولدی (سچلیا) و منشیٔ مکهٔ مکرمه‌در ·

سچلیاده بعض امرا ایچون تألیف ایتدیکی (سلوان المطاع فی عدوان الاتباع) نام کتابدن بشـقه (خیرالبشر بخیرالبشر) و (نجباء الابنـاء) نامنده ایکی تألیف لطیفی و (ینبوع) آدلی بر تفسیر کبیری وحریرینك (درة الغواص) نام کتابنـه بر حاشیه‌سی ومقاماتنـه بری بیوك دیکری کوچك ایکی شرحی و بعض آثار شعریه‌سی واردر ·

بر چوق ممالکده دور وسیاحتدن صکره آخر عمرنده حلبه کلـه‌رك اوراده توطن ایلدیکی حالده (۱۱۶۹ م و ۵۶۵ ه) تاریخنده وفات ایلدی ·

مومی‌الیه قیصه بویلی وغایت چرکین بر آدم اولوب زمان موتنه دکین تعاقب سهام فقر و فاقه‌دن بر آن کوز آچامش ایدی حتی کمال احتیاج و ضرورتدن قزینی کفنوی اولیان بر شخصه تزویج ایلدیکی حالده شخص مزبور قزی جادن چیقاره‌رق دیار آخرده صاتمشدر .

§

﴿ محمد ابوالمظفر ناصرالدین ﴾ — هندستان مغول پادشاهلرندندر وجلوسی (۱۷۱۷م و ۱۱۳۰ه) تاریخنده‌در ایران تختنك غاصبی اولان مشهور نادر شاه بونك زمانده حدود هندیه‌یی تجاوز ایدرك زیر تصرفنده اولان ولایات غربیه‌یی دخی استیلا ایلدی وفاتی (۱۷۴۷ م و ۱۱۶۱ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ محمد ﴾ بن احمد — اجلهٔ علمادندر ابن کیسان لقبیله مشهور ومتعارف اولوب (۹۳۲ م و ۳۲۰ ه) تاریخنده وفات ایلدی مجلس تدریس و مصاحبتنده رؤسا وکبارلردن هرکون یوزی متجاوز ذوات حاضر بولنور ومع هذا کندوسی فقرا و مساکین ایله اختلاط وموانستدن دها زیاده محظوظ اولور ایدی .

علم نحوده (مهذب) (غلط ادب الکاتب) (السلامات) (البرهان) (غریب الحدیث) (معانی القرأن) (علل النحو) (مصابیح الکتاب) نام کتابلر جملهٔ آثار مقبوله‌سندندر .

§

﴿ محمد الادریس ﴾ — عرب جغرافیونندن مشهور بر ذات اولوب (۱۰۹۹ م و و ۴۹۳ ه) ده سوته‌ده ادریس خاندانندن ساحهٔ وجوده کلمشدر کنیه‌سی ابو عبدالله‌در . افریقاده متصرف اولدیغی اراضیدن طرد اولدیغنه بناء دور ودراز بر چوق سیاحتلر ایتدکدن صکره برای توطن سچلیایه کلوب اولوقت سچلیا قرالی بولنان ایکنجی (روژر) طرفندن الك عالی برصورتله حسن تلقی اولندی بنابرین اشبو قرالك سرایند امرار وقت ایدوب (۱۱۵۳ م و ۵۴۸ ه) تاریخنه طوغرو درتیوز لیره ثقلتنده کومشدن اولمق اوزره برکره اعمال ایلدیکه زماننجه جغرافیایه دائر

اولان معلوماتنك كافه‌سی اوكره اوزرنده محكوك ايدی بوكره جغرافيا تحصيل وتعليمنه خيلی زمان اساس اتخاذ اولنمشدر .

§

﴿ محمد الامين ﴾ — خلفای عباسيه‌نك التنجيسيدر (۷۸٦ م و ۱۷۰ ه) ده رصافه‌ده تولد و (۸۰۸ م و ۱۹۳ ه) ده جلوس ايدوب بش سنه صكره قتل اولنمشدر .

اوزون بويلی كوچك يوزلی لهو ولعب وعيش ونوشه منهمك كيمسه اولوب كيجه كوندز سياه طواشی وعورتلرله دوشر قالفار واطراف واكنافدن چنكيلر وخوانندەلر كتوردوب امور مملكتدن كمال مرتبه غفلت ايلر ايدی حتی نقل ايدرلركه برادری مأمونك هجومنه قارشو كوندريلان عسكرينك مغلوب وسرعسكری علی بن عيسی‌نك مقتول اولديغی خبری كلدكده بالق آولاردی خبر كتورن آدمه (بنی حالمه قوارقداشم ايكی بالق طوتدی بن هنوز بربالق طوته‌مدم) ديمشدر .

§

﴿ محمد بهاء الدين ﴾ بن محمد البخاری — طريقت نقشبنديه صاحبيدر . مشار اليه باطناً خواجه عبد الخالق غجدوانی حضرتلرينك روحانيتلرندن وظاهراً سيد اميركلال حضرتلرندن كسب فيض ومعرفت ايدوب (۱۳۸۸ م و ۷۹۱ ه) تاريخنده وفات ايلمشدر .

خواجهٔ اعظم بهاء الحق والدين نقشبند
آنكه مشهور ولايت شد كمال ملتش

مسكن ومأوای اوچون بود قصر عارفان
قصر عرفان زين سبب آمد حساب رحلتش

قطعه سنده‌كی (قصر عرفان) تركيبی وفاتنه تاريخدر قصر عارفان ايسه مفاد قطعه‌دن مستبان اولديغی اوزره بخارادن بر فرسخ اوته‌ده شيخ مشار اليهك مسكن ومأوامی اولان برقصبه‌در . نقشبنديه طريقنه بوندن اول يعنی عبد الخالق غجدوانی‌يه كيجه‌يه قدر طريق خواجكان دينلور ايدی .

اساس اداب نقشیه (هوش دردم . نظر درقدم . سفر دروطن . خلوت درانجمن . یادکردد . باز کشت . نکاه داشت) دن عبارتدر بر روایته کوره مولانا جلال الدین رومی حضرتلری لفظهٔ جلال ذکرینی شاه نقشبنده تبلیغ اولنمق اوزره (عزیزان) دیمکله معروف خواجه علی رامیتنی حضرتلرینه تلقین ومشار الیه دخی کذلك امیر کلال حضرتلرینه تفهیم ایدوب اوده شاه نقشبند حضرتلرینه تبلیغ ایلمشدر .

علاءالدین عطار وحافظ بخاری محمد پارسا صاحب طریق مشار الیهك اخص خلفاسندن اولوب دها پك چوق خلیفه ومریدلری واردر .

§

﴿ محمد افندی ﴾ — یازیجی زاده (یازیجی زاده) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ محمد پاشا ﴾ طویل — دولت علیه‌ده عصر سلطان سلیمان وسلیم ثانی ومراد ثالثده اون‌بش سنه صدارت ایتمش وداماد شهریاری دخی اولمش ایکن نهایت (۱۵۷۹ م و ۹۸۷ ه) تاریخنده دیوانده بولندیغی اثناده برجرار مجذوب یدیله شهید اولمشدر . عزب قپوسی جامعی جملهٔ خیراتندندر اصلی صوقللی ایدی .

§

﴿ محمد پاشا ﴾ کوپریلی — اصلی ارناود ایسه‌ده اناطولیده کوپری قصبه‌سنه نقل مأوی ایتمشیدی سلطان محمد رابع زمانده یعنی (۱۶۵۵م و۱۰۶۶ه) تاریخنده دارالسعاده اغاسنك حقوقه مبنی والده سلطانه اخطاریله صدر اعظم اولمشدر .

صدارتی وکلاده اتحاد مأمورلرده اعتماد عسکرلرده انقیاد ترسانه‌ده دونمانما خزینه‌ده پاره اولمدیغی وآق دکز مسدود وذخیره مفقود والحاصل اسباب سعادت ملك ودولت هریوزدن معدوم ونابود بولندیغی بر زمانه تصادف ایلدیسه‌ده (همة الرجال تقلع الجبال) مفهومنجه حسن تدبیری سایه‌سنده هربرشعب امور واداره‌یی تنظیم واصلاحه موفق اولدی وابتدا چناق قلعه‌دن قپویی آچه‌رق لمنی وبوزجه اطه‌یی الدقدن صکره (۱۶۵۸ م

و ۱۰۶۸ ه) ده اردل ولایتنی حرباً تنظیم و (محمد پاشا صدارتدن عزل اولنمدقجه سفره کیده‌میز) دعوای جاهلانه‌سیله برهیئت متفقه تشکیل ایدوب شوغرض واهیلرینی اجرا ایچون قونیه‌دن اوتوز بیك عسکرله درسعادته یوریان حلب انقره دیار بکر والیلرینی قارشو چیقاریلان بغداد والیسی مشهور مرتضی پاشا همتیله‌حلب جوارنده حرباً اخذواعدام ودائما علیهنده بولنان وبوآدم وکلای دولت علیه‌یی تماماً ازاله ایده‌جك صکره حال مشکل اوله‌جق کبی سوزلرله ذات شاهانه‌یی اغفاله چالیشان شیخ‌الاسلام بولوی محمدافندی‌یی‌نفی ایدرك مصالح‌دولت‌علیه‌یی تمام بولنه قویدقدن‌وکرید سفرینی تازه‌لدکدن صکره تصمیماتنی اجرایه میدان قالمفسزین (۱۶۶۱ م و۱۰۷۲ ه) تاریخنده طقسان التی یاشنده وفات ایتمکله یرینه اوغلی احمد فاضل پاشا تعیین بیورلدی ۰

§

﴿ محمد پاشا ﴾ بالطه‌جی — زماننده تبردار محمد پاشا دینمکله معروف ایدی سرای همایون بالطه‌جیلغندن کلمه و قسطمونیدن یتشمه‌در سلطان احمد ثالث دورنده ایکی دفعه صدر اعظم اولوب ایکنجیسنده یعنی (۱۷۱۱ م و ۱۱۲۳ ه) تاریخنده پروت وادیسنده روسیه چاری بیوك پترو یی تکمل اردوسیله برابر ابلوقه وقبول اسارته مجبور ایتدیکی حالده چارك زوجه‌سی قترینه‌نك بالذات تقدیم ایتدیکی هدایا وسائره‌یه طیانه‌میه‌رق مرقومه‌نك قلمه الدیغی مصالحه‌نامه‌یی امضا ایله بویله بر بیوك فرصتی قاچردیغندن درسعادته کلدکده اعدام اولندی ۰

مومی‌الیهك صدارتنی مقدما دولت علیه‌یه التجا وبوجاقده اقامت ایدن اسوج قرالی مشهور (شارلو) توصیه ایتمش ایدی حتی قرال مشارالیه مصالحه‌دن برایکی کون صکره کمال ممنونیتله پروته کلوب انجق رقیبی اولان روسیه‌نك بویله برطوزاقدن پك اوجوز قورتلمش اولدیغنی یعنی مصالحه اولمش بتمش ایدوکنی کورنجه بالطه‌جی‌یی آشوری درجه‌ده تحقیر ایدرك (بن ده سنی برآدم ظن ایتدم ایدی) دیمش وکمال حدتله قالقوب کیدرکن چزمه‌سی پاشانك کورکنه طاقیلوب ییرتمشدر ۰ روسیه‌نك مصالحهٔ مذکوره‌ده

امضاسی التنده بولنـان تعهداتنی برطاقم سفسطه‌لرله چیروب جله‌سـندن قورتلدیغی تواریخده مقیددر .

§

﴿ محمد بك ﴾ — متغلبین مصر یه‌دندر متنفداندن علی بکك کوله‌سی اولدیغی حالـده کـولمن سـلکنه داخل و علی بکك قزینی الهرق مصرجه برقوماندانلغه نائل اولدی و (۱۷۷۳ م و ۱۱۸۷ ه) تاریخده متغلباً ولی النعمتی علی بکی قاهره‌دن اخراج وپاشالق عنوانیله مصر والیلکنی استحصال ایلدی وطرف دولت علیه‌دن سوریه‌ده خروج ایدن طاهرك رفع وجودینه مأمور اولمغله کیدوب غزه ویافه وعکایی مرقومك یدغصبندن قورتاردی . تاریخ مزبوردن برسـنه صکره عـکاده وبایه طوتیله‌رق وفات ایلمشدر .

§

﴿ محمد چلبی ﴾ — مجاذیب الهیه‌دن کشف وکرامته مالك برذات اولوب (اون قپانلی) دیمکله شهرت آلمشـیدی وفاتی تخمیناً (۱۶۸۸م و ۱۱۰۰ ه) تاریخنده در .

زماننده قطب جهان اولان ذاتك وقوع ارتحالنه مبنی اظهار آرزوی قطبیتله جناب حقه (یاربی بونجه‌سنه‌دن برو محضا رضای‌شریفك ایچون چالیشه‌رق نفسمی ازدم وکرم وسرد عالمه قارشو برعبا ایله عریان و بی‌مکان کزدم ارتق کمال عنایتکدن مرتبهٔ قطبیت شرفنی احراز ایتمك استرم) دیو تضرع و نیاز ایلدکده ورای پردهٔ غیبدن (سن دها بوادرا کده میسـك (محمد چلبی) (طلب) (عریان) بوقدر و آرلق و کثرتله قطبیته نائلیت نصـل اولور) خطابنی آلمغـله همان کندوسنی اوراده بولنان برلغمه آتوب نجاست آلود ایتمش ایسه‌ده درحال اعوان واتباعی طرفندن چیقاریلوب برحامده کندوسی و عبـاسی تطهیر ایدلدکدن صکره قطب الاقطاب شمس الدین سـیواسی حضرتلری جلب ایدرك البسه‌اکسا ایتمش ومسکن ومأوی پیدا ایتدیرمشدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن حسن الشیبانی الواسطی — اجلهٔ علمای کرامدن و(مبسوط)(جامع الصغیر)(جامع الکبیر)(کتاب الزیادات)(سیر کبیر)

(نوادر) نام کتابلر جملهٔ آثارندندر (۸۱۳ م و ۱۸۹ ه)تاریخنده (ری) قاضیلغی اثناده واللی درت یاشنده متوجه سمت بقا اولدی ·
مشار الیه امام اعظم حضرتلرینك جملهٔ اصحاب کبارندن بر علامهٔ جلیل الاعتبارایدی · هرون الرشیدك تکلیف ایتدیکی قاضیلکی عدم قبولندن ناشی ایکی آی قدر حبس اولندیسه ده مؤخراً چیقاریله رق خواه ناخواه (رقه) یه قاضی نصب اولندی بعده نزد خلیفه ده قضایه رضا و بروب وفاتنه قدر برابر بولندی ·
امام شافعی و امام احمد بن حنبل حضراتی فضل و کمالنی تصدیق و تسلیم ایدرلر وامام ابو یوسف حضرتلری نظر خلیفه ده قزاندیغی رفعت شان و اعتباری بحسب البشریه براز قسقانورلر ایدی · حین وفاتنده هرون رشید (دفن الفقه والعربیة) دیمشدر ·
قوام الدین یحیای شیبانی ویحیی بن عمار الشیبانی بشقه در (یحیی) کلمه سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ محمد حسن خان ﴾ — الآن ایرانده حکمران اولان قاچار خاندانك مؤسسیدر مشار الیه مازندران والیلرندن برینك اوغلی اولوب نادر شاه وخلفی عادلشاه زمانلرنده اردو قوماندانلقلرنده بولنمش و (۱۷٤۸ م و ۱۱٦۱ ه) تاریخنده عادلشاهك وفات ایتمسیله رفع علم استقلالیت ایدرك مازندران وخراسان وکیلان واصفهان ایالتلرینی ضبط ایلدیسه ده اون سنه صکره کریم خانك الینه دوشمکله قتل اولنمش ومخدومی محمد اغا خان پدریله برابر طوتلدیغی حالده قتل اولنیوب یالکز طواشی ایدیلهرك حبسیله اکتفا ایدلدیکندن براره لق محبسدن قورتیلوب پدری ممالکنه و بتون ممالك ایرانیه یه مالك اولمشدر چه فائده که بو دخی (۱۷۹۷ م و ۱۲۱۲ ه) تاریخنده کرجیلر ایله ایتدیکی محاربه ده مغلوب ومقتول اولمغله چکدیکی آجی ایتدیکی سلطنته دکمشدر ·

§

﴿ محمد ﴾ بن رشد — علوم نقلیه وحکمیه وریاضیه وطبیه ده زمام تفردی اله آلمش برذات ایدی مولدی اندلس مضافاتندن قرطبه وکنیه سی

ابو الوليد اولوب (١١٩٨ م و ٥٩٥ ه) تاريخنده مراكشده وفات ايتمش وتأليفاتندن سكز جلدى جامع اولان (خليجه) و اكا مماثل آثارى السنهٔ اجنبيه يه ترجمه ومأخذ علوم اتخاذ اولنوب سائر ترجمه اولنان كتابلرى پاپا طرفندن منع واحراق ايدلمشدر .

§

﴿ محمد الرضى ﴾ بن طاهر بن حسين بن موسى بن محمد بن ابراهيم بن موسى الكاظم — كنيه‌سى ابوالحسن اولوب سادات علويه‌دن وبلغاى شعرادندر . پدرندن صكره بغداد ده نقيب علويه اولدى حضرت على رضى الله عنهك خطب واحكام عليه‌سندن عبارت اولان (نهج البلاغه) يى جمع و (تعليق خلاف فقها) و (مجازات آثار النبويه) نام كتابلرى تأليف ايلدى . بونلردن بشقه ابو على فارسينك ايضاحى اوزرينه حاشيه‌سى ودرت جلد ديوان اشعارى واردر سنى اونى آزكچديكى صره‌ده اشعار نظمنه باشلامشيدى وفاتى (١٠١٣ م و ٤٠٤ ه) تاريخنده‌در .

§

﴿ محمد بن سماعه ﴾ — كنيه‌سى ابوعبدالله اولوب كبار ثقاتدن بريدر ولادتى (٧٤٧ م و ١٣٠ ه) وفاتى (٨٤٦ م و ٢٣٣ ه) تاريخى اوله‌رق يوز اوچ ياشنه وارمش اولديغى حالده آته بينر قيز آلور وكيجه وكوندزده ايكى يوز ركعت نماز قيلار ايدى . مأمون خليفه زمانىنده بغداد قاضيسى ايكن ضعف بصرندن ناشى ترك مأموريت ايلمشدر .
فقهه دائر (اصول) و (كتاب ادب القاضى) و (كتاب المحاضره) و (سجلات) تأليفات معتبره‌سندندر .

§

﴿ محمد ﴾ بن سيرين — مشاهير معبرين وكبار تابعيندندر (ابن سيرين) كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ محمد ﴾ بن عبدالله — حضرت حسن رضى الله عنهك اولاد كرامندندر خليفه منصور مدينه‌ده ساكن اولادحسندن اون برذاتى زنجير بند اوله‌رق عراقه كتورتديكى زمان بونى دخى غايت كنج اولديغى حالده اوميانه ادخال ايدرك ديكرلريله برابر زندانه آتديرمشيدى وجهنده اوقدر

صباحت واندام پاکنده بردرجه تناسب ولطافت وار ایدی که ایشیدن اهل عراق زندانه کلوب کمال حیرتله حسن جهان آراسنی تماشا ایدرلر ایدی منصور خباثتمنشور ایسه بویله بر نور مجسمك زندان بلیه‌سیله دلخون وبیحضور اولدیغنه دخی قناعت ایتیه‌رك برکون یوز اللی قامچی ضربنی امر ایله کلبرك وجودینی لعله دوندردیکی صره ده قامچینك راست کلدیکی برکوزینی نعمت نوردن محروم براقش وبرازصکره یعنی (٧٦٣ م و ١٤٦ ه) تاریخنده دخی اول نونهال روضهٔ حسنی ایکی اسطوانه اره‌سنده ازدیره رك ثمرهٔ حیات عزیزینی اقتطافه میدان ویرمامشدر .

§

﴿ محمد بن علی الحکیم ﴾ الترمذی — کنیه سی ابو عبداللهدر . طبقهٔ ثانیه اصحابندن وخراسان کبار مشایخندن کراماتی ظاهر وعلوم‌وفنونده کمالاتی باهر بر ذات اولوب (ختم الولایة) و (نهج) و (نوادر الاصول فی معرفة اخبار الرسول)ی ودهـا نیجه متعدد کتابلری یازدی وبرتفسیر دخی باشـلادیسه‌ده عمری وفا ایتمدیکندن اتمامی نصیب اولمیوب (٨٦٨ م و ٢٥٥ ه) تاریخنده اللی بش یاشنده وفات ایلدی .

§

﴿ محمد ﴾ بن علی الشلمغانی — ابن ابی العزاقر دینمکله معروفدر . زمانده بغدادده تشیع وتناسخه دائر برمذهب سخیف احداث ایدرك خلق اخلاله یلتندیکی جهتله حکومت طرفندن ارانمسی اوزرینه موصله قاچوب ناصر الدوله حسن بن عبدالله بن حمدان نزدنده برقاچ سـنه اکلندی . مؤخراً بغدادهعودتله برمدت اختفادن صکره ربوبیت دعواسیله یناورته‌لغی افساد واخلاله باشلادی . اشبو دعوای مجنونانه‌سنه آلدانان برطاقم سـاده دلان ایچنده مقتدر بالهك وزیری حسین برقاسم وابوجعفر وابوعلی وابراهیم بن محمد بن ابی عون وابن شبیب الزیات واحمد بن محمد بن عبدوس کبی اصحـاب عقل ودهانك موجود بولنمسی غرائب احوالدن ایدی . بونلرك شـو حال غرابتمآلی بالآخره آچیغه چیقمغله (٩٣٣ م و ٣٢٢ ه) ده ابن مقله‌نك راضی بالهه وزارتی اثناده دردست اولنمری ایچون تحریاته باشلانوب چوق کچمدین ابن الشلمغـانی مشـارالیه ابن مقله طرفندن اله کچوریله‌رك

تسجين وخانه‌سى تفتيش اولندقده مذهب مردودى اوزرينه برچوق اوراق وكتب بولندى . اوراق مذكوره مياننده سالف الذكر حسين بن قاسمك خط دستيله محرر برطاقم اوراق دخى موجود ايدى . بونلر كتور يلوب ابن الشلغانى يه كوسترلدكده كندو يازولرى اولديغنى اعتراف وفقط مذهب فكرينى انكار ايدرك ظاهراً عرض اسلام ايلدى . بونك اوزرينه ابن ابى عون وابن عبدوس اخذ واحضار ايديلوب معبودلريله برلكده حضور خليفه يه چيقارلدقده خليفه بونلره حقلرنده دوران ايدن كفتكودن برائتلرينى اثبات ايتمك اوزره آلهلرينه برر توقاد اورملرينى امر ايتدكده ابن عبدوس امتناع ايتمسه جاندن اوله‌جغنى تيقن ايدرك ناچار بر توقاد اوره بيلديسه‌ده ابن ابى‌عون توقاد اورمق اوزره الني قالديردقده مقدما كوكلنده يرطوتمش اولان اعتقاد باطل اثرى اوله‌رق النه برعشه كلمكله همان كف يد وابن الشلغانينك صقالنى وباشنى اوپه‌رك آلهى وسيدى ورازقى ديوعرض عبوديت ايلدى وراذ ، بالله ابن سلغانى يه (هانى يا سن الوهيت دعواسى ايتيور ايدك بوآدمك سويلديكى نه‌در) ديدكده مرقوم (ابن ابى‌عونك سويلسندن بكا نه ترتب ايدر الله بيلوركه بن اصلا الوهيت دعواسى ايتدم) ديدى ومرقومك شو افاده‌سى براهين قاطعه ايله ثبوت بولمش اولان فضاحت مذكوره‌سنه برفائده و يرەمديكندن فقهانك فتواسى ايله كندوسى وعبد صادقى اولان مرقوم ابن ابى‌عون (٩٣٢ م و ٣٢٢ ه) تاريخنده صلب وجسدلرى احراق اولندى .

بومثللو آلهلق ادعا ايدنلر (ملائكه هر برنفسنه مالك وحقى عارف اولانلردر وجنت بزى بيلمك ومذهبمزى قبول ايتمك اولوب جهنم ايسه بزى بيلمامك ومذهبمزدن عدول ايتمكدن عبارتدر ديرلر وصلوة وصيام وبوكا مماثل عباداتى تركله امر ايدرلر و تناكحى طانيميوب زنايى مباح طوتارلر ايدى . برمدت صكره خبيث مرقومك سركرده‌لرندن اولان سالف البيان وزير حسين بن قاسم دخى رقه‌ده قتل اولنوب باشى بغداده كتورلمشدر .

§

﴿ محمد ﴾ بن على — مبرمان ديمكله شهرت آلمشدر . فنون

عدیده‌ده وباخصوص علم نحوده یدطولا صاحبی ایدی (٩٥٦ م و ٣٤٥ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

(شرح کتاب سیبویه) (شرح شواهد کتاب سیبویه) (شرح الاخفش) (النحو المجموع علی العلل) (العیون) (التلقین) (المجاری) (صفة شکر المنعم) جملهٔ تألیفاتندندر .

منقولدرکه مبرمان کتاب سیبویهی یوز دینار المدقجه کیمسه یه تعلیم ایتمز ایدی ابوهاشم جبائی نام ذات برکون مومی الیهه کاوب کتاب مذکوری کندوسنه اوکرتدیکی حالده دکل یوزدینار برقاچ یوز دینار ویره‌جکنی وفقط بونی ختام تحصیله قدر کندوسندن استمامسنی افاده ایلمسی اوزرینه مومی الیه کمال ممنونیتله قبول ایدوب تدریسه باشلار ایش بیتدکدن صکره ابوهاشم برکوچك زنبیل الهرق طیشنی سختیان وسائره ایله کوزلجه تزیین وایچنی مال یرینه طاشلرله مالا مال ایدوب (بعدادن اچه مزك ورودینه دکین یانکزه رهن طریقیله طورسون) مألنده برپوصله ایله مبرمانه کوندرر مبرمان دخی زنبیلك ثقلتنی کوردکده ایچی التون کموش ایله مملوظن ایدرك کونلرینی کمال شادی ایله چکورمکده ایکن ابوهاشم منتظر اولدیغم مالك الآن عدم ورودینه مبنی بغداده کیده‌یورم یانکزده‌کی امانتی سزه هبه ایتدم کیف مایشاء تصرف ایدیکز) دیو بر مکتوب دها کوندرمکله مبران علی العجله وفوق العاده برسونجله همان زنبیلی بیرتهرق معدن امیدی تحجر ایتمش اولدیغنی کورنجه ابوهاشم دیدکلری ظالم بکا سحر ایتمش دیه‌رك بددعا ایدر .

§

﴿ محمد علی پاشا ﴾ — (١٧٦٩ م و ١١٨٣ ه) تاریخنده قواله‌ده تولد ایتمشدر اوائل حالنده بیاغی براصناف ایکن خدمت عسکریه‌یه کیره‌رك برمدت بیراقدارلق ایله تپه دلنلی علی پاشایه خدمت ومؤخراً طایفه‌سیله مصره عزیمت ایدوب (١٧٩٩ م و ١٢١٤ ه) تاریخنده فرانسزلرله وقوعبولان ابوقیر محاربه‌سنده اپیجه ایش کورمش ومصرجه خیلی نام المشدر . مومی الیه (١٨٠٥ م و ١٢١٩ ه) ده مصرواليسی خسرو پاشا علیهنه کولنلرله اتفاق ایدوب پاشایی مصردن دفعه موفق اولدی ومتعاقباً کولنلری دخی رئیسلری علیهنه تحریك ایله برابر هرنصل ایتدیسه ایدوب

عيون الاثر فى فنون المغازى والشمائل والسير والمنتخب الشتذى فى شرح الترمذى وسمر اللبيب بذكر الحبيب ومنح المدح تأليفاتندندر . شعرى غايت رقيق سهل التركيب منسجم الالفاظ عذب النظم وعارى عن التكلفه ايدى . اوجله دندر .

ان غص من فقرنا قوم غنى منحوا فكل حزب بما اوتوه قد فرحوا
ان هم اضاعوا لحفظ المال دينهم فان ما خسروا اضعاف ما محوا

§

﴿ محمد ﴾ المنصور — بربريلردن اندلس ملكى اولان سلطان هشامك حاجبى يعنى صدر اعظميدر كمال مظفريت و فتوحاتنه مبنى (المنصور) عنوانيله ياد اولنور ايدى قشتاله سنجاغى وشلنكه ورسموره واشتورغه شهرلرينى فتح واهاليسنى طاغلره فراره مجبور ايلدكدن صكره برمحاربه ده عساكر اسلاميه يه ضعف وفتور كله رك هربرى برطرفه طاغلغه باشلادقده همان رجعت ايدن سپاه موحدينك يوللرى اوزرينه قليجنى قويوب وكندوسى دخى اورايه بويلى بوينه ياتوب (بنى چيكنيوب كمك دنائتنى قبول ايدرسه كز يازقدر) يوللو برچوق مؤثر سوزلر ايراد ايلكله عساكر متفرقه يى چار چاپك باشنه طوپلايه رق (٩٨٠ م و ٣٧٠ ياخود ٣٧١ ه) تاريخنده ينه دشمنى فنا حالده بوزمشدر . اوچ سنه صكره ليون قرالنك پاى تختى اولان ليون قلعه سنى دخى بش كونده ضبط ايدوب انجق (١٠٠١ م و ٣٩٢ ه) تاريخنده قلعة النسر محاربه سنده مظفريت اعدا طرفنده وقوعبوله رق اللى بيك اسلام عرصهٔ قتاله شهيد دوشديكندن مشار اليه شمدى يه قدر اللى ايكى دفعه ايتديكى محار باتك جله سنده غالب كلوبده بودفعه مغلوب اولديغنه و بوقدر اهل اسلامك نوش جام شهادت ايلديكنه نهايت درجه تأسف ايدرك مقدمجه قاچمش اولديغى جريحه نك باغنى چوزوب قانلى آقيده آقيده ميدان محاربه يى قانلربله كلكون ايدن شهداى سائره عدادينه داخل وبووجهله دنيا ومافيهايى دكر برشرف ابديه نائل اولمشدر .

§

﴿ محمد المهدی ﴾ بن حسن العسکری — ائمهٔ اثنی عشرك اون ایکنجیسی اولوب کنیه‌لری ابوالقاسمدر (٨٦٨ م و ٢٥٥ ه) تاریخنده دنیایه کلدی اوزمان حکمدار لر محافظهٔ سلطنت ایچون اولاد رسولی محو سوداسنده بولندقلرینه بناءً پدرلری کسه‌یه خبر ویرمیه‌رك کیزلی بیودوب اون بر یاشنه بالغ اولدقده وفات یاخود غیبوبت ودیکر روایته کوره یدمش بش یاشنه قدر معمراولوب (٣٣٠ ه) تاریخنده رحلت ایلمشدر. شیعیلردن اثنی عشریه فرقه‌سنك قیامته قریب بر زمانده اصلاح احوال اسلام ایچون کله‌جك دیدکاری مهدی بوذاتدر وبوبابده دها برچوق اقوال مختلفه واردر.

§

﴿ محمد المهدی ﴾ — خلفای عباسیه‌دن ابو جعفر المنصورك اوغلی وخلفی اولوب (٧٧٥ م و ١٥٩ ه) تاریخندن (٧٨٥ م) سنه‌سنه قدر بغدادده خلافت ایتمشدر رومله غلبه وقسطنطینیه‌یی تضییق ایدرك ضربخانهٔ عامره اتصالنده الآن اسلحه انباری اتخاذ ایدلمش اولان (ایارنه) کلیساسنك بانیه‌سی (رنه) نام ایمپراطوریچه‌یی ویرکو اعطاسنه مجبور ایتمشدر مشارالیه زیردستانی حقنده شفقت ومرحمتی مبذول وعالم اسلامیته حسن خدمتی مسبوق اعاظمدن بر ذات ایدی. کعبهٔ مکرمه‌یه دخی پك چوق خدمتی واردر مصردن بالخاصه درت یوز سکسان عدد مرمر دیرك کتوردوب حرم شریفی توسیع وتزیین وبیت مکرمه برکسوهٔ کرانبها اعمال واکسا والتون زنجیرلرله قندیللر تعلیق ایلدی. (ابراهیم بن ادهم) حضرتلری بونك زمانده وفات ایلمشدر.

§

﴿ محمد ﴾ بن نصرالدین بن نصر بن الحسین بن عنین الانصاری — کنیه‌سی ابوالمحاسن لقبی شرف الدین ولقب معروفی ابن عنین در مومی‌الیه شعرای عربك خاتمی اولوب کندوسندن صکره وکرك عصری اوائلنده مثیلی کلمامشدر. شعری جودت افاده ایله برابر براسلوبه مقصور اولیوب نظم اشعار خصوصنده تفنن ایتمشدر کندوسی ظریف لطیف سیکروح وفقط صاحب مجون و هجویات ایدی. رؤسای شامدن بر چوق ذواتك ذمنی مشعر یوز بیتدن عبارت یازدیغی ومقراض الاعراض نامنی ویردیکی

قصیده اوزرینه سلطان صلاح الدین طرفندن یمنه نفی اولندی . شامدن خروجی اثناده

فعلام ابعدتم اخا ثقةٍ لم یقترف ذنباً ولا سرقاً
انفو المؤذن من بلادکم ان کان ینفی کل من صدقاً

قطعهٔ خنده انکیزینی قرائت ایدر ایدی یمنه وصولنده حاکمی اولان طغتکین بن ایوبی مدح ایدرك مشار الیهدن اموال جزیله استحصال ایلدیکندن آنی سرمایهٔ تجارت اتخاذیله مصره توجه ایلدی اولوقت مصر حکمداری بولنان عزیز عثمان بن سلطان صلاح الدین ابن عنیندن نزدنده کی اشیانك زکاتنی (یعنی رسمنی) آلمسی اوزرینه عزیز مشار الیه حقنده دخی شوقطعه یی سویلمشدر .

ماکل من یتسمی بالعزیز لها اهل وماکل برق سحبه غدقه
بین العزیزین بون فی فعالهما هذان یعطی وهذا یأخذ الصدقه

اورادن شام عراق الجزیره آذربایجان خراسان غزنه خوارزم ماوراء النهر حوالیسنده دخی برطاقم شهرلر کزه رك هنده مواصلت و بعده ینه شامه عودتله تکرار هنده مسافرت ایدرك سلطان صلاح الدینك وفاتنه قدر اوراده قالدی .

مشار الیه وفات ایله زمام ملکه ملك العادل مالك اولدقده ینه شامه کلوب درون شهره دخولنی مستدعی بر قصیده تنظیمیله ملك عادله تقدیم ایلدی که بونده شام شریفی و اطراف و اکنافنی بر طرز دلربایی اوزره توصیف وغربتده چکدیکی آلام و اکداری تحریك رقت ایدرجه سنه تعریف ایده یوردی قصیده سنده وصف شامدن فارغ اولدقدن صکره صورت نفینه واشتکا عن الغربته نقل کلام ایله شو وادیده ادارهٔ لجام مرام ایتمشدر .

فارقتها لاعن رضیً وهجرتها لا عن قلی ورحلت لامتحیزاً
اسعی لرزق فی البلاد مشتت و من العجائب ان یکون مقتراً
و اصون وجه مدایحی متقنعاً واکف ذیل مطامعی متسترا

اشكو اليك نوى تمادى عمرها حتى حسبت اليوم منها اشهراً
لاعيشتى تصفو ولارسم الهوى يعفو ولاجفنى يصافحه الكرى
اضحى عن الاحوى المريع محولا و ابيت عن ورد النمير منفراً
ومن العجائب ان يقبل بظلمكم كل الورى و نبذت وحدى بالعرا

الى آخره

ملك العادل كيفيت حالنه واقف اولدقده دخولنه رخصت و يروب شامه كيردكده ينه شويولده فتح دهان كفتكو ايلشدر ٠

هجوت الاكابر فى جلق ورعت الوضيع بسب الرفيع
و اخرجت منها و لكننى رجعت على رغم انف الجميع

حل و صنعت الغازده دخى يد طولاسى وار ايدى طبيعت لا ابالیانه سى حسبيله اشعارينى جمعه اهميت ويرمديكندن مدون بر ديوانى بولنه ميوب يالكز ايادئ خلقده بر طاقم آثار متفرقه سى قالمشدر ٠ فنون سائره ده دخى تأليفاتى اولوب تاريخ العزيزى ولغتدن مختصر الجمهره سى او جمله دندر مومى اليه ادبار مشروحندن صكره نائل درجهٔ عال العال اولوب شامده (ملك المعظم) لك اواخر حكومتنده مسند وزارته صاعد وملك الناصرك ختام مدتنه قدر سرير اقباله قاعد اولدى مؤخراً ملك اشرفك جلوسى اوزرينه خانه سنده اقامتله امرار اوقات ايدوب فيما بعد برخدمتله مقيد اولمدى ولادتى (١١٥٤ م و ٥٤٩ ه) ده شامده و وفاتى (١٢٣٢ م و ٦٣٠ ويا ٦٣٤ ه) ده كذلك شامده وقوعبولهرق ارض مزه ده انشا ايتديكى مسجد شريف درونده دفن اولنمشدر ٠

§

﴿ محمد بن الوليد ﴾ ابن محمد بن خلف بن سليمان بن ايوب الفهرى الطرطوشى — سراج الملوك وسائر كتب نافعه مؤلفى اولوب كنيه سى ابو بكر وشهرتى ابن ابى رندقه در اندلسدن نشأت ايدوب قاضى ابو الوليد باجى دن مسائل خلافى تحصيل وفرائض وحسابى وطنبده تكميل ايلدكدن صكره شرقه توجيه سمند مرام ايله بغداد وبصره يه داخل وبورالرده علوم وفيره

اکتسابنه نائل اولدی بعده برمدت شامده اوتوروب تدریس طلابه اشتغال وشهرتنی اقطار بعیده یه ایصال ایله برچوق لبتشنکان معارفی سیراب زلال کمال ایلمسی اوزرینه اسکندریه یه کیدهرك اوراده توطن ایلدی ٠ زاهد عابد متورع صادق برآدم ایدی ٠ دیر ایدی که (امر دنیا وعقبادن هرایکیسی سکا عرض اولندیغی حالده عقبایی ترجیح ایت که اولوقت امر عقبا ودنیا هر ایکیسنی تحصیل ایتمش اولورسك ٠ مشارالیه ملوك وامرا قپوسندن دائما متجانب اولوب حتی بردفعه لاجل المصاحبه حکمدار طرفندن استندیکی حالده اجابت ایتمامشیدی ٠ برکون افضل نام امیر جیشك حضورینه کیرهرك مومی الیهه وعظ وپند طریقیله دیمشدرکه (دنیاده حال حیاتکده اولان شوملك وحشمتك حین موتکده دخی بعینه ید تملککده اولمسی عدیم الامکاندر اویله ایسه نائل اولمش اولدیغك نعمت ودولتك شکرینی ایفایه مسارعت ایت محققدرکه جناب عزوجل یارین بونلرك حسابنی سندن نقیر وقطمیر استیه جکدر الله تعالی حضرتلری سلیمان علیه السلامی سرتسر ملك دنیایه مالك وانس وجن وشیاطین وطیور ووحوش اوزرینه حاکم وروزکاری کیف مایشاء امرینه رام ایتدیکی وبونلرك حسابندن تمئ عطایای الهیه سی اولهرق کندوسنی معفو طوتدیغی حالده مشارالیه بونی سزك عد ایتدیککز کبی نعمت وظن ایتدیککز وجهله کرامت عد ایتیوب بلکه براستدراج اولمسندن خوف ایدر وکمال خضوع وافتقار ایله « هذا من فضل ربی لیبلونی أأشکر ام اکفر » دیهرك باب عدالتنی کافهٔ عجزهٔ مخلوقاته کشاده طوتار ایدی) ٠

سراج الملوك کتابنی نعم فراوانه مظهر اولدیغی مأمون البطائحی نامنه تألیف وبوندن بشقه مختصر تفسیر ثعالبی ومسائل خلافده کتاب الکبیر وکتاب بدع الامور ومحدثاتها وسائر بومثللو کتابلر دخی تصنیف ایتمشدر ٠ اشعارینك لطافت وجیادتنه سراج الملوك کتابنی اهدا ایتدیکی صرهده اوزرینه بازدیغی قطعهٔ آتیه دلیل کافیدر ٠

الناس یهدون علی قدرهم لکننی اهدی علا قدری
یهدون مایفنی واهدی الذی یبقی علی الایام والدهر

§

﴿ محمد بن هانی ﴾ الازدی الاندلسی — شاعر مشهور اولوب کنیه‌سی ابوالقاسم وشهرتی ابن هانیدر پدری هانی افریقیه‌ده برقریه اهالیسندن ایدی مؤخراً اندلسه انتقال ایدوب اوغلی شاعر مومی‌الیه اشبیلیه‌ده وجوده کلدی واوراده اشتغال علومه باشلایوب خصوصیله ادبیاتده مهارت کامله تحصیل ایلدی فی‌الواقع ابن هانی هربرفنده صاحب وقوف اولدقدن بشقه غواص بحر ادب و عارف اخبار و اشعار عرب اولوب شعری بلاغت ودقت‌معانی وجودت اسالیب وانتظام تراکیبی جهتیله شعرای اندلسك مابه‌الافتخاری ایدی اقتدار مشروحنه وشاعر مشهور متنبی ایله معاصر اولدیغنه بناءً متنبیٔ غرب تسمیه ایدلمشدر.

حروف معجم اوزرینه مرتب بردیوان اشعاری واردر. لکن لذائذه انهماك ومذهب فلاسفه‌یه اتباع ایله متهم ایدی اشبو حالدن بین‌الناس شهرت بولمغه باشلادقده اشبیلیه اهالیسی علیهنده نمایشلره قیام ایتدکلرندن منتسبی اولدیغی اشبیلیه ملکی درون بلده‌ده نامی اونودیلنجه‌یه قدر غیبوبتی ایچون امر ایلدی وبناءً علیه یکرمی یدی یاشنده اشبیلیه‌یی ترکه مجبور اولەرق زابه کیدوب جعفر بن الاندلسی‌یه انتساب ومدحنی متضمن قصائد غرا تقدیمیله نزدنده نعم فراوان اکتساب ایلدکدن صکره مصر حاکمی معزابی تمیم طرفندن اولنان دعوت رغبتکارانه‌یه اجابةً مشارالیه طرفنه پا برکاب شتاب اولدی نزدینه‌وصولنده مشارالیه انعامنده مبالغه ایدوب صکره معز مصره توجه ایتمسی اوزرینه ابن هانی مشارالیهی براز تشییعدن صکره عائله‌سنی الوب کتورمك اوزره ینه مغربه رجعت ایلدی وکیجه سرخوش اولدیغی حالده کیدرکن وفات ایتمکله صباحلین یول اوزرنده میتی بولندی دیکر نقله کوره برقه اهالیسنك کندو علیهنه چیقاردقلری برعربه‌ده قتل اولندی . تاریخ قتلی (٣٦٢) سنهٔ هجریه‌سی اولوب اولوقت اوتوز التی وبعضیلرینه کوره قرق ایکی یاشنده ایدی وفاتی معزه خبر ویرلدکده زیاده تأسف ایدوب (بزاستر ایدك که بوآدمله شعرای مشرقه تفاخر ایده‌لم حالبوکه مقدر اولمدی) دیمشدر . ابن هانی مشارالیه معز حقنده برچوق غرر مدایح نظم ایتمشدر . نظمده تشبیهات بدیعه صاحبی ایدی. نمونه اولمق اوزره برقاچ بیتی النمشدر .

كان السماكين الذين تراهما على لبدتيه ضامنان له حتفاً
فذا راح يهوى اليه سنانه وذا اعزل قدعض انمله لهفاً
كأن سهيلاً في مطالعه افقه مفارق الف لم يجد بعده الفاً
كان نبي نعش ونعشاً مطافل بوجرة قد اضللن في مهمه خشفاً
كان سهاها عاشق بين عود فآونةً يبدو وآونةً يخفى

مومى اليهمك ديوان اشعارى مدحده كفرى مؤدى برطاقم غلو وافراط ايله آلوده اولمسه ديوانلرك الك كوزلى عد اولنه بيلور ايدى مغار به‌ده نه‌متقدمين ونه‌ده متأخريندن ابن‌هانى طبقه‌سنده شاعر كلمشدر.

§

﴿ محمد ﴾ — امراى مصريه‌دن ابوالذهب كنيه‌سيله شهرتشعار برذاتدر امرادن على بكك كوله‌سى ايكن محضا شجاعت ورويتى سايه‌سنده اميرالامرا مسند رفيعنه ارتقا ايتمشيدى مصردن شام واليسى عثمان پاشانك اوزرينه هجومه كوندرلدكده دولت عليه ازالهٔ تسلطيچون درت وزير تعيين ايتديسه‌ده داريا اوه‌سنده وقوعبولان محاربه‌ده عساكر عثمانيه‌يى مغلوب دوشوردىكندن (١٧٧١ م و ١١٨٥ ه) تاريخنده شام اهاليسى بلامدافعه مملكتى النه تسليم ايدرك اورادەجزئى برمدت اوتوردقدن صكره بعض ملاحظاته مبنى شامى يته عثمان پاشايه براغوب مصره دوندى انجق افنديسى اوله‌جق على بك شام كبى يرى نيچون براقدك ديو تكدير وطردينه يوربيه‌رك اره‌لرنده‌كى مودتى مبدل خصومت ايتمكله ابوالذهب صعيددن طوپلادىغى عسكرله همان مصره كيروب على بكى مجبور فرار وبعض محارباتدن صكره زنجير اسارته كرفتار ايدرك برسطوت قاهره ايله مصر واليلكنه اوتوردى بوصره‌ده دولت عليه دخى ولايتنك تصديقنى وعد ومظهر تلطيف ايتمسنه مبنى مقابلنده دولت عليه نامنه عمر طاهرى عكاده محاصره ودردست ايدوب باغئ مرقومك شرور مفاسدينه نهايت ويردى. واليلكى فرمانى وارمقسزين (١٧٧٥ م و ١١٨٩ ه) تاريخنده وفات ايلمشدر.

§

﴿ محمود خان ﴾ اول — ملوك عثمانیه‌نك یكرمی دردنجیسی اولوب سلطان مصطفای ثانینك اوغلیدر ولادتی (١٦٩٥ م و ١١٠٨ ه) جلوس (١٧٣٠ م و ١١٤٣ ه) وفاتی (١٧٥٤ م و ١١٦٨ ه) تاریخنده‌در جلوسنده یكیچریلرك نفوذ باغیانه‌سی حددن تجاوز ایتمشیدی برسنه عسكره موصلی وپاطورنه كبی رؤسای اهل فساد وكلا طرفندن خفیاً سرای همایونه جلب و اعدام اولندی واون بش كون عسكره بعض سركشان مقتولرك قانی دعوی ضمننده اجتماع واغا قپوسنی یغمایه اجتسار ایلدیلرسه‌ده اهالی سنجاغ شریف التنه دعوت اولندیغی كبی پایدار اوله‌مدیلر . دیكرطرفدن سنهٔ مزبوره ایچنده بغداد والیسی احمد پاشا برمكمل اردو ایله كیدوب (كرمان) (همدان) وسائر بعض قلاع ایرانیه‌یی وحكیم اوغلی علی پاشا دخی (تبریز) ی ضبط واسترداد ایلدی و (١٧٣٣ م و ١١٤٦ ه) ده بغداده هجوم ایدن ایران بیوك اردوسی بیوك برهزیمته دوچار اولوب مجروح واسیردن بشقه اوتوز بیك عجم قلیجدن كچورلدی و (١٧٣٥ م) ده روسیه‌لیلر بغتة نقض عهد ایدرك (آزاق) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه الدیلر وبرسنه عسكره قریم زادكانی بیننده موجود اختلافدن بالاستفاده تاتارلری مغلوب وقریمی ضبط ایلدیلرسه‌ده مؤخراً بارینه‌مدقلرندن رجعته مجبور اولدقلری‌اثناده تاتارلر طرفندن تعقیب اولنه‌رق یوز بیك قدر روس عسكری تلف واسیر ایدلدی وینه سنهٔ مزبوره ظرفنده ایران شاهی (نادر شاه) ایران حاجیلرینه طوقنلمق وعجم اسیرلری النوب صاتلمق شرائطیله رجامند صلح ومسالمت اولمغله بالمذاكره قبول اولندی و (١٧٣٧ م) ده روسیه‌لیلر یوز سكسان بیك كشی ایله (اوزی) و (دربند) قلعه‌لرینی محاصره وضبط ایلدی ومتفقلری اولان آوستریا دولتی دخی نقض عهد ایله سوق ایتدیكی اردو معرفتیله (ایزورنیق) (استرویچه) (پوژین) و (وچتین) قلعه‌لرینی تحت محاصره‌یه الدیسه‌ده قلاع مذكوره‌ده متحصن ذكور واناث اهالی كافة سلاح مقاومته صاریله‌رق آوستریالیلری كلدكلرینه پشیمان ایتدیلر . بوسنه والیسی قهرمان علی پاشا ایسه موجود معیتی اولان یرلی عسكر ایله (بنالوقه) مظفریتنی قزانوب كذا اوستریالیلری اون بش بیك

واریل باروت ومهمات وذخیره ترکیله فراره مجبور ایلدی و (ودین) فرقهٔ عثمانیه‌سی (تیموق) نهری کنارنده‌کی اوسترپا اردوسنی مغلوب وصوفیه اردوی همایونی (شهرکوی) و (نیش) قلعه‌لرینی استرداد ایدوب (١٧٣٨ م) ده (اوزی) اوزرینه کوندریلان عساکر عثمانیه دخی اوزی قلعه‌سنی برمدت محاصره ایله اخذ واسترداده موفق اولدی وروسیه‌نك قریمه ایکنجی دفعه اوله‌رق کوندردیکی بیوك اردو تاتارلرك ضربهٔ انهزامنه اوغرایوب اثنای کیرودارده مشهور طوپال (یوانوف) وامثالی جنرالاردن پك چوق آدم قتل واعدام اولندی. وینه بوصره‌ده آوسترپالیلر اوزرینه اکتساب ایدیلان مهادیه مظفریت مشهوره‌سندن صکره (١٧٣٩ م) ده بلغراد ایله سمندره اره‌سنده واقع (حصارجق) نام محلده وقوعبولان میدان محاربه‌سنده دخی آوسترپالیلر بوزیلوب اوچده ایکیسی انجق تخلیص جان ایده‌بیلدی.

نهایت فرانسه ایمپراطورینك توسطی اوزرینه روسیه واوسترپا دولتلریله عقد مصالحه اولنوب حسب المعاهده (صرپستان) (خرسوه) (افلاق) (بلغراد) (سپاج) و (بکوردلن) قلعه‌لری اوسترپا طرفندن و (ازاق) قلعه‌سی هدم اولنمق و (اوقوجه قوفی) قلعه‌سی قریم اداره سنده بولنمق شرطیله روسیه طرفندن دولت علیه‌به ترك اولندی بونلرله برابر روسیه سفینه‌لرینك قره دکزده کزمامسی و قبار طای قبیله‌لرینك قریم اداره سندن چیقاریلوب سربست براغلمسی شرط قلندی و (١٧٤١ م و ١١٥٤ ه) تاریخنده اوسترپا قرالرندن متوفی التنجی (قارلوس) لك روماده تربیه اولان کوچك اوغلی درسعادته کلوب شرف اسلامله مشرف اولدی وایران حکمداری (نادرشاه) اکر دولت علیه مذهب جعفریه‌یی تصدیق ایدر و ایرانیلر ایچون مکهٔ مکرمه‌ده بر موقع تعیین ایلر ایسه تجدید مصالحه وتشیید مخادنه‌یه حاضر ایدوکنی ایلچیٔ مخصوص واسطه‌سیله استفسار وبوخصوصك ملت اسلامیه اراسنده حکم سورن اختلافی اتحاده تحویل ایده‌جکنی اخطار ایلدیسه‌ده استانبول علماسی حیفا که اول وقت شو تکلیف سلامتردیفك درجهٔ اهمیتنی تقدیر وموافقتی تجویز ایتمامش

اولدیغندن باب عالی بالضروره جواب رد ویردی و (١٥٧٠ م) تاریخنده شط العرب قوماندانی میر میراندن مصطفی پاشا دعوای سلطنته قیام و (منساوی) قلعه‌سنی دخی استیلا ایلدیسه ده بغداد دن و ولایات متجاوره‌دن براً ونهراً کوندریلان عساکر شاهانه طرفندن برمدت محاربه ایله غائله‌سی بتورلدی و نهایت (١٧٥٤ م) تاریخنده سلطان محمود اول حضرتلری خسته وغایت ضعیف اولدیغی حالده جمعه نمازینه چیقوب عودتنده (تیمور قپو) آره‌سنده وفات ایتکله یرینه سلطان عثمان ثالث حضرتلری اللی یدی یاشنده جالس تخت سلطنت اولدی .

§

﴿ محمود ثانی ﴾ — جالس تخت عثمانیان اولان ملوك عظامك اوتوزنجیسی وسلطان عبدالحمید اولك اوغلی وسلطان عبدالمجید وعبدالعزیز حضراتنك پدریدر ولادتی (١٧٨٤ م و ١١٩٩ ه) جلوس (١٨٠٨م و ١٢٢٣ ه) وفاتی (١٨٣٩ م و ١٢٥٥ ه) تاریخیدر .

اولجه خلع اولنان سلطان سلیم ثالثی اجلاس ایچون سرای همایونه کیرن علمدار مصطفی پاشا سلطان مشار الیهی مقتول بولوب نه یاپه‌جغنی و کیمدن اخذ انتقام و کیمه بیعت اولنه‌جغنی کال غضبله دوشینور ایکن سلطان محمود ثانی حضرتلری حفظ اولنان محللدن اخراج واحضار اولنمغله درحال امر بیعت اجرا اولندی وپادشاه مشار الیه بر طاقم وصایادن صکره پاشای مومی الیهی صدر اعظم نصب بیوردی . زمانده سکبان جدید عسکری یازلدیسه ده برقاچ آی صکره علمدار یکیچریلرك آتش غدریله کباب اولدیغنی متعاقب لغو ایدلدی وروسیه محاربه‌سنه کرمیت ویریلوب انکلتره ایله عقد مصالحه اولندی روسیه (١٨١٠ م و ١٢٢٥ ه تاریخنده وارنه‌یی محاصره وسلستره‌وروسجغی ضبط واوته‌طرفدن صرپلولردخی بلغراده‌استیلا ایدرك شویله برمشکلات ایچنده برده یکیچری غائله‌سی چیقدیغندن بالضروره (١٨١١ م و ١٢٢٧ ه) ده صرپلولرك مختاریت اداره‌سی تصدیق اولنه‌رق بووجهله دها ایلروده ظهوری محتمل بولنان بعض غوائله برسد متارکه چکلدی و (١٨١٨ م و ١٢٣٤ ه) تاریخنده وهابی غائله‌سی مصر والیسی محمدعلی واوغلی ابراهیم پاشانك همتیله حرباً برطرف ایدیلوب دره بکلرینك ازالهٔ

وجودینه حصر مرام اولندی و (۱۸۲۰ م و ۱۲۳۶ ه) تاریخنده تپه‌لنلی علی پاشا ومتعاقباً یونانستان غائله‌سی میدانه چیقوب علی پاشانك غائله‌سی برسنه صکره حرباً بتورلدیسه‌ده یونانستان ایله اوغراشیلور ایکن (۱۸۲۵م و ۱۲۴۱ ه) ده یازیلان نظام جدید عسکری علیهنه یکیچریلر قیام ایلدکلرندن همان سنجاغ شریف سلطان احمد جامعنه چیقاریلوب ات میدانده اولان جمعیتلری پریشان ایدلدکدن صکره عساکر منصوره نامیله یکیدن عسکر تحریرینه باشلانلدی وایکی سنه صکره انکلتره فرانسه روسیه دونتماسی یونانلولره معاونت قصدیله دوستلق یوزندن ناوارین لیمانه کیروب دولت علیه‌نك اللی قطعه دونتماسنی یاقدی ودولت علیه دول متفقه‌نك یونانستان سربستیسی تکلیفنی قبول ایتمدیکندن روسیه اعلان حرب ایدوب اخسخه‌یی ووارنه‌یی الهرق بالقاندن ادرنه‌یه واناطولیده ارضروم‌ه قدر کلدی ویونانستان وجزایر الدن چیقدی و (۱۸۳۱ م و ۱۲۴۷ ه) تاریخنده مصر والیسی محمد علی پاشانك امتیاز دعواسی میدانه کلوب محمد علی پاشا برنجی محاربه‌ده رشید پاشایی ویدی سنه صکره حافظ پاشایی بوزدی ودونتمای همایون قپودان احمد پاشانك وهم وجبانیتله اسکندریه لیمانه کیره‌رك مصرلولره تسلیم اولدی . پادشاه مشارالیهك بونجه غوائل اره‌سنده قلب جمعیت اسلامیه‌یه صوقلمش اولان وهابیلرك تنکیلی وحکومت سنیه‌نك بیاغی فتوذینی غصب ایتمش واطاعتدن چیقمش اولان دره بکلریله یکیچریلرك ازاله‌سی کبی خدمتلری انکار اولنه‌مز .

§

﴿ محمود غزنوی ﴾ — غزنه حاکمی سبکتکینك اوغلی وخلفیدر پدری (۹۹۷ م و ۳۸۷ ه) تاریخنده وفات ایلدیکی زمان کندوسی خراسان والیسی ایدی پدرینك وفاتنی وبرادری اسماعیلك جلوسنی خبر الدیغی کبی عسکرله غزنه‌یه کیدوب قرنداشنی حرباً تختدن ایندیره‌رك کندوسی اوتوردی وما وراء النهرده آل سامان ایله برچوق محاربه‌لردن صکره اللرنده قالان ممالك متباقیه‌یی دخی ضبط ایدوب شوکت وقوتی کیتدکجه متزاید اولمغله بغداد خلیفه‌سی قادر بالله مشار الیهه یمین الدوله عنوانی اعطا وخلعت اهداسیله بارانمغه مجبور اولدی مشار الیه هندستان مجوسیلریله هرسنه برمحاربه آچار ایدی . وفاتی (۱۰۳۰ م و ۴۲۲ ه) تاریخنده غزنه‌ده‌در لقبنه قره بلا

معناسنه اولەرق (قرا بحكم) دیرلر ایدی . اصلی ترك نسلندندر بونلرك دولتنه آل سبكتكین وملوك غزنه تعبیر اولنور .

اسلامده (سلطان) لقبیله یاد اولنان پادشاهلرك برنجیسی ترکلردن اشبو محمود سبكتكین اولوب اکا بولقب ایله خطاب ایدن برنجی آدم دخی عباسیه‌دن مشار الیه قادر بالله در محمود غزنوی اعیان فقهای شافعیه‌دن ایدی فروعه دائر التمش بیك عدد مسائل مرغوبه‌یی جامع اولمق اوزره (تفرید) نامنده برکتابی واردر .

ومشهور فردوسی شهنامه‌سی وعتبی تاریخی آثار الطاف کریمانه سندندر . شعراء ادبایه کمال مرتبه اعزاز واکرام ایدردی جیحون نهری اوزرینه برجسر بنا ایلدی که کندودن نه اول و نه صکره بر پادشاه اویله براثر ابقاسنه موفق اولامشدر هندستانده طولاً وعرضاً التی ایلق یول مملکت فتح ایتدی عسکرنده درت یوز جنکاور فیلی وار ایدی وفاتنده یرینه اوغلی جلال الدوله پادشاه اولمشدر .

§

﴿ محمود غازان ﴾ — چین ومغولستان قاآنی قبلای خانك وزیربدر واصل اسمی احمد بتاکی در خطهٔ چین وخطایده اسلامك تکثرینه سبب بوذات اولوب خان مومی الیهك اصحاب اغراض سعایتیله دین اسلامه اتمك استدیکی اهانت وحقارتی حسن تدبیر وغیرتی سایه‌سنده منع وازاله وحمید الدین سمرقندی حضرتلریله مشترکاً خانه نصح وپند اجراسنه چالیشه‌رق بالآخره مومی الیهی اسلام طرفنه جلب واماله ایلمشدر .

§

﴿ محمود پاشا ﴾ — سلطان محمد الثانی عصرنده ایکی دفعه اون التی سنه صدر اعظم اولوب خیلی یارارلقلر ایتمش برذات عالیقدردر . هرسك قطعه‌سنی فتحدن صکره (١٤٦٤ م و ٨٦٩ ه) تاریخنده بعض اوروپا دولتلری معاونتیله (کرمه) قلعه‌سنی استرداد ایدن وندیکلیلر اوزرینه یوریوب دها ایلك هجومده قلعهٔ مذکوره ایله برابر دیکر التی عدد قلعه‌یی اخذ وکشاد ایلدی وبرسنه صکره (ازوورینق) محاصره‌سنه قویلان مجارلری طوپ ومهماتلرندن بر شئ قورتلامق اوزره کاملاً مجبور فرار وعودتنده

ارناودلق حاکمی اسکندر بکی تأدیب وویرکو کذار ایدرك مقری اولان شهرك کوبکنه ایلبصان قلعهٔ مشهوره‌سنی پادیردی (١٤٦٨ م و ٨٧٣ ﻫ) تاریخنده ینه وندیکلولرك یتمش سکسان سفینه ایله کلوب (اینوز) قلعه‌سنی تسخیر واهالیسنی اسیر ایتدکلری شایع اولدیغندن وزیر مشار الیه دکزدن وفاتح حضرتلری قره‌دن درعقب هجوم ایله برساعت ظرفنده قلعه‌یی استرداد ایلدیلر ٠

مشار الیه محمود پاشا دور فاتحده دولت عثمانیه یه بونجه خدماتی کجمشیکن نهایت غمز اعدایه اوغرایه‌رق عزل ومؤخراً (١٤٧٤ م و ٨٧٩ ﻫ) تاریخنده قتل اولنمشدر ٠ سبب اعدامی (بایبورد) مظفریتندن صکره پادشاهی ایلرو کیتمکدن منع ایتمسی ٠ یاخود شهزاده مصطفانك وفاتنه ممنون اولدیغندن خانه‌سنده ماتم اثوابی کیمامسی ایمش ٠ اصلی خروات اولوب بین العوام نائل رتبهٔ ولایت وکرامت اولدیغی ظن ایدلدیکندن محمود پاشای ولی نامیله شهرت بولمشدر ٠

§

﴿ محیی الدین ﴾ العربی — شیخ الامام المحقق رأس اجلاء العارفین والمقربین ابو عبد الله محمد بن علی بن احمد العربی المغربی الطائی الخاتمی الاندلسیدرکه علوم ظاهره وباطنه‌ده ید بیضا صاحبی اولوب (شیخ الاکبر) عنوانیله یاد ایدلمکده‌در (١١٦٤ م و ٥٦٠ ﻫ) تاریخنده مرسیه‌ده تولد و(١٢٤٠ م و٦٣٨ ﻫ) تاریخنده شامده وفات ایدوب جبل قاسیون اتکنده یعنی (صالحیه) ده آرایش لحد غفران اولدی ٠

مشار الیه وحدت وجوده قائل اولنلرك قدوه‌سی اولوب محققون جمیع علومده جلالت قدرینی تصدیق ایتمشلردر حق عالیلرنده بعض منکرلر وارایسه‌ده آنلرده شیخ حضرتلرینك دقت کلامندن ویاخود کندولرینك طریق ریاضتده عدم وقوفلرندن ناشی مرامنی اکلایه‌مدقلرندن معتقدلرینی عوارض شبهاتدن محافظه ایچون اعتراض ایتمشلردر محیی الدین عربی حضرتلرینك تصوفده طوتمش اولدیغی موقع جلیله کیمسه واصل اوله‌مامشدر وشعر وادبده مهارتی ایسه حائز اولدیغی مقام عالی ایله متناسب بر صورتده‌در ٠ تألیفات جلیله‌سی بشیوزدن متکاثر وقسم اعظمی تصوفه دائر اولوب بونلرك ایچنده

الك زياده دقيق (فصوص الحكم) در . مشار اليه حضرتلرينك كلامده وسعت وذكاء وقوهٔ حافظه‌سى دخى بشقه‌جه شايان حيرتدر اولا (٥٦٨ ﻫ) تاريخنده وطنى اولان مرسيه‌دن اشبيليه‌يه انتقال ايدوب اوراده (٥٩٨ ﻫ) تاريخنه قدر اوتوردقدن صكره مشرق جانبنه توجيه وجههٔ ارتحال ايدرك مصر حجاز بغداد موصل بلده‌لرينى زيارت وبرمدت دخى قونيه‌ده طرح بساط آرام ايله نهايت شامده اختيار اقامت ايلدى وقونيه‌ده اقامتى اثناده مشاهير علمادن شيخ صدرالدين قنوى حضرتلرينك والده‌لرينى تزوج ايتدى ومشار اليه خلافت ويردى . شيخ الاكبر حضرتلرينك طريقت صوفيه‌ده منسوب اليهى بواسطه ايله عبد القادر كيلانى حضرتلريدر . شامده اوتوردىغى مدتجه رجوق مال ومنال واچقه هديه ايتدكلرى حالده بر حبه‌سنى ادخاره رغبت ايتميوب جمله‌سنى محتاجينه ايثار وتصدق ايدر ايدى . اكثر مصنفاتى مكاشفات واثناى نومده وقوعبولان الهامات اثرى اولديغنى بركتابنده بيان بيورمشدر .

ابيات آتيه اشعار لطافتشعار حكيمانه‌لرى جمله‌سندندر .

بين التذلل والتدلل نقطة ... فيها بيته العالم النحرير
هى نقطة الاكوان ان جاوزتها ... كنت الحكيم وعلمك الاكسير

ديكر ايا حائراً مابين علم وشهوة ... ليتصلا مابين ضدين من وصل
ومن لم يكن يستنشق الريح لم يكن ... يرى الفضل للمسك الضيق على الزبل

تأليفات معالى آياتلرندن برنبذه‌سى دخى بروجه آتى كشيدهٔ سالك سطور ايدلدى تفسير كبير الى سورة الكهف . فتوحات مكيه عشرين مجلدات . تدبيرات الهيه وتنزلات موصليه . فصوص الحكم . تاج الرسائل ومنهاج الوسائل . كتاب العظمة . كتاب السبعه . تجليات . مفاتيح الغيب . كتاب الحق . مراتب علوم الوهب والاعلام بأشارات اهل الالهام . العبادة . المدخل الى معرفة الاسماء . حلية الابدال . الشروط فيما يلزم اهل طريق الله . اسرار الخلوة . عقيدة اهل السنة المقنع فى ايضاح سهل الممتنع . اشارات الفولين . كتاب الهوية والاحدية . اتحاد العشق . الجلالة . الازل .

القسم · عنقاء مغرب · ختم الاولياء · شمس المغرب · شواهد · مناصحة النفس · اليقين · تاج التراجم · القطب · الامامين · رسالة الانتصار · الحجب · الانفاس العلوية · ترجمان الاشواق · مواقع النجوم · مطالع اهلة الاسرار · المواعظ الحسنة · خطبهٔ ترتيب عالم · الجلال والجمال · مشكاة الانوار · شرح اصطلاحات صوفيه ·

§

﴿ محيي الدين ﴾ محمد بن ابى الحسن على بن محمد بن يحيى بن على بن عبد العزيز — نسبى عثمان بن عفان رضى الله عنه حضرتلرينه منتهى اولور كنيه‌سى ابو المعالى شهرتى ابن زكى الدين در فقه وادب وسائره‌ده فضائل عديده صاحبى اولوب اشعار لطيفه ورقيقه‌سى وبرطاقم خطب ورسائل نفيسه‌سى واردر (١١٩٢ م و ٥٨٨ ه) تاريخنده شام قاضيسى اولدى سلطان صلاح الدين ايوبى نزدنده غايت عالى برموقع اقبال واعتباره مالك بولنوردى سلطان مشار اليه (٥٧٩ ه) ده حلبى فتح ايتدكده مومى اليه اولبابده برقصيدهٔ بائيه يازمشدركه تماثيل فضل وكمالنه يكانه آيينه‌در · قصيدهٔ مزبوره‌سندن ·

(وفتحك القلعة الشهباء فى صفر · مبشر بفتوح القدس فى رجب)

بيتى ايسه كندوسنك « قلوب الشعرا خزائن الرحمن » مضمونه ماصدق برشاعر اعجاز مأثر اولديغنى كوسترركه فى الحقيقه بيت مذكوره‌ديدىكى كبى قدس شريف دخى (٥٨٢ ه) سال هجريسى رجبنده فتح اولنمشدر · فاضل مومى اليه (١١٥٥ م و ٥٥٠ ه) ده شامده تولد و (١٢٠١ م و ٥٩٨ ه) ده شامده يه وفات ايلدى اليوم جبل قاسيون اتكنده مدفن آراى احترامدر ·

§

﴿ محيي الدين ﴾ اسكليبى — پادشاه شيخى ديمكله مشهور برذات اولوب كثرت زهد وكراماتله اتصاف ايتمش و (١٥١٤ م و ٩٢٠ ه) تاريخنده داربقايه كيتمشدر · حديث شريف نقلنه على قوشيدن مأذون ايدى (واردات) نام كتابه شرحى واردر ·

§

﴿ محيي الدين ﴾ كافيجى — اسمى محمد بن سليمان بن سعد بن مسعود رومى مسقط رأسى برغمه ولادتى (١٣٨٦ م و ٧٨٨ ﻫ) تاريخيدر .
كرك علم كلام واصول فقهده وكرك نحو وتصريف واعراب ومعانى و بيان وجدل ومنطق وفلسفه وهيئت وسائره‌ده صاحب يد طولا ايدى اولابلاد عجم وتاتاره ارتحال ايدوب شمس الدين فنارى و برهان حيدر وشيخ واجد وابن فرشته وحافظ الدين بزازى كبى اجلهٔ علمادن اخذ واكمال فنون ومعرفت وبعده قاهره‌يه عزيمتله الى نهاية العمر نشر علومه همت ايتدى ومؤخراً ابن همامك يرينه قاعد كرسئ مشيخت اولوب حلقهٔ تدريس فيوضات انيسندن سيوطى كبى نيجه متبحرين علما نشأت ايلدى .
فقه وتفسير وحديث وعلوم سائره‌ده خيلى تأليفاتى وباخصوص علوم عقليه‌ده حوصلهٔ تعريفدن بيرون تصنيفاتى واردر .
وفاتى (١٤٧٤ م و ٨٧٩ ﻫ) جمادى الاولىسنك دردنجى جمعه كيجه‌سنده شهيداً واقع اولمشدر .

§

﴿ مخا ﴾ — يمن ولايت جليله‌سى مضافاتندن بحر احمر ساحل شرقيسى اوزرنده وصنعانك ٢٨٠ ميل اعشارى غرب جنوبيسنده يدى بيك نفوسى حاوى برشهردر . خارجاً منظره‌سى لطيف ايسه‌ده داخلاً غير منتظم وهواسى غايت سيجاق وحواليسى چول وقومسالدر . سنوى يوز بيك قنطار قدر قهوه اخراج ايدر وكايتلو ضمغ عربى وكونلك تجارتى اولور .

§

﴿ مختار ﴾ بن عبدالله — دهات عربدن برمشهور ذاتدر مسقط رأسى اولان كوفه‌ده محبوس ايكن برتقريب قورتيلوب امام حسين حضرتلرينك مخدوملرى عمرو عبدالله ومنسوباتيله برلكده خون جناب حسينى دعوايه قيام وموصل وملحقاتنى الهكوره‌رك (جازر) محاربه‌سنده قتلهٔ حسيندن يتمش بيك كشى يى قتل واعدام ايلدى لكن مختارك اختيار ايلش

اولدیغی شـوحرکت هرنصلسه حرمینده ادعای خلافت ایدن عبدالله بن زبیرك دخی ایشنه الویرمدیکندن (٦٨٥ م و ٦٦ یاخود ٦٧ ﻫ) تاریخنده اوزرینه عسکر کوندروب اردوسنی محو و نابدید ویاننده بولنان اولاد حسینی شهد ایتدیردی .

§

﴿ مد ﴾ — عربستانده مستعمل براولچکدر ترکستانده موط دیرلر اشبو اولچك مختلف الوزن اولوب بعض محللرده ایکی رطل وبعض طرفلرده بروثلث رطل ذخیره استیعابنه کافی صورتده استعمال اولنور ایکن مؤخراً ٢٦٠ درهمدن عبارت وزنه تحویل اولندی فقط عراقده مستعمل اولان مد ١٧٣ درهم اولوب (من) دنیلان وزن دخی بومقداردن عبارتدر .

§

﴿ مدارات ﴾ — خط استوایه موازی اولان دوائر صغیره ایچنده مدارات تسمیه اولنور درت عدد دوائر اولوب ایکیسی خط استوانك شمال وجنوب طرفلرنده ویکرمی اوچ بچق درجه مسافه ده ودیکر ایکیسی دخی کذلك قطبلردن یکرمی اوچر بچق درجه بعده واقعدر . خط استوانك شمال طرفنده واقع اولان مداره (مدار سرطان) وجنوب طرفنده بولنان مداره (مدار جدی) دنیلوب قطبلره قریب اولان مدارلرك برینه (مدار قطب شمالی) ودیکرینه مدار قطب جنوبی تسمیه اولنور ومنطقه البروجك مدار سرطان ایله تماس ایدن نقطه سنه (مدار رأس سرطان) ومدار جدی ایله تماس ایدن نقطه سنه (مدار رأس جدی) دنیلور .

اشبو مدارلرك اره سنده واقع قسمره منطقه تسمیه اولنور بناء علیه کرهٔ ارض بش منطقه یه منقسم اولوب مدار سرطان ایله مدار جدی اره سنه (منطقهٔ حاره) ومدار سرطان ایله مدار قطب شمالی ومدار جدی ایله مدار قطب جنوبی اره لرنده واقع قسمره (منطقهٔ معتدله) دنیلوب مدارین قطبین ایله قطبلر بینده واقع قسمره دخی منطقهٔ بارده اطلاق اولنور .

منطقهٔ حاره ده هوا غایتله سیجاق ومنطقهٔ بارده ده زیاده صغوق اولوب منطقهٔ معتدله لرده ایسه حرارت وبرودت درجهٔ اعتدالده در .

§

﴿ مداين ﴾ — بغدادك اوتوزبش فرسخ اعشاری جنوب شرقیسنده وفراتنهری ساحل یساری اوزرنده الان آثاری موجود برشهر قدیمدر قبل‌الاسلام یعنی ساسانیانك اواخر سلطنتلرنده پای‌تخت اکاسره ایکن (٦٣٧ م و ١٦ ﻫ) تاریخنده یداسلامیانه پکوب جوارنده بشقه شهرلر و قصبه‌لر تأسیس اولنمغله اولکی اعتبارندن دوشدی . بوکا یونانیلر کته‌سیفون دیرلر .

§

﴿ مداین صالح ﴾ — شام شریفدن مدینهٔ منوره‌یه کیدرکن دار حجرا نام قوناقدن اون‌طقوز ساعت ایلروده برموقعدر بورایه (حجر) دخی دیرلر . وقتیله بوراده هلاك اولان قوم ثمودك یکپاره طاشلردن او یمه خانه‌لری وحضرت صالح علیه السلامك طاشدن اویلش مسجدی حالا کورلمکده‌در . علیه‌الصلاة والسلام افندمز بورانك صویندن ایچلمسنی منع بیورمشلر ایدی . مداین صالحك طقوزساعت ایلر وسنده‌کی (علا) نام قصبه‌نك صویی وبغچه‌لری پك کوزلدر .

§

﴿ مدلاو ﴾ — آق دکزده قدیماً (لسبوس) دنیلان اطه‌نك اسمیدر . بوراسی آتنه‌لولرك باشلیجه مستملکاتندن ایکن اسکی موره محاربه‌سی اثناسنده اهالیسی عصیان ایتمکله تأدیب اولنمشلر و (٨٦) تاریخ میلادیسنده (مهرداد ایله) عقد اتفاق ایتملریله رومالولرك دخی خیلی سنه‌سنی یمشلر وبو مناسبتله مملکتلرینی ویرانه‌یه دوندرمشلر ایدی . مؤخراً جنرال پومپه اعمارینه قالقیشوب بر طاقم تیاترو ومکاتب ومعابد کبی شیلر یاپدیردی واهالی دخی تازه جان بوله‌رق تحصیل معارفه چالشدی .

§

﴿ مدینهٔ ﴾ منوره — یثرب . اثرب . ارض الله . مدینة‌الرسول دخی دینور . مکهٔ مکرمه‌نك شمال غربیسندن سکسان ساعت مسافه‌ده وجبل احد ایله جبل بئر اره‌سنده کنیش بر صحرا اورته‌سنده بر شهر شریفدرکه اوتوز بشبیك نفوسی حاوی اولوب قرق قه‌لی وجبل احدطرفی اوتوز وقصور طرفلری دهالقصان مترو ارتفاعنده برسور ایله احاطه

اولنمشدر . بوسوری (۹۷۸ م و ۳۶۸ ه) تاریخنده عضدالدوله بنا ویا تعمیر ایلدی . مدینهٔ منوره‌نك باب القبله (الیوم باب مجیدی) باب المصر باب الشام باب الجمعه نامله مرنده‌درت قپوسی اولوب حرم‌شریف نبوی مملکتك قلبکاهنده واقعدر . حرم مزبوره عمر بن عبدالعزیز درت مناره احداث ایلدیسه‌ده مؤخراً سلیمان بن عبدالملك بونلردن برینی (مروانك خانه‌سی جهتنه دوشمش دیو) هدم وصکره مصر ملکی محمد بن قلاون تکرار انشا ایتدیردی . بشنجی منارهٔ سلیمانی دخی (الیوم مجیدی) نامیله یاد اولنور . درون حرم شریفده برده محراب سلیمانی واردر مدینهٔ منوره‌نك هواسی غایت لطیف ومعتدل اولوب لذتده نظیری نایاب و (عین زرقا) نامیله شهرتلنمش اولان ایرماغی ایسه بوکا برقات دها آب وتاب ویرمکده‌در . (نهر مذکورك مجراسی اشاغی اولدیغیچون کناره نردبان ایله اینیلور بوصویی حضرت معاویه‌نك امریله مروان اجرا ایتدیرمشیدی) خرماسی فوق الغایه نفیس وسبزه نار قاووق قاربوز اوزوم ترنج شفتالو انجیر وفواکه سائره‌سی دخی اعلا ولذیذدر . خارج قلعه‌ده بقیع شریف دنیلان محلده آل واصحاب وشهدا وسائر صالحین وصالحاتك مراقد منوره‌لری موجود اولدیغندن محل مزبور ایله برساعت مسافه‌ده وجبل احد قریبنده بولنان عم رسول جناب حمزه وقبله جهتنده واقع (مسجد قبا) زیارتکاه عشاق وعرفادر . مسجد شریف مذکورك اساسنی علیه الصلوة والسلام افندمز اصحاب کرامیله برابر وضع بیورمشلر ایدی .

بیت

صاقین ترك ادبدن کوی محبوب خدادر بو
نظر کاه آلهیدر مقام مصطفادر بو
بوخاکك پرتوندن اولدی دیجور عدم زائل
عمادن آچدی موجوات چشمن توتیادر بو
مراعات ادب شرطیله کیر نابی بو درکاهه
مطاف قدسیاندر پوسه‌کاه انبیادر بو

§

﴿ مدينة الزهرا ﴾ — اندلس حكومت قديمه سنك پايتختى اولان قرطبه يه اوچ ساعت مسافه ده سلطان عبدالرحمن ثالثك بنا ايتديكى سرايك اسميدر . بوسراى درت بيك اوچ يوز مرمر ستون رنكارنك اوزرينه مبنى اولوب بهر سنه اوچ يوز بيك دينار صرف اولنمق اوزره يكرمى بش سنه ده اكمال اولنمشيدى . مؤخراً خرستيانلرك النه كچدكده خاكله يكسان ايتديلر فقط ملك ابن احمرك غرناطه ده بنا ايتديردكى مشهور (قصر الحمرا) هرنصلسه حالا هدم اولنمامشدر .

§

﴿ مديا ﴾ ياخود (مادى) — الآن آذربايجان وعراق عجم دنيلان قطعه نك نام قديميدر . حدودى غرباً آثوريا دنيلان شمديكى كردستان قطعه سيله شمالاً بحرخزرى محيط اولان طاغلر وجنوباً كوهستان و (حرقانيا) يعنى مازندرانك قسم جنوبيسى بينده محصور ومحدود وحدود سائره سى غير معين در . هواسى معتدل وجيددر . موقع جغرافيسى اقتضاسنجه مدنيت الك اول بوقطعه دن انتشاره باشلادى . مديا اهاليسى اولاد يافثدن اولدقلرى حالده نينوس وسميراميس نام حكمدارلر زمانده آثوريلره تابع ايدى صكره (٤٨٣٥ خ) تاريخنده يعنى ميلادك يديبوز اللى طقوز سنه مقدمنده رفع ربقهٔ اطاعتله رئيسلرى اولان آرپاسه قرال نامى ويره رك جسيم بر حكومت تشكيل ايلديلر و مؤخراً كاه غالب وكاه مغلوب اولهرق يشايوب نهايت (٥٩٦ م) تاريخنده عجملرك تحت تحكمنه كيردىلر ايسه ده بيوك اسكندرك آسيا فتوحاتنى بالاكمال وفات ايلمسى اوزرينه استقلالرينى اعاده ايلديلر . بوندن صكره اشكانيان وكيانيان حكومتلرى تبعه سندن معدود طانينورلر .

§

﴿ مديق ﴾ — قديم فرس دولتى حمايه سنده اولان (اوتى) جمهورينك عصيانيله آتنه ليلرك بونلره اعانه سى ومقدما ايرانه التجا ايتمش اولان آتنه حكمدار سابقى (هيپياس) ك آتنه ليلردن اخذ انتقام ايچون وقوعبولان تشويق متماديسى سببيله ايران شاهى (دارا) طرفندن (٥١٠٤ خ) تاريخنده يعنى ميلادك درت يوزطقسان سنه مقدمنده آتنه اوزرينه كوندريلان برجسيم

اردو ایله آتنه لیلر بینده ظهوره کلان محاربه‌نك و آندن صکره متکون دیکر بر محاربه‌نك اسمیدرکه مقدمی برنجی ومؤخری ایکنجی مدیق محاربه‌سی نامیله بین‌الانام متعارف وبنام اولمشدر . اشبو برنجی مدیق محاربه‌سی بر سنه ظرفنده عجملرك مغلو بیتیله وایکنجیسی (٥١١٤ دن ٥١٤٥ خ) تاریخنه یعنی درت یوز قرق طقوز سنه میلاد مقدمنه دکین سوروب کذلك عجملرك انهزامیله نهایت بولدی . عقد اولنان مصالحه فرس کبلری یونان دکزینه کیرمامك وقره‌دن ساحله نهایت بر ساعت مسافه‌یه قدر اینیله بیلمك کبی برطاقم شرائطی متضمن ایدی .

﴿ مدیق ﴾ — حما مضافاتندن برقصبه‌نك دخی اسمیدر . بوقصبه حمایه اون ایکی ساعت مسافه‌ده ونهر عاصی اوزرنده واقع اولوب برقلعه‌سی وجوارنده برکوچك کولی واردر .

§

﴿ مدین ﴾ — بحر احمرك شمال شرقیسنده وعقبه کورفزی نهایتنده عربستانك الك قدیم برشهریدر . شمدیکی حالده یرینه عقبه قصبه‌سی قائم اولمشدر . صالح و شعیب علیهما السلام حضراتی بو شهره مبعوث اولمشلر ایدی . حضرت موسی قائن پدرلری مشارالیه شعیب علیه السلام نزدینه مهاجرتله قرق سنه بو شهرده ساکن اولمشلردر .

§

﴿ مرأة الاخلاق ﴾ ترکی — (١٦٤٠ م و ١٠٥٠ ه) تاریخنده وفات ایدن یحیی بن محمد بستانینك اخلاق ممدوحه‌یی جامع یازدیغی مجموعه‌در .

﴿ مرأة الاخلاق ومرقاة الاشواق ﴾ ترکی منظوم — (١٥٩٥ م و ١٠٠٦ ه) ده وفات ایدن شمس الدین احمد بن محمد سیواسینك اخلاق حمیده وذمیمه‌یی مشعر اثریدر .

﴿ مرأة الادب ﴾ منظوم — (١٤٥٠ م و ٨٥٤ ه) تاریخنده وفات ایدن ابن عربشاه احمد بن محمد دمشقینك معانی و بیانه دائر اثریدر .

﴿ مرأة الادوار ومرقاة الاخبار ﴾ فارسی — مصلح الدین محمد

لارینك اول خلقتدن (١٥٦٦ م و ٩٧٤ ه) تاریخنه قدر اولان وقایعی جامع اثریدر ·

﴿ مرأة الزمان فی تاریخ الاعیان ﴾ — (١٢٥٦ م و ٦٥٤ ه) ده وفات ایدن شیخ ابی المظفرك قرق جلد اثریدر · مومی الیه سبط ابن جوزی دیمکله معروف ایدی · بو اسمده برتاریخ دها وار ·

﴿ مرأة صفا ﴾ — فارسی — میر خسرو دهلوینك یوز اللی بیتدن عبارت قصیدهٔ سینیه سیدر ·

﴿ مرأة شفا ﴾ — (فاضل رکن الدین استر آبادینك فن طبه دائر اثریدر ·

﴿ مرأة عوالم ﴾ ترکی — عالی افندینك ابتدای خلقتی شارح واندن اولنه مسند بر طاقم اوهام واباطیل جاهلانه یی نقل صحیح اوزره موضح اثریدر ·

§

﴿ مراد اول ﴾ — سلاطین عثمانیه نك اوچنجیسی اولوب سلطان اورخانك اوغلی ویلدیرم بایزیدك پدریدر ولادتی (١٣٢٥ م و ٧٢٦ ه) جلوسی (١٣٥٩ م و ٧٦١ ه) شهادتی (١٣٨٨ م و ٧٩١ ه) تاریخنده در ایام سلطنتنده قرمان اوغلی واخیلر غائله سی بتوریلوب انقره وحوالیسی و آیدین و بولی ضبط ایدلدکدن صکره روم ایلیده اولان فرقه لر واسطه سیله ادرنه زغره کوملجنه واردار یکیجه سی فلبه دیمتوقه قبضهٔ فتح و تسخیره کچدی و (١٣٦٤ م و ٧٦٦ ه) تاریخنده پاپا اورینك تشویقیله اتفاق ایدن بلغار وخروات ومجار ورومانلرك یوز بیك عسکرله ادرنه اوزرینه هجومی کرکی کبی دهشت ویروب تدارکات کلیه یه تشبث اولندیغی صره ده لالا شاهین پاشا رفاقتنده اولان حاجی ایل بك استکشاف ایچون بر قاچ بیك عسکرله کیدوب متفقین اردوسنی مریج کنارنده حال غفلت ومستیده کوردیکی کبی جسارت آله رق همان برشبخونله ایشلرینی بتوردی و (١٣٦٨ م و ٧٧٠ ه) ده پای تخت عثمانی ادرنه یه نقل اولندی وایکی سنه صکره لالا پاشا قپولی دربندینی خیلی زحمتله مرور ایدرك اهتمان و صماقوی وتیمور طاش پاشا

قرق کلیسا وسوزه بولی بی ضبط ایلدی وسیروز درامه قواله کوستندیل زیخنه وحوالیسی غازی اورانوس بکك همتیله آلنوب نیش صوفیه سلسترهٔ نیکبولی قلعه‌لری وسائره بلامحاربه ضمیمهٔ ملك عثمانی اولدی وتوابعیله مناستر واشتب وقومانوه والحاصل اوتوز یدی مملکتك فتحی میسر اولمسی اوزرینه اوروپالیلر دولت عثمانیه‌نك سلطنتنی تصدیقه مجبور اولدی و استانبول ایمپراطوری (یانی باله‌لنوس) ایکی قزینی شاه مشارالیهك اوغللرینه وبر قزینی کندولرینه قبول ایتدیرمکله بیوك برجمعیت ازدواج اجرا اولندی و (١٣٨٨ م و ٧٩١ ه) تاریخنده اولکی متفقلر لهستان وجهستاندن دخی عساکر معاونه کتوره‌رك جله‌سی اوچیوز بیك کشی یه بالغ اولدیغی حالده روم ایلی یه یوریدیلر وسلطان مراد حضرتلری دخی قرق بیك قدر عسکر جمع ایدرك قوصوه‌ده قارشولیوب مشهور (قوصوه) محاربه‌سنی قزاندیسه‌ده عقیبنده صرپلو (میلوش قوپیلویچ) نامنده بر فدایی یدیله شهید اولدی . نعش عالیلری بروسه‌ده وامعاسی قوصوه‌ده تربهٔ مخصوصی درونده مدفوندر .

مناره‌لرده صلوة وسلام و یرلمسی و دولت عثمانیه بیراغنك شکل ورنکی وطغرا بونك امریله تنسیب واتخاذ اولنمشدر .

§

﴿ مراد ثانی ﴾ — دولت علیهٔ عثمانیه‌ده التنجی پادشاه اولوب چلبی سلطان محمدك اوغلی وابوالفتح سلطان محمدالثانی حضرتلرینك پدریدر ولادتی (١٤٠٣ م و ٨٠٦ ه) جلوسی (١٤٢١ م و ٨٢٤ ه) فراغتی (١٤٤٣ م و ٨٤٧ ه) دفعهٔ ثانیه‌ده جلوسی (٨٤٨ ه) وفاتی (٨٥٥ ه) تاریخنده‌در .

اوائل سلطنت سنیه‌لرنده امرای عثمانیه‌دن اورانوس بك زاده‌لرله دها سائر برچوق کیمسه‌لر مقدما غیبوبت ایدن شهزاده مصطفی چلبی بنم دیه‌رك استانبول ایمپراطورینك دسیسه‌سیله میدانه چیقاریلان شخصمك باشنه طوپلانوب عادتا روم ایلی بی استیلا ایلدکدن صکره اناطولی یه یوریدیلر ایسه‌ده شاه مشارالیه حسن تدبیر ایله جمعیتلرینی پریشان و کردنکش اطاعت اولان برادرینی ازنیقده طوتوب قتل و بی نشان ایلدیکی کبی ازمیر ومنتشا حاکملرینی اورته‌دن رفع ونابدید وسلانیك وکوتاهیه وقونیه وقره

حصاری ودیکر براردو واسطه سیله دخی صرپلولری بوزوب الاجه حصار سنجاغـنی ونیکبولی وسمندره یی فتح و افلاق وصـوانهرینـك اوته طرفنی بالدفعات تهدید ایلدی . مؤخراً مجارلر ایله افـلاقلولر دولت علیه علیهنه اتفاق ایتمکله بونلره دخی ایکی دفعه بیوك غلبه چالدی .

اورنك نشین سـلطنت عثمـانی مشار الیه سـلطان مراد ثانی حضرتلری (۱۴۴۳ م و ۸۴۷ ه) تاریخنده تخت حکومتی اوغلی سـلطان محمده فارغ اولدقلرینی متعاقب لهستان وصرپ ومجار وافلاق عساکرمتفقه‌سی قرمان اوغلی خبیثنك وپاپا حضرتلرینك تشویقیله وارنه اوزرینه یوریدکارنده کارآشنایان امرای عثمانیه اعدانك بوکایشنی بکمیوب و پادشاه نوجاهك تجربه‌سزلکنی دوشینوب هرحالده پدری سلطان مراد ثانینك ینه جلب واجلاسندن بشقه چاره اولمدیغی اکلادقلرندن درحال اوغلی طرفندن دعوتنامه‌لر ارسالیله جلب واجلاس و اولدم اوله‌سی یه اعدانك اوزرینـه هجوم ایدرك جمله‌سـنی فنا حالده پریشان ایلدیلر . روایتـه کوره اعـدانك بو سفر اوچیوز بیکدن متجاوز اولدیغی وسـکسان بیکی زرهـلی ایدوکی و عسـاکر متفقه‌نك باش قـوماندانی اولان (لادیسلاس) قتل اولنوب باشی بال ایچنده بروسـه‌یه کوندرلدیکی و هر طرفـده شهر آیینلر اجرا اولندیغی تواریخـده مقیددر . مشارالیه موره‌ده کرمه وبالیپا دره‌یی دخی اخـذ وتسخیر وارناودلغی تهدید ایتـدیکی کبی (۱۴۴۸ م و ۸۵۲ ه) تاریخنده وارنه مغـلوبیتنك آجیسنی چیقارمق اوزره کلان عساکر متفقه‌یی دخی قوصوه‌ده اوتوز ساعت دوام ایدن بر بیوك محاربه نتیجه‌سـنده پریشان ایلدی بو محاربه‌ده دخی یکرمی بشبیکدن عبارت اولان اعدانك انجق سکز بیکی قورتیله بیلمشدر .

شیخ الاسلام نصبی سلطان مشار الیه زماننده بدأ ایلر . بروسه‌ده بر جامع شریفی واردر .

§

﴿ مراد ثالث ﴾ — دولت علیه‌ده اون ایکنجی پادشاه اولوب سلطان سلیم ثانینك اوغلی وسلطان محمد ثالثك پدریدر ولادتی (۱۵۴۶ م و ۹۵۳ ه) جلوسی (۱۵۷۴ م و ۹۸۲ ه) وفاتی (۱۵۹۴ م و ۱۰۰۳ ه) تاریخنده‌در .

زماننده فاس امیری (مولا محمد) اعادهٔ تختی ایچون دولت علیه دن استمداد ایلدیکندن جزایر والیسی معرفتیله مطلوبی حاصل اولوب بو صورتله فاس نوعما دولت علیه حمایه‌سنه کچدی وترانسیلوانیا ویوده‌سی (اتین پاطور) لهستان قرالی تعیین اولندی وامرای بسالت انتماسندن لالا مصطفی پاشا چلدیر محاربه‌سنی قزاندقدن صکره تفلیس شکی وتوابعیله شماخی وروانی تسخیر ایدوب اشبو فتح اخیرده یعنی روان فتحنده نفوس ذکوری قتل عام وسردار عثمان پاشا عجم سفرنده وقریمده غلبات عظیمه یه نائل اولدقدن هله مشهور تیمور قپو محاربه‌سنده پك چوق غیرت واقدام وبری طرفدن آوستریالولر ایسه سسق قلعه‌سی محاربه‌سنده حسن پاشانك اردوسنی فناحالده بوزوب عساکر اسلامیه‌یی کاملاً اعدام ایلدیلر .

متعاقباً سنان پاشا سنان ظفر جانستانیله اشبو یارهٔ‌نك اجیسنی آوستر یالولردن چیقاردیسه‌ده نه‌چاره که براز صکره وقوعبولان (کلوا) بوزغونی اویاره‌یی برقاچ قات دها درینلشدیروب قرق بیك اسلام شهید واسیر ومملکتین عصیاننك ایقاع ایلدیکی خسارت دخی بشقه برامر عسیر اولدی سلطان مشارالیه استراحتی ملتزم برذات اولوب یوز اون‌بش اولاد یتشدیرمش وزماننده یکیچریلر اون‌دفعه عصیان ایلدکلری حالده حسن تدبیرایله باصدیرلمشدر . (ایران سرعسکری مشارالیه عثمان پاشانك مظفراً درسعادته عودتنده حقنده اولان التفات شاهانه‌نك درجه‌سنی اکلامق ایچون (عثمان) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ مراد رابع ﴾ — دولت عثمانیه‌ده اون‌یدنجی پادشاه اولوب سلطان احمد اولك اوغلی وسلطان عثمان وسلطان ابراهیمك برادر یدر ولادتی (١٦٠٩ م و ١٠١٨ ه) جلوسی (١٦٢٢ م و ١٠٣٢ ه) وفاتی (١٦٣٩ م و ١٠٤٩ ه) تاریخنده‌در .

زماننده بغداد سرچشمه‌سی بکر صوباشینك خباثتی نتیجه‌سی اولدقدن عجملر بغدادی الدیلرسه‌ده مشارالیه برقاچ سنه صکره بالذات کیدوب استرداد ایلدی . وکرجستانده خیلی مقاتله وقوعه کلدی و (١٦٣٤ م و ١٠٤٤ ه) تاریخنده ینه بالنفس ایران سفرینه کیتدیسه‌ده استردادایتدیکی روان قلعه‌سنی

انجق عودتنه قدر محافظه ایده‌بیلوب اندن صکره تکرار ایرانیلر الدیلر وقریمك اداره‌سی خانلرینك اختلاف و رقابتیله یواش یواش بوزلمغه باشلادی وبودین والیسی مرتضی پاشا استرغونده نمچه‌لیلر اوزرینه بیوك برغلبه‌یه نائل اولوب یمن قطعه‌سی دولت علیه اداره‌سندن چیقدی و قره دکزدن برقاچ قزاق یغماکرلری کلوب بوغاز ایچنده زروهٔ خسارانك بالاسنه عروج ایتدی . وقهوه ودخان ایچمك قطعیاً منع ومتجاسرلرندن بعض تریاقیلر اعدام اولندی .

سلطان مراد رابع حضرتلری برازپرهیزسز وزورباز ویه مالك برذات اولوب قرق بش اوقه‌لق برکرزی ایکی یوز اللی آدیم مسافه‌یه قدر فیرلاتیر ایمش .

§

﴿ مراد ﴾ شیخ مراد افندی — مشایخ طریقت نقشیه‌دن عبدالحلیم افندی‌زاده‌در (۱۷۸۸ م و ۱۲۰۳ ه) تاریخنده دنیایه کلوب بعدالتحصیل اخر عمرینه قدر جهارشنبه پازارنده مراد ملا تکیه‌سی مشیختنی ایفایه همت وبعضاً مثنوئ شریف تدریسیله قلوب اهل وفایی تنویره سعی وغیرت و (۱۸٤۷ م و ۱۲٦٤ ه) تاریخنده فجأة اخرته رحلت ایلدی

(خلاصة الشیوخ) (شرح پند عطار) (شرح تحفهٔ شاهدی) کبی بعض اثاری ومرتب بردیوانی واردر .

§

﴿ مراد افندی ﴾ — صلحای امتدن برذات اولوب کشمیری یاخود کابلیدر . هنده کبار نقشیه‌دن شیخ محمد المعصوم حضرتلرندن اخذ فیض ایتدکدنصکره سیاحته چیقه‌رق حجه وآندن درسعادته کلمش و برمدت صکره ینه شامه وحجه کیدوب بردفعه دخی عریان اوله‌رق عزیمت وعودت ایتمش و (۱۷۱۹ و ۱۱۳۲ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر .

تربه‌سی اوتاقجیلرده واقع مدرسه‌سی درونده‌در .

§

﴿ مرادپاشا ﴾ — قیوجی‌دیمکله مشهوردر خرواتی الاصل اولوب سلطان احمد زمانده درت‌سنه صدارت و (۱٦۱۱ م و ۱۰۲۰ ه) تاریخنده عالم بقایه رحلت ایلمشدر .

(١٥٨٣ م و ٩٩٣ ه) ده ایرانلیلر سردار عثمان پاشا اردوسنی بوزدقلری زمان مومی‌الیه دخی رفاقتده فرقه قوماندانی ایدی رجعت ایدرکن قیویه دوشمکله اسیر وقهقهه قلعه‌سنده حبس ایدیلوب بالآخره کوج حال ایله قورتیله بیلدیکندن قیوجی لقبیله شهرت الدی . مغنیسا وحلب وایج ایلده توره یوب اوزرلرینه بالدفعات اردولر کوندرلدیکی حالده قابل تأدیب اولمیان قلندر اوغلیله جانپولاد اوغلنك ویوسف پاشا وموصلی چاوشك اوزرلرینه (١٦٠٧ م و ١٠١٦ ه) تاریخنده تعیین اولنوب جعیتلرینی طاغتمش وقلندر اوغلنك غیرتنی کودن متنفذاندن قره‌سعید وکپنکلی خلیل وکرد حیدر ومیمون وچپلاق واغاجدن پیری وطویل نام اشقیایی دخی انفره وقره حصار حوالیسنده صیقشدیروب کذلك جعیتلرینی برباد وپریشان ایتمشدر . دیکر روایته کوره ذکر اولنان اشقیایی تأدیب صره‌سنده طوتدیغی حریفلری قویولر حفریله درونده اعدام ایلدیکیچون لقب مذکور ایله یاد اولنمقده‌در . تربه‌سی بایزید جوارنده وزنه‌جیلر ایچنده‌در .

§

﴿ مراد رئیس ﴾ — دولت عثمانیه مشاهیر امرای بحریه‌سندن اولوب (١٦٠٣ م و ١٠١٢ ه) تاریخنده ردوسده وفات ایلمشدر . پیری رئیس دونمنا ایله مسکتی دوکدیکی زمان برلکده بولنوب مؤخراً پیری ایله هرنصلسه خوفه تابع اولهرق دونمنایی ترك ومصره عودت ایلدکده طرف شاهانه‌دن تکرار مسکته کوندرلمش وبوجهتله شهرت المشیدی . فتوحات وخیراتی چوقدر جمله‌سی خیراتندن بری دخی اسکداره‌یاپدیردیغی جامع شریفدر .

§

﴿ مرج ﴾ — چایرلق یاخود اووه معناسنه اولهرق راهط دمشقك شرق جهتنده برموضع آدیدر .

§

﴿ مرحله ﴾ — ترجمه برقوناق تعبیر اولنان مسافه که سکز فرسخدن وهرفرسخ اوچ میلدن یعنی برساعتدن عبارتدر (میل) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ مرزبان ﴾ — ارمنستان قديم نيم مستقل واليلرينك عنوانيدر ارمنيلر (٤٢٨ م) تاريخنده اختلالات داخليه‌دن اوصانه‌رق فارس حكومتندن برمرزبان طلب ايتمشلر وبووجهله استقلاللرينى ضايع ايلمشلر ايدى ارمنستانك مرزبانلق وجهله اداره‌سى خيلى زمان سورمشدر .

§

﴿ مرزوق ﴾ — طرابلس غرب ولايتنده فيزان سنجاغنك مركزيدر . (فيزان) كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ مرعش ﴾ — حلب شهرينك يوز قرق كيلومترو شمال غربيسنده اسكى ذوالقدريه ممالكنك كرسيسى وحالا برمتصرفلغك مركز اداره‌سيدر . اسكى مرعش حكومتى طولاً اوچيوز اون وعرضاً ايكيوز يكرمى كيلومترو اتساعنده اراضى يى وايكيوز اللى بيك نفوسى وطروس سلسله‌سى شعباتندن قزيل الما سلسله‌سنى وفرات نهرينك بر قسمنى شامل ايدى . بورانك تراب واقليمى متنوع ومیوه‌سى مبذول فقط صنايعى مفقوددر .

مرعش مقدما دولت‌عليه حمايه‌سنده اولديغى حالده اهاليسى كاه مصرليلرك وكاه ايرانيلرك غيرتنى كودمكه باشلايوب حتى حاكمى بولنان علاءالدوله ايران عليهنه آچيلان محاربه‌يه كلمكدن امتناع ايلديكندن (١٥١٥ م و ٩٢١ ه) تاريخنده سلطان سليم حضرتلرى عسكر كوندروب مرعش والبستانى حرباً ممالك عثمانيه‌يه الحاق ومرعشلى اردوسنده بولنانلرك بردل بيله قورتلامق اوزره كافه‌سنى حاكم مومى‌اليه ومتعلقاتيله برابر قتل واعدام ايلمشيدى .

§

﴿ مرقات الرافعيه فى طبقات الشافعيه ﴾ — قاموس صاحبى مجدالدين فيروز آبادى حضرتلرينك جملهٔ تأليفات معتبره‌لرندن اولوب (مرقات الوفيه فى طبقات الحنفيه) اسمنده بركتابى دها واردر .

§

﴿ مرقس ﴾ ياخود (سن مارق) — اليوم خرستيانلرجه معتبر طوتيلان اناجيل اربعه‌دن برينك مؤلفيدر مولدى طرابلس غرب اولوب

کنج یاشـنده سن پترویه ملاقی ورومایه عزیمتنـده رفیق وترجمانی اولدی وانجیلی وعظ ایچون سیره نائیق ومصر ممالکنی طولاشه رق (۵۲ م) تاریخنده اسکندریه کلیساسنی تأسیس ایتدکدن صکره (۶۸ م) ده مصرده پترستلر طرفندن اعدام اولدی . مومی الیهك صـورت مثالیه‌سی قنادلی ارسلاندر وهرسنه شباطك یکرمی‌بشنجی کونلرنده یورطیسی طوتلقده‌در .

انجیلنی رفع جناب عیسی علیه السلامدن اون سنه صکره پترو ایله ایتـدیکی مکالمه قوتیله ولسان یونانی اوزره یازمشیدی که (ماتیوس) لك یازدیغی انجیلك مختصری دیمك اولور . وندیکلولر (۸۱۵ م و ۲۰۰ ه) یاخود (۸۲۷ م) تاریخنده جسدینی مصرنواحیسندن (معره) ده مکشوف برقبردن چیقاروب (نه‌دن بیلشلر) وندیکه کوتورمشلر واوراده اوزرینه سنت مرقوس نام جسیم کلیسایی یاپمشلردر .

وندیك جمهوریتی وقتیـله (سن مارق) لك صورت مثالیه‌سی اولان قنادلی ارسلانه نسبت ایدیلور ایدی حـتی برتصویری الیوم وندیك چارشوسـنده برعمود اوزرنده موجوددر .

§

﴿ مرکزافندی ﴾ — مظنهٔ کرامدندر اسمی مصلح الدین مسقط رأسی دکزلی قضاسی اولوب (۱۵۵۱ م و ۹۵۹ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر اولا شیخی حضرت سنبل سنان افندیدن استخلاف ایدرك مشار الیهك امریله سلطان سلیمانك والده‌سی ایچون یاپدیردیغی شمدیکی مرکز درکاهنه پوستنشین اولدی وشیخی وفات ایلدکدن صکره قوجه مصطفی پاشـا تکیه‌سی مشیختنه کلدی غایت حلیم ولطیف برذات اولوب کیمسه یی انجمك استه‌مز ودائما وعظ ونصیحت وتفسیر قرآن ایله اشتغالدن بشقه برشی ایله مشغول اولمز ایدی .

§

﴿ مرمره ﴾ — من القـدیم پروپونتس دنیلان وآق دکزله قره‌دکز بوغازلری بینده بولنان دکزدر طولاً ۲۶۰ وعرضاً ۸۵ میل اعشـاری اتساعنده بولنور حاوی اولدیغی جزائرك مشهوری مرمراخراجاتیله معروف اولان مرمره اطه‌سیدر که بواطه‌نك مرکزاداره‌سی دخی مرمره قصبه‌سیدر . مغنیسا سنجاغنده (طاغ مرمره‌سی) نامیله برناحیه دخی واردر .

§

﴿ مروان ﴾ — عهد سعید نبویده تبعید اولندیغی حالده بحسب القرابه حضرت عثمان زماننده کتوردیلوب بعض مصالح مهمه ده استخدام قلنان عبد الحکم نام کسه نك اوغلیدرکه حضرت عثمان رضی الله عنهك سرکاتبی اولوب وقعهٔ معلومه یه سببیت ویرمشیدی ٠

حین ولادتنده حضور سعادته کتورلدکده حضرت پیغمبر افندمزك (هو الوزغ بن الوزغ الملعون بن الملعون) بیوردقلری منقولدر ٠ مرقوم ایکنجی معاویه نك بلاولد وفاتی اوزرینه شامه کیدوب برچوق یلان طولانله پیدا ایتدیکی طرفدارلرسایه سنده (٦٨٣ م و ٦٤ ه) تاریخنده تخت حکومته کچدیسه ده اون التی آی صکره زوجه سی طرفندن بلاسنی بولدی غایت فحاش وبدزبان برحریف ایدی حتی سبب موتی اوکی اوغلی خالده (یاابن الرطبة الاست) دیمسی اولمشدر ٠ عمری التمش اوچ بروایتده التمش بش یاخود سکسان برسنه در کندوسی قصیر القامه قزل یوزلی اینجه بیونلی بیوك باشلی چوق صقاللی برآدم اولوب (خیط باطل) لقبیله ملقب ایدی عبدالملك عبد العزیز ومعاویه وسائر نامزده متعدد اولادی کلوب کندوسندن صکره اوغلی مومی الیه عبدالملك خلیفه اولمشدر ٠

§

﴿ مروان ﴾ بن محمد — شامده ملوك امویه نك آخریدر کنیه سی ابوعبد الملك ولقبی قائم بحق الله اولوب برکردیه جاریه دن تولد ایتمشدر (٦٩١ م و ٧٢ ه) ده پدری جزیره والیسی ایکن اوراده طوغدی اورته بویلی سمیز چوق صقاللی مهیب پهلوان وصاحب شجاعت برآدم ایدی شجاعتنه مبنیدرکه مروان الحمار دیو معروف اولمشدر زیرا عرب برآدمك شجاعتنی وصف ایتسه لر فلان آدم جنکده حماردن زیاده طیانور دیرلرمروان دخی زماننده اوزرینه خروج ایدن کیمسه لرك جنکندن اوصانوب یورلمامشدر بعضیلر دخی دیرلرکه عرب طائفه سی هریوزسنه یه حمار تسمیه ایدرلر بنوامیه نك دخی مدتلری یوزسنه یه قریب اولدیغی هنکامده مروان خلیفه اولمغله حمار نامنی ویرمشلردر هریوزسنه یه حمار تسمیه سنی ایسه عربلر (وانظر الی حمارك) آیت کریمه سندن اخذ ایتمشلردر ٠ مومی الیهه خواجه سی اولان (جعد بن

درهم) ه نسبتله مروان جعدی دخی دیرلر خلیفه اولمزدن اول پك چوق ایالتلر ضبط ایتمشدر ٠

(٧٤٩ م و ١٣٢ ه) تاریخنده ابامسلم خراسانینك یاوریٔ شمشیری سایه‌سنده عباسیلر شامی ضبط ایتدکارنده مروان صولهٔ محاربه‌ده ناچار قچارکن نواحیٔ مصریه‌دن ابوصیر ناحیه‌سی جوارنده بولی صیقشدیردیغندن بالاخره باشنه سیل بلا اولان شو دشمن طبیعیی دفع ایچون آتدن اینـدکده آت قاچوب کورن عسکری دخی کندوسنی اورلمش ظن ایدرك طارمه طاغین اولمغله بیچاره نهایت صیغندیغی برکایساده یقـایی اله ویره‌رك اعـدام اولندی وبو وجهله سلطنت عباسـیلره انتقال ایلدی ٠ مروانك معهود بول قضیه‌سـنی عربلر (ذهب الدولة بالبولة) دیه‌رك ضرب مثل ایتمشلردر ٠ مروانك‌سنی التمش طقوز حکومتی بش سنه ایدی ٠

قتل اولندقدن صکره اوغللری عبـدالله وعبیدالله حبشستانه قاچدیلرسه‌ده حبشیلر عبیداللهی اولدردیلر فقط عبدالله یانندهاولان کیمسه‌لرك برمقداری ایله قورتیلوب (مهدی) نك خـلافتی وقتنه قدر صـاغ قالدی صکره فلسطین عاملی نصر بن محمـد بن الاشعث طرفنـدن طوتیلوب مهدی‌یه کوندرلمکله مهدی قتل ایلدی حاصلی بنی امیه هرطرفدن کرفتار بلای قتل عام اوله‌رق شهزاده‌لرندن یالکز ممده اولان برمعصوم ایله اندلسه فرار ایدن عبد الرحمن باشنی قوتاره بیلدی ٠

§

﴿ مروان ﴾ یاخود (ابو مروان بن عبـد الملك) — ابو عـلی سینا وفخر رازیدن صکره حکمای اسلامیه‌نك پك بیوکلرندندر اون ایکنجی واون اوچنجی عصر اواسطنـده برحیـات اولوب (١٢٦٢ م و ٦٦٢ ه) تاریخنده طسقان ایکی یاشنده وفات ایلدی ٠

فرانسز کتابلرنده (اوان زوعار) نامیله محرر ومشهوردر اویوز علتنـك موجبی اولان هوام جربی ابتدابوذات کشف ایلش وعلاجنی دخی بولمشدر ٠

§

﴿ مریخ ﴾ — کرهٔ شمسك (٥٨،١٧٨،٦٠٠) فرسخ بعدنده بر سـیاره‌در ٠ حول شمسـده یکرمی اوچ ماه ظرفنده یعنی ٦٨٦ کون

٢٢ ساعت ١٨ دقیقه ده دورسنویسنی وکندی محورنده دخی ٢٣ ساعت ٣٩ دقیقه ٢١ ثانیه ده دور یومیسنی اکمال ایدر فقط دورقریسی یعنی براستقبالدن دیکر استقباله ورودی ٢٦ ماهدن عبارتدر . مریخك بعضاً آن استقبالنده کرهٔ ارضدن اولان بعدی اوتوز درت ملیونه قدر تنزل ایتدیکی حالده اجتماع زمانده دخی ایکی بوز قرق بش ملیونه قدر آرتار قطر حقیقیسی ١٥٥ و٤ میلدر . مریخ دخی کرهٔ ارض کبی هوای نسیمی طبقه لریله محاط اولوب بعض کره قطب طرفلرنده قارلر وبلوطلر کوریلور وبزده اولدیغی کبی سطح سیاره یه منتشر اولور . سطح مریخه برقوتلی تلسقوپله باقلدقده اوزرنده منطقه واری برطاقم جسیم لکه لر وبولکه لرك کاه وبکاه تخلف ایتکده بولنان ظاهریله هیئت اصلیه وجسامت قدیمه لرینی محافظه ایتدکاری کورلمکده درکه بونکله مریخده بر طاقم بحار وقطعاتك وجودینه حکم ایدیلور . مریخ دائما قرمزی ویا آتشین برضیا ایله لامعه نثار اولمقده وضاسنده کی احرار ایسه دوربین ایله باقلدیغی زماندن زیاده دوربینسز کوزه دها ایی کورنمکده در . ذکر اولنان قرمزیلغك ارض کوکبده کی طو پراغك لون عمومیسندن بشقه برشیئك اثری اولمامسی مظنوندر .

مقدما حول مریخده پیك اولدیغی ارباب هیئتجه مجهول ایدی مؤخراً (١٨٦٧ م و ١٢٨٤ ه) تاریخنده کوکب مذکورك اطرافنده دائر ایکی عدد پیکك وجودی پارس وواشنیغتون رصدخانه لرندن مشاهده اولنمشدر .

§

﴿ مریم ﴾ — حضرت عیسی علیه السلامك والدهٔ محترمه سی اولوب داود علیه السلام نسلندن امام القوم عالم ملت (عمران)ك قزیدر . عمرانك زوجه سی (حنه) نك دار دنیایه هیچ براولادی کلدیکی اجلدن اکر جناب حق بزه براولاد احسان بیورسه بیت المقدس خدمتنه تعیین ایده رم دیمش وحق تعالی حضرت مریمی احسان بیوردیسه ده عمران وفات ایتدیکندن والده سی حضرت مریمی کوتوروب احباردن حضرت ذکریایه تسلیم و او دخی بیودوب درون مسجدده برحجره یه اسکان ایلشیدی مشارالیها اوراده

عبادت ایله مشغول ایکن بقدرة الله تعالی حضرت عیسایه حامله اولوب دنیایه کتوردی ٠

قدس والیسی (هردوس) عیسی علیه السلامك دها طفولیتی آوانده بعض احوال غریبه سنی ایشتدیکندن بیودیکنده باشمزه برایش آچار مطالعه سیله بیت اللحمده کی ارکك چوجقلری قتل عام ایچون برمأمور کوندردیسه ده مشارالیها مخدومیله برابر اولجه مصره هجرت ایلش اولدیغندن مأمولنه موفق اولهمدی ونهایت مصرده اون سنه قدر اوتوردقدن صکره ناصره یه عودت ایدوب بعد الرفع یعنی (٣٩ م) تاریخنده وفات ایلدی ٠

§

﴿ مزدك ﴾ — ساسانیاندن فرس ملکی قباد زمانینده اباحیه مذهبنی احداث ایدن آدمك اسمیدر یومذهب مجوسلرك چوقدن برو متروك اولان برهمیه وصابئیه مذهبلرندن النمش بر مذهب باطل اولوب بونی مزدك اولکندن زیاده توسیع ایدرك والده وهمشیره یه وارنجه یه قدر زنایی حلال طوتمش واشتراك اموالی لزوم کوسترمشدر ٠ مذهب مزبوری شاه قباد دخی قبول ایلدیکندن اکثر بلاد فرسه منتشر اولدیسه ده مؤخراً یعنی (٥٣٥ م) تاریخنده قبادك اوغلی کنج نوشیروان طرفدن منع وابطال ومرقوم ایله عونه سی اخذ واعدام اولندی لکن بوشدت اوزرینه اباحیه مذهبی کلیاً محو ونابود اولمیوب برمدت صکره (بابکیه) نامیله ینه میدانه چیقدی ٠ اشتراك زوجات واموالی مباح طوتمقده سبب ندر دیو مرقومه صودقلرنده (اکثر یا نزاع واختلاف بونلرك اوزرینه اولدیغندن اونزاعی برطرف ایتمك ایچون) سوزندن بشقه جواب بوله مامشدر ٠ (اعتقاد) کلمه سنه نظر بیوریله ٠

§

﴿ مزمور ﴾ — جمعی مزامیر اوله رق داود علیه السلامه نازل اولان کتاب (زبور)ك سوره لرینه اطلاق ایدیلور سورمزبوره یوزاللی عددن عبارت ایدی (زبور) کلمه سنه دخی نظر بیوریله ٠

§

﴿ مزوپوتامیا ﴾ یاخود (مسوپوطامی) — (الجزیره) کلمه سنه نظر بیوریله ٠

§

﴿ مزيا ﴾ — الآن قره‌سی دنیلان وآسیای صغرانك غرب شمالی طرفنه دوشن ولایتدر حدود قدیمه‌سی هرطرفدن پك معین دکاسه‌ده جنوباً لیدیا وشرقاً پتینی وشمالاً پروپونتیس وغرباً اژه دنیلان دکز ایله محدودایدی مزیالولر تراکیادن منتشر ومزیایه مستولی اولهرق اولاً تروا حاکمنه ومؤخراً مدیا وماکدونیا حکمدارلرینه تابع کچمشلر وخیلی مدت صکره دخی برغمه ممالکیله برابر رومالولر اداره سنه کچمشلر ودها صکره شرق ایمپراطورلغی و سلجوقیه حکومتی اداره‌لرینه ونهایت دولت علیهٔ عثمانیه اداره‌سنه انتقال ایلمشلردر ·

§

﴿ مساحه ﴾ — علم هندسه‌ده بر مقیاسك کندی واجزاسی ویاخود کندی ایله اجزاسی مجموعی امثالندن مقادیر ممسوحه‌ده حاصل اولان کمیت عددیه‌یه اطلاق اولنوب اوچ نوع اوزره تصور اولنور · نوع اول مساحهٔ خطدرکه ذراع وقدم ودها بونلرك امثالی مقیاس مفروض ایله تقدیر قلنور نوع ثانی مساحهٔ سطح درکه مقیاس مفروضك مربعیله تقدیر ایدیلور نوع ثالث مساحهٔ جسم درکه مقیاس مفروضك مکعبیله تقدیر اولنور · بو صورتده مساحهٔ خطده ذات مقیاسی و مساحهٔ سطحده مربع مقیاسی و مساحهٔ جسمده دخی مکعب مقیاسی استعمال اولنـدیغی آشکار اولور · ایمدی مربع ومستطیل شکللرینك مساحهٔ سطحیه‌لری قاعده لرینی عمودلرینه یعنی طوللرینی عرضلرینه ضربدن حاصلنه ومثلثاتك مساحهٔ سطحیه‌لری دخی قاعده‌لرینی عمودلری نصفنه ضربدن حاصلنه مساویدر · متوازی السطوح اولان اجسامك مساحهٔ جسمیه‌سی دخی قاعده‌لری سطحنی ارتفاعلرینه ضربدن حاصلنه مساوی اولور ·

﴿ مساحهٔ دائره ﴾ — بردائره‌نك محیطی کندی قطرینك تقریباً $3\frac{1}{7}$ یعنی اوچ مثل وبرمثلك سبعنه مساوی اولمغله قطری ٧ ذراع اولان دائره‌نك محیطی تقریباً ٢٢ ذراع اولمش اولور وبر دائره‌نك نصف محیطی نصف قطریله ضرب اولندقده حاصل ضرب اول دائره سطحنك مقدار مساحه‌سی اولور · مثلا قطری ١٤ ومحیطی ٤٤ ذراع اولان بردائره‌نك مساحه‌سی ٧ نصف قطر ×٢٢ نصف محیط = ١٥٤ ذراع اولور · بردائره‌نك

مقدار قطری معلوم و محیطی مجهول اولسه قطر معلوم مذکور اشبو (٣،١٤١٦) ارقامنه ضرب اولندقده حاصل ضرب محیط مجهولك مقداری اولور . مثلا کرهٔ ارضك قطری ٣١٨٣ فرسخ فرانسوی اعتبار اولنمق اوزره محیطی نه مقدار فرسخ اولدیغنی استخراج مراد ایدن کیمسه قطر ارضی (٣،١٤١٦) ارقامنه ضرب ایدوب حاصل ضربدن اون بیك فرسخ ایدوکنی اکلار .

﴿ مساحهٔ سطح کره ﴾ بر جسم کرویك مساحهٔ سطح محدبی کندی قطرینی دائرهٔ عظیمه‌سی محیطنه ضربدن حاصلنه مساویدر مثلا کرهٔ ارضك قطری اولان ٣١٨٣ فرسخ محیطی بولنان اون بیك فرسخ ایله ضرب اولندقده حاصل ضرب سطح ارضك مقدار مساحه‌سی اولور .

کذا ٣١٨٣ قطر ارض × ١٠،٠٠٠ محیط ارض = ٣١،٨٣٠،٠٠٠ = مقدار مساحهٔ سطح کره اولور .

﴿ مساحهٔ جسمیهٔ کره ﴾ — برجسم کرویك مساحهٔ جسمیه‌سی سطح محدبك ثلثی نصف قطرینه ضربدن حاصلنه مساویدر مثلا کرهٔ ارضك مساحهٔ سطح محدبی اولان ٣١،٨٣٠،٠٠٠ فرسخك ثلثی بولنان ١٠،٦١٠،٠٠٠ فرسخ نصف قطر ارض ایله یعنی ١،٥٩٠ عدد یله ضرب اولندقده حاصل ضرب فرسخ حسابیله ارضك مساحهٔ جسمیه‌سی اولور .

هکذا ١٠،٦١٠،٠٠٠ ثلث سطح ارض × ١،٥٩٠ نصف قطر ارض = ١٦،٨٦٩،٩٠٠،٠٠٠ = مساحهٔ جسمیهٔ کرهٔ ارض اولور .

§

﴿ مستقیم زاده ﴾ — اسمی سلیمان سعدالدین افندیدر درسعادتده (١٧١٨ م و ١١٣١ ه) تاریخنده دنیایه کلوب (١٢٠٢ ه) سالنده آخرته انتقال ایلدی . مومی الیه عالم عامل بر فاضل کامل ایدی زیرکده صغوق قیو نام موقعده دفین خاك عطرناك اولان کبار مشایخ نقشبندیه‌دن مشهور توقادی امین افندی حضرتلرندن اخذ دست اناتله نائل رتبهٔ خلافت اولوب اندن صکره خلفله الفتی ترك و کوشهٔ انزواده تألیفاتله

اشتغال ایلمشدر . التی جلدی شامل (ترجمهٔ مکتوبات احمد فاروقی) (شرح دیوان جناب علی) (تحفة الخطاطین) (دوحة المشایخ) (مجلة النصاب) (ترجمهٔ قانون الادب) (ترجمهٔ فقه کبیر) (رسالهٔ خصال عشره) (رسالهٔ جوهر خمسه) وامثالی اوتوز یدی عدد کتاب جلهٔ آثارندندر .

§

﴿ مستنصر بالله ﴾ ابو جعفر منصور — عباسیه‌دن اوتوز التنجی خلیفه‌در (١١٩٢ م و ٥٨٨ ه) ده تولد و (١٢٢٦ م و ٦٢٣ ه) ده جلوس ایدوب (٦٤٠ ه) سنه‌سنده وفات ایلدی پادشاهلغنی رعایایه عدل و داد و مصاحبت اهل علم و مسجدلر خانلر مدرسه‌لر بیمارخانه‌لر بناسیله واقامهٔ منارین وقع متمردین ایله کورمش وسنن فخر کائناتی اجرا ونوائر فتنی اطفا ایدوب اعلای کلمة الله ایچون غزا وجهاده قیام وفتح بلاد ومحافظهٔ ثغوره اهتمام کوسترمشدر . شجیع وعالی همت ایدی . دجله‌نك جانب شرقیسنده مدسهٔ مستنصریه‌یی بنا ایلدی که آنك کبی برمدرسهٔ جلیله بنا اولنمدی دینسه بجادر مدرسهٔ مذکوره التی سنه‌ده تمام اولوب درونده یوز التمش یوك کتاب وضع ومذاهب اربعه‌دن برر مدرس و برشیخ حدیث و برشیخ نحو و برشیخ طب و برشیخ فرائض تعیین و اداره‌سیچون اوقاف جسیمه تخصیص ایتدیرمش ایدی .

§

﴿ مسروب ﴾ — ارمنستان هنزوراننده بر راهبك اسمیدر . تخمیناً (٤٠٦ م) تاریخنده خط ارمنی یی بو ذات ایجاد یاخود اصلاح وتنظیم ایلدی .

§

﴿ مسعود ﴾ — نام دیکری ابو سعیددر . مشهور سلطان محمود غزنوینك بیوك اوغلیدر . سلطان مشارالیه قبل الوفات یعنی (١٦١٨ م و ١٢٠٨ ه) تاریخنده ممالکنی اشبو مسعود ایله دیکر اوغلی محمد بینده منصفة تقسیم ایتمش ایسه‌ده پدرلرینك وفاتندن صکره مسعود برادرینه اعلان حرب ایدوب وبعدالغلبه طوتوب کوزلرینه میل چکمش وهندستان ایله عجمستاندن عبارت اولان ملکنده مستقلاً حکم ایلمشدر .

مؤخراً مكران قطعه‌سنی دخی ضبط ایتمش ایسه‌ده خراسانی سلجوقیلره قاپدیرمش وکندیسی برادری محمدك اوغلی طرفندن قتل ایدلمشدر ٠
مسعود شجیع کریم صاحب فضائل محب علما برپادشاه اولوب نامنه نیچهٔ کتابلر تصنیف اولنمشدر ٠ ازجله (قانون مسعودی) که استاد ابوریحان کتاب‌مزبوری هیئات مبرهنه ونجوم فنلرنده مشارالیه نامنه تألیف‌ایلمشیدی ارباب احتیاجه ماورای تخمینده صدقه‌لر وشعرا وادبایه بیوك جائزه‌لر احسان ایدردی ٠ رعایادن ظلماً مال آلماز ایکن برچوق مساجد ومعابد بنا ونیجه آثار خیریه انشا واحیا ایلمشدر ٠ کوزل خطاط ایدی ٠ حاصلی احوال حسنه‌سنه نهایت اولیوب مناقبنده مستقل کتابلر تصنیف اولنمشدر ٠

§

﴿ مسعود غیاث‌الدین ﴾ — ال سلجوقدندر ٠ (١١٣٤ م و ٥٢٩ ه) تاریخنده همدانی پایتخت اتخاذ ایدرك ایران شاهلغنی اعلان وخلیفه رشیدی خلع و مکتفی باللهی مقام خلافته اجلاس ونفوذینی مرتبهٔ کماله ایصال ایدوب اون سکز سنه صکره وفات ایلمشدر ٠
سلجوقیلردن‌قونیه تختنه جالس اولمش ایکی (مسعود) دها اولوب برنجیسی ١١١٧ م و٥١١ ه دن ١١٥٦ ه) سنه‌سنه قدر اجرای سلطنت ایدرك روم ایمپراطوری (ژان قومن) واهل صلیب رؤساسندن اوچنجی (قونرادولوی لوژون) ایله محاربه وغلبه ایتمشدر ٠ ایکنجیسی (١٢٨٣م و ٦٨٢ ه دن ١٢٩٤ ه) سنه‌سنه قدر اجرای حکومت ایدرك عامر خان ایله محاربه ومرقومك یدنده مقتول اولمغله سلطنت سلجوقیهٔ رومیه قرین زوال اولمشدر ٠

§

﴿ مسکت ـ مسقط امامَلغی ﴾ — عربستانك‌شرق‌جنوبیسنده وعمان اراضیسی اوزرنده تأسس ایتمش برحکومتدر ٠ امامی روحانی وجسمانی امور اداره‌یی حائزدر ٠ اراضیسی ٥٣,٥٧ طول شرقی ایله ٢٢,٢٧ عرض شمالی بینده‌وطولاً ٥٤٠ وعرضاً ٢٨٠ فرسخ اعشاری اتساعنده‌در وهمان ثلثی اسیر اولق اوزره برملیون التی یوز بیك نفوسی

حاویدر وتجارت امام طرفندن تحت انحصاره النمشدر · بصره کورفزنده هرمز اطه‌لری وافریقای شرقیده زنکبار اطه‌لرینك بعض اقسامی وغاردافویی دنیلان رأس الحد برونندن اشاغی زنکباره طوغری اولان سواحل مذکور اماملغه عائد اولوب بوحالده مقدار نفوسی برقاچ ملیونه بالغ اولمقده‌در · عمان کورفزی اوزرنده اولان مسکت شهرینك لیمانی غایت امین ومعتبر اولوب هندستان وعجمستاندن اخراج اولنان اشیانك مخزن ومقسمی حکمنده‌در · مسکت اهالیسی اباحیه خارجیلرندن اولدقلریچون حکمدارلرینه (امام) دیرلر · (١٥٠٧ م و ٩١٣ ﻫ) تاریخنده بوراسی پورتکیزلولر یدینه دوشدیسه‌ده مؤخراً یعنی (١٦٤٨ م و١٠٥٨ ﻫ) تاریخنده اهالیسنك قیامیله استرداد اولندی · (حکومت) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله ·

§

﴿ مسکوکات ﴾ — مسکوکاتك ایجادی تخمیناً میلاددن بیك درتیوز سنه مقدم فراعنهٔ مصریه‌دن (رامسس) زمانندهدر · یونان وروما سکه‌لرنده تصاویر واشجار ونباتات وابنیه وملوك یهودیه سکه‌لرنده اشجار وازهار واشکال سائره وملوك ساسانیه سکه‌لرنده آتشکده رسملری منقوش واشکانیان سکه‌لری حروف یونانیه وملوك ساسانیه سکه‌لری خطوط پهلویه ایله مرقم ایدی · دولت امویه زمانندهٔ شرق والیلری کوش اوزرینه حروف پهلویه ایله سکه ضرب وبرکنارینه حروف عربیه ایله کندو اسملرینی ودوره‌سنه بسمله وتهلیل یازدیلر · بونلرك برنجیسی حجاج اولوب (٦٩٤ م و ٧٥ ﻫ) تاریخنده بدأ ایتدی وعباسیلر کوفه‌ده سکه ضربنه (٧٤٩ م و ١٣٢ ﻫ) تاریخنده باشلادی · دولت علیه ده دخی سکه ضربنه سلطان اورخان زمانندهٔ مباشرت وضرب ایدیلان کوش رباقرك بریوزینه کلمهٔ شهادت دیکر یوزینه (اورخان خلدالله ملکه) تحریر اولندی ومراد خان اول سکه‌لرینك بر یوزینه (کلمهٔ شهادت) دیکر یوزینه (مراد بن اورخان خلد الله ملکه) یازلدی ·

دولت علیه‌ده التون سکه ضربنه سلطان محمد الثانی زمانندهٔ استانبوللك فتحندن صکره بدأ اولنوب ابتدا مجار التونی وزن وعیارنده کسیلان التونلرك

بر یوزینه (ضارب النضر صاحب العز والنصر فی البر والبحر) دیکر یوزینه (سلطان محمد خان بن مراد خان ضرب فی قسطنطنیه) تحریر اولندی وسلطان محمد الثالث زمانده قدر بوصورتده کیدوب مشارالیه سیم سکه‌سنك بر یوزینه محل ضربك اسمنی ودیکر یوزینه طغرا ایچنده کندو نامنی یازدیردی ٠

سلطان احمد اولك کوش سکه‌لرینك بعضیسنده (سلطان البرین وخاقان البحرین) و بعضیسنده (ضارب النضر صاحب العز والنصر) یازولی اولوب اندن صکره کیلر اکثریا سلطان البرین وخاقان البحرین عباره‌سنی وطغرا یازدیردیلر ٠

سلطان سلیمان ثانی عصرنده التی درهم وزننده غروش وفاتح زماننده وندیك دوقاتی وزن وعیارنده و (فلوری) نامنده یالدیز التونی وسلطان سلیم ثانی زماننده (شریفی) التونی وسلطان احمد ثالث زماننده بردرهم وبش بغدای وزننده ویکرمی اوچ عیارنده (فندق) و ینه اووزن وعیارده (زرمحبوب) و (استانبول) التونلری ودور محمود اولده بر بچق درهم وزن ویکرمی اوچ عیارنده (محمودیه) التونی ضرب اولندی ٠ دولت عثمانیه‌ده (اچقه) برمدت اوچی بردرهم وزننده وطقسان عیارنده وصکره ینه اوعیارده ودردی بردرهم وزننده طوتیلوب قرق اچقه‌یه معادل اولان کوشه غروش ویدی درهم وزننده طقسان اچقه‌یه معادل اولان کوشه (زولاته) واوچ اچقه‌یه معادل اولان کوشه (پاره) و برقیه‌نك سکز یوز جزؤندن برجزئی وزننده اولان باقره (مانغر) دنیلوب ابتدا اوچ مانغر براچقه صکره ایکی مانغر براچقه اعتبار اولندی ٠

مسکوکاتك انواع ومقادیر وزن وسائره‌سی بونلردن عبارت اولمیوب دول اسلامیه واجنبیه‌نك اسکیدنبرو متعدد نام وعیار ووزنلرده دها پك چوق مسکوکاتی وار ایسه‌ده پك اسکیلرینك تحقیق کیفیاتی فن آثار عتیقه‌یه عائد وصکره کیلرك بومختصرده تفصیلی غیر قابل اولدیغندن یالکز شمدی متداول اولان عتیق وجدید مسکوکاتك تحقیق اولنه بیلان نوع ووزن وعیار واسامیسنی تحریر ایله اکتفا اولنمشدر ٠

دولت علیه مسکوکات عتیقه وجدیده سی

قاج فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام	‰	یکده		
٩٢	١١٣	٠,٠٨٢	٣٦	٩١٦	جدید	بش لیرا
٩٦	٥٦	٠,٠٤١	١٨	٩١٦	جدید	ایکی بچق لیرا
٧٨	٢٢	٠,٢١٦	٧	٩١٦	جدید	بر لیرا
٣٩	١١	٠,٦٠٨	٣	٩١٦	جدید	نصف لیرا
٦٩	٥	٠,٨٠٤	١	٩١٦	جدید	ربع لیرا
٢٥	١٠			٨٣٠	عتیق	اسکی عدلیه
٢٤	٩			٧٤٨	عتیق	یکی عدلیه
٧٥	١٠			٨٧٣	عتیق	خیریه ومصر
٩٥	١١			٩٧٠	عتیق	فندق
٨٥	٩			٨٠٠	عتیق	استانبول ورومی
٣٠	١٣			٩٥٢	عتیق	اسکی محمودیه
٤٤	٤	٠,٠٥٥	٢٤	٨٣٠	جدید	مجیدیه
٢٢	٢	٠,٠٢٧	١٢	٨٣٠	جدید	نصف مجیدیه
١١	١	٠,٠١٣	٦	٨٣٠	جدید	ربع مجیدیه
٦٥	٤	٠,٦٥٦	٢٥	٧٣٠	عتیق	جهادیه
٧٦	٣	٠,٠٧٠	٣٢	٤٦٥	عتیق	اسکی یوزلك
٩٧	٢	٠,٦٥٦	٢٥	٤٦٥	عتیق	اسکی ایکیلك
٤٨	١	٠,٨٢٨	١٢	٤٦٥	عتیق	اسکی غروش
٢٨	١	٠,٤٣١	١٤	٤٤٥	عتیق	التیلق
٦٤		٠,٠٣٥	١٦	٢٢٥	عتیق	بشلك
٦		٠,٠٦٢	١	٢٢٥	عتیق	یارملق

مصر مسکوکات عتیقه و جدیده سی

٦٢	٢٥	٠,٥٠٠	٨	٨٧٥	جدید	لیرا یوزلك
٨١	١٢	٠,٢٥٠	٤	٨٧٥	جدید	نصفی
٤٠	٦	٠,١٢٥	٢	٨٧٥	جدید	ربعی

				عیاری	ثقلتی		قاچ فرانقه مساوی	
				بیکده	میلغرام	ع	فرانق	سانتم
یکرمیلك سکین		عتیق		٧٥٠	٠,٦٠٠	٢	٦	٧٢
اونلق	الثوب	عتیق		٧٥٠	٠,٣٠٠	١	٣	٣٦
بشلك		عتیق		٧٥٠	٠,٦٥٠	٠	١	٦٨
اونلق		جدید		٩٠٠	٠,٥٠٠	١٢	٢	٥٠
یکرمیلك	الثوب	جدید		٩٠٠		٢٥	٥	
بشلك		جدید		٩٠٠	٠,٢٥٠	٦	١	٢٥
تونس مسکوکات جدیده‌سی								
ابو مائه		جدید		٩٠٠	٠,٤٦٠	١٩	٦٠	٣٣
ابوخمسین	الثوب	جدید		٩٠٠	٠,٧٣٠	٩	٣٠	١٦
ابوعشرین		جدید		٩٠٠	٠,٨٩٢	٣	١٢	٠٦
ابوعشره		جدید		٩٠٠	٠,٩٤٦	١	٦	٠٣
ابوخمسه		جدید		٩٠٠	٠,٨٤٠	١٥	٣	١٤
ابواربع	الثوب	جدید		٩٠٠	٠,٦٧٢	١٢	٢	٥٢
ابوثلثه		جدید		٩٠٠	٠,٥٠٤	٩	١	٨٩
انکلیز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی								
بش استرلین		جدید		٩١٦	٠,٩٣٥	٣٩	١٢٦	١٠
ایکی استرلین		جدید		٩١٦	٠,٩٧٤	١٥	٥٠	٤٤
براسترلین		جدید		٩١٦	٠,٩٨٧	٧	٢٥	٢٢
اون‌بش روپی مهر هندیه		جدید		٩١٠	٠,٦٦٤	١١	٣٦	٨٢
اون روپی هندیه	الثوب	جدید		٩١٠	٠,٧٧٦	٧	٢٤	٥٥
بش روپی پاغوت هندیه		جدید		٩١٠	٠,٨٨٨	٣	١٢	٢٧
مهر سرانقه‌پتان		عتیق		٨٥٨	٠,٧٣٦	١٣	٤٠	٥٨
مهر مادراس		عتیق		٩١٦	٠,٦٦٣	١١	٣٦	٨٢
مهر مقول		عتیق		٩٩٣	٠,٣٧٠	١٢	٤٢	٢٩
مهر قالکوته		عتیق		٩١٦	٠,٢٦٤	١٣	٤١	٨٨

			عیاری	ثقلی		قاچ فرانقه مساوی	
			بیکده	بیلیم	میلغرام	فرانق	سانتم
یکرمی برشیلین غینه		عتیق				٢٤	٣٦
پاغوت سرانقه پتان	١٨٠٠	جدید	٨٥٨	٣	٠,٤٣٤	١٠	١٤
پاغوت یلدیزلی		جدید	٨٠٠	٣	٠,٤٠٦	٩	٣٨
ایکی شیلین		جدید	٩٢٠	١١	٠,٣١٠	٢	٣٢
بر شلین		جدید	٩٢٠	٥	٠,٦٥٥	١	١٦
برروبی هندیه	١٩٠٠	جدید	٩١٠	١١	٠,٦٦٤	٢	٣٨
روپی سیقه هندیه		عتیق	٩١٦	١٢	٠,٤٣٥	٢	٥٨
روپی تیارس هندیه		عتیق	٩٦٥	١١	٠,٣٣٩	٢	٤٣
روپی ارقو هندیه		عتیق	٩٤٤	١١	٠,٤٢٩	٢	٤٠

﴿ فرانسز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ﴾

یوز فرانق		جدید	٩٠٠	٣٢	٠,٠٢٦	١٠٠	
اللی فرانق		جدید	٩٠٠	١٦	٠,٠١٣	٥٠	
یکرمی فرانق		جدید	٩٠٠	٦	٠,٠٤٥	٢٠	
یکی لویی	١٨٠٠	عتیق	٩٠١	٧	٠,٦٤٩	٢٣	٥٥
اسکی لویی		عتیق	٩٠١	٨	٠,١٥٨	٢٥	٣٢
دوبل لویی		عتیق	٩٠١	١٥	٠,٢٩٨	٤٧	٢٠
سلطانی جزایر		عتیق				٨	٧١
بش فرانق		جدید	٩٠٠	٢٥		٥	
بر فرانق		جدید	٨٣٥	٥		١	
برقرون آکو		عتیق	٩٠٦	٢٩	٠,٤٨٨	٥	٩٤
ایکی قرون آکو	١٩٠٠	عتیق	٩٠٦	٥٨	٠,٩٧٦	١١	٨٨
غروش جزایر		عتیق				٣	٧٢
بچق غروش جزایر		عتیق				١	٨٦
اوتوزسو		عتیق	٦٦٠	١٠	٠,١٣٧	١	٤٩

المانیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی

قاچ فرانقه مساوی		ثقلتی		عیاری			
سانتم	فرانق	میلغرام	‰	بیکده			
٦٩	٢٤	٠,٩٦٥	٧	٩٠٠	جدید	الثون	یکرمی مارق
٣٥	١٢	٠,٩٨٢	٣	٩٠٠	جدید		اون مارق
١٧	٦	٠,٩٩٢	١	٩٠٠	جدید		بش مارق
٤٤	٣٤	٠,١١١	١١	٩٠٠	عتیق		برقرون پروسیا اوسترپا
٢٢	١٧	٠,٥٥٥	٥	٩٠٠	عتیق		نصف قرون
٥٦	٤١	٠,٣٧٢	١٣	٩٠٣	عتیق		ایکی فره‌دریق
٧٨	٢٠	٠,٦٨١	٦	٩٠٣	عتیق		برفره‌دریق
٣٩	١٠	٠,٣٤٠	٣	٩٠٣	عتیق		نصف فره‌دریق
٨٦	٢٥	٠,٧٤٠	٩	٧٧١	عتیق		قارولین ـ باویرا ورتنبورغ
٢٤	١٧	٠,٤٩٤	٦	٧٧١	عتیق		ماقس ـ باویرا
٧٧	١١	٠,٤٨٩	٣	٩٧٩	عتیق		دوقات باویرا
٦٩	١٠	٠,٤٣٨	٣	٩٠٣	عتیق		بش فلورین ـ باد
٣٨	٢١	٠,٨٧٦	٦	٩٠٣	عتیق		اون فلورین ـ باد
٨٢	١٧	٠,٧٣٠	٥	٩٠٣	عتیق		بش طالر ـ باد
٨٥	١١	٠,٤٨٩	٣	٩٨٦	عتیق		اسکی دوقات ـ بادورتنبورغ
٨٥	١١	٠,٦٧٠	٣	٩٣٧	عتیق		ایکی دوقات رینه ـ باد
٨٣	١١	٠,٤٩٠	٣	٩٨٦	عتیق		اسکی دوقات ـ مکلمبورغ
٥٠	٢٠	٠,٦٥٧	٦	٨٩٦	عتیق		پستول فره‌دریق مکلمبورغ
٦٩	٢٠				عتیق		برونسویك ولهم قارلو
٥٦	٥	٠,٧٧٧	٢٧	٩٠٠	جدید	الفضه	بش مارق
٤٦	٢	٠,١١٠	١١	٩٠٠	جدید		ایکی مارق
٢٣	١	٠,٥٥٥	٥	٩٠٠	جدید		برمارق
٤٢	٧	٠,١٢٠	٣٧	٩٠٠	عتیق		ایکی طالر
٧١	٣	٠,٥٦٠	١٨	٩٠٠	عتیق		برطالر
٧٠	٣	٠,٥١٩	١٨	٩٠٠	عتیق		برطالر ١٨٥٧
٢٠	٥	٠,٠٦٤	٢٨	٨٨٣	عتیق		طالر ماری ترز

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام		پیکده		
١٢	٢	٥٨٢	١٠	٩٠٠	عتیق	فیلورین
١٩	٥	٠٥٢	٢٨	٨٣٣	عتیق	طالر ـ باویرا
٦٦	٥	٣٣١	٢٩	٨٦٨	عتیق	قرونن طالر ـ باویرا
١٢	٢	٧٢٢	١٢	٧٥٠	عتیق	کلدن ـ باد
٦٠	٢	٠,٠٢٦	١٤	٨٣٣	عتیق	کلدن
٨٩	٢	٠,٣١٦	١٧	٧٥٠	عتیق	کلدن ـ مکلمبورغ
٦٧	٣	٠,٢٧٢	٢٢	٧٥٠	عتیق	طالر ـ مکلمبورغ
٨٩	٢	٠,٩٢٢	١٢	١٠٠٠	عتیق	کلدن ـ مکلمبورغ
٥٣	٣	٠,١٤١	١٨	٨٧٥	عتیق	ط لر ـ باد
٧١	٥	٠,٥٠٥	٢٩	٨٧١	عتیق	قرون ـ باد
٦٩	٥	٠,٤١٩	٢٩	٨٧٠	عتیق	قرون طالر ـ ورتنبورغ
٩٠	٣				عتیق	طالر ریشتس
٢٥	٣				عتیق	طالر ریشتس
١٧	٢				عتیق	کلدن
٢٧	١				عتیق	فیلورین هس

اوستریا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی

	٢٠	٠,٤٥١	٦	٩٠٠	جدید	سکز فیلورین
	١٠	٠,٢٢٥	٣	٩٠٠	جدید	درت فیلورین
		٠,٦١٣	١	٩٠٠	جدید	ایکی فیلورین
٤٤	٤٧	٠,٩٨٤	١٣	٩٨٦	عتیق	درت دوقات اداه‌چین
٧٢	٢٣	٠,٩٩٢	٦	٩٨٦	عتیق	ایکی دوقات
٨٦	١١	٠,٤٩١	٣	٩٨٦	عتیق	بردوقات
٩٠	١١	٠,٤٩١	٣	٩٩٠	عتیق	قرامیس
١٣	٣٥	٠,٣٣٢	١١	٩٠٠	عتیق	سفورین ـ اومباردیا
٩٤	١١	٠,٤٩٥	٣	١٠٠٠	عتیق	سه کن ـ وندیك
٩٧	٥	٠,٧٤٧	١	١٠٠٠	عتیق	نصف سه کن ـ وندیك

قاچ فرانقه مساوی		عیاری	ثقلی				
سانتم	فرانق	پیکده	‰	میلغرام			
٤٧	٢	٩٠٠	١٢	٠,٣٤٥	جدید	برفیلورین	
٢٣	١	٩٠٠	٦	٠,١٧٢	جدید	نصف فیلورین	
٧٧	٥	٨٨٩	٢٩	٠,٢٢١	عتیق	ایکی فیلورین طالر	
٢٠	٥	٨٨٣	٢٨	٠,٠٦٤	عتیق	ایکی فیلورین طالر	
٦٠	٢	٨٨٣	١٤	٠,٠٣٢	عتیق	کلدن	
٨٧		٥٨٣	٦	٠,٦٨٢	عتیق	زو وات زیژر	
٤٣		٥٠٠	٣	٠,٨٩٨	عتیق	زهنر	

روسیه مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی

٦٧	٢٠	٩١٦	٦	٠,٥٤٥	جدید	بش روبله ایمپریال	
٤٠	١٢	٩١٦	٣	٠,٩٢٧	جدید	اوچ روبله ایمپریال	
٧٨	١١	٩٧٦	٣	٠,٤٩٢	عتیق	دوقات ١٧٥٥	
٥٨	١١	٩٦٩	٣	٠,٤٦٩	عتیق	دوقات ١٧٦٣	
٨٣	١١	٩٨٦	٣	٠,٤٨٤	عتیق	دوقات ١٧٩٦	
٣٢	٥٢	٩١٧	١٦	٠,٥٦٩	عتیق	اون روبله ایمپریال	١٧٥٥
٣١	٤١	٩١٧	١٣	٠,٠٨٤	عتیق	اون روبله ایمپریال	١٧٦٣
٣١	٤١	٩٨٤	١٢	٠,١٨٤	عتیق	اون روبله ایمپریال	١٨٠١
	١٢	١٠٠٠	١٠	٠,٣٦٠	عتیق	اوچ روبله	١٨٢٩
	٢٤	١٠٠٠	٢٠	٠,٧٢٠	عتیق	التی روبله	
	٤٨	١٠٠٠	٤١	٠,٤٤٠	عتیق	اون ایکی روبله	
	٤	٨٦٨	٢٠	٠,٧٣٦	جدید	بر روبله	
	٢	٨٦٨	١٠	٠,٣٦٨	جدید	نصف روبله	
٤٥		٥٠٠	٤	٠,٠٧٩	عتیق	عباسی	
٦٠	٤	٧٩٢	٢٦	٠,١٢٠	عتیق	بر روبله	
٨٠		٧٥٠	٤	٠,٧٩٨	عتیق	یکرمی قاپیك	

ایران دولتی مسکوکات عتیقه‌سی

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری			
سانتم	فرانق	میلغرام	قیراط	یکده			
٣٧	١١	٠,٦٠٠	٣	٩١٦	عتیق		برتومن ـ ٢٠٠ عباسی
٧٤	٢٢	٠,٢٠٠	٧	٩١٦	عتیق	اشرفی	ایکی تومن
٦٨	٥	٠,٨٠٠	١	٩١٦	عتیق		نصف تومن
٠٤	١	٠,٢٠٠	٥	٩٠٠	عتیق		برصاحبقران ـ ٢٠ عباسی
٠٨	٢	٠,٤٠٠	١٠	٩٠٠	عتیق	٢٠ عباسی	ایکی صاحبقران
٥٢	٠	٠,٦٠٠	٢	٩٠٠	عتیق		نصف صاحبقران
٢١	٠	٠,٠٤٠	١	٩٠٠	عتیق		درت عباسی یاخود شاهی

ایتالیا مسکوکات عتیقه‌سی

جدیدی فرانسه مسکوکاتی کبیدر

٢٧	١٧	٠,٤٧٠	٥	٩١٧	عتیق		دوپیه ـ پاپا ١٨١٨
٨٠	١١	٠,٤٢٦	٣	١٠٠٠	عتیق		سه کن ـ پاپا ١٧٦٩
٧٤	٥٣	٠,٣٣٦	١٧	٩٠٠	عتیق		اون أکو ـ پاپا ١٨٣٥
٨٧	٢٦	٠,٦٦٨	٨	٩٠٠	عتیق		بش أکو ـ پاپا
٤٣	١٣	٠,٣٣٤	٤	٩٠٠	عتیق		ایکی بچق أاکو ـ پاپا
٣٧	٥	٠,٧٣٤	١	٩٠٠	عتیق		اسکودو ـ أکو پاپا ١٨٥٤
٣٢	٤٩	٠,٠٥٤	١٦	٨٩٢	عتیق		قارلینو ـ ساردنیا ١٧٦٨
٦٦	٢٤	٠,٠٢٧	٨	٨٩٢	عتیق	اشرفی	نصف قارلینو ـ ساردنیا
٤٦	٢٨	٠,١١٦	٩	٩٠٦	عتیق		دوپیه ـ صاووا ١٧٨٦
٠٤	٧٩	٠,١٧٧	٢٥	٩١١	عتیق		درت دوپیه جنووینه
٦٣	٧٩	٠,٢٢١	٢٥	٩١٧	عتیق		دوپیه ـ لیغورنه
	٢٠	٠,٤٥٢	٦	٩٠٠	عتیق		مرانقو ـ دوپیه ـ پستوی
١٣	٣٥	٠,٣٣٢	١١	٩٠٠	عتیق		سورانو ـ لومباردو
٥٦	١٧	٠,٦٦٦	٥	٩٠٠	عتیق		نصف سورانو
٤	١٢	٠,٤٩٥	٣	١٠٠٠	عتیق		سه کن ـ وندیك
١٢	٨٦	٠,٥٧٣	٢٨	٨٧٥	عتیق		درت پستول ـ پارم

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام	سانتیم	بیکده		
٦	٤٣	٠,٢٨٦	١٤	٨٧٥	عتیق	ایکی پستول ـ پارم
٨	٢١	٠,١٤٣	٧	٨٧٥	عتیق	بر پستول ـ پارم
٣٥	١١٢	٠,٦١٨	٣٢	١٠٠٠	عتیق	سکسان فیلورین ـ طوسقانه
٤	٣٦	٠,٤٦٣	١٠	١٠٠٠	عتیق	اوج سه کن رسبونه
٩	٢١				عتیق	دو پیه ـ پستول
٤٥	٢١				عتیق	روژینه
٩٩	١٢	٠,٧٨٧	٣	٩٩٦	عتیق	اوج دوقات ـ ناپولی
٩٨	٢٥	٠,٥٧٤	٧	٩٩٦	عتیق	التی دوقات ـ ناپولی
٩٥	٦٤	٠,٩٣٥	١٨	٩٩٦	عتیق	اون بش دوقات ـ ناپولی
٩٠	١٢٩	٠,٨٧٠	٣٧	٩٩٦	عتیق	اوتوز دوقات ـ ناپولی
٣٦	٥	٠,٤٣٢	٢٦	٩١٧	عتیق	یوز یاژوقشی أکو ـ پاپا
٣٦	٥	٠,٨٣٥	٢٦	٩٠٠	عتیق	باژوقشی ١٨٣٥ پاپا
٦٢	٢	٠,٤١٧	١٣	٩٠٠	عتیق	نصف باژوقشی ـ پاپا
٥٥	١	٠,٠٥٠	٨	٩٠٠	عتیق	اوتوژو باژقشی ـ پاپا
٧٠	٤	٠,٥٨٧	٢٣	٨٩٦	عتیق	اسکودو ـ ساردنیا
٣٥	٢	٠,٧٩٣	١١	٨٩٦	عتیق	نصف اسکودو ـ ساردنیا
١٧	١	٠,٨٩٦	٥	٨٩٦	عتیق	ربع اسکودو ـ ساردنیا
٠٨	٧	٠,١٦٤	٣٥	٩٠٦	عتیق	اسکودو ـ صاووا پیه‌مو
٥٧	٦	٠,٢٣٨	٣٣	٨٨٩	عتیق	اسکودو ـ جنوه لیورنه
٢٨	٣	٠,٦١٩	١٦	٨٨٩	عتیق	نصف اسکودو ـ جنوه
٦٩	١	٠,٣٠٩	٨	٨٨٩	عتیق	ربع اسکودو ـ جنوه
	٥		٢٥	٩٠٠	عتیق	اسکودو ـ غول
٢٠	٥	٠,٩٨٦	٢٥	٩٠٠	عتیق	اسکودو أکو ـ لومباردو
٦٠	٢	٠,٩٩٣	١٢	٩٠٠	عتیق	نصفی
٨٧		٠,٣٣١	٤	٩٠٠	عتیق	لیر اوستریا ـ لومبارده
١٨	٥	٠,٧٠٧	٢٥	٩٠٦	عتیق	یکرمی بر دوقات ـ پارم
٥٩	٢	٠,٧٥٣	١٢	٩٠٦	عتیق	نصفی
٦٨		٠,٦٧٢	٣	٨٣٣	عتیق	اوچ لیر ـ پارم

قاج فرانقه مساوی			نقلی		عیاری		
سانتم	فرانق		میلغرام	$\frac{۳}{۱۰}$	یکده		
٦٠	٥	عتیق	٠٥٠٧	٢٧	٩١٧	عتیق	فرانسزقوت
٢٥	٤	عتیق	٠,٩٤٣	٢٢	٨٣٣	عتیق	دوقات دیرنیو – اون قارلین
٤٢		عتیق	٠٢٩٤	٠٢	٨٣٣	عتیق	بر قارلین

اسپانیا مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی

	٢٦	جدید	٠,٣٨٧	٨	٩٠٠	جدید	یوز رئو دوبلون ایزابل
٤٠	١٠	جدید	٠,٣٥٤	٣	٩٠٠	جدید	قرق رئو دوبلون
٢٠	٠٥	جدید	٠,٦٧٧	١	٩٠٠	جدید	یکرمی رئو دوبلون
٨٤	٢٥	عتیق	٠,٣٣٦	٨	٩٠٠	عتیق	یوز رئو دوبلون
٤٤	٨٥	عتیق	٠,٠٦٠	٢٧	٩١٧	عتیق	پستول ١٧٣٠
٥٠	٨٣	عتیق	٠,٠٦٠	٢٧	٨٩٦	عتیق	پستول ١٧٧٢
٥٦	٨١	عتیق	٠,٠٦٠	٢٧	٨٧٥	عتیق	پستول ١٧٨٦
١٩	٥	جدید	٠,٩٦٠	٢٥	٩٠٠	جدید	یکرمی رئو دورو
٥٩	٢	جدید	٠,٩٨٠	١٢	٩٠٠	جدید	اون رئو اسکودو
٩٣		جدید	٠,١٩٢	٥	٨١٠	جدید	درت رئو په زه‌تا
٢٣		جدید	٠,٢٩٨	١	٨١٠	جدید	بر رئو
٢٦	٥	عتیق	٠,٢٩٣	٢٦	٩٠٠	عتیق	یکرمی رئو دورو
٥١	٥	عتیق	٠,٠٦٠	٢٧	٩١٧	عتیق	دیرکلی کره‌لی ریال
٤٣	١	عتیق	٠,٠٦٠	٢٧	٩٠٣	عتیق	دیرکلی کره‌لی ریال
٥		عتیق	٠,٨١٥	٥	٨١٢	عتیق	په زه‌تا
٥٢		عتیق	٠,٩٠٧	٢	٨١٢	عتیق	رئو پلاته
٢٦		عتیق	٠,٤٥٤	١	٨١٢	عتیق	نصف رئو دیللو

پورتکیز مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی

٥٦		جدید	٠,٧٣٥	١٧	٩١٧	جدید	اون میله‌رس قرون
٢٨		جدید	٠,٨٦٧	٨	٩١٧	جدید	بش میله‌رس قرون
٥		جدید	٠,٧٧٣	١	٩١٧	جدید	بر میله‌رس قرون

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
ساتم	فرانق	میلغرام	‰	بیکده		
۱۹	۳۰	۰٫۵۶۳	۹	۹۱۷	عتیق	بش قرون ۱۸۳۵
۱۰	۱۵	۰٫۷۸۱	٤	۹۱۷	عتیق	نصف قرون
۵۵	۲	۰٫۵۰۰	۱۲	۹۱۷	حدید	بش تستون
۵۰		۰٫۵۰۰	۲	۹۱۷	جدید	بر تستون
۳	٦	۰٫٦۱۳	۲۹	۹۱۷	عتیق	بر قرون
۱	۳	۰٫۸۰٦	۱٤	۹۱۷	عتیق	نصف قرون

دائیارقه مسکوکات عتیقه‌سی
جدیدی نوروج مسکوکاتیدر

۳۹	۹	۰٫۱۱۷	۳	۸۷۵	عتیق	اون ایکی مارق دوقات
۷۷	۲۰	۰٫٦۷۹	٦	۹۰۳	عتیق	اسکی قرسبتیان
۷۷	۱۱	۰٫٤۸۹	۳	۹۷۹	عتیق	دوقات استه‌سیس
٤۹	۲۰	۰٫٦٤۰	٦	۸۹٦	عتیق	برفره دریق
۹۸	٤۰	۰٫۲۸۰	۱۳	۸۹٦	عتیق	ایکی فره دریق
٦۲	۵	۰٫۸۸۳	۲۸	۸۷۵	عتیق	براسته‌سیس رکیس
۸۰	۲	۰٫٤٤۱	۱٤	۸۷۵	عتیق	نصف رکیس بانقه

بلچیقا مسکوکات عتیقه‌سی
جدید مسکوکاتی فرانسز مسکوکاتنه موافقدر

۹۹	۳٤				عتیق	ایکی سفورین
۹۱	۱٦				عتیق	بر سفورین
٤۳	۱۱				عتیق	دوقات هولانده
۳۱	٦				عتیق	بر دوقاتون
۱٦	۳				عتبق	نصف دوقاتون
۵۷	۵				عتیق	قرون برهبان
۱٤	۲				عتیق	فیلورین
۸۱	۱				عتیق	فیلورین برهبان
۹۲	۱				عتیق	فیلورین لوقسانبورغ

فلمنك — هولانده مسكوكات عتيقه وجديده‌سى

قاچ فرانشه مساوى		نقلى		عيارى			
سانتم	فرانق	ميلغرام	٪	يكده			
٦٦	٢٣	٠,٤٩٤	٦	٩٨٣	جديد	اون	ايكى دوقات
٨٣	١١	٠,٩٨٨	٣	٩٨٣	جديد		بر دوقات
٧٢	٤١	٠,٤٥٨	١٣	٩٠٠	جديد		ايكى كيوم
٨٦	٢٠	٠,٧٢٩	٦	٩٠٠	جديد		بر كيوم
٤٣	١٠	٠,٣٦٤	٣	٩٠٠	جديد		نصف كيوم
٨٤	١٢				عتيق		غرو
٢٥	٥		٢٥	٩٤٥	جديد	اون	ايكى بچق فيلورين ركس طالر
١٠	٢		١٠	٩٤٥	جديد		بر فيلورين ركس طالر
١٤	٢	٠,٧٦٦	١٠	٩٩٣	عتيق		كلدن

اسوج نوروج مسكوكات عتيقه و جديده‌سى

٧٨	٢٧	٠,٩٦١	٨	٩٠٠	جديد	اون	يكرمى قرون نوروج
٨٩	١٣	٠,٤٨٠	٤	٩٠٠	جديد		اون قرون نوروج
٦٩	١١	٠,٤٨٦	٣	٩٧٦	عتيق		دوقات اسوج ١٨٣٥
٨٤	٥	٠,٧٤٣	١	٩٧٦	عتيق		نصف دوقات اسوج
٦٧	١١	٠,٤٨١	٣	٩٧٦	عتيق		دوقات اسوج
	١٠	٠,٢٢٥	٣	٩٠٠	عتيق		قارولين اسوج
٦٧	٢		١٥	٨٠٠	جديد	غرو	ايكى قرون نوروج
٣٨	١	٠,٥٠٠	٧	٨٠٠	جديد		بر قرون نوروج
٦٩		٠,٧٥٠	٣	٨٠٠	جديد		نصف قرون نوروج
٣١	٥	٠,٨٨٣	٢٨	٨٧٥	جديد		استه‌سيس طالر ١٨١٨
٦٩	٥	٠,١٤٦	٢٩	٨٧٨	عتيق		ريكس طالر اسوج
٦٥	٥	٠,٨٨٣	٣٣	٧٥٠	عتيق		استه‌سيس طالر اسوج
٤٢	١	٠,٥٠٢	٨	٧٥٠	عتيق		ريكس طالر ١٨٥٥ اسوج

اسویچره مسکوکات جدیده‌سی

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام	½ میلی	پکده		
٨٢	٢٣	٠,٦٤٩	٧	٩٠٤	جدید	لویدور
٦٤	٤٧	٠,٢٩٨	١٥	٩٠٤	جدید	ایکی لویدور
٥٠	١	٠,٥١٢	٧	٩٠٠	جدید	بر فرانق اسویچره
	٣	٠,٠٢٤	١٥	٩٠٠	جدید	ایکی فرانق اسویچره
	٦	٠,٠٤٨	٣٠	٩٠٠	جدید	درت فرانق اسویچره

یونان دولتی مسکوکات عتیقه‌سی

٩١	١٧	٠,٧٧٦	٥	٩٠٠	عتیق	یکرمی دراخمی
٨٢	٣٥	٠,٥٥٢	١١	٩٠٠	عتیق	قرق دراخمی
٤٨	٤	٠,٣٨٥	٢٢	٩٠٠	عتیق	بش دراخمی
٩٠		٠,٤٧٧	٤	٩٠٠	عتیق	بر دراخمی
٤٥		٠,٢٣٨	٢	٩٠٠	عتیق	نصف دراخمی
٢٢		٠,١١٩	١	٩٠٠	عتیق	ربع دراخمی

رومانیا مسکوکات جدیده سی

	٢٠	٠,٤٥١	٦	٩٠٠	جدید	یکرمی له‌ی
	١٠	٠,٢٢٥	٣	٩٠٠	جدید	اون له‌ی
	٥	٠,١١٣	١	٩٠٠	جدید	بش له‌ی
	٢		١٠	٨٣٥	جدید	ایکی له‌ی
	١		٥	٨٣٥	جدید	بر له‌ی
٥٠	٠	٠,٥٠٠	٢	٨٣٥	جدید	نصف له‌ی

ناپولی مسکوکات عتیقه سی

٩٩	١٢	٠,٧٨٧	٣	٩٩٦	عتیق	بر اونست
٩٨	٢٥	٠,٥٧٤	٧	٩٩٦	عتیق	ایکی اونست
٩٥	٦٤	٠,٩٣٥	١٨	٩٩٦	عتیق	بش اونست

قاچ فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام		یکده		
٢٥	٤	٠,٩٤٣	٢٢	٨٣٣	عتیق	دوقاتو درینو
٥٠	٨	٠,٨٨٦	٤٥	٨٣٣	عتق	ایکی دوقاتو
		❊ آمریقای مجتمعه مسکوکات عتیقه وجدیده‌سی ❊				
٢٤	٥٥	٠,٤٩٤	١٧	٩١٧	جدید	ئه کل ١٧٩٢
٦٢	٢٧	٠,٧٤٧	٨	٩١٧	جدید	نصفی
٨١	١٣	٠,٣٧٣	٤	٩١٧	جدید	ربعی
٧٨	٥١	٠,٧١٨	١٦	٨٩٩	عتیق	ئه کل اون دولار ١٨٣٤
٨٣	٥١	٠,٧١٨	١٦	٩٠٠	عتیق	ئه کل اون دولار ١٨٥٣
٦٦	١٠٣	٠,٤٣٦	٣٣	٩٠٠	عتیق	یکرمی دولار
٩١	٢٥٠	٠,٣٥٩	٨	٩٠٠	عتیق	بش دولار
٥٤	١٥	٠,٠١٣	٥	٩٠٠	عتیق	اوج دولار
١٨	٥	٠,٦٧١	١	٩٠٠	عتیق	بر دولار
٣٥	٥	٠,٩٥٦	٢٦	٨٩٢	جدید	دولار ١٧٩٢
٦٧	٢	٠,٤٧٨	١٣	٨٩٢	جدید	نصفی
٣٤	١	٠,٧٣٩	٦	٨٩٢	جدید	ربعی
٣٥	٥	٠,٧٢٩	٢٦	٩٠٠	عتیق	دولار ١٨٥٣
٤٩	٢	٠,٤٤١	١٢	٩٠٠	عتیق	نصفی
٥٠	٢	٠,٥٠٠	١٢	٩٠٠	عتیق	یارم دولار ١٨٧٣
٤٤	٥	٠,٢١٢	٢٧	٩٠٠	عتیق	تجار دولاری ١٨٧٣
		❊ شیلی مسکوکات عتمده وجدیده‌سی ❊				
٢٨	٤٧	٠,٢٥٣	١٥	٩٠٠	جدید	قوندور ١٨٥١
٦٤	٢٣	٠,٦٢٦	٧	٩٠٠	جدید	نصفی
٤٤	٩	٠,٠٥٠	٣	٩٠٠	جدید	خمسی
٧٢	٤	٠,٠٢٥	١	٩٠٠	جدید	عشری
٥٥	٨١	٠,٠٥٨	٢٧	٨٧٨	عتیق	اونس
٧٧	٤٠	٠,٠٢٨	١٣	٨٧٨	عتیق	نصفی
٣٨	٢٠	٠,٧٦٤	٦	٨٧٨	عتق	ربعی

							قاچ فرانقه مساوی	
			عیاری	ثقلی				
			پکده	ج	میلغرام	فرانق	سانتم	
سکز رئال پیاستری	عتیق		٩٠٤	٢٧	٠,٠٥٨	٥	٤٤	
نصفی	عتیق		٩٠٤	١٣	٠,٥٢٨	٢	٧٢	
ربعی	عتیق		٩٠٤	٦	٠,٧٦٤	١	٣٦	
پیاستری ١٨٥١	جدید	الفونس ١٣	٩٠٠	٢٥		٥		
نصفی	جدید		٩٠٠	١٢	٠,٥٠٠	٢	٥٠	
عشری	جدید		٩٠٠	٢	٠,٥٠٠	٠	٥٠	
خمس پیاستری ١٨٦٠	جدید		٩٠٠	٤	٠,٠٦٠	٠	٩٢	
❋ متحدهٔ قولومبیا مسکوکات عتیقه وجدیدهسی ❋								
دوبلو قوندور	جدید		٩٠٠	٣٢	٠,٢٥٨	١٠٠		
بر قوندور	جدید	الفونس ١٤	٩٠٠	١٦	٠,١٢٩	٥٠		
عشر قوندور	جدید		٩٠٠	١	٠,٦١٢	٥		
یوز ساتاوس	جدید		٩٠٠	٢٥		٥	٢٥	
نصفی	جدید	الفونس ١٣	٩٠٠	١٢	٠,٥٠٠	٢	٦٢	
پره تا	عتیق		٨٣٥	٥		١		
❋ مکسیقا مسکوکات عتیقهسی ❋								
درت پستول	عتیق		٨٧٥	٢٧		٨١	٣٧	
ایکی پستول	عتیق	الفونس ١٥	٨٧٥	١٣	٠,٥٠٠	٤٠	٦٨	
بر پستول	عتیق		٨٧٥	٦	٠,٧٥٠	٢٠	٣٥	
پیاستری	عتیق		٩٠٣	٢٧		٥	٤٢	
نصفی	عتیق	الفونس ١٣	٩٠٣	١٣	٠,٥٠٠	٢	٧١	
ربعی	عتیق		٩٠٣	٦	٠,٧٥٠	١	٣٥	
❋ ژاپونیا مسکوکات عتیقه وجدیدهسی ❋								
یکرمی ین	جدید		٩٠٠	٣٣	٠,٣٣٣	١٠٣	٣٣	
اون ین	جدید	الفونس ١٦	٩٠٠	١٦	٠,٦٦٦	٥١	٦٦	
بش ین	جدید		٩٠٠	٨	٠,٣٣٣	٢٥	٨٣	

قاج فرانقه مساوی		ثقلی		عیاری		
سانتم	فرانق	میلغرام	‰	یکده		
١٤	٢٣	٠,٢٧٥	١١	٥٦٨ / ٤٣٢	التون / کرش	عتیق مخلوط (قوبان) بیضی و اینجوه
٥٧	١١	٥٠,٦٣٧		١٠٠٠	کوش	عتیق ربع قوبان (اتسیبو) مربع
٩٢	١	٨٠٧١٥		٩٩١	کوش	عتیق مثلث (اتسیبو)

بعض حکومات مسکوکات عتیقه و جدیده‌سی

٦٣	٢				کوش	عتیق مثمال ـ فاس
٢٠	٥				کوش	عتیق اون بر بچق محمودی ـ مسکت
٦٦	٤				التون	عتیق دوبلون ـ پاره کی
٥٦	٨١				التون	عتیق دوبلون ـ ارژانتین
٣٧	٥				کوش	عتیق سکز رئال ـ ارژانتین
٣٥	١	٠,٥٢٠			التون	عتیق ماس یاخود مه ـ صوماتره
٣٥	٥				کوش	عتیق غورت ـ حایتی
	٥				کوش	عتیق بولیویان ـ بولیوی
٨٠	٩١				التون	عتیق اونس ـ بولیوی
	٥				کوش	جدید سول ـ پرو
	٢٥				التون	جدید بش سول پرو
	١٠٠				التون	جدید یکرمی سول پرو
٧٥	٤				کوش	عتیق پاستری ـ قوستریقه
١٧	٨				کوش	عتیق طائن ـ چین
	٦				کوش	عتیق لی ـ چین
	٦١				التون	عتیق چبق ـ چین
	١٦				التون	عتیق ١٤ عباسی تلاه ـ بخارا و خیوه
٥٧					کوش	عتیق تنغا ـ بخارا و خیوه
٢٥	٣				کوش	عتیق باط ـ سیام
٨١					کوش	عتیق سالون ـ سیام
٦٨	٢				کوش	عتیق قووان ـ انام
٢٦					کوش	عتیق ماس ـ انام

﴿ مسلم ﴾ — كتب ستهنك ايكنجيسى اولان (جامع الصحيح) صاحبى ابى الحسن مسلم بن الحجاج القشيرى حضرتلرى كه ائمهٔ علماى حديثدن اولوب (٨٧٤ م و ٢٦١ ه) تاريخنده وفات ايلمشدر .

§

﴿ مسلمه ﴾ — خلفاى اميه دن عبدالملك ابن مروانك اوغلىدر . برادرلرى وليد وسليمان و يزيد وهشام زمان خلافتلرنده قوماندان تعيين اولنمغله (٧٠٥ م و ٨٦ ه) سنه سنده ارمنستانى وآسياى صغيراك (پونتوس) دنيلان قسمنى فتح وتسخير ايتدى و (٧١٦ م و ٩٨ ه) تاريخنده دابقدن قسطنطنيه فتحنه يوز يكرمى بيك عسكر ايله كاوب كايبولى يه چيقه رق برو طرفلره توجه و براً و بحراً قسطنطنيه قلعه سنى حصر وتضييق ومؤخراً شيروانى ضبط وتخريب ايدوب (٧٣٩ ه) تاريخنده وفات ايلدى .

قسطنطنيه فتحنه كلدكده غلطه يى فتح وعرب جامعى دنيلان معبدى انشا ايدوب يدى سنه اقامت ايتمش وفتح ممكن اولهمديغندن يتمشنجى قيصر (ليئون) ايله غالبانه عقد مصالحه ايدرك شامه عودت ايلمشيدى .

شيخ اكبر حضرتلرى (مسامره) نام اثر معتبرنده غزوهٔ مسلمه يى تفصيلاً روايت ومشهور تركسى مرحوم عبارهٔ بليغانه ايله ترجمه سنه همت ايتمشدر .

§

﴿ مسند ﴾ — (٩٠٠ م و ٢٨٧ ه) ده وفات ايدن ابن ابى عاصم ابى بكر احمد بن عمر وشيبانينك اللى بيك احاديث نبويه يى مشتمل اثريدر .

(مسند ابى داود) — (٨١٩ م و ٢٠٤ ه) ده وفات ايدن سليمان بن داود طيالسينك اثريدركه مسانيده برنجى تأليف صايلور .

(مسندالامام) — (٨٥٥ م و ٢٤١ ه) ده وفات ايدن امام احمد بن محمد حنبلك اوتوز بيك احاديث نبويه يى جامع يكرمى درت جلد اثريدر .

(مسند امام اعظم) — ابى حنيفه نعمان بن ثابت حضرتلرينك اثر عاليسيدر .

(مسند امام) — (١٣٧٠ م و ٧٧٢ ه) ده وفات ايدن ابى عبدالرحمن بقى بن مخلد قرطبينك بيك اوچيوز رواة صحابه يى شامل وابواب فقه اوزرينه مرتب اثريدركه هيچ امثالى كورلمدى .

(مسند کبیر) — (٨٦٩ م و ٢٥٦ ه) ده وفات ایدن امام ابی عبدالله محمد بن اسماعیل بخاریدر . اثر

§

﴿ مسونلك ﴾ یاخود (میسولونکی) — یونانستانده پاتراس کورفزی مدخلنده ولبانتك اوتوز درت کیلومترو جانب غربیسنده برشهر مستحکمدر (١٨٢٦ م و ١٢٤٢ ه) تاریخنده عساکر عثمانیه طرفندن بر سنه محاصره ایله فتح و تسخیر ومؤخراً یونان دولتنك تشکلی صره‌سنده ترك وتسلیم اولنمشدر .

§

﴿ مسه‌نیا ﴾ یاخود (مسانا) — جاهیر قدیمهٔ یونانیه‌دن بری اولوب مقر حکومتی موره شبه جزیره‌سی ساحل جنوبیسنده ینه بواسمده برشهردر الیوم مسه‌نیا مرکزی (قالاماتا) بلده‌سی اولمق اوزره برسنجاق تشکیل ایلر . (کیپاریوس) (اوارین) (موتون) (قورون) مقدما مسه‌نیا جمهوریتنك بلاد متعینه‌سندن ایدی .

﴿ مسینا ﴾ — سیچیلیا اطه‌سنك شمال شرقی جهتنده وایتالیا دولتی اداره‌سنده یوز اون ایکی بیك نفوسی جامع بر ولایتدر . مقدما (زانقله) دیرلر ایدی (٨٤٢ م و ٢٢٨ ه) تاریخنده بهادران اسلام بورایی بر مدت محاصره وضبط ایلمشلردر .

§

﴿ مسیح علی پاشا ﴾ — سلطان بایزید زمانده ایکی دفعه نائل صدارت اولدیغی حالده (١٥٠١ م و ٩٠٧ ه) تاریخنده باروتخانه حریقنده باشنه طاش دوشوب اکمال انفاس ایلمشدر . اسکی علی پاشا چارشوسی وحمامی بونك اثریدر محل مربوره‌کی جامع شریف (١٥٩١ م و ١٠٠٠ ه) تاریخنده وفات ایدن صدر اعظم دیگر مسیح پاشانك‌در .

§

﴿ مسیلمه ﴾ اهل یمامه‌دن برکذابدر عصر سعادتده ابتدا بر ارالق ایمان وصکره عیاذ بالله تعالی ارتداد ودعوای نبوته قیام ایدوب قومی میانده کوسترديکی برطاقم حیله بازلقلرله کندوسنه (رحمان الیمامه)

دیدیرتدی و بر وقت بویله چکینه‌رك باشنه خیلی کسه‌لر طوپلایوب مؤخراً زیرده محرر نامه‌می موجبنجه جناب خاتم النبیینه مشارکت ادعا ایلدی و نهایة الامر خلافت حضرت صدیقده اوزرینه عسکر کوندرلکله حرباً جزای عملنی بولدی . اثنای محاربه‌ده ایکی طرفدن یکرمی بشبیك کشی تلف اولمشدر .

(نامه) — (من مسیلمة رسول الله الی محمد رسول الله امابعد فان الارض نصفها لی ونصفها لك) .

رسول اکرم افندمز طرفندن شو جواب ارسال بیورلمشیدی (من محمد رسول الله الی مسیلمة الکذاب اما بعد فان الارض لله یورثها من یشاء من عباده والعاقبة للمتقین) .

خبیث مرقومی قاتل جناب (حمزه) وحشی قتل ایدوب بن زمان جاهلیتده ناسك خیر لیسنی واسلامده ناسك شر لیسنی قتل ایلدم دیمشدر . کذا فی مشکوة الانوار .

§

﴿ مشائیون ﴾ — حکمای یونانیه‌دن ارسطو نام حکیمك شاکردلرینه اطلاق اولنور (ارسطو) یه نظر بیوریله .

§

﴿ مشتری ﴾ — کرهٔ شمسك ٤٧٥ میلیون میل بعد وسطیسنده بر سیاره‌در که حول شمسده دور نجومیسنی ١٢ سنه‌ده وکندو محورنده دورینی بك سرعتله یعنی ١٠ ساعت ظرفنده اکمال ایدر مشتری سیاراتك کافه‌سندن اعظم اولدیغی کبی حجماً دخی جمله‌سنی متجاوزدر . خط استوا سنده قطری ٨٦,٩٣٦ میل یاخود ٢٥,٩٧٢ فرسخ اولهرق قطر ارضك تقریباً ١١ وحجم ارضك ١٤٦ مثلیدر . استقبالنه قریب زمانلرده زهره‌دن بشقه کافهٔ سیاراتدن شعله‌دار کورینور .

قوتلی بر رصد دوربینی ایله باقلدیغی حالده مشتریك سطحنده ترنجی برنك وخط استوا سنه موازی اولهرق طونق کوشه مشابه بر طاقم خطلر کوریلورکه بوکا اهل هیئت اصطلاحنده نطاق دنیلور .

سیارهٔ مذکوره برسیاله ایله محاط واوزری دخی دائمی برسحاب کثیف ایله

مستور اولدیغندن اصل سطحی نه دن عبارت اولدیغی هنوز کشف اولنه مدی قرصنك الك پارلاق قسمی ضیای شمسی عکسه سبب اولان سحاب کثیفلردن ومظلم قسملری دخی حالی عن السحاب اولان سیاله دن ایلرو کلدیکی احتمالات قویه دندر .

هولانده لی (زاخاریا) نام ذاتك (١٦٠٩ م و ١٠١٨ ه) تاریخنده ایجاد ایلدیکی رصد دوربینی ایتالیا حکماسندن مشهور (غالیله) اکمال ایله مشتریك کرهٔ ارضمز اطرافنده دوران ایدن آی کبی درت قطعه قمری اولدیغنی کشف ایتمشدر .

§

﴿ مشرق مغرب ﴾ — کونك طوغدیغی وباتدیغی یرلردر فقط غرب وشرق نقطه لری اوچ یوز التمش درجه دن عبارت اولان دائرهٔ افق اوزرنده شمله وجنوبه طوغری سنده بردفعه یکرمی اوچر بچق درجه میل وتخلف ایلدیکندن اصل مشرق ومغرب نقطه لری شمسك اعتدالین نقطه لرنده بولندیغی یعنی خط استوا اوزرندن مرور ایلدیکی نقطه لردر بوده سنده ایکی دفعه اولور .

§

﴿ مشهد علی ﴾ — عراق عربده امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك مدفون اولدقلری مظنون اولان نجف اشرف نام محلده مبنی برشهردر بغدادك یوز اوتوز اوچ فرسخ اعشاری جنوبنده وفرات نهرینك بر شعبه سی اوزرنده بولنور و نفوسی یدی بیك قدر تخمین اولنور . هرسنه بر چوق زوار کلوب مشهد مزبوری زیارت ایدرلر . شهر مزبوری اسکندر رومی بنا ایتکله برچوق وقت (سسك) نامیله یاد اولنمشدر وبرارالق برعرب امارتنك دخی مقری اولوب (٤٣٢ م) تاریخنده خرستیانلر طرفندن دوچار استیلا اولمشدر . ممالك عثمانیه یه الحاقندن چوق صکره وهابیلرك استیلاسنه دخی کرفتار اولدی ایسه ده جابق قورتارلدی لکن و مشهدده اولان نوادر آثیا وهابیلرك ورودندن براز اول بشقه محله آثیرلمشیدی .

§

﴿ مشهد امام حسین ﴾ — عراق عربده بغداددن طقسان سکز

فرسخ اعشاری غرب جنوبیده واقع (کربلا) نام موقعده و فرات نهرینك برشعبه‌سی اوزرنده سکز بیك نفوسلی برشهردر . بوراده امام‌حسین رضی الله عنه حضرتلرینك محل شهادت علیه‌لری اولدیغی جهتله هند وعجمدن پك چوق کمسه کلوب زیارت ایدرلر . محل مزبور اهالیسنك همان کافه‌سی شیعی المذهبدر .

§

﴿ مشهد ﴾ — هراتك ایکیوز التمش درت فرسخ اعشاری غرب شمالیسنده واقع خراسان قطعه‌سنك مرکز اداره‌سی والتمش بیك نفوسی حاوی برشهر شهیردر . جوامع مدارس و پازار یرلری متعددر وامام (موسی الرضا) حضرتلرینك وخلفاء عباسیه‌دن هارون الرشیدك وایران حکمدارلرندن نادر شاهك تربه‌لریله شهری تزیین ایدن ابنیهٔ عتیقه‌دندر . مشاهیر قدمای اهل هیئتدن ناصرالدین فردوسینك مولدی شهر مزبور جوارنده وطوس شهری خرابه‌سی دخی کورینور درجه یقینده‌در .

§

﴿ مصباح المسحور ﴾ یاخود (فانوس السحر) — تنکه دن مصنوع وایچنده لامبه ینار و یالکز قالین و براز اوزونجه بوریسندن آیدینلق ویرر بر صندقدرکه درونده واقع جامك اوزرینه یاپیلان کوچك بر رسمی قرانلق برمحلده بیوله‌رك قارشوسنده بولنان دیواره عکس ایتدیرر . بونك ایچنده مقعر برآینه وبورینك درونده متعدد عدسه واردر . فقط یاپیله‌جق رسمك باشی اشاغی قونمسی ایجاب ایدرکه خیالك وضعیتی مبسوط اولسون اشبو آلتی (١٦٤٥ م و ١٠٥٥ ه) تاریخنده جزویت پاپاسلرندن (کیرشر) نامنده برهنرور ایجاد ایلشیدی .

(فانتاسماغوری) دخی قرانلق برمحلده طیف وخیاللر کوسترن صنعتدر . اشبو صنعتك اربابی مصباح المسحوری بزدن معمول بیوك بر پرده یه ایچ طرفدن کوچك اوله‌رق عکس ایتدیروب صکره مصباح صندیغنی تدریجاً کیرویه آلور وصندق کیرولدکجه مرتسم اولان خیال تدریجاً بیویوب عادتا سیرجیلرك یانلرینه یاقلاشمش کبی کورینور . بوصنعتك دخی نجوس راهبلری طرفندن هرکسی آلداتمق ایچون ایجاد اولندیغی وبرچوق زمان

نه اولدیغی اکلاشیله میوب نهایت (١٧٩٨ م و ١٢١٣ ه) تاریخنده پارسده بر تیاتروده یاپلدیغی تواریخده کورلمشدر . شفاف کاغددن رسملر یاپوب (بزم قره کوز کبی) پرده ارقه سندن اویناتمق چینده پك اسکی بر صنعت ایدی .

§

﴿ مصر ﴾ — آفریقا قطعه سنك شمال شرقیسنده ٢٣°,٢٣ دن ٣١°,٣٧ قدر عرض شمالی ایله ٢٢°,١٠ دن ٣١°,٢١ قدر طول شرقی آراسنده واقع وشمالاً بحر سفید وجنوباً نوبه قطعه سی وغرباً لبی صحراسی وشرقاً بحر احمر ایله محدود ومماللك ممتازهٔ دولت علیه دن معدود برقطعهٔ مشهوره ومعموره در وتقریباً ایکی بچق ملیون قدر نفوسی حاوی ومقر خدیویتی (قاهره) شهر شهریدر واراضیسی قسماً طاغلق وقسماً مستوی اولوب وسطندن (نیل) نهری جریان ایدر . هوای حار ویغموری نادر ایسه ده کیجه لری چوقجه (چیك) دوشمکله براز رطوبت حاصل اولور وفصول اربعه دن فصل بهار کانون ثانی ابتداسندن بدأ ایله شباط نهایتنه قدر ممتد اولوب متباقی اون آی مدتده فصل صیف اجرای احکام ایلر وچول طرفندن هبوب ایدن و(حامسین) دنیلان روزکار چیچك علتی وسمه وکوز خسته لقلری تولید ایدر وادیٔ نیل نهایت منبت ومحصولدار در ومحصولاتك وجوده کلمسی ایسه انقلاب صیفی ایله اعتدال ربیعی اراسنده نهر نیلك مطلوب درجه ده فیضان ایتمسنه متوقفدر . نهر مزبورك فیضانی تقدیر نده فوق العاده برصورتله مصر بغدایی . پرنج . شکر قامشی . پموق . کنوبر . کتان قهوه . توتون . کوك بویا . حصوله کلور . حیوانات اهلیه دن اسب . استر . حمار یتشدیریلور وحیوانات وحشیه دن ارسلان وچقال ونیله مخصوص اولان تمساح وآبی بالغی بولنور . معادن مفقود حکمنده اولوب انجق قایفان ومرمر طاش اوجاقلری موجوددر . صنایع همان یوق دنیله جك رادهیی بولمشیکن والی محمد علی پاشا دورنده تکرار وجود بولمغه باشلادی وباشلیجه شهرلرده ایپلك وشکر فابریقه لری وسائر صنایع دستکاهلری تأسیس ونقلیات تسهیل ایدلدی . مصر افریقای وسطی وعربستان ایله هندك انباری حکمنده در .

مصر از قدیم آسیادن معدود ودرونده شمدیکنك ایکی قاتی نفوس موجود ایدی . (سیزوستریس) نام فرعون مصری اوتوز التی قسمه آییرەرق اساس اداره قویمش ایکن صکرەدن قرق قسمه ابلاغ اولندی . مصر سفلا نیلك کنوزوب طولدیردیغی طپراق وقوم ایله واق دکزك چکلمسیله حاصل اولمش کبیدر . زیرا اورالری زمان قدیمده بطاقلق حالنده ومعمور یت مصر علیا ووسطاده ایدی . قدیم مصر یونك مذهبی قوای طبیعیه نك هر بر ینی تشخیص وتألیهدن عبارت برنوع بتپرستلك ایدی . بعض محللرنده اینك وتمساح کبی حیواناتی وبعض حضروانی دخی معبود اتخاذ ایدرلر وروحك بقاسنه قائل اولدقلریچون موتایه غایت رعایت ایدوب تحنیط وحفظ ایلرلر ایدی . ابنای بشرك مصرده نه وقت ونه صورتله انتشار ایلدیکی تاریخجه پك ده مضبوط دکل ایسه ده اهرام ودیکیلی طاش کبی بعض آثاره نظراً حضرت موسی زمانننده غرق اولان فرعون (آمنوفیس) ك وقتنده کسب تمدن ایتمش اولدیغی اکلاشیلور .

مصری (۵۰۴۳ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز اللی بر سنه مقدمنده عجملر و ۳۳۲ سنه مقدمنده اسکندر رومی ضبط ایدوب اسکندریه شهرینی تأسیس ایتمش ومؤخراً اسکندرك جنرالارندن (بتوله مه) بطلمیوسه واحفادینه انتقال ایدوب مؤخراً شرق ایمپراطورلغی زیر حکمنه وتکرار عجملره کچەرك (۱۹ ه) تاریخنده عساکر اسلامیه طرفندن فتح اولنمش ومؤخراً ملوك امویه وعباسیه و فاطمیه وایوبیه وغلامان اتراك وچراکسه کبی برچوق حکمداران اسلامیه نوبت بنوبت اجرای حکومت ایدوب نهایت سلطان سلیم اول حضرتلری زمان سلطنتلرنده دولت علیهٔ عثمانیه یه انتقال ایلش و (۱۸۴۱ م و ۱۲۵۷ ه) تاریخنده برچوق قیل وقال ومحاربات نتیجه سی اولەرق بعض امتیازه نائل اولمشدر . مصرك مبدأ علوم ومدنیت و منشأ فنون وصنعت اولدیغی جهلەنك معلومی اولدیغندن بو بابده تفصیلاته حاجت یوقدر . ابوالمورخین (هردوت) بیله زمانننده مصری مدح وثنا ایتدیکی صرده (بن مصر قدر عجایب وغرائبی چوق مملکت کورمدم . یونانلیلرك کیدوب کلوب طورملری سببسز دکل ایتمش .

هرنقدر سیسام وافس معبدلری بر شهرت جسیمه یه مالك ایسه لرده مصرك اثاری یانده هیچ مشابه سنده قالور وعلماسنك معارفده اقتدارلری تدریسیله مشغول اولدقلری « مجموعهٔ هرمزیه » نام کتابلرندن پك قولای اکلاشیلور) دیدی .

مصره ام الدنیا . ذات الاهرام . اجیبت دخی دیرلر . (هرمزیه) و (حکومت) و(قاهره) و(اسکندریه) و(قبط) و(نیل) و(قنال) کلمه لرینه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ مصرایم ﴾ — حام بن نوحك ایکنجی اوغلیدر . نام دیکرله (مدنس) دخی دیرلر . حین تفرقده منسوبا تیله حبشستان ایچندن مصره کیدوب نیلك جهت شرقیسنده (منفس) شهرینی تأسیس ایله مصر حکومت قدیمه سنك برنجی سلاله سنی تشکیل ایلش و بناءً علیه مصر خطه سنه مشارالیهك نامنه نسبتله مصر دینلمشدر هیقوسلرك مصری استیلا ایتدکلری زمانه دکین مرور ایدن بیك یکرمی سکز سنه ظرفنده اشبو حکومت قدیمهٔ مصریه ده اون ایکی سلاله دن یوز طقسان طقوز حکمدار کلدیسه ده اکثریسنك احوالی معلوم دکلدر .

روایته کوره (۲۲۹۸ خ) ده یعنی میلادك اوچ بیك ایکی یوز طقسان التی سنه مقدمنده نوبه یه قدر اقلیم مصرك سکنهٔ قدیمه سی مشارالیهدن نشأت ایلمشدر . عبرانیلر نیل نهرینه دخی مصرایم دیرلر ایدی .

§

﴿ مصری ﴾ — مشایخ کرامدن شیخ نیازی افندیدر بحسب الطریقه نسبتی سکز واسطه ایله سید یحیای شروانی یه وارر (۱۶۷۶م و۱۰۸۷) تاریخنده بروسه دن لمنی جزیره سنه نفی اولنوب (۱۶۹۳م و ۱۱۰۵ه) تاریخنده اوراده وفات ایلمشدر .

§

﴿ مصطفی خان ﴾ اول — سلاطین عثمانیه نك اون بشنجیسی اولوب سلطان محمد خان ثالثك اوغلی وسلطان احمد اولك برادریدر ولادتی (۱۵۹۲م و ۱۰۰۱ ه) تاریخنده در (۱۶۱۶ م و ۱۰۲۶ ه) ده جلوس

ایتدیسه ده دغدغهٔ عالمدن متنفر ومجذوب سیرت اولدیغندن برسنه صکره خلع اولنوب یرینه سلطان احمد مرحومك شهزاده‌سی سلطان عثمان اون درت یاشنده اجلاس اولندی انجق درت سنه صکره سلطان لاحق دخی بعض قرناسنك تشویقیله غوائل حکومتك مساعد اولمدیغی بروقتده جمله کتمکه قالقشدیغندن یکیچریلرك هجوم وغدریله اعدم اولنوب تکرار مشارالیه سلطان مصطفی مسند خلافته کتورلدی ودفعهٔ ثانیه‌ده امتدادایدن اشبو برقاچ ای سلطنتی دخی بکرصوباشی وابازه محمد پاشا عصیانلری ویکیچری وسپاه طاقمك استانبولده غلیانی ومواد مبحوثه الجاسیله متحدث وکلا تبدلی کبی اویغونسزلقلرله کچوب نهایت (۱۶۲۲م و ۱۰۳۲ه) ده قطعیاً خلع اولنه‌رق تخت سلطنته سلطان مرادرابع حضرتلری کچورلدی. مخلوع مشارالیه بر مدت دها یشایوب قرق یدی یاشنده ترك دغدغهٔ فنا ایلمشدر.

§

﴿ مصطفی خان ﴾ ثانی — سلاطین عثمانیه‌نك یکرمی ایکنجیسی اولوب سلطان محمدرابع حضرتلرینك اوغلی وسلطان محمود خان اولك پدریدر ولادتی (۱۶۶۳ م و ۱۰۷۴ ه) جلوس (۱۶۹۴ م و ۱۱۰۶ه) فراغ ووفاتی (۱۷۰۳ م و ۱۱۱۵ ه) تاریخنده‌در.

اوائل حکومتنده بالذات بلغراده کیدوب طمشوار ولیپوه‌کبی بش التی قلعه‌یی آوستریالیلردن استرداد وساقزی فتح ایلدیسه‌ده اخیراً روسیه‌لیلر خیلی تلفاتله آزاق قلعه‌سنی واوستریالیلردنی (۱۶۹۷ و م ۱۱۰۹ ه) ده وارادین محاربهٔ جسیمه‌سنده عساکر عثمانیه‌نك عدم انتظام وانقیادسیئه‌سیله مغلوبیتندن بالاستفاده بوسنه‌یی الوب روسیه بنه قریه ال اوزاتمغه باشلادی. بوبوزغونده صدراعظم الماس محمدپاشاویکیچری اغاسی واون‌بش وزیرایله اوتوزبیك عسکر شهید اولوب اردوی همایونك انجق سکزده یدیسی قورتیله بیلمشدر. بصره وقورنه دخی غاصب مانع یدینه واندن دوستانه ایرانیلر النه دوشوب مؤخراً قورتارلدی و (۱۶۹۹ م و ۱۱۱۱ ه) تاریخنده فرانسه دولتی طرفندن تأکید مصافاة ضمننده درسعادته کلان ایلچی حضور شاهانه‌یه کیرکن بلنده‌کی مچی چیقارمق استه‌مامش

وایدیلان اخطار و تصحیحی دکله مامش اولدیغندن کتوردیکی هدیه لرك ردی وکیدیرلان خلعتك نزعی فرمان بیورلدی و ایلچی ایشك بودرجه لره واردیغنی اکلادیغی کبی مچی چیقاردی . ذات شاهانه دائما ادرنه ده اوتوروب استانبولی ترك ایلدیکندن (۱۷۰۳ م و ۱۱۱۵ ه) ده سرای همایونه زیاده سیله حلول ایتمش اولان شیخ وانی دامادی شیخ الاسلام سابق فیض الله افندی ایله نقیب الاشراف فتح الله افندینك فساد وتحریك اثری اوله رق اوتوز بیك قدر استانبول اهالیسی ادرنه یه کیدوب مشار الیهی خلع ایلدیلر .

§

﴿ مصطفی خان ﴾ ثالث — دولت عثمانیه ده یکرمی التنجی پادشاه اولوب سلطان احمد ثالثك اوغلی وسلطان سلیم ثالثك پدریدر ولادتی (۱۷۱۶ م و ۱۱۲۹ ه) جلوسی (۱۷۵۷ م و ۱۱۷۱ ه) وفاتی (۱۷۷۳ م و ۱۱۸۷ ه) تاریخنده در . کرجستان وقره طاغ ولوندعصاتنی تأدیب ولهستانه مداخله دن خالی اولمیان روسیه اوزرینه اعلان حرب ایتدی فقط بو محاربه قترینه نك قیرغین وقتنه تصادف ایدرك دولت علیه حقنده خیرلی برشی چیقمیوب بالآخره خوتین بندرکیلی قلعه لریله باباطاغی وقریمك روسیه ممالکنه الحاقی وچشمه لیمانده برعثمانلی دونمامسنك احراقی ایله ختام بولدی . برطرفدن دخی مصر وجبل دروزده ابوالذهب وطاهر عمر وعلی بك وجزار وبغدادده کولمنلر اختلالاتی نائره فروز اولوب عربان حجاج مسلمین حقنده قتل عامه قویولدی ودرسعادتده بیوك حرکت ارض ظهوره کلدی .

حضور درسی مشار الیه زمانده عادت ایدلمش ولاله لی جامعی واسکداردهکی مهرماه سلطان جامعی انشا آتنه کذلك اوزمانده باشلانمشدر .

§

﴿ مصطفی خان ﴾ رابع — یکرمی طقوزنجی پادشاه اولوب سلطان عبدالحمید خان اولك اوغلی وسلطان محمود خان ثانینك برادر یدر (۱۷۷۹ م و ۱۱۹۳ ه) تاریخنده تولد و (۱۸۰۷ م و ۱۲۲۲ ه) تاریخنده یکیچریلرك قباقجی اختلالنده سلطان سلیمك خلعیله جلوس ایلمشیدی .

اختلال و فساد مدت سلطنتنجه امتداد ایلدیکندن جلوسندن اون درت آی صکره یعنی (١١٢٣ ه) ده علمدار وقعه‌سنده سلطان محمود ثانی حضرتلرینك جلوسی اثناده دیار عدمه کتدی .

§

﴿ مصطفی پاشا ﴾ — قره مصطفی پاشا نامیله معروف اولوب سلطان مراد رابع زماننده بش سنه صدارت ایتمشدر حلب والیسی حسین پاشا بعض اشعاراتنه اعتراض ایلدیکندن (١٦٤٣ م و ١٠٥٣ ه) تاریخنده سیواس والیلکنه تحویل مأموریتنی اجرا وسیواس والیسنه دخی (حسین پاشایی کلدیکی کبی طوتوب قتل ایده‌سك) امرینی اعطا ایدوب بری‌طرفدن حسین پاشا برچوق قپو خلقیله سیواسه واصل اولدقده من‌غیر مأمول مدافعه کوردیکندن مقابله ومقاتله یه باشلایوب سیواس والیسنی بوزدقدن صکره حقیقت حالی اکلامغله صدر اعظم قره مصطفی پاشادن دخی انتقام المق ایچون درسعادته متوجهاً کلوب بلغورلی صحراسنده اردوسنی ترتیب وقره مصطفی پاشایه اسکداردن طوپلر وعسکرلر ایله استقبال ایدرك بوصره‌ده حسین پاشا خصمنه قارشو مدافعه یه عدم اقتدارینی تفرس ایتسنه مبنی هرنقدر (بن عاصی دکلم انجق صدر اعظملهٔ محاکمه اولهجغم) دیدی ایسه‌ده صوکنی کتوره‌مدیکندن همان یالکزجه روم ایلنه صاوشمغه مجبور اولوب روسچغه کیدرکن اخذ واعدام اولندی قره مصطفی پاشادخی برقاچ ای عزل وحبس اولنوب صکره حبسخانه‌دن قچارکن خواجه پاشاده اله کچمکله اوراجقده قتل واعدام ایدلدی . اصلی ارناوددر .

§

﴿ مصطفی پاشا ﴾ — سلطان محمد رابع زمانده یدی‌سنه صدارتی واردر فی‌الاصل مرزیفونلیدر (١٦٨٣ م و ١٠٩٥ ه) تاریخنده لهستان سفرینه کیدرکده له‌قرالیله متفق اولان آوستریالیلر بغتةً عساکر عثمانیه اوزرینه هجوم ایدرك غلبهٔ تام وطوپ ومهماتی کاملاً ضبط واغتنام ایله و یانه‌یی تهلکه‌دن قورتاردقلرندن کیفیت درسعادته منعکس

اولمسیله پاشای مومی الیه ودفتردار حسن پاشا ورئیس الکتاب مصطفی افندینك اعدامیله امری ویریلدیکی ایجابی بلغارادده اجرا اولندی . مومی الیهك جهان دیده وکار آزموده برمیر میرانك یعنی بوسنه لی اختیار مصطفی پاشانك سوزینی دکلمیه رك کلوار قلعه سنی فتح ایتمکسزین ایلرو کچوب و یانه یی محاصره یه قالقشمسی وحین مشاوره ده خالصانه اعطای نصیحت ایدن ابراهیم پاشانك سوزلرینه قولاق آصمیوب بالعکس قتل ایلمسی فی الواقع سوء تدبیر وخطای عظیم ایدیسه ده خطاسنی تصحیحه وکوردیکی مغلوبیتك آجیسنی چیقارمغه مقتدر برقهرمان زمانك همان اعدامی دها بیوك برخطا اولدیغنده شبهه یوقدر .

§

﴿ مصنفلك ﴾ — علامه علاءالدین علی بن مجدالدین محمد نامذاتك لقب مشهوریدر مشار الیه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه افندمز سلاله طاهره سندن اولوب هراتده طوغمشدر دها چوجق دینه جك قدر کنجلکی زماننده تصنیفاته باشلادیغندن مصنفجك معناسنه اولهدق بولقبله شهرت بولدی حتی (ارشاد) ی اون سکز و (شرح مصباحی) یکرمی ایکی یاشلرنده تصنیف ایدوب بونلردن بشقه (لباب) و (حاشیهٔ مطول) و (تلویح) و (متن وقایه) و (شرح هدایه) و (حدائق الایمان) و (تحفة السلاطین) و (شرح مصباح) و (حاشیهٔ شرح مفتاح) و (شرح کشاف) کبی دها نیجه کتب معتبره تألیف ایلمشدر . لسان فارسی اوزره بر تفسیری دخی واردر . وفاتی (١٤٧٠ م و ٨٧٥ ه) تاریخنده وقوعبولوب ایوبده دفین خاك رحمت اولمشدر .

§

﴿ مطاطیه ﴾ یاخود (مکابه ئن) — یهود حکمدارلرندندر . سلفکیاندن انتی یوخوس (اپیفان) مصر حمایه سندن کندو حمایه سنه کچن یهودیلری تربیه ایچون قدس شریفی اوروب بیت مقدسی یغما ایتدیرمش وقویدیغی برصنم پرستش ایتمکلرینی و مخالفت ایدنلرك وختان اجرا ایلیانلرك وخنزیر اتی یییانلرك قتلنی امر ایلمش وتورات نسخه لرینی یاقدیرمش ایدی . بیچاره یهودیلر اشبو مظالم وتعدیات اوزرینه قدسی ترکله شواهق جباله فرار ایلدکلرینی متعاقب ایچلرندن اشبو مطاطیه ظهور ایدوب ومستعد عصیان

اولان همتهریلرینك اوکنه دوشوب (٥٤٢٩ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوزالتمش بش سنه مقدمنده ایقانك قدسده کی عسکرومأمورلرینی فراره مجبور و (حشمنای) نامیله برحکومت مستقله تأسیس ایلدی . اشبو حکومت یوز یکرمی یاخود ایکیوز اوتوز بش سنه دوام ایتمشدر . مرقوم ایقانك ظلم وتعدیسی اثناده پتره قربان ایدیلان اتلری بیکدن امتناع ایتدکلریچون اعدام ایدیلان یدی قرنداشه دنخی (مکابیلر) دیرلر . بونلر میدان سیاستده قتل اولنورلر ایکن والده لرینك (قوزیلرم حق یولنده قربان اولمقدن سرپیچ امتناع اولمیکزکه منزل سعادتك شهراه قلیل المسافه سی انجق بویولدر ذاتاً نظر اعتبارانه قارشو خواب وخیالدن هیچ برفرقی کوریله میان برایکی کونلك حیات فانی اغورنده موصل سعادت ابدیه اولان شونعمت عظمایی ندن فدا ایتمیلیدر) وادیسنده تعبیرات ایله چوجقلرینی اولومه تشویق وتحریص غرائب رقت انکیزانه دندر .

§

* مطهر * — یمن عساکرچراکسهٔ مصریه استیلاسندن قورتلدقدن صکره امام اولان شرف الدینك اوغلی ووزیریدر بلاد یمانیه‌نك اکثریسنی حرباً پدرینه اطاعت ایتدیرمش وتعز عدن نجران طرفلرنده بیوك مظفریتلر قزانمشدر . مومی الیه نجرانده مشغول ایکن صنعایه مستولی اولان (عامر وسراجی) نك نیتلری بوزوق اولدیغی پدری طرفندن اشعار واستمداد اولنمسی اوزرینه درحال بیك رأس هجین دوه تدارك وبهرینك اوزرینه اوچر نفر عسکر ارکاب ویه‌جك وایچه‌جکلرینی تحمیل ایله نجر اندن علی جناح الاستعجال صنعایه عزیمت وعامر وسراجی عندلرنده بولنه برامدادك ورودی غیر ممکن عد اولنور ایکن کاوب بغتة اردولرینی دوچار هزیمت ایلدی مطهر شو مظفریته مظهر اولمسی اوزرینه سراجی بی وقید اسارته چکدیکی ایکی بیك اوچیوز کشیدن بیك نفرینی کندوسی براستر اوستنده اولدیغی حالده حضورنده قتل ایتدیروب حتی دیدکلرینه کوره مقتولینك قانی استرك طپوقلرینه قدر چیقدی اشبو مقتوللرك قفالرینی قصور بیك اوچیوز نفرك النه ویروب صنعا درونه الای ایله کیردی که اولوقته قدر صنعالیلر وپدری بووقعهٔ ناکهانیدن هنوز خبردار دکل ایدی . مؤخراً پدری شرف الدین ایله

بوریشوب اواثناده دولت علیه دخی (اویس) پاشا معرفتیله یمنك بعض محالرینی استیلاده اولدیغندن پاشای مشار الیه ایله برابر حرباً تعزی ضبط و (١٥٤٦ م و ٩٥٣ ه) تاریخنده اتفاق رؤسا ایله پدری خلع اولنه‌رق کندوسی صنعاده مقام امارته جلوس ایلدی .

(١٥٤٧ م و ٩٥٤ ه) تاریخنده طرف دولت علیه‌دن طبل وعلم ارسالیله یمن امارتی عهده‌سنه توجیه اولنان (اوزمرد) عدن وحوالیسنی استیلا ایلدکدن صکره صنعا اوزرینه کله‌رك شهر مزبوری دخی مطهردن ضبط وتسخیر ایتکله مطهر (ثلا) یه چکیله‌رك اوراده اقامته قرار ویردی مع هذا (اوزمرد) ایله بینلرنده حرب وقتال اکسك اولمدی طرف دولت علیه‌دن اوزمرده اعانة کوندریلان عسکر ومتفقلری (٩٥٩ ه) ده مطهرك عسکریله بردها طوتیشوب غایت خونریزانه وقوعبولان محاربه نتیجه‌سنده مطهر مغلوب اولدیسه‌ده بروطرف عساکرینك یغمایه انهماك وغفلتی سببیله ینه برمصالحه عقدینه مجبوریت الویردی لکن مؤخراً رضوان پاشا کلوب بلا سبب تجدید معاهده یه قالقشدیغندن ینه محاربه تجدد ایتدی وبونده هپ عساکر عثمانیه مغلوب اولوب نهایت رضوان پاشانك رجاسی اوزرینه یمنك برچوق محالری مطهره ترکله معاهده تجدید ایدلدی . مطهر مراد پاشایه دخی غلبه ومومی الیهی اخذ وقتل ایتدکدن صکره (٩٧٥ ه) تاریخنده صنعایی دخی امان ایله آله‌رق نامنه خطبه اوقوتمش وطرف دولت علیه‌دن ینه اوزمرد اوغلی عثمان پاشا ومؤخراً سردار سنان پاشا عساکریله ایله کلوب عدنی وشدید محاربالله کوکبانی آلدیغی ومتعاقباً بهرام پاشا کله‌رك عقد مصالحه ایله اهالینك سلاحلرینی طوپلادیغی صره‌ده یعنی (١٥٧٢ م و ٩٨٠ ه) تاریخنده اجل موعودیله وفات ایلشدر .

§

﴿ معاذ بن جبل ﴾ — فضلای اصحاب کرامدندر پدری عمرو بن اویس الانصاری الخزرجی کنیه‌سی ابوعبد الرحمن مشار الیه اون سکز یاشنده ایکن طرف جناب پیغمبریدن یمن قبائلنی اسلامه دعوت یاخود یمن اهالیٔ اسلامیه‌سی بینلرنده قاضیلك ایتمك اینچون ارسال بیورلمشیدی کیده‌جکلری کون وداع ضمننده حضور سعادته کلوب حضرت پیغمبر یامعاذ بین الاهالی

نه ایله حکم ایدرسك بیوردقده کتاب اللهده اولان احکامله دیدی یاانده بوله مزسك بیوردقلرنده رسول اللهك سنتنده اولنلرله دیدی یاانده دخی بوله مزسك بیوردقلرنده رأیم ایله اجتهاد ایدرم دیدی حضرت پیغمبر دخی (اول اللهه حمد اولسونکه رسولنك رسولنی رسول اللهك سودیکنه توفیق ایتدی) بیوردیلر • اولوقت صنعای یمنده خالد بن سعید وکنده ده امیه وحضرموته زیاد وزبید وزمعه وعدن وساحلده ابوموسی اشعری حضراتی دخی عامل ایدیلر •

معاذ بن جبل رسول الله صلی الله علیه وسلم زمانده فتوی ویرنلردن اولوب حقنده (اعلمهم بالحلال والحرام معاذ بن جبل یأتی یوم القیامة امام العلماء برتوة اورتوتین) بیورلمشدر •

سن سعادتلری یکرمی سکزه بالغ اولدیغی حالده (٦٣٨ م و ١٨ ﻫ) سنه سنده طاعوندن ارتحال ایتدی قبری اردن ناحیه سنده شریعه کنارنده در •

حضرت معاذدن پك چوق حدیث شریف روایت اولنمشدر •

§

﴿ معانی ﴾ — تراکیب کلامك خواصنی تتبع ومقاماتك تفاوتنی معرفتدن عبارت برعلمدر بونکله تراکیبی مقتضای مقامه تطبیقده خطادن احترازه قدرت حاصل اولور زیرا تراکیبك هربری یه کندویه مناسب نیجه خواصی حائزدرکه آنلری انجق بلغا ویاخود علم بلاغتله کثرت ممارستی اولان علما فهم ایدرلر خواص مزبوره دن بعضیسی ذوقیه اولوب تیقنی یالکز ذوق سلیمه محتاج اولدیغی کبی بعضیسی دخی استحسانیه درکه بلغا وفصحا استحساناً اعتبار ایده کلمشلردر بعضیلری دخی معانئ اصلیه نك توابع ولوازمیدر لکن لزومی لزوم ذاتی اولمیوب بلکه عرف بلغاده معتبر برلزومدر اکر لزوم ذاتی اولمش اولسه ایدی هرکس فهمنده مشارك اولوب فطرت سلیمه اصحابنه مخصوص اولماز ایدی کذلك مقامات کلام دخی مقام شکر وشکایت ومقام تهنیت وتعزیت ومقام جد وهزل کبی شیلرله یکدیکره مخالف بولنورلر • خواصك مقاماته تطبیق کیفیتی علم معانیدن مستفاددر ومداری استحسانات عرفیه اوزرینه در •

بوعلمك موضوعی — تراکیب خبریه وطلبیه نك خواصنی مقتضای حاله

تطبيق حيثيتيله تراكيب مزبوره‌دن ومسائلى — قنغى مقام خواصدن قنغى مقامى اقتضا ايده‌جكنى مبين قواعددن ومبادیسى — مسائل نحويه ولغويه ومجموع مسائل ادبيه‌دن ودلائلى — تراكيب بلغايى تتبع واستقرادن عبارت اولوب بوندن غرض ايسه كلامى مقتضاى حاله تطبيقدن عبارتدر . علم معانى بيان وبديعدن افراز اولنماز بناء عليه اكا دائر اولان تأليفات دخى بواوچنى مشتمل اولمق اوزره يازيله كلمشدر انجق ابن هيثم البحرينى‌نك مخصوصاً بوفنده ركتابى واردر .

§

﴿ معاويه ﴾ بن ابوسفيان — اصحابدن وبنى اميه سلاله‌سندن اولوب دولت اميه‌نك مؤسسيدر شام واليسى ايكن سلالهٔ مذكوره‌دن ثالث خلفاء راشدين حضرت عثمان رضى الله عنهك وقوع شهادتى اوزرينه خلقى اخذ انتقامه تحريص ايدوب (٦٥٧ م و ٣٧ ه) ده مصرى والئ سابقى عمرو بن العاص معرفتيله حرباً تسخير وخليفهٔ مسلمين حضرت على طرفندن منصوب والى‌يى احراقله عدم آباده تسيير ايلدكدن صكره عسا كر كليه ايله خليفهٔ مشاراليه اوزرينه خروجه مبادرت وحضرت على رضى الله عنه دخى بالمقابله كوفه‌دن حركت ايتمكله صفينده تلاقئ طرفين ايله يوز اون كون ظرفنده طقسان درت دفعه علولنان آتش جنك وجدالده هر ايكى طرف يتمش بيك كشى تلفات ويرمش ونهايت طرفين مرخصلرندن مركب عقد اولنان مجلسده دسيسه‌لى برمعاهده ايله حضرت معاويه‌نك شام واليلكى تصديق اولنمشدر . اول وآخر يكرمى سنه شام واليلكى ايدوب (٦٧٩ م و ٦٠ ه) تاريخنده سكسان ايكى ياشنده اولديغى حالده وفات ايلدى .

اسلامده ابتدا اوغلنه خلقى بيعت ايتديرن وبريدوضع ايدن ومسجدده مقصوره يپان واوتوردیغى يرده خطبه اوقويان وزنادن ثبوت نسبه حكم ايدن وحرمده طواشى قوللانان وديوانده خاتم اتخاذ ايليان معاويه‌در .

§

﴿ معتز ﴾ — خلفاى عباسيه‌دندر عباسيلرك نفوذ وممالكنى همان كاملاً يد غصبه المش اولان امراى اتراكدن بغاء صغير (٨٦٧ م و ٢٥٤ ه) تاريخنده خليفهٔ مشاراليهك غيرتنى كودن (باى كتال) معرفتيله بغدادده

قاچیرلدیسه‌ده برسنه صکره ترك عسکری بتون بتون شماره‌رق (مواجبزی ویرمیورسك) یایغره‌سیله بیچاره معتزی‌ایاغندن سورکلیه سورکلیه سرایندن چیقاروب مهتدی بن واثق اجلاس ومعتزی برسردابه آچلقله اهلاك وبر سنه صکره مهتدینك دخی یرینی خاك ایلدیلر.

§

﴿ معتزله ﴾ — واصل بن عطانك احداث ایلدیکی مذهبدر جله‌سی فرق ضاله‌ده داخل اولمق اوزره یکرمی یه تقسیم اولنور (اعتقاد) کله‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ معتصم بالله ﴾ بن هارون الرشید — عباسیه خلفاسندندر شجیع وعالی همت ایسه‌ده امی واعتقاددده معتزله‌یه پیرو وخلق قرآنه قائل برذات ایدی. امور واحوالنده پك چوق سکزلر تصادف ایتدیکندن لقبنه (مثمن) دیدیلر شویله‌که (تاریخ ولادتی ۱۸۰ ه) (مدت عمری قرق سکز سنه) (هارون الرشیدك سکزنجی اوغلی) (خلفای عباسیه‌نك سکزنجیسی) (تاریخ جلوسی ۸۳۳ م و ۲۱۸ ه) (مدت سلطنتی سکز سنه سکز آی سکز کون) (اولادی سکز قز سکز اوغلان) وفاتنده ظهور ایدن نقود (سکز ملیون دینار ویکرمی سکز ملیون درهم) متروکاتنده چیقان (سکز بیك غلام واون سکز بیك دابه) (فتوحاتی سکز مملکت) (یوم وفاتی ۸ ربیع‌الاول) در.

فتوحات مذکوره‌سندن بری (عموریه) قلعه‌سیدر اشبو قلعه‌یی سبب فتحی شو وجهله حکایه اولنورکه سرحداتك برنده برخاتون دشمن النه اسیر دوشدکده (واامحمداه واامعتصماه) دیو فریاد واستغاثه‌یه باشلار ودشمن دخی مرقومه‌نك شو فریادینه مقابل (عربستانك آبلق آتلری چوقدر معتصم بیزکلورده سنی قورتارر) دیو استهزا ایدر بوکیفیت معتصمه واصل اولدقده فی‌الحال سراپا آبلقسوار برارردو تشکیل ایدرك بالذات الغاره عزیمت وقلعهٔ مذکوره‌یی اللی‌بش کون محاصره‌دن صکره (۸۳۵م و ۲۲۰ه) تاریخنده فتح وکشاد ایتکله همان محبسه واروب (واامعتصماه) فریاد

معهودینه مقابل (لبیك یاعتاه) دیو خاتونی الندن طوتهرق طیشاروچیقارر (عموریه) بعض تواریخده انقره اولق اوزره محرردر .

§

﴿ معتضد ﴾ — عباسیه‌دن اون التنجی خلیفه‌در . (٨٥٦ م و ٢٤٢ ه) ده تولد و (٨٩٢ م و ٢٧٩ ه) ده جلوس ایدوب اون سنه صکره وفات ایلدی .

اسمراللون نحیف معتدل‌الخلق مهیب وحزم ورأی صاحبی اولوب زیاده شجیع وبهادر ایدی حتی‌دیرلرکه یالکز باشنه برارسلانك حقندن کاوردی بناءً علیه آندن صکره کلان خلفای عباسیه اکا نسبت لاشئ مقوله‌سی ایدیلر . دولت عباسیه‌یی بعدالاندراس تجدید وتشیید ایتدیکیچون حقنده سفاح‌ثانی دینمشدر . محبوب القلوب واشرار حقلرنده شدید البأس اولوب مصالح ملك ودولتی اقامتده کمال قدرتی وار ایدی . اکرچه بخل وامساك ایله دخی توصیف ایدیلور ایدیسه‌ده امساکی سببدن خالی اولمیوب حکمت حکومت نقطه‌سنه مستند ایدی . خلقك مجوسلر کبی نیروزده آتش یاقوب صولر دوکمسنی وبربرلرینه هدایا کوتورمسنی منع وهدایانك حزیرانك اون برنده تعاطی اولنمسنی امر ایدوب اول کون (نوروز معتضدی) تسمیه اولنمشدر .

مصر حکمداری (جاریه) نك قزینی تزوجنده وقوعبولان جهاز ترتیبی عالمده مثلی نامسبوق احوالدن اولوب حتی تزیینات مذکوره داخلنده یوز عدد التون‌هاون بولندیغنی نقل ایدرلر . (جاریه‌نك بوقدر هاون ویرمسی ترهطور دوکمك ایچون اولمیوب بلکه اعانهٔ نقدیه اولهجغی ونقدك بوقالبه افراغی دخی تأدباً اختیار اولنمش بولنهجغی خاطره کلور . (قطرالندی) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ معتمد علی‌الله ﴾ — اشبیلیه وقرطبه‌ده ملوك عباد نامنی آلان اوچ ذاتك اوچنجیسیدر . (١٠٦٨ م و ٤٦١ ه) تاریخنده جلوس ایدوب کرکی کبی شان وشهرت قزانمش وقرال الفونسك هجومنی مراکش امیری یوسفدن الدیغی عساکر معاونه ایله دفعه موفق اولمشیدی لکن امیر

مومی الیهك کوزی اشبیلیه ده قاله‌رق آره‌دن چوق چکمکسزین کاوب ملکنی کاملاً غصب وچوجقلرینی اعدام وکندوسنی سائر بقیة السیوف اولاد وعیالیله منفیاً افریقایه اعزام ایلدی ٠

زوالی معتمد صولك نفسنی دوستلغنه اعتماد ایتدیکی امیر یوسفك زندانده ویرمش وقیرلری برزمان ایپلك اکیره‌رك تعیش ایدوب سفالت ایچنده محو ونابدید اولمشدر ٠ اشبو بیچاره قیزجغزلر بابالری صاغ ایکن بیرامرده سیرانلرده سفیل وسرگردان زندان قپوسنه کیدوب اغلاشه‌رق بابالرینی زیارت ایدرلر واللرینه چکن ناپاره‌یی ویروب دعاسنی الورلر ایدی ٠

§

﴿ معدن ﴾ — فن معادن کرهٔ ارضك سطحنده ودرونده موجود اولان اجسام غیر عضویه‌نك تفریق وتمییز وتصنیفی خصوصاتندن بحث ایدر برفندر ٠ بوفن اجسام مذکوره‌یی طبیعتده بولندقلری حال اوزره نظر دقته الهرق خواص کیمیویه وکیفیات حکمیه‌لریله یتاقلرینی وتشکل ارضده مدخللرینك درجه‌سنی وصنایعده استعمالریله خصوصات سائره‌سنی تعیین وتقدیر ایدر ٠

معادن تاریخ طبیعینك موضوعنی تشکیل ایدن موالید سائره کبی فامیلیایه منقسم وفامیلیالر دخی اجناس وانواعه متفرقدر ٠ معدنجیلر کوز ایله یاخود اجراسی سهل وبسیط تجربه‌لرله معدنلرك فامیلیا وانواعنی تمییز ایچون ملکه ومهارت کسب ایتمکه محتاج اولورلر ٠ اله چکوریلان نمونه‌لر کسر اولنان محلده‌کی صفحه‌لریله منظره ودرجهٔ صلابتلری و (اسیدنیتریك) دیلان اجزا ومقناطیسی ابره‌نك فعل وتأثیرلری و بللورلرك شکللری واسطه‌لریله فرق وتمییز اولنه‌بیله جکندن معادن کشف ایده‌جك آدمك یانده برچکیچ وسیوری اوجلی برچلیك و بعض حامضلر و بر عدد مقناطیسلی ابره بولنملیدر ٠ معادنك تجارب کیمیویه‌سی ایسه یا آتش ویا حامض استعمالیله اولور ٠

اجسامدن ایلك اول حادهٔ تدقیق وامتحاندن چکوریلان اجسام غیر عضویه‌در مع‌هذا فنون سائره‌ده اولدیغی کبی بوفنده دخی عملیات نظریاته

تقدم ایتمش وبناءً علیه فن معادن تدوین اولنمزدن پك چوق اول فائده‌لی معدنلرك تجربه‌لری عملیات قوتیله بیلنمشدر ·

برفن اوزرینه اولان الك قدیم مؤلفات (ارسطو) ایله (فراست)لك اثرلری اولوب قرون وسطاده ایسه فن معادنه یالکز کیمیای موهومی بولمق قصدیله چالیشلورایدی ·

اصل فن دنیله جك طرزه وضعی اون بشنجی عصر اواسطنده باشلایوب بنه اوعصرده معادنك تصنیفی امرنده بلورلرك شکللرینه رعایت اولنمسی اصول اتخاذ اولندی و۱۷۵۸ م و ۱۱۷۲ ه) تاریخنده معادن نوعلرینك تعیینی مسئله‌سی برطاقم قواعد منتظمه‌یه ربط واوصاف زجاجیهٔ معادن کمال دقتله ضبط ایدلدی شمدی ایسه دها ایلرویه کوتورلمش ومعادندن برچوقلری معلوم اولان اجزاء مرکبه‌لریله استحصال اولنمقده بولنمشدر ·

§

﴿ معدن صویی ﴾ — ایچنده مواد اجنبیه یعنی اجزای کیمیویه بولنوب وجوده نفعی اولمق ملابسه‌سیله بانیو ایدیلان وایچیلان صولره اطلاق اولنور واکر حرارتی سائر صو منبعلرینك حرارتندن زیاده اولور ایسه ایلیجه صویی دنیلور · معدنی صولر (ازوت) (اوقسیجن) (اسید قاربونیك) (اسید سولفیدریك) (اسید سیلیسیق) (اسید قره‌نیق) وسائردن مرکب ایسه‌ده (پوتاس) و (مغنزی) و (مانغانز) کبی برطاقم املاح دخی حاصل ایدرلر · مواد مذکوره صویك تحت الارض جریانی اثناده تصادف ایتدیکی قیا و معادندن آلنه‌در · معدن صولری حاوی اولدقلری وخاصه سیله متصف بولندقلری معادنك جنسنه کوره صنفلره تفریق اولنورلر · طبیعی معدن صولرینك پك چوغنه تقلید یاپلمقده اولوب خصوصیله شدتلی تضییق اجراسنه مخصوص آلتلرله یاپیلان صولره طبیعی صولرده بولنادن زیاده (اسید قاربونیك) بلع ایتدیرلمکده‌در ·

معدن صولرینك وجودجه حسن تأثیری پك چوقدنبرو معلوم ایدی حتی رومالیلر شمدی بیلنه‌میان نجه منبعلردن پك چوق معدنی صولر آلوب استفاده ایتدکاری کتب تواریخده محرردر · اوروپاده بو صولرك تحلیللریله

اوغراشان کیمیاکرلر تراکیب و درجهٔ حرارت و تأثیراتی حقنده پك چوق رسائل ترتیب ونشر ایلکده درلر ٠

معدنی صولرك اك مشهور ومجربی یدی نوع اولوب برنجیسی (سولفات دو سود) و (قلور دو قالچیوم) و (قلور دو سودیوم) وسائره‌یی حاوی اولان وتصحیح معده ایچون نافع ومسهل ومدرر بولنان (بون‌صویی) ایکنجیسی (سولفات دو سود) و (سولفات دومغنزی) و (طارطرات پوتاس آدوفر) وسائره‌یی جامع اولان وزیاده مسهل ومقوی بولنان (قارلیسپاد صویی) اوچنجیسی (سولفات دو سود) و (قلور دو مغنزی) و (سولفات دوفر) و سائره‌یی حاوی اولان ومقوی ومعدوی بولنان (پولنا صویی) دردنجیسی (سولفات دو سود) و (فوسفاد دو سود) و (قلور دو مغنزیوم) وسائره‌یی جامع اولان ومسهل ومقوی بولنان (سلیچ صویی) بشنجیسی (سولفات دوسود) و (سولفات دو مغنزی) و (سولفات دو فر) و (اسید قاربونیك) وسائره‌یی جامع اولان ومصلح ومقوی وبراز مدرر بولنان (ویشی صویی) التنجیسی (سولفات دو مغنزی) و (ارسنیاد دو سود) و (فرلیمه) و (اسید قاربونیك) وسائره‌یی حاوی اولان وتصحیح وقدر دمه خدمتی تجربه اولنان (ویشی له فور صویی) یدنجیسی اولکی ویشی صوینه مشابه بولنان (چیتلی صو بی) در ٠

سولفات دوسود — ملح عجایب
سولفات دو مغنزی — انکلیز طوزی
سولفات دو فر — ساچی قبریس
قلور دو قالچیوم — کرچ
قلور دو سودیوم — طوز
ارسنیاد دو سود — سم الفارلی سوده
فرلیمه — اکه لنمش تیمور دیمکدر

§

﴿معروف کرخی﴾ بن فیروز — کبار مشایخ صوفیه‌دندر ٠ (٨١٥ م و ٢٠٠ ﻫ) ده بغدادده وفات ایلدی ٠ مشارالیه علوم وفنون

وتقواده آیت کبری اولوب امام علی بن موسی الرضا حضرتلرینك اندهٔ اسلامه کلمش و امام مشار الیه دربانلق ایدرك ابو المحفوظ کنیه‌سنی طاقمش ایدی مؤخراً ابوینی دخی قبول دین اسلام ایتمشدر . سلسلهٔ نسبتی داود طائی اندن حبیب عجمی آندن حسن بصری اندن دخی امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینه واصل اولور . موجب انتباهی اولمق ایچون برادر زاده‌سنه اکر بر حاجتك اولورسه بنم ایله حق سبحانه وتعالی یه قسم ایله یعنی (معروفك) حقیچون مرادیمی ویر دیو نیاز ایله وحصولنه شبهه ایتمه زیرا علیه الصلوة والسلام افندمز (اللهم انی اسئلك بحق السائلین علیك وبحق الراغبین الیك) دعاسیله تضرع بیوررلر ایدی دیمشدر .

§

﴿ معز الدولة ﴾ — عباسیه خلفاسندندر زمان سلطنتنه مصادف بولنان (٩٦٢ م و ٣٥١ ه) تاریخنده بغداددده بولنان شیعیلر جناب معاویه ایله برقاچ ذاتك اسملرینی لعنتله یازوب جامع قپولرینه آصمشلر ایدی اهل سنت بونلری کورمسیله قالدیروب آتملری اوزرینه (معز) دفع نزاع ایچون ینه آصملسنی امر ایتدیسه‌ده وزیری وسائر سنیلرك مخالفتی جهتیله ممکن اولهمدیغندن نهایت (لعن الله الظالمین لآل رسول الله صلی الله علیه وسلم) کلماتنك تحریر و تعلیقنه ایکی طرفك موافقتیله قرار ویرلدی . ذی الحجه‌نك اون سکزنجی کونی عید غدیر طوتلمسی ومحرمك اونبجی کونی ماتم کربلا ایدلمسی معز الدوله‌نك جملهٔ بدعاتندندر .

بو اثناده مصرده فاطمیلر دخی اذان محمدی یه (حی علی خیر العمل) لفظنی علاوه ایلدیلر .

§

﴿ معز الدین الله ﴾ — خلفای فاطمیه‌نك برنجیسی در افریقای شمالیده ظهور ایدرك (٩٦٣ م و ٣٥٢ ه) تاریخنده سجلیا اطه‌سنی وبش سنه صکره خطهٔ مصریه یی ضبط وتسخیر ایدوب فاطمیه دولتنی ومصرده قاهره شهرینی وجامع ازهری تأسیس وبنا ایلدی (٩٧٥ م و ٣٦٥ ه) تاریخنده سوء عقیده ایله متهماً وفات ایلشدر . حرمینده نامنه خطبه اوقونور ایدی

مومی الیهك خزینه‌سنی تونسدن مصره نقل ایدرکن کوچك دکرمان طاشلری شکلنده التون کولچه‌لر یاپدیروب و ایکیشر ایکیشر دوه‌لره یوکلدوب الای کوستردیکی تواریخده منقولدر.

§

﴿ معلقات سبع ﴾ — یدی قصیده‌دن عبارتدر برنجی قصیده (امرئ‌القیس) ك ایکنجی (طرفة بن‌العبد) ك اوچنجی (زهیر بن ابی سلمی) نك دردنجی (لبید بن ربیعه) نك بشنجی (عنترة بن شداد) ك التنجی (حارث بن حلزة‌الیشکری) نك یدنجی (عمرو بن کلثوم) ك در. معلقات مذکوره‌یه خطیب تبریزی وامام زوزنی وحیاة‌الحیوان صاحبی دمیری کبی مشهور ذاتلر پك چوق اعتنا ایدرك شروح عدیده ومفیده تألیف ایتمشلردر.

قبل‌الاسلام شعرای عرب وخصوصاً قریش قبیله‌سی حصر اذهان ادعا ایله‌نظم وانشا ایلدکلری قصائدی بیت مکه قپوسنه تعلیق ایدرلر وبالجمله فصحا وبلغا طرفندن حادثهٔ تدقیق وامتحاندن کچورلدکدن‌صکره مظهر تسلیم اولدیغی حالده معلق قالمسنه جواز ویررلر ایدی اشته بوصورتله تعلیق اولنان قصائد بلیغه ابتدای بعثت جناب پیغمبری اثناسنده یدی عدده بالغ اولمشیدی که سالف‌البیان معلقات سبع بونلردن عبارتدر.

§

﴿ معمار سنان ﴾ — فن معماریده فوق‌الغایه کسب شهرت ایتمش وسلیمانیه وشهزاده جامعلرینی وبونلردن بشقه دها یتمش طقوز جوامع شریفه ایله درت یوزدن متجاوز مساجدی اعمار وانشا خدمتنده بولنمش برذاتدر کندوسی فی‌الاصل آوستریالی ایکن کوچکلکنده اسارتله استانبوله واسلامه کلمشیدی یوز یاشندن زیاده معمر اولوب (١٥٨٧ م و ٩٩٦ ه) تاریخنده ترك معمورهٔ فنا ایلدی قبری سلیمانیه جامع شریفی جوارنده وباب فتوی قارشوسنده سبیل ومکتبنه متصل تربهٔ مخصوصی ایچنده‌در.

§

﴿ معن ﴾ بن زائده — نامداران اسخیای عربدندر کنیه‌سی

ابوالوليددر طائفهٔ شيعه دن برمفسدك آل عباسدن مهدى خليفه زمانده بين الناس ايقاظ نائرهٔ فساد وفتنه يه چالشديغى مشارالیه مهدينك سمعنه واصل اولدقده اخذ وكرفت ايدنه كايتلى صله وعطيه احسان اولنه جغنى اعلان ايلر بونك اوزرينه بغدادده بر كيمسه مفسدمرقومى اتفاقا دردست ايتمكله حياتندن مأيوس برحالده حضور خليفه يه كتورر ايكن يولده اشبو كرم وسخا ايله مشهور جهان اولان معن بن زائده راست كلوب شخص مأيوس كنيه سيله (امان ياابا الوليد اجرنى اجارك الله) ديو دخيل دوشر معن دخى آخذدن قضيه يى بالسؤال اكلادقدن صكره صاليو يرمسنى امر ايدوب مرقوم هرنقدر دكلزسه ده كوله لرينه زور ايله النذن آلديرر وكندو آتنك ارقه سنه بندير وب خانه سنه كوتورر كيفيت مهدى يه عكس ايتمى اوزرينه مهدى فى الحال كمال غيظ وغضب ايله معن بن زائده يى احضار و (بنم خلاف امرم اوله رق برمفسدى نصل حمايه ايده يورسك) ديو عتاب وسرزنش اظهار ايلدكده مومى اليه (نعم ياامير المؤمنين وقتيله مخالف دولتكز اولان اشخاصدن بركونده بش بيك نفوسى قتل ايلدم ودها بونك كبى نيجه يرارلقلرده بولندم نزد دولتكزده شمدى برنفس قورتاره جق قدر اعتبارم يوقيدر) ديمكله خليفه برمدت سرفرو برده شرمساری اولدقدن صكره اى ابا الوليد سنك دخيلا استصحاب ايلديكك شخصى بنده استصحاب ايتدم ديه رك اخذ وكرفتيچون موعود يوز بيك درهمى مفسد مرقومه بخش واحسان ايدر .

§

﴿ مغاره ﴾ — يونانستانده قديم آتيكى قطعه سنك . . . اولدينى ايكى قسم كبيردن برى اولان مغاريس ولايتى داخلنده وقتيله [illegible] برمعمور مملكت اولوب خيلى مدت برحكومت مستقله طرفندن كرسى اداره اتخاذ اولنمشيدى .

ديكر ﴿ مغاره ﴾ — مصرده ابوشير بلده سنك اون [illegible] جنو بنده برقصبه در .

§

﴿ مغنيسا ﴾ — ليديا دنيلان قطعهٔ قديمه ده و (سپيل) نام طاغك اتكنده برشهر معموردر بو شهر سه سيپيون نام حكمدارك (٥٤٠٤ خ) تاريخنده يعنى ميلادك يوز طقسان سنه مقدمنده سوريه قرالى اوچنجى انتى يوخوسه غلبه سيله شهرتشعار اولمشيدى . جوارنده مقناطيس معدنى اولديغى تواريخده مقيددر . شهر مزبور الان صاروخان سنجاغنك مركزى اولوب ايكيشر مناره لى اوچ باب جوامع شريفه يى ودها برچوق معابد منيفه وتكايا واهالئ كثيره يى حاويدر ويوزكيلومترو طولنده ويكرميدن قرق كيلومتر ويه قدر عرضنده اولان مغنيسا اوه سى معموريت وبركتله مشهور ومتعارفدر .

§

﴿ مغول ﴾ — اصلى (مونكقول) اولوب سلاله سى بش بطنده ترك بن يافثه منتهى وترك قبيله سنك رئيسى بولنان (آلنجه) خانك توأم ايكى اوغلندن برينك وقبيله سى خلقنك اسميدر اشبو ايكى برادر پدرلرينك حال حياتنده كندولرينه تقسيم ايلديكى اراضى يى قبوللنوب هر بررلرى كيده رك برقاچ شعبه يه منقسم اولمشلر ايدى .

ORTH
RS
v.6

3 1761 06978360 3